

Liguori Szent Alfonz

Jézus Krisztus
íránt való szeretet
gyakorlása

A JÉZUS KRISZTUS IRÁNT VALÓ SZERETET GYAKORLÁSA

IRTA

LIGUORI SZENT ALFONZ

PÜSPÖK ÉS EGYHÁZTANÍTÓ

OLASZBÓL FORDÍTOTTA

Dr. DOMBI MÁRK

CISZT. R. FÖGIMN. TANÁR

BUDAPEST

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

1922.

Nihil obstat.

Dr. Ladislaus Babura,
censor dioecesanus.

Nr. 5853.

Imprimatur.

Strigonii, die 19. Novembris 1921.

Julius Machovich
vicarius generalis.

Imprimi permittitur.

Dr. Remigius Békefi,
Abbas Zircensis S. O. Cist.

STEPHANEUM NYOMDA R. T.

Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. sz.

ELŐSZÓ.

Liguori szent Alfonz (1696—1787.) püspök és egyháztanító iratai valóságos gyöngyei az aszketikus irodalomnak. Rendkívüli tudás, az emberi lélek alapos ismerete, egy meleg szívnek gyöngéd érzelmessége s az Úr Jézus iránt való mélységes, odaadó szeretet jellemzi minden sorát. A keresztény népek lelki életének irányításában az újabb időben csak kevés írónak volt oly nagy része, mint őneki. Magyarnyelven azonban, sajnos, nagyon kevés jelent meg műveiből. Éppen azért, azt gondolom, nem végeztem fölösleges munkát, mikor «A Jézus Krisztus iránt való szeretet gyakorlása» című remekművét nyelvünkre átültettem.

Ez a kis könyv nagyon hasznos szolgálatot tesz mindenkinek, aki komolyan veszi lelke üdvösségét, de különösen azoknak, akik — kolostorban vagy a világban — magasabb keresztény tökéletességre s az Úr Jézusnak áldozatos szeretetére törekszenek.

A fordító.

ELSŐ FEJEZET.

Mennyire megérdemli Jézus Krisztus, hogy szeressük, őt azért a szeretetért, melyet irántunk kinszenvedésében tanúsított.

1. A lélek minden tökéletessége és szentsége Jézus Krisztusnak, a mi Istenünknek, legfőbb jóknak és Üdvözítőnknek szeretetében áll. Aki szeret engem, mondotta maga az Úr Jézus, azt szeretni fogja az én örökkévaló Atyám. (Ján, 16, 17.) Némelyek, mondja szalézi szent Ferenc, az élet szigorúságában látják a tökéletességet; mások az imádságban vagy a szentségek gyakori vételében, ismét mások az alamizsnálkodásban. De csalódnak. A tökéletesség abban áll, hogy teljes szívünkben szeressük az Istent. Az apostol szerint: A szeretet az, ami egyesít és fönntart minden erényt, ami az embert tökéletessé teszi. (Kol. 3, 14.) Szent Ágoston pedig azt mondta: Szeresd az Istent és tedd azt, amit akarsz. Mert azt a lelket, mely szereti az Istent, maga ez a szeretet megtanítja rá, hogy sohase tegyen semmit, ami nem tetszik Istennek, s viszont megtegyen mindent, amiben neki kedve telik.

2. Talán nem érdemli meg az Isten minden szeretetünket? Hiszen ő minket öröktől fogva szeretett! (Jer. 31, 3.) Nézd ember, mondja az Úr, az első én voltam, aki téged szerettelek. Te még nem voltál a világon, sőt maga a világ se volt, mikor én már szerettelek téged. Amióta Isten vagyok, szeretlek; amióta szerettem magamat, szerettelek téged is. Azért nagyon igaza volt szűz szent Ágnesnek, mikor a földi kérők-

nek, akik szerelméért esengtek, így válaszolt: Távozzatok tőlem, e világnak szeretői, s ne kívánjatok szerelmemet. Az én Istenem megelőzőtt benneteket a szeretetben, mert öröktől fogva szeretejt engem; azért joga van hozzá, hogy neki ajándékozzam minden érzelmemet s ökivüle mást ne szeressek.

3. Látván az Isten, hogy az emberekre nagy vonzóerőt gyakorolnak a jótétemények, ajándékai által akarta őket szeretetének megnyerni. Azért mondotta: Azokkal a kötelekkel akarom szeretetemhez vonni az embereket, amelyekkel magukat vonni engedik, vagyis a szeretet kötelékeivel. (Oz. 11, 4.) Ilyenek voltak mindazok az ajándékok, melyeket az Isten az embernek nyújtott. Megajándékozta ugyanis őt lélekkel, amely képességeinél fogva az ő hasonlatosságát viseli magán, továbbá emlékezőtehetséggel, értelemmel és akarattal; s érzékekkel fölruházott testet adott neki. Azután megteremtette érte az eget és a földet s annyi más dolgot — és pedig mind-mind az ember iránt való szeretetből! — az egeket, a csillagokat, a bolygókat, tengereket, folyókat, forrásokat, hegyeket, síkságokat, érceket, gyümölcsöket és annyiféle állatot! S mindezt azért, hogy az embernek szolgáljanak s az ember ily sok jóért hálából szeresse őt. — Uram, így kiált föl szent Ágoston, — ahány dolgot látok a földön és a föld fölött, mind beszél hozzám és mind arra serkent, hogy szeresselek; mert mind azt mondja, hogy irántam való szeretetből alkottad őket. Rancé apát, a trappisták alapítója, midőn remeteségéből elnézegette a halmokat, a forrásokat, a madarakat, a virágokat s a csillagos eget, úgy érezte, hogy a teremtmények mindegyike lángra lobbantja szívét, hogy szeresse azt az Istent, aki őiránta való szeretetből teremtette mindezeket.

4. Pazzi szent Mária Magdolna, mikor valami szép virágot tartott kezében, szintén úgy érezte, hogy

az szeretetet gyulaszt benne Isten iránt, és így szólt: Tehát az én Uram öröktől fogva gondolt arra, hogy ezt a virágot hozzám való szeretetből megteremtse? S azért az a virág rá nézve mintegy a szeretet nyila lett, amely édes sebet ejtett szíven és jobban egyesítette őt az Istennel. Szent Terézia meg azt mondotta, hogy mikor fákat, forrásokat, patakokat, tengereket vagy réteket lát, mindezek a szép teremtetett dolgok hálátlanságát juttatják eszébe, hogy tudniillik oly kevésbé szerette a Teremtőt, aki az ő szeretetének megnyeréseért hozta létre őket. Ugyanezt mondja a következő kis történet is: Egy jámbor remete egykor a mezőn sétált, s úgy tűnt föl neki, mintha azok a füvek és virágok, melyekkel találkozott, az Isten iránt való hálátlanságot lobbantották volna szemére. Azért aztán botjával egyre verte őket és így beszélt hozzájuk: Hallgassatok, hallgassatok; azt kiáltjátok felém, hogy hálátlan vagyok; azt mondjátok, hogy Isten irántam való szeretetből teremtetett benneteket és én nem szeretem őt. De már megértettetek benneteket; hallgassatok és ne tegyetek több szemrehányást.

5. De Isten nem elégedett meg azzal, hogy ezeket a szép teremtetett dolgokat mind nekünk ajándékozta. Hogy szeretetünket egészen megnyerje, annyira ment, hogy teljesen nekünk ajándékozta még önmagát is. Az örök Atya nekünk adta a maga egyellen fiát. (Ján. 3, 16.) Látván ugyanis, hogy mindnyájan halottak voltunk s a bűn megfosztott bennünket az ő kegyelmétől, mit cselekedett? Mérhetetlen, sőt az apostol kifejezése szerint, túlságos szeretetből, mellyel hozzánk viseltetett, elküldötte az ő szerelmes fiát, hogy értünk eleget tegyen s visszaadja nekünk azt az életet, melyet a bűn elragadott tőlünk. (Ef. 2, 4—5.) És amikor nekünk ajándékozta a Fiút (nem kegyelmezvén a Fiúnak, hogy megkegyelmezzen nekünk), a Fiúval együtt nekünk ajándékozott minden jót: malaszt-

ját, szeretetét és a paradicsomot, minthogy mindezek az ajándékok kétségtelenül kisebbek a Fiúnál. (Rom. 8, 32.)

6. És éppen így a Fiú is hozzánk való szeretetből egészen nekünk adta magát. (Gal. 2, 20.) Hogy az örök haláltól megváltson bennünket és Isten kegyelmét visszaszereztesse velünk, emberré létt s testet vett magára, mint mi. Ime egy Isten, aki magát kiüresítette; ime a világ ura, aki annyira megalázza magát, hogy szolgálakot ölt s aláveti magát mindannak a nyomorúságnak, melyet a többi emberek szenvednek. (Fil. 2, 6—7.)

7. De még inkább csodálatba ejt bennünket az, hogy tulajdonképpen halál és kínszenvedés nélkül is üdvözíthetett volna bennünket; de nem tette, hanem gyötrelmes és megvetett életet, keserű és gyalázatokkal tetézett halált választott, úgy hogy kereszten halt meg, amely a gonosztevők számára rendelt s megbecstelenítő kivégzési eszköz volt. De ha szenvedés nélkül is megválthatott volna bennünket, miért választotta akkor a halált és pedig a kereszthalált? Azért, hogy kimutassa azt a szeretetet, melyet irántunk érzett. Szeretett bennünket s mivel szeretett, átadta magát a kínoknak, gyalázatnak s a legfájdalmasabb halálnak, melyet valaha ember szenvedett a földön.

8. Azért mondja szent Pál, aki oly nagyon szerette Jézus Krisztust, hogy nem annyira az, amit Jézus Krisztus szenvedett, mint inkább a szeretet, melyet értünk való szenvedésében mutatott, kötelez és mintegy kényszerít bennünket arra, hogy szeressük őt. (Kor. II. 5, 4.) Halljuk csak, mit mond erre nézve szalézi szent Ferenc: Tudván azt, hogy Jézus Krisztus, igaz Isten, annyira szeretett bennünket, hogy elszenvedte értünk a halált és pedig a kereszthalált, nemde, mintegy sajtó alatt van a szívünk és erős nyomás érzünk, amely kiszorítja belőle a szeretetet és pedig

oly erőszakkal, amely minél nagyobb, annál édesebb. S azután így folytatja: Ó, hát miért nem borulunk rá a megfeszített Krisztusra, hogy mi is meghaljunk a kereszten övele, aki irántunk való szeretetből meg akart halni. Tartom őt, ezt kellene mondanunk, és nem bocsátom el soha; meghalok vele s elégek szeretetének lángjaiban. Ugyanaz a tűz fogja fölemészteni ezt az isteni Teremtőt és az ő nyomorult teremtményét. Az én Jézusom magát egészen nekem adja és én egészen neki adom magamat. Az ő keblén élek és halok; se a halál, se az élet nem választ el tőle soha. (Róm. 8, 35. stb.) Ó, örök szeretet, lelkem téged keres, téged választ örökre. Szentlélek-Isten, jöjj és szeretetteddel gyulaszd föl szivünket. Szeretni és meghalni! Meghalni minden más szeretetnek, hogy Jézus szeretetének éljünk. Ó lelkünk Üdvözítője, add, hogy örökké énekeljük: Éljen Jézus! szeretem Jézust! Éljen Jézus, akit szeretek; szeretem Jézust, aki él örökön-örökké.»

9. Jézus Krisztus szeretete az emberek iránt oly nagy volt, hogy kívántatta vele halála óráját, hogy ezzel kimutassa irántuk való érzelmeit. Azért mondogatta életében: Nekem a saját véremben kell megkeresztelkednem és ó, mennyire epeszt a vágy, hogy hamar jöjjön el szenvedésem órája, s így hamar megismerhesse az ember iránta érzett szeretetemet. (Luk. 12, 50.) Azért szent János, mikor arról az éjszakáról beszél, melyen Jézus megkezdte szenvedését, ezt írja: Mivel tudta, hogy elérkezett számára az idő, midőn e világból atyjához megy, szeretvén övéit, kik e világon voltak, mindvégig szerette őket. (Ján. 13, 1.) Az Üdvözítő azt az órát a maga órájának nevezte, mert halálának ideje a kívánta idő volt abból a célból, hogy az embereknek szeretete utolsó bizonyítékát nyujtsa: emészto fájdalmak között haljon meg értük a keresztfán.

10. De ki birhatott rá egy Istent, hogy két gonosz-

tevő között bitófán haljon meg isteni fönségének oly nagy meggyalázásával? Ki volt az oka ennek? — kérdezi szent Bernát — s azt feleli rá, hogy a méltóságról megfelelő szeretet. Ó, a szeretet, mikor meg akarja magát ismertetni, nem igen keresi azt, hogy mi illik a szerető szív méltóságához, hanem azt, hogy mivel nyilváníthatja ki magát jobban annak, akit szeret. Nagyon is igaza volt tehát Paolai szent Ferencnek, mikor a feszület láttára fölkiáltott: Ó szeretet, ó szeretet, ó szeretet! S a kereszten függő Jézust szemlélve, nekünk is mindnyájunknak így kellene fölkiáltanunk: Ó szeretet, ó szeretet, ó szeretet!

11. Ha a hit nem biztosítana bennünket róla, ki tarthatná hihetőnek, hogy egy mindenható, boldog Isten, a mindenség Ura, annyira akarta szeretni az embert, hogy szinte magán kívül lett az iránta való szeretetből. Magát a Bölcsességet, vagyis az örök Igét, mintegy balgatagnak láttuk az emberekhez való túlságos nagy szeretete miatt! — mondja Juszthiniani szent Lőrinc. Ugyanezt mondta egy nap Pazzi szent Mária Magdolna, midőn elragadtatásában kezébe véve egy feszületet, így kiáltott föl: Igen, Jézusom, te a szeretettől balgataggá lettél. Azt mondom s mindig is mondanom fogom: szeretetből balgataggá lettél, én Jézusom. De nem, mondja Areopagita szent Dénes, nem balgatagság ez, hanem az isteni szeretetnek szokott érzelme, amely magán kívül ragadja azt, aki szeret, hogy egészen szeretete tárgyának adja magát.

12. Ó, ha az emberek a fölfeszített Jézus láttára jól megfontolnák azt az érzelmet, amellyel mindegyikünk iránt viseltetett! Minő szeretetre fogunk gyuladni, mondotta szalézi szent Ferenc, azoknak a lángoknak a láttára, melyek a Megváltó keblében vannak. És mily szerencse lenne, ha ugyanaz a tűz égetne bennünket, amelytől a mi Istenünk ég. S mily öröm az, ha a szeretet láncával vagyunk Istenhez fűzve.

Szent Bonaventura Jézus Krisztus sebeit olyan sebeknek mondotta, amelyek megsebesítik a legérzékennebb sziveket és lángra gyújtják a legfagyosabb lelkeket. Ó, hány szeretetnyil röpül ki ezekből a sebekből, amelyek a legkeményebb sziveken is sebet ejtenek. Minő lángok törnek elő Jézus Krisztus égő szívéből, amelyek lángra lobbantják a leghidegebb sziveket! Mily sok lánc jön ki abból az átdöfött oldalból, melyek a legféltelenebb sziveket is bilincsbe verik!

13. Tiszteletreméltó avilai János,* aki annyira szeretete Jézus Krisztust, hogy egyetlen prédikációjában se mulasztotta el, hogy Jézus Krisztusnak hozzánk való szeretetéről ne beszélt volna, egyik értekezésében, mely a mi szerelmes Megváltónknak az emberek iránt való szeretetéről szól, ezeket a lángoló érzelmeket írja le, amelyeket rendkívüli szépségük miatt ide akarok iktatni. Ezeket mondja:

14. «Te, Megváltóm, annyira szeretted az embert, hogy aki ezt a szeretetet megfontolja, nem állhatja meg, hogy ne szeressen téged, mert a te szereteted az apostol mondása szerint erőszakot tesz a sziveken. Jézus Krisztusnak az emberekhez való szeretete az ő Isten iránt érzett szeretetéből származik. Azért mondotta nagycsütörtökön: Hogy megismerje a világ, hogy szeretem az Atyát, keljeteek föl, menjünk. — De hova? — Meghalni az emberekért a keresztfán. (Ján. 14, 31.)

15. Nincs értelem, mely fölfoghatná, mennyire ég ez a tűz Jézus Krisztus szívében. Ha azon parancs helyett, hogy egy halált szenvedjen, azt a parancsot kapta volna, hogy szenvedjen el ezeret, megvolt benne hozzá a szeretet, hogy mindazt elszenvedje. És ha azt, amit minden emberért kellett szenvednie, el kellett volna szenvednie egyetlenegynek üdvösségeért, külön megtette volna minden egyesért azt, amit megtett

* Azóta boldoggá avatták. (Ford.)

valamennyiért. És ha ahelyett a három óra helyett, míg a kereszten függött, szükséges lett volna egészen az ítélet napjáig ott függnie, megvolt benne hozzá a szeretet, hogy azt is megtégye. Eszerint Jézus Krisztus sokkal jobban szeretett, mint amennyit szenvedett. Ó isteni szeretet, mennyivel nagyobb voltál annál, amekkorának külsőleg látszottál, mert az a sok seb és kétség nagy szeretetről beszél ugyan nekünk, azonban nem mondja meg teljes nagyságát, mert több volt belül, mint amennyi kívülről megnyilatkozott. Csak egy szikra volt ez, mely a mérhetetlen isteni szeretet tüztengeréből kipattant. A szeretetnek legnagyobb jele, ha az ember életét adja barátaiért, de nem olyan jel, amely elég lett volna Jézus Krisztusnak az ő szeretetének kifejezésére.

16. Ez a szeretet magukon kívül ragadja és bámulatba ejti a jó lelkeket, mikor igazán megismerik. Azért égni érzik a szívüket, vágyódnak a vértanúság után, vidámak a szenvedésben, örülnek a tüzes rostélyokon, a parázson úgy sétálnak, mint rózsaszőnyegen, epednek a kínzások után, örvendenek azon, amitől a világ fél, és átkarolják azt, mitől a világ borzad. Szent Ambrus azt mondja, hogy az a lélek, mely Jézus Krisztussal el van jegyezve a kereszten, semmit se tart dicsőségesnek, csak azt, hogy a Fölfeszített címerét viseli.

17. És én hogy elégítem ki, szerelmes Üdvözítőm, ezt a te szeretetedet? Méltó, hogy a vérnek vér legyen a viszonzása. Vajha ezzel a vérrrel festve s erre a keresztre szegezve látnám magamat. Ó szent kereszt, végy föl engem is magadra. Tágulj ki, korona, hogy beléd tehessem fejemet! Ó szögek, hagyjátok az én Uramnak ártatlan kezeit és döfjétek át részvétből és szeretetből az én szívemet. Ez oknál fogva mondja, Jézusom, szent Pál, hogy te azért haltál meg, hogy urává légy az élőknek és holtaknak, de nem fenyegetésekkel, hanem szeretettel. (Róm. 14, 9.)

18. Ó szívek elrablója, a te szereteted ereje megtörte a mi oly nagyon kemény szívünket is. Ó szerelmes Uram, ittasítsd meg szívünket ezzel a borral, égesd ezzel a tüzrel, sebez meg szeretetednek ezzel a nyilával. A te keresztet íj, mely sebet ejt a szíveken. Tudja meg az egész világ, hogy az én szívem meg van sebezve. Ó én édes Szerelmem, mit tettél? Azért jöttél, hogy meggyógyíts, és sebet ütöttél rajtam? Azért jöttél, hogy megtaníts élni, és olyanná tettél, mintha nem is volnék magamnál? Ó legbölcsebb örület, bár csak ne élnék nélküled soha. Uram, amit a kereszten látok, mindaz szeretetre ösztönöz: a fa, az alak, tested sebei s mindenekfölött szereteted arra serkent, hogy szeresselek és soha meg ne feledkezsem rólad.»

19. De hogy Jézus Krisztus tökéletes szeretetére jussunk, használnunk kell a rávezető eszközöket, melyek Aquinói szent Tamás tanítása szerint a következők. 1. Tartsuk folyton emlékezetünkben az isteni jótevékenyeket, az általánosakat épűgy, mint a különőseket. 2. Gondoljuk meg Isten végtelen jóságát, aki mindig azon van, hogy jót tegyen velűnk, mindig szeret benűnket és tőlűnk is szeretetűnket kéri. 3. Kerűljűk gondosan még a legkisebb dolgot is, ami az ő nemtetszését vonná maga után. 4. Mondjunk le e földnek minden érzékelhető javáról, gazdagságról, dicsőségről, érzéki gyönyörőkről. Tauler hozzát teszi, hogy hathatós eszköz még a Jézus Krisztushoz való tökéletes szeretet megszerzésére, ha az ő szentséges kinszenvedéséről elmélkedűnk.

20. Ki tagadhatná, hogy a Jézus Krisztus kinszenvedése iránt való áhitat minden áhitatgyakorlat között a leghasznosabb, leggyöngédebb, Isten előtt legkedvesebb, legnagyobb vigasztalására van a bűnőseknék s legforróbb lángra gyűjtja a szerető lelkeket. Ugyan honnét nyerűnk annyi jót, mint Jézus kinszenvedéséről? Honnét remélhetűnk a bocsánatot, a kísértéseknék

szemben való erőt s a bizodalmat, hogy a paradicsomba jutunk? Honnét van az igazságnak az a sok fénysugara, az a sok szerető hívogatás, az a sok serkentés életünk megváltoztatására, az a sok vágyódás, hogy Istennek adjuk át magunkat, honnét van mindez, ha nem Jézus Krisztus kinszenvedésétől. Nagyon igaza volt tehát az apostolnak, midőn Istentől elszakadt-nak mondotta azt, aki nem szereti Jézus Krisztust. (Kor. I. 16, 22.)

21. Szent Bonaventura azt mondja, hogy egy lélek megszentelésére nincs alkalmasabb áhítatgyakorlat, mint a Jézus Krisztus kinszenvedéséről való elmélkedés; azért azt tanácsolja, hogy elmélkedjünk róla naponként, ha előre akarunk haladni az isteni szeretetben. És már előbb azt mondotta szent Ágoston, amint Bustis állítja róla, hogy többet ér egy könnycsepp, melyet a kinszenvedés emlékére hullattunk, mint a hétről-hétre végzett kenyéren való böjtölés. Azért a szenteknek állandó foglalkozásuk volt a Jézus Krisztus fájdalmairól való elmélkedés. Ez úton lett asszisi szent Ferencből valóságos szeráf. Egy napon egy nemes ember találkozott vele s hallotta, amint hangosan sírt és jajgatott. Megkérdezte az okát. S a szent így válaszolt: Siratom az én Uramnak szenvedéseit és gyalázatait; s ami még jobban sírásra ösztönöz, az az a körülmény, hogy az emberek, akikért annyit szenvedett, megfélekeznek róla. Így szólt, s még bőszesebben hullottak könnyei, úgy hogy az is sírni kezdett vele. Mikor a szent egy bárány bégetését hallotta, vagy valami más dolgot látott, ami benne a szenvedő Jézus emlékét újította föl, legott megeredtek könnyei. Mikor egy alkalommal beteg volt s valaki azt mondta neki, hogy olvastasson föl magának valami épületes könyvet, azt válaszolta: Az én könyvem a keresztfeszített Jézus. Azért folyton csak arra buzdította szerzeteseit, hogy mindig Jézus Krisztus kinszen-

védeire gondoljanak. Tiepoli írja: Aki nem szereti meg az Istent, ha a kereszten megholt Jézust szemléli, az nem szereti meg őt soha.

Buzdulatok és kérések.

Ó örök Ige! Te harminchárom évig izzadtál és nélkülöztél, véredet és életedet adtad az emberek váltásáért s nem kiméltél semmit, hogy magadat velük megszerettesd, hogy találkozhatnak mégis emberek, kik ezt tudják s mégse szeretnek téged! S ó Istenem, én is egyike vagyok ezeknek a hálátlanoknak. Látom a méltatlanságot, melyet veled szemben tanusítottam, én Jézusom; légy hozzám irgalommal. Főljajánlom neked ezt az én hálátlan szívemet; hálátlan, de bűneit szánya-bánja. Igen, minden rossznál jobban bánom, édes Megváltóm, hogy megvetettelek. Bánkodom és egész lelkemből szeretlek. Lelkem, szeresd azt az Istent, akit érted bűnősként megkötözték, azt az Istent, akit érted rabszolgaként megostoroztak, azt az Istent, akit érted királynak gúnyoltak, azt az Istent, aki érted végezetül gonosztevéként meghalt a keresztfán. Igen, Üdvözítőm, én Istenem, szeretlek, szeretlek. Ó emlékezzél meg mindig róla, mennyit szenvedtél értem, hogy én se felejtselek el többé soha szeretni téged. Kötelek, melyek Jézust megkötözték, fűzettek engem Jézushoz; tövisek, melyek Jézust megkoronáztak, sebesítetek meg engem Jézus iránt való szeretettel; szegek, melyek Jézust átverték, szegeztek engem Jézus keresztyéhez, hogy Jézussal egyesülve éljek és haljak. Jézus vére, ittasíts meg engem szent szeretettel! Jézus halála, add, hogy meghaljak minden földi érzelemnek. Uramnak átszúrt lábai, átkarollak benneteket; szabadítsatok meg engem a pokoltól, melyet megérdemeltem. Jézusom, a pokolban nem szerethetnék többé, pedig én mindig szeretni akarlak.

Szeretett Üdvözlőm, ments meg engem, fűzz magadhoz és ne engedd, hogy valaha elveszítslek. Bűnösök menedéke, Mária, s Üdvözlőmnnek anyja, segíts egy bűnösön, aki szeretni akarja Istent és neked ajánlja magát; jöjj segítségemre azért a szeretetért, melyet Jézus Krisztus iránt éreztél.

MÁSODIK FEJEZET.

Mennyire megérdemli Jézus Krisztus, hogy szeressük őt azért a szeretetért, melyet irántunk a legméltóságosabb Oltáriszentség alapításával tanusított.

1. A mi szerelmes Üdvözlőnk, tudván, hogy elérkezett már e földről való távozásának órája, mielőtt meghalni ment volna értünk, szeretetének legnagyobb jelét akarta ránk hagyni, melyet csak hagyhatott, s ez a legméltóságosabb Oltáriszentség ajándéka volt. Szienai szent Bernardin azt mondja, hogy a szeretetnek azok a jelei, melyek a halál órájában nyilatkoznak meg, mélyebben bevésődnek az emlékezetbe és kedvesebbek; azért szoktak a jó barátok azoknak, kiket életükben szerettek, valami ajándékot — ruhát, gyűrűt — hagyni ragaszkodásuk emlékeül. De te, Jézusom, mit hagytál nekünk szereteted emlékeül, mikor e világtól távoztál? Nem ruhát, nem gyűrűt, hanem nekünk hagytad testedet, véredet, lelkedet, istenségedet, egész magadat minden fönntartás nélkül.

2. Azt mondja a trienti szent zsinat, hogy az Oltáriszentségnek ebben az ajándékában az Úr ki akarta árasztani szeretetének minden gazdagságát, melyet az emberek számára tartogatott. (Sess. 13. cap. 2.) S az apostol megjegyzi, hogy Jézus Krisztus ezt az ajándékot éppen azon az éjjelen adta az embereknek, amelyen az emberek halált készítettek számára. Azon éjjelen,

melyen elárultatott, vevé a kenyeret és hálát adván az Atyának, megtöré és monda: Vegyétek és egyétek: ez az én testem. (Kor. I. 11, 23--24.) Szienai szent Bernardin azt mondja, hogy Jézus Krisztus irántunk való lángoló szeretetében nem elégedett meg azzal, hogy életét készült értünk adni, hanem halála előtt minden mértéket meghaladó szeretetétől indítva egy még nagyobb dolgot cselekedett: tulajdontestét adta eledelül.

3. Találóan nevezte tehát szent Tamás ezt a szentséget a szeretet szentségének, mert egyedül a szeretet birta rá Jézust, hogy benne magát egészen nekünk adja, azután a szeretet zálogának, azért, hogy ha valaha kételkedhetnénk az ő szeretetében, ebben a szentségben zálogát birjuk. Mintha csak ez ajándék nyújtásakor így szólt volna Megváltónk: Lelkek, ha valamikor kételkednétek szeretetemről, ime hát enmagamat hagyom nektek ebben a szentségben; ilyen záloggal a kezetekben nem lehet többé kétségtek, hogy szeretlek és pedig nagyon szeretlek benneteket. De ezenfölül szent Bernát még a szeretetek szeretetének nevezte ezt a szentséget, mert ez az ajándék minden más ajándékot magában foglal, melyet az Úr nekünk nyújtott: a teremtetést, a megváltást, a dicsőségre való kiválasztást; mivelhogy az Oltáriszentség nemcsak Jézus Krisztus szeretetének záloga, hanem egyúttal záloga a paradicsomnak is, melyet nekünk akar adni. Azért Neri szent Fülöp nem tudta más néven nevezni a szentségi Jézus Krisztust, mint a szeretet néven; s akkor is, mikor a szent utravalót vitték neki, így kiáltott föl: Ime az én szerelmem! Adjátok nekem az én szerelmemet!

4. Izaiás próféta azt kívánta, hogy hirdessék mindenkinek azt a szerető leleményességet, melyet Isten abból a célból tanusított, hogy magát az emberekkel megszerettesse. S valóban ki gondolhatott volna rá,

ha ő maga nem tette volna meg; ki gondolhatott volna rá, hogy a megtestesült Ige a kenyér színe alá rejtőzzék, hogy eledelünké legyen? Nem látszik balgatagságnak, mondja szent Agoston, ez a mondás: Egyétek testemet, igyátok véretem? Midőn Jézus Krisztus kinyilvánította tanítványai előtt szándékát, hogy ezt a szentséget fogja nekik hagyni, azok nem tudták elhinni és elhagyták őt, mondván: Ugyan mikép adhatná nekünk testét eledelül? Kemény beszéd ez s kicsoda hallgathatja meg? (Ján. 6, 61.) De mit az emberek nem tudtak elgondolni és elhinni, arra gondolt s meg is cselekedte Jézus Krisztus nagy szeretete. Vegyétek és egyétek, mondotta tanítványainak és őbennük mindnyájunknak, mielőtt meghalni ment volna. De minő étel lesz az, világ Üdvözítője, melyet halálad előtt akarsz nekünk nyújtani? Vegyétek és egyétek; ez az étel nem földi: én magam vagyok az, aki magamat egészen nektek adom.

5. És mily nagy vágyódással óhajt Jézus Krisztus lelkünkbe jönni a szent áldozásban! Kívánva-kívántam veletek enni ezt a husvétet. (Luk. 22, 15.) Így szólt azon az éjjelen, mikor a szeretetnek ezen szentségét rendelte. És Jusztniáni szent Lőrinc azt írja, hogy irántunk való mérhetetlen szeretete mondatta ezt vele. És hogy mindenki könnyen magához vehesse őt, azért adta magát a kenyér színe alatt. Ha valami ritka vagy drága étel színe alatt adta volna magát, akkor a szegények meg lettek volna fosztva tőle; Jézus tehát a kenyér színe alatt akarta magát nyújtani, amely olcsó s mindenütt kapható, hogy mindenki, mindenütt megtalálhassa s magához vehesse őt.

6. És hogy azután mi is szívesen vegyük őt magunkhoz a szentáldozáshoz, nemcsak számtalan föl-szólítással serkent rá bennünket, hanem még parancssal is kötelességünké teszi. (Péld. 9, 5; Ének. én. 5, 1 s köv.) Továbbá a paradicsom ígéretével is csa-

logat bennünket, hogy vételéhez járuljunk. (Ján. 6, 55.) Azután a pokollal s a paradicsomból való kizárással fenyeget, ha vonakodunk áldozni. (U. o. 54.) Ezek a fölszólítások, ezek az ígérek és fenyegetések mind abból a nagy vágyódásból származnak, mellyel ebben a szentségben hozzánk jönni kíván.

7. De miért óhajtja annyira Jézus Krisztus, hogy a szentáldozásban magunkhoz vegyük őt? Ime az oka. Szent Dénes azt mondja, hogy a szeretet mindig egyesülésre vágyódik és törekszik; és szent Tamás szerint a jóbarátok, kik szívből szeretik egymást, akképen óhajtának egyesülve lenni, hogy valósággal egy emberré legyenek. Istennek az emberek iránt való mérhetetlen szeretete tehát azt cselekedte, hogy nemcsak a mennyországban adja nekik magát egészen, hanem már e földön megengedi, hogy őt a lehető legbensőbb egyesüléssel bírják az emberek azáltal, hogy a kenyér színe alatt egészen nekik adja magát e szentségben. Úgy van ott, mintha fal mögött állna s onnan mintegy rácsok között nézne bennünket. (Ének. én. 2, 9.) Mi nem látjuk őt, de ő onnan néz minket és valósággal jelen van ott: jelen van, hogy átengedje magát a mi birtokunkba; de elrejtőzik, hogy vágyat keltsen bennünk maga után. S míg csak meg nem érkezünk a házába, Jézus egészen nekünk akarja magát adni s egészen egyesülve akar maradni velünk.

8. Szeretetét nem tudja kielégíteni az, hogy megtestesülésével és szenvedésével egészen odaadta magát az emberi nemnek azáltal, hogy meghalt minden emberért, hanem módot akart találni arra, hogy mindegyikünknek egészen odaadja magát; és azért rendelte az Oltáriszentséget, hogy mindegyikünkkel egészen egyesüljön. A szentáldozásban Jézus egyesül a lélekkel és a lélek Jézussal s ez az egyesülés nem csupán érzelembeli, hanem igaz és valóságos. Azért

mondhatta szalézi szent Ferenc: Egyetlen más cselekedetében se láthatjuk az Üdvözítőt gyöngédebbnek, szeretőbbnek, mint ebben, ahol úgyszólván megsemmisül és eledellé válik, hogy lelkünkbe jusson s híveinek szívével egyesüljön. Aranyszájú szent János azt mondja, hogy Jézus Krisztus hozzánk való forró szeretetből olyképen akart velünk egyesülni, hogy ugyanazon dologgá legyünk övele.

9. Jusztiniani szent Lőrinc pedig így folytatja: Egyszóval: azt akartad e szentséggel cselekedni, lelkünk szerelmes Istene, hogy a te szived a miénkkel elválaszthatatlanul egyesült egyetlen szív legyen. És Szienai szent Bernardin hozzáteszi, hogy Jézus Krisztusnak magaatadása eledelünkül a szeretet legfelső foka, minthogy azért adta magát nekünk, hogy velünk egészen egyesüljön, amint egyesül az étel azzal, aki eszi. Ó mennyire kedvét találja Jézus Krisztus a mi lelkünkkel való egyesülésben! Egy napon a szentáldozás után azt mondta kedves szolgájának, ipresi Margitnak: Nézd leányom a szép egyesülést köztem és közted; szeress hát engem, s legyünk szeretetben állandóan egyesülve és többé ne váljunk el egymástól.

10. Hasson át azért bennünket az a meggyőződés, hogy egy lélek kedvesebb dolgot nem tehet, s nem is gondolhat rá, hogy kedvesebb dolgot tehetne Jézus Krisztusnak, mintha a szentáldozáshoz járul azzal az előkészülettel, amely megfelel egy ilyen nagy vendégnek, akit szívébe szándékozik fogadni; mivel így egyesül Jézus Krisztussal, ami ennek a mi szerető Urunknak szándéka. Azt mondtam: megfelelő előkészülettel, nem pedig méltóval; mert, ha méltó előkészületre volna szükség, ugyan ki áldozhatnék akkor? Csak egy másik Isten volna méltó rá, hogy egy Istent fogadjon magába. Megfelelőn azt értem, amely egy nyomorult, a szerencsétlen Ádám testével fölruházott teremtménynek megfelel. Elég, ha az illető személy

(a rendes esetekről szólva) a kegyelem állapotában áldozik és azzal az élénk vágygal, hogy Jézus Krisztus iránt való szeretetben gyarapodjék. Csak szeretetből szabad Jézus Krisztust a szentáldozásban magunkhoz vennünk, mondotta szalézi szent Ferenc, minthogy ő is csupán csak szeretetből adja magát nekünk. Egyébiránt abban, hogy mily gyakran áldozzék valaki, lelki atyjának ítélete után igazodjék. Jegyezzük meg azonban, hogy nincs állapot vagy hivatal, a házasokat és kereskedőket se véve ki, amely akadályul szolgálna a gyakori szentáldozásban, ha a lelki vezető helyénvalónak találja, amint azt világosan kijelentette XI. Ince pápa 1679-i hivatalos iratában.¹

11. Meg kell azután értenünk, hogy nincs semmi, amiből nagyobb hasznot meríthetnénk, mint a szentáldozásból; mert az örök Atya Jézus Krisztust úrrá tette minden isteni gazdagságán. (Ján. 13, 3.) Azért, amikor Jézus a szentáldozással beszáll a lélekbe, a kegyelmek mérhetetlen kincsét viszi magával. (Bölcs. 7, 11.) Szent Dénes azt mondja, hogy az Oltáriszent-

¹ Ehhez kiegészítésül meg kell emlitenünk a legujabb időben X. Pius pápának a gyakori és mindennapi szentáldozás érdekében kifejtett apostoli működését. Ő is tanítja s azt akarja, hogy «a gyakori és mindennapi szentáldozáshoz, amit Krisztus Urunk s az Egyház forrón óhajt, szabad útja legyen bármily osztályú és állapotú keresztény hívőnek, úgy hogy senkit se lehessen attól eltiltani, aki a kegyelem állapotában van és helyes szándékkal járul az Úr asztalához. Helyes pedig annak a szándéka, aki nem pusztá szokásból vagy hiúságból járul a szentáldozáshoz, sem pedig emberi tekintetből, hanem hogy Isten tetszésének megfelelően, vele a szeretet által belsőbben egyesüljön és az isteni orvossággal a saját gyengeségét és fogyatkozásait gyógyítsa... Hogy a gyakori és mindennapi szentáldozás kellő óvatossággal történjék és több érdemmel járjon, be kell abba folynia a gyóntató tanácsának. Óvakodjanak azonban a lelkiatyák, hogy a gyakori vagy mindennapi szentáldozástól senkit vissza ne tartsanak, aki a kegyelem állapotában van és jószándékkal járul ahhoz.»

ségben a legnagyobb erő van arra, hogy a lelkeket megszentelje és pedig jobban, mint minden más eszköze a lelki életnek. És Ferrer szent Vince az írta, hogy a léleknek nagyobb hasznára van egy szentáldozás, mint egy heti kenyéren és vizen való bőjt.

12. Először is, amint a trienti szent zsinat tanítja, a szentáldozás az a nagy orvosság, amely megszabadít bennünket a bocsánatos bűnöktől és megóv a halálosaktól. (Trid. Sess. 13, cap. 2.) Azt mondja, hogy megszabadít bennünket a bocsánatos bűnöktől; mert szent Tamás szerint ezáltal a szentség által az ember a szeretet indulatainak fölkeltségére buzdul, amelyek aztán eltörlik a bocsánatos bűnöket. S azt mondja, hogy megóv bennünket a halálosaktól, mert a szentáldozás a malaszt gyarapodását eszközli, amely megóv bennünket a súlyos vétkektől. Azért írta III. Ince, hogy Jézus Krisztus kinszenvedése által megszabadított bennünket a bűn hatalmától, az Oltáriszentség által azonban megszabadít bennünket a vétkezés hatalmától.

13. Ez a szentség továbbá különös módon fölgyullasztja a lelkeket az isteni szeretetre. Az Isten szeretet (Ján. I. 4, 8.) és tűz, amely fölemészt szívünkben minden földi érzelmet. (Deut. 4, 24.) S az Isten fia épen azért jött, hogy a szeretetnek ezt a tüzét fölgyújtsa a földön, és hozzátette, hogy nem akart más, mint hogy ezt a szent tüzet lobogni lássa lelkünkben. (Luk. 12, 49.) S az isteni szeretetnek minő lángjait gyűjtja meg Jézus Krisztus mindenkiben, aki e szentségben buzgón veszi őt magához! Szienai szent Katalin egy napon egy pap kezében tűzgolyót látott s nagy volt a csodálkozása, hogy az a láng nem égetett meg s nem hamvasztott el minden emberi szívet. Limai szent Rózsa arca a szentáldozás után oly sugarakat lövelt szét, hogy elkápráztatta a szemet, s szájából olyan melegség áradt ki, hogy aki hozzá közeledett, kezét szinte megégette. Szent Vencelről

beszélük, hogy mikor az Oltáriszentség látogatására templomba ment, már ezáltal oly nagy szeretetre gyulladt, hogy a szolga, aki a havas úton kísérte, csak a szent lábainak nyomába lépett s a hideget többé nem érezte. Azért aranszajú szent János tűznek monddta a legméltóságosabb Szentséget, mely lángra gyújt bennünket, s ennek folytán az oltártól távozva, oly szeretetlángokat lehelünk, melyek a pokol előtt rettenetessé tesz bennünket.

14. Az Énekek énekebeli jegyes így szólt: A király bevezetett engem a borospincébe és elrendezte bennem a szeretetet. (2, 4.) Nisszai szent Gergely azt írja, hogy éppen a szentáldozás az a borospince, melyben a lélek annyira megittasul az isteni szeretettől, hogy magáról megfélekedezik s elveszti szeme elől az összes teremtetett dolgokat; s ez az a szeretet okozta bágyadás, melyről azután beszél. (2, 5.) Azt mondhatná valaki: de én azért nem áldozom gyakran, mert hidegnek látom magamat az isteni szeretetben. Az ilyennek megfelel Gerson és azt mondja: Tehát azért, mert hidegnek tapasztalod magadat, nem akarsz közeledni a tűzhöz? Sőt, mert hidegnek érzed magadat, mondja szent Bonaventura, annál inkább kell gyakran járulnod ehhez a szentséghez és pedig mindig, amikor igazán vágyakozol Jézus Krisztus szeretete után. Hasonlóképen szólt szalézi szent Ferenc: Az emberek két osztályának kell gyakran áldoznia; a tökéleteseknek, hogy a tökéletességben megmaradjanak, s a tökéletleneknek, hogy tökéletességre jussanak. De, hogy gyakran áldozzunk, legalább nagy vágyódásnak kell lenni bennünk az után, hogy szentté legyünk s a Jézus Krisztus iránt való szeretetben gyarapodjunk. Egy napon így szólt az Úr szent Matildhoz: «Mikor áldoznod kell, kívánd mindazt a szeretetet, melyet valaha szív irántam érzett; s ezt a szeretetet olyan-nak veszem, aminőnek te magad akarnád, hogy legyen.»

Buzdulatok és kérések.

Szeretet Istene, aki végtelenül szeretsz s végtelen szeretetre vagy méltó, mondd, találhattál volna-e ki még többet, hogy magadat megszerettesd velünk? Nem volt elég, hogy emberré lettél s annyi nyomorúságnak vetted magadat alá. Nem volt elég, hogy gyötrelmek között minden véredet értünk adtad s aztán fájdalmaktól fölemészte, a leggonoszabb bűnösöknek szánt bitófán haltál meg. Végül még a kenyér színe alá rejtetted magadat, hogy eledelünkkel légy és ily módon mindegyikünkkel egészen egyesülj. Mondd csak, ismételve, kérdezem, találhattál volna-e ki még többet, hogy magadat velünk megszerettesd? Mily szerencsétlenek vagyunk, ha ebben az életben nem szeretünk téged! Ha majd belépünk az örökkévalóságba, minő lelkiismeretfurdalást fogunk érezni azon, hogy nem szerettünk! Jézusom, én nem akarok meghalni anélkül, hogy ne szeretnék és pedig nagyon ne szeretnék. Mélyen sajnálom és fáj, hogy annyi böszséget okoztam neked; bánkódom miatta és szeretnék meghalni a fájdalomtól. Most jobban szeretlek mindennél, jobban szeretlek önmagamnál és neked szentelem minden érzelmemet. Te, aki ezt a vágyat adtad nekem, adj erőt is hozzá, hogy megvalósíthassam. Jézusom, Jézusom, nem kívánok tőled mást, mint csak magadat. Most, hogy szeretetedhez vonzottál, elhagyok mindent, lemondok mindenről és tehozzád ragaszkodom: te magad elég vagy nekem. Isten anyja, Mária, imádd értem Jézust és tégy engem szentté. Szaporítsd ezzel annak a sok csodának számát, melyet azért cselekedtél, hogy szentté változtasd a bűnösöket.

HARMADIK FEJEZET.

Mennyire kell biznunk abban a szeretetben, melyet Jézus Krisztus irántunk mutatott, s mindabban, amit értünk tett.

1. Dávid üdvösségére vonatkozó minden reményét eljövendő Megváltójába helyezte és így szólt: Uram, rád bízom szívemet; igazság Istene, te váltottál meg engem. (Zsolt. 30, 6.) Mennyivel jobban kell bízunk Jézus Krisztusban most, hogy már eljött s a megváltás művét végbevitte! Azért még nagyobb bizalommal kell mondania s folyton ismételnie mindenkinek az előbb említett szavakat.

2. Ha nyomós okaink vannak félni az örök haláltól az Istennel szemben elkövetett sértések miatt, az örök élet reményére viszont még nyomósabb okaink vannak Jézus Krisztus érdemeiben, amelyeknek végtelenül nagyobb erejük van üdvözítésünkre, mint amennyi súlyuk van bűneinknek arra, hogy kárhoztatba döntsenek bennünket. Vétkeztünk s ezáltal megérdemeltük a poklot; de eljött a Megváltó s magára vette minden bűnünket, hogy szenvedései által eleget legyen értük. (Izaiás 51, 4.)

3. Ugyanabban a szerencsétlen pillanatban, amelyben vétkeztünk, már megírta ellenünk Isten az örök halál ítéletét; de mit tett a mi kegyes Megváltónk? Vérével törölte el a kárhoztatásunkat tartalmazó végzést s azután a keresztre szegezte, hogy amikor az elkövetett vétkeinkért járó kárhozat ítéletét szemléljük, tekintetünk egyúttal a keresztre essék (Kol. 2, 14.), amelyen Jézus Krisztus meghalt s vérével eltörölte azt az ítéletet. Ily módon aztán újra remélhetjük a hocsánatot s az örök üdvösséget.

4. Mennyivel jobban szól értünk s biztosítja szá-

munkra az isteni irgalmasságot Jézus Krisztus vére, mint ahogy Ábel vére szólt Kain ellen. Az apostol azt mondja: Boldogok vagytok, kik a vétek után a fölfeszített Jézushoz menekültetek, aki minden véret kiontotta azért, hogy ezáltal a béke közvetítője legyen Isten és a bűnösök között és megnyerje nekik a bocsánatot. Gonoszságaitok ellenetek kiáltanak, de a Megváltó vére a ti javatokra tart védőbeszédet; s lehetetlen, hogy ennek a vérnek szavára le ne csillapuljon az isteni igazságosság. (Zsid. 12, 24.)

5. Igaz, hogy minden vétkünkről szigorú számadást kell adnunk az örök birónak. De hát ki lesz a mi bíránk? Vigasztalódjunk, az örök Atya a ránk vonatkozó ítéletet magára a mi Megváltónkra bízta. (Ján. 5, 22.) Azért bátorít bennünket szent Pál, mikor így szól: Ki az a bíró, akinek kárhoznatnia kellene bennünket? Ugyanaz az Üdvözítő, aki csak azért, hogy örök halálra ne kelljen bennünket ítélnie, magát akarta elítélni és meghalt érettünk. De ezzel még nem elégedett meg, hanem az égben atyjánál tovább munkálkodik üdvösségünkön. (Róm. 8, 34.) Azért írja villanovai szent Tamás e szavakat: Miért félsz, bűnös, ha utálod vétkeidet? Hogy ítélné el az, aki azért halt meg, hogy ne kelljen téged elítélnie? S ha lábaihoz borulsz, hogy üzhetne el magától az, aki azért jött le az égből, hogy fölkeressen, mikor futottál tőle.

6. És ha gyöngeségünk miatt félünk, hogy el találunk esni ellenségeink támadásai alatt, akik ellen harcolnunk kell, halljuk csak az apostol intelmét, hogy mit kell ilyenkor cselekednünk: Kezdjünk nagy lélekkel a küzdelembe s szemünket függesztjük a fölfeszített Jézusra, aki keresztyéről segítséget, győzelmet és koronát nyújt nekünk. (Zsid. 12, 2.) A múltban azért estünk el, mert tekintetünket elfordítottuk a mi Megváltónk sebeitől és szenvedéseinek gyalázatától s így nem is menekültünk hozzá segítségért. De ha a

jövőben nem tévesztjük szemünk elől, mit szenvedett irántunk való szeretetből, s mennyire kész segítségünkre jönni, ha hozzá folyamodunk, akkor bizonyára nem győzedelmeskednek rajtunk ellenségeink. Szent Terézia az ő nemes lelkületével így szólt: Nem érték bizonyos rettegést, mikor folyton az ördögöt emlegetik; holott, ha ehelyett Isten nevét hordanák ajkukon, ezáltal rémületbe ejtenék az ördögöt. De viszont azt is mondotta ez a szent, hogy ha nem vetjük minden bizodalmunkat Istenbe, akkor keveset vagy éppen semmit se használ minden igyekezetünk. Ime ezek a saját szavai: Minden igyekezetünk keveset segít, hacsak az önbizalom teljes kizárásával nem Istenben bízunk.

7. Ó mily nagy két titka ránk nézve a reménynek és szeretetnek Jézus Krisztus kinszenvedése és az Oltáriszentség! Titkok, melyeket senki se fogadna el, ha a hit nem biztosítana bennünket róluk. Egy mindenható Isten emberré akar lenni, minden csepp vérént kiontja s fájdalomtól meghal a keresztfán. És miért? Azért, hogy megfizessen a mi vétkeinkért és megváltson bennünket, lázadó férgeket! És azután ugyanazt a testét, melyet a kereszten értünk föláldozott, ételül akarta nekünk hagyni, hogy így szorosan egyesüljön velünk. Ó Istenem, ennek a két titoknak a szeretet tűzével el kellene hamvasztania minden emberi szívet! És van-e oly elvetemült bűnös, aki a bocsánat felől kétségbe eshetnék, föltéve, hogy megbánja a rosszat, melyet cselekedett, mikor azt látja, hogy egy Isten ennyire szerette az embereket s ennyire hajlandó velük jót tenni. Ezért mondotta teljes bizalommal szent Bonaventura: «Bizakodva cselekszem és törhetetlenül remélem, hogy az, aki annyit tett és szenvedett üdvösségemért, nem tagad meg tőlem semmit, ami az üdvösségre szükséges.»

8. Az apostol arra buzdít bennünket, hogy for-

duljunk a kegyelem trónjához, vagyis a kereszthez, amelyen Jézus Krisztus mint trónján ül, hogy kegyelmeiben s irgalmában részesítse azokat, akik hozzá folyamodnak. De gyorsan kell hozzá folyamodnunk, hogy alkalmas segítséget találhassunk üdvösségünkre, mert jöhet idő azután, hogy többé nem találhatjuk meg. Siessünk tehát átölelni Jézus Krisztus keresztjét és menjünk hozzá nagy bizalommal. Ne ijesszen el bennünket sok nyomorúságunk: a fölfeszített Jézusban megtalálunk a magunk számára minden gazdagságot, minden kegyelmet. (Kor. I. 5. és 6.) Jézus Krisztus érdemei Isten minden kincsével gazdagítottak bennünket és képessé tettek minden kegyelem megnyerésére, amelyet óhajtunk.

9. Azt mondja szent Leó, hogy Jézus az ő halálával nagyobb jóban részesített bennünket, mint amennyi kárt okozott az ördög a vétkekkel. (Serm. I. de Asc.) Ezáltal világossá lesz előttünk az, amit már előbb szent Pál mondott, hogy tudniillik a megváltás ajándéka nagyobb volt, mint a vétkek: a kegyelem fölülmulta a bűnt. (Róm, 5, 15, 20.) Azért buzdított bennünket az Üdözítő, hogy reméljünk minden kegyet és minden malasztot az ő érdemeitől. Halljuk csak, hogyan tanít bennünket arra a módra, amelyen az ő örökkévaló Atyjától megnyerhetjük mindazt, amit csak akarunk: Amit kívántok, kérjétek az Atyától az én nevemben, s ígérem nektek, hogy meghallgat benneteket. (Ján. 16, 23.) De hogyan is tagadhatna meg tőlünk az Atya bármely kegyelmet, ha nekünk adta egyszülött fiát, akit annyira szeret, mint önmagát? Az apostol azt mondja, hogy semmiféle kegyelem nincs kivéve: sem a bocsánat, sem az álhatatosság, sem a szent szeretet, sem a tökéletesség, sem a paradicsom: mindent, mindent nekünk adott. De kérnünk kell őt; Isten csupa bőkezűség azzal szemben. aki őt kéri.

10. Ezekhez sok más gondolatot óhajtok még hozzáfűzni, amelyeket bold. avilai János írt leveleiben arról a nagy bizodalomról, amellyel Jézus Krisztus érdemei iránt kell viseltetnünk:

11. Ne felejtsd el, hogy az örökkévaló Atya között és mi közöttünk a közbenjáró Jézus Krisztus, aki által szeret s a szeretet oly szoros kötelékeivel fűz magához bennünket, hogy semmi se tudja azokat föloldani, ha az ember maga nem szakítja szét valami halálos vétkekkel. Jézus vére kiált, irgalmat kérve számunkra, és pedig oly hangosan kiált, hogy vétkeink lármája tőle nem hallható. Jézus Krisztus halála halálát okozta a mi vétkeinknek. Azok, akik elvesznek, nem elégtétel hiánya miatt vesznek el, hanem azért, mert nem akarták a szentségek által hasznukra fordítani a Jézus Krisztustól nyújtott elégtételt.

12. A mi megorvoslásunk ügyét Jézus magára vette, mintha csak a saját ügye volna; azért vétkeinket, jöllehet elkövetésükben nem volt semmi része, a magáénak nevezte s értük bocsánatot kért és mintha csak magáért imádkozott volna, oly benső szeretettel imádkozott, hogy mindazok, akik hozzá akarnak közeledni, szeretetben részesüljenek. S amit keresett, meg is nyerte: mert Isten rendelkezése az volt, hogy Jézus és mi olyképen forrjunk egybe, hogy vele együtt vagy szeretet vagy gyűlölet tárgyai legyünk. S mivelhogy Jézust nem gyűlöli és nem is gyűlölheti, hozzá hasonlóan szeretni fog bennünket is, ha Jézussal szeretetben egyesülünk. Mert őt szereti az Isten, azért ránk is kiárasztja szeretetét. Hisz Jézus Krisztus többet bír tenni arra nézve, hogy bennünket megszerettesen, mint amennyit tehetünk mi magunk, hogy gyűlöletessé váljunk, mivelhogy az örökkévaló Atya jobban szereti fiát, mint ahogy gyűlöli a bűnösöket.

13. Az Úr Jézus így szólt az Atyához: Ahol én

vagyok, ott legyenek azok is, akiket nekem adtál (Ján. 17, 24). A nagyobb szeretet legyőzte a kisebb gyűlöletet; bocsánat és szeretet lett osztályrészünk s az a biztos tudat, hogy nem lehetünk elhagyatva ott, ahol ily szoros a szeretet köteléke. Az Úr így szól Izaiás által: Vajjon elfeledkezhetik-e az anya gyermekéről? És ha ez talán elfeledkeznék is, én nem feledkezem meg rólad, mert kezeimre írtalak föl téged. (Iz. 49, 15). Kezeire írt fel bennünket és pedig saját vérével. Azért nem szabad semmi miatt se zavarba jönnünk, mert hisz mindent azok a kezek intéznek, melyek hozzánk való szeretete bizonyágául a kereszthez voltak szegezve.

14. Semmi se okozhat nekünk akkora félelmet, mint amennyire megnyugtathat bennünket Jézus Krisztus. Ám vegyenek körül elkövetett vétkeim, legyenek vádlóim a jövőtől való rettegetések, vessenek tört utamba az ördögök, ha irgalmasságért könyörgök Jézushoz, aki csupa kegyesség s halálíg szeretett engem, akkor nincs okom a csüggedésre, hiszen olyan nagybecsülés tárgyának látom magamat, hogy egy Isten adta magát oda érettem. Ő Jézusom, biztos kikötője azoknak, kik a viharban hozzád menekülnek, ó éber pásztor, csalódásban van, aki nem bízik benned, föltéve, hogy meg akar javulni. Azért mondtad: Én vagyok, ne féljetek, én vagyok, aki szorongatlak, de meg is vigasztallak benneteket. Néha oly nagy lelki elhagyatottságot bocsátok némelyekre, mintha csak a pokolban volnának; de azután kimentem onnan és fölemelem őket. Szószólótok vagyok, aki magamévá tettem ügyeteket. Kezestek, aki azért jöttem, hogy kifizessem adósságaitokat. Uratok, aki véremmel vásároltalak vissza benneteket, nem azért, hogy elhagyjalak, hanem hogy gazdagítsalak, hiszen oly nagy volt az ára visszaszerzésteknek. Hogyan futnék el az elől, aki buzgón keres, mikor elébe mentem azoknak, akik

azért kerestek, hogy meggyalázzanak. Nem fordítottam el arcomat attól, aki ütött, hát akkor hogyan fordítanám el attól, aki imádni akar. Hogy lehet kétsége gyermekeimnek, vajjon szeretem-e őket, mikor azt látják, hogy irántuk való szeretetből jutottam ellenségeim kezébe? Kit vetettem meg valaha, aki engem szeretett? Kit hagytam magára, aki tőlem segítséget kért? Hisz én még azt is folyton keresem, aki engem nem keres.

15. Ha hiszed, hogy az örökkévaló Atya neked ajándékozta fiát, akkor hidd el, hogy meg fogja neked adni a többi is, mert hisz minden más sokkal kevesebb a Fiúnál. Ne gondold, hogy Jézus Krisztus megfélelkezett rólad, mert ime szeretetének emlékeül a legnagyobb zálogot hagyta neked, amellyel csak birt, vagyis önmagát az Oltáriszentségben.

Buzdulatok és kérések.

Ó Jézusom, én szerelmem, micsoda biztató reményt ad nekem a te szenvedésed! Hogyan félhetnék, hogy nem nyerem meg vétkeim bocsánatát, a paradicsomot s minden szükséges kegyelmet attól a mindenható Istentől, aki vérét az utolsó csöppig nekem adta. Jézusom, reménységem és szerelmem, hogy engem el ne veszíts, el akartad veszíteni a saját életedet. Szeretlek és pedig jobban, mint minden más jót, én Megváltóm és én Istenem. Te egészen nekem adtad magadat és én viszont egész akaratomat neked ajándékozom s egyben ismétlem, hogy szeretlek, szeretlek s folyton ismételni akarom: szeretlek, szeretlek. Így akarok élni egész életemen át és így akarok meghalni; s mikor utolsót lehelek, akkor is ez a kedves szó hangozzék ajkamon: Istenem, szeretlek. S attól a pillanattól kezdve folyton-folyvást égjen bennem a szeretet irántad és lobogjon örökre anélkül, hogy

valaha megszűnnék szeretni. Szeretlek tehát és mert szeretlek, bánom, minden rossznál jobban bánom, hogy így megbántottalak. Ó én nyomorult! Hogy el ne veszítsek valami rövid ideig tartó élvezetet, annyi-szor el akartalak veszíteni téged, végtelen jó! Ez a gondolat jobban kinoz minden gyötrelmennél. De meg-vigasztalódom, ha rágondolok, hogy a végtelen jósá-gal van dolgom, aki nem tud megvetni egy olyan szívet, amely őt szereti. Vajha meghalhatnék érted, aki meghaltál értem! Drága Megváltóm, biztosra remélem tőled az örök üdvösséget a másvilágon, itt pedig a te szeretetedben való szent állhatatosságot s azért fölteszem magamban, hogy azt folyton kérem tőled. És te haláloednak érdemeiért add meg nekem az állhatatosságot abban, hogy kérjelek. Ezért esedezem hozzád s ezt remélem tőled is, királyném, Mária.

NEGYEDIK FEJEZET.

Mennyire kötelesek vagyunk szeretni Jézus Krisztust.

1. Jézus Krisztus mint Isten, már magában is meg-érdemli minden szeretetünket; de azzal a szeretettel, melyet irántunk mutatott, úgyszólván kényszerhely-zetbe akart hozni bennünket, hogy legalább hálából szeressük őt azért, amit értünk tett és szenvedett. Nagyon szeretett bennünket, hogy nagyon szeressük őt, írja szent Bernát, és már előbb megírta Mózes. (Deuter. 10, 12.) Azért az első parancsolat, melyet nekünk adott, ez volt: Szeressed a te Istenedet teljes szivedből. (Deuter. 6, 5.)

2. Azt mondja szent Pál, hogy a szeretet a tör-vény teljessége. (Róm. 13, 10.) De ki az, aki egy föl-feszített Isten láttára meg tudná állani, hogy ne sze-resse őt? Nagyon hangosan kiáltanak azok a tövisek,

azok a szegek, az a keresz, azok a sebek és az a vér s arra szólítanak föl, hogy szeressük azt, aki ennyire szeretett bennünket. Nagyon kevés egy szív, hogy szeresse azt az Istent, aki ily nagy szeretettel volt hozzánk, Jézus Krisztus szeretetének viszonzására szükséges volna, hogy egy másik Isten haljon meg iránta való szeretetből. Szalézi szent Ferenc pedig így kiált föl: Ó miért nem borulunk rá Jézusra, hogy meghaljunk a kereszten vele, aki irántunk való szeretetből ott akart meghalni. S az apostol világosan értésünkre adja, hogy Jézus Krisztus azon célból akart meghalni mindnyájunkért, hogy többé ne magunknak, hanem egyedül annak az Istennek éljünk mindnyájan, aki meghalt értünk. (Kor. II. 5, 15.)

3. Ide illik az, amit az Ekkleziasztikus ajánl: Ne feledkezzél el kezesedről, aki hogy vétkeidért eleget tegyen, halálával akarta megfizetni a neked járó szenvedést. (29, 19.) Mily szívesen veszi Jézus Krisztus, ha gyakran megemlékezünk kinszenvedéséről, s mennyire fáj neki, ha hanyagságból nem gondolunk rá. Ha valaki barátjáért igazságtalanságot, verést és börtönt szenvedne, mily rosszul esnék neki az a tudat, hogy barátjának utóbb mindez eszébe se jut, sőt talán azt se akarja hallani, hogy beszéljenek róla. Viszont, mily öröme szolgálna neki, ha tudná, hogy barátja mindig gyöngédséggel beszél róla és mindig köszönettel van érte. Épen így Jézus Krisztusnak is nagyon tetszik, ha hálás szeretettel emlékezünk meg fájdalmairól és haláláról, melyeket értünk szenvedett. Jézus Krisztus volt valamennyi ősatyának kívánsága, ő volt minden nemzetnek kívánsága, mikor még nem jelent meg a földön. Mennyivel inkább kell, hogy ő legyen egyetlen kívánságunk és egyetlen szeretetünk most, mikor már eljött, és tudjuk, mennyit tett és szenvedett értünk, úgyannyira, hogy keresztfeszítve halt meg irántunk való szeretetből.

4. Ezen célból alapította a halála előtt való napon az Oltáriszentséget és lelkünkre kötötte, hogy ahányszor szentséges testével táplálkozunk, emlékezzünk meg haláláról. (Kor. I. 11, 26.) Ebből következtethetjük, hogy mily kedvesek előtte azok, akik gyakran gondolnak az ő kinszenvedésére, minthogy különösen azért maradt szentségi alakban oltárainkon, hogy folytonos és kedves emlékeztetőnk legyen arra, amit értünk szenvedett, és így mindig növekedjék bennünk az iránta való szeretet. Szalézi szent Ferenc a Kálvária hegyét a szerető lelkek hegyének nevezte. Lehetetlenég arra a hegyre gondolnunk és nem szeretnünk Istent, aki irántunk való szeretetből ott akart meghalni.

5. És miért nem akarják az emberek szerelni ezt az Istent, aki annyit tett, hogy szeretetüket megnyerje? Az ige megtestesülése előtt az ember kételkedhetett, vajjon szereti-e őt az Isten igaz szeretettel. De miután eljött az Isten fia s meghalt az emberek iránt való szeretetből, hogyan kételkedhetnénk tovább? Ember, mondja villanovai szent Tamás, nézd azt a keresztet, azokat a fájdmakat s azt a keserves halált, melyet Jézus Krisztus érted elszenvedett, szeretetének ilyen és ekkora bizonyítékai után nem lehet többé semmi kétséged, hogy szeret és pedig nagyon szeret téged. És szent Bernát szavai szerint Megváltónk keresztlje és minden sebe hangosan kiált, hogy megértesse velünk hozzánk való szeretetét.

6. Az emberi megváltásnak ebben a nagy titkában fontolóra kell vennünk Jézus Krisztus gondját és buzgalmát, mellyel különböző módokat talált ki arra nézve, hogy magát velünk megszerettesse. Ha meg akart halni üdvözítésünkért, elég lett volna meghalnia azokkal a kisedekkel együtt, akiket Heródes megöletett. De nem tette ezt; hanem mielőtt meghalt volna, harminchárom éven át nélkülözésekkel és szenvedésekkel teljes életet akart élni. És ezen élete folya-

mán annyi különböző alakban akart előttünk megjelenni, csak hogy szeretetére édesgessen bennünket. Először is úgy mutatta be magát, mint kis gyermek, aki egy istállóban született, azután mint mesterlegény, egy műhelyben s utoljára mint kivégzett gonoszlevő, egy kereszten. De halála előtt még több más szájalomkeltő alakot is akart felvenni s mindezt azért, hogy magát velünk megszerettesse. Azt akarta, hogy lássuk őt, amint a kertben halálküzdelmet áll ki s véres verejtékében fürdik; majd lássuk őt, amint Pilátus udvarában ostorcsapások szaggatják szent testét; azután komédiás királynak csúfolják, egy nádszállal kezében, hiborronggyal a vállán s tövis koronával a fején; majd meg ahogy utcahosszat keresztel megterhelve halálra hurcolják s végül a Kálvárián három vasszeggel keresztre feszítik. Megérdemli-e vagy nem szeretetünket az az Isten, aki ennyi kint akart elszenvedni és ennyi eszközt akart fölhasználni arra, hogy megszerezze magának szeretetünket. P. Ricoleuc János azt mondotta: Nem tennék mást, mint csak sírnék az iránt az Isten iránt való szeretetből, akit szeretete halálba vitt az emberek üdvösségeért.

7. Azt mondja szent Bernát: «Nagy dolog, drága dolog a szeretet.» (Serm. 8. in Cant.) Mikor Salamon az isteni bölcsességről beszél, amely nem más, mint a szent szeretet, azt végtelen kincsnek nevezi, mert aki a szeretet birtokában van, az részese lett Isten barátságának. (Bölcs. 7, 14.) Az angyali szent Tamás azt mondja, hogy a szeretet nemcsak királya az erényeknek, hanem ott, ahol uralkodik, a többi erényeket is mind magával vonja kíséretül és arra irányítja valamennyit, hogy bennünket Istennel egyesítsenek; de tulajdonképen a szeretet az, ami szent Bernát szerint) Istennel egyesít bennünket. S csakugyan többször egész nyíltan ki van fejezve a Szentírásban, hogy Isten szereti azt, aki őt szereti. (Péld. 8, 17; Ján. 14, 23.)

Ime a szépséges egyesülés, melyet a szeretet hajt végre: a lelket Istennel egyesíti. (Énekek én. 8, 6.) Szent Ágoston azt írja, hogy nincs oly nehézség, melyet a szeretet hevével le ne győzhethénk; azért mondja a szent, hogy abban, amit szeretünk, vagy nem érezzük a fáradságot, vagy magát a fáradságot szeretjük.

8. Halljuk, mit mond aranszájú szent János arról, amit az isteni szeretet művel azon lelkekben, amelyekben uralkodik: «Midőn Isten szeretete úrrá lett egy lelken, kielégíthetetlen vágyat kelt benne az után, hogy szeretetének tárgyáért dolgozzék; úgyannira, hogy bármily sok és nagy az a munka, amit végzett, s bármily sok az az idő, melyet szolgálatára fordított, mindezt semminek tartja s mindig gyötri az a gondolat, hogy keveset tesz Istenért; és csak azzal volna megelégedve, ha meghalhatna s magát egészen föl-emésztethné érte. Ezért aztán haszontalannak tartja magát mindabban, amit tesz. A szeretet ugyanis megtanítja őt arra, hogy mit érdemel az Isten, s ennél a tiszta világosságnál látja cselekedeteinek minden fogyatkozását és így minden csak megszegyenülést és fájdalmat okoz neki, mert arra a meggyőződésre jut, hogy nagyon nyomoruságos dolog az, amit egy ilyen nagy Urért végez.»

9. Mennyire csatlakozik, mondja szalézi szent Ferenc, aki másban keresi a szentséget, mint Isten szeretetében. «Némelyek, írja a szent, a tökéletességet a testsanyargatásban keresik, mások az alamizsnálkodásban, mások az imádságban, ismét mások a szentségek gyakori vételében. Én részemről nem ismerek más tökéletességet, mint azt, hogy Istent teljes szívünkben szeressük, mert a szeretet nélkül minden más erény nem egyéb, mint egy kórákás. És ha nem élvezzük tökéletesen ezt a szeretetet, a hiba tőlünk származik, mert nem adjuk át magunkat egészen Jézusnak.»

10. Egy napon így szólt az Úr szent Teréziához: Mindaz hiúság, ami nekem nincs tetszésemre. Vajha mindenki megértene ezt a nagy igazságot! Egy szükséges. Épen nem szükséges az, hogy gazdagok legyünk ezen a földön, hogy az emberek becsülését biztosítsuk a magunk számára, hogy kényelmes életet éljünk, hogy méltóságba jussunk vagy tudós hírnévre tegyünk szert; egyedül az a szükséges, hogy szeressük az Istent s teljesítsük az ő szent akaratát. Erre a célra teremtett bennünket és tartja fönn életünket s egyedül így juthatunk a paradicsomba. Az Úr így szól minden lélekhez, az ő jegyeséhez: Tégy engem, mint pecsétet szivedre és karodra, hogy felém irányítsd minden vágyadat és minden cselekedetedet; szivedre, hogy más szeretet az enyémen kívül ne férközzék be oda; karodra, hogy mindabban, amit cselekszel, más célod ne legyen, mint egyedül csak én. Ó mily gyorsan halad a tökéletesség felé, aki minden tetteiben csak a fölfeszített Jézusra tekint s csak öneki törekszik tettségére lenni!

11. Az legyen tehát minden gondunk, hogy igaz szeretetre tegyünk szert Jézus Krisztus iránt. A lelki élet mesterei leírják az igazi szeretet jeleit. A szeretet, mondják, félenk; félelmét nem más okozza, mint az, hogy meg találja bántani az Istent. Nagylelkű, mert Istenben bízva, nem retten vissza attól, hogy bárminő nagy dolgot is magára vállaljon az ő dicsőségeért. Erős, mert legyőz minden bűnös kívánságot, még a leghevesebb kísértések és a legsötétebb belső elhagyatottság közepett is. Engedelmes, mert haladéktalanul siet teljesíteni Isten szavát. Tiszta, mert egyedül Istent szereti és pedig egyedül azért, mert megérdemli, hogy szeressük őt. Égő, mert szeretne mindenkit lángra gyújtani és látni, hogy mindenkit megemészt az isteni szeretet. Megittasító, mert hatása alatt a lélek szinte magán kívül él, mintha nem érezne

többé s mintha nem is volna már érzéke a földi dolgok iránt, figyelme csak Isten szeretetére irányul. Egyesítő, mert szorosan egyesíti a teremtményt Teremtője akaratával. Végül, epedő, mert a lelket vágyakkal tölti el, hogy elhagyja a földet s röpüljön az Istennel való tökéletes egyesülésre az örök hazában, hogy ott minden erejével szeresse őt.

12. De senkise tanítja jobban, hogy minők az igaz szeretetnek jellemző sajátságai s miben áll a gyakorlása, mint a szeretet nagy prédikátora, szent Pál. A korintusiakhoz írt első levelének 13. fejezetében először is azt mondja, hogy az ember szeretet nélkül semmi és nem használ neki semmi. S ha talán oly erős volna is a hite, hogy a hegyeket kimozdítaná helyükből, mint csodatévő szent Gergely, semmit se használ neki. Ha szétosztaná a szegények között minden vagyonát, ha önként elszenvedné még a vértanúságot is, de szeretet nélkül, olyképen, hogy más célból tenné s nem azért, hogy vele Istennek tetszésére legyen, semmit se használna neki. Azért szent Pál megmutatja nekünk az igazi szeretet ismertető jeleit és egyúttal megtanít bennünket azon erények gyakorlására, melyek a szeretet gyermekei; s azután így folytatja: «A szeretet tűrő, kegyes; nem irigykedik, nem foglalkozik mással, mint a saját tökéletesítésével; nem fuvalkodik föl, nem nagyravágyó, Istenért mindent elhagy; nem haragos, borzad a hamisságtól s nem akar mást, mint azt, amit Jézus Krisztus akar; mindent elvisel, mindent elhisz, mindent remél; nem csüggesztik el a kísértések, sem a balesetek. Ebben a könyvben tehát vizsgálódásunk tárgyává teszük ezen gyakorlatokat, hogy lássuk, vajjon uralkodik-e bennünk igazán az a szeretet, mellyel Jézus Krisztusnak tartozunk, s egyúttal megértsük azt is, minő erényekben kell magunkat gyakorolnunk, hogy megőrizzük s gyarapítsuk magunkban ezt a szent szeretetet.»

Buzdulatok és kérések.

Ó Jézusnak szeretetreméltó és szerető szent szíve, nyomorult az a szív, mely téged nem szeret! Istenem, te a kereszten, minden vigasztalástól megfosztva haltál meg az emberek iránt való szeretetből; hogyan élhetnek hát az emberek annyira megfélelkezve rólad? Ó isteni szeretet! Ó emberi hálállanság! Ó emberek, emberek! Nézzétek az Isten ártatlan bárányát, aki a kereszten haldoklik s életét adja értetek, hogy az isteni igazságosságnak megfizessen vétkeitekért s ily módon szeretetére édesgessen benneteket. Nézzétek csak, mint esedezik ugyanakkor az örökkévaló Atyához, hogy bocsásson meg nektek. Szemléljétek őt és szeressétek. Ó Jézusom, mily kevesen vannak azok, akik téged szeretnek! Én szerencsétlen, mily sok éven át éltem én is úgy, megfélelkeztem rólad s azért aztán oly sokszor megbántottalak! Drága Megváltóm, nem a megérdemelt büntetés csal elsősorban könnyet szemembe, hanem inkább az a szeretet, mellyel irántam viseltettél. Ó Jézus fájdalmai, ó Jézus gyalázatai, ó Jézus sebei, ó Jézus halála, ó Jézus szeretete, véssétek be mélyen szívembe s maradjon ott örökre a ti édes emlékeitek és sebeztek meg engem szakadatlanul s gyulasszatok föl szeretetre. Szeretlek, Jézusom, szeretlek, legfőbb javam, szeretlek, én szerelmem és mindenem; szeretlek és mindig szeretni akarlak. Ne engedd, hogy ezután valaha elhagyjalak s elveszítselek. Tégy engem egészen a tieddé, tedd meg ezt halálad érdemeiért: ebben van az én rendületlen bizodalمام. Én nagyon bizom még a te közbenjárásodban is, ó Mária. Királyném, tedd, hogy szeressem Jézus Krisztust és tedd, hogy szeresselek téged is, Anyám és reménységem.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Az a lélek, amely szereti Jézus Krisztust, szereti a szenvedést.

1. Ez a föld az érdemszerzésnek helye, azért helye a szenvedésnek is. A mi hazánk, hol Isten soha véget nem érő örömben készített számunkra nyugodalmat — a paradicsom. Csak rövid ideig tartózkodunk ezen a világon, de ez alatt a rövid idő alatt sok szenvedést kell elviselnünk. Szenvedni kell és pedig mindenkinek: akár igaz, akár bűnös valaki, viselnie kell a maga keresztjét. Aki türelemmel viseli, üdvözülni fog, aki türelmetlenül viseli, az elvész. Ugyanazok a nyomorúságok, mondja szent Ágoston, némelyeket a paradicsomba, másokat a pokolba juttatnak. A szenvedés próbája különbözteti meg ugyanezen szentnek szavavai szerint Isten Egyházában a szalmát a gabonától. Aki a megpróbáltatások között megalázza magát és megnyugszik Isten akaratában, az gabona a paradicsom számára; aki azonban fölfuvalkodik, haragra gerjed és azért elhagyja az Istent, az szalma a pokol számára.

2. Azon a napon, mikor üdvösségünk ügyében történik meg majd a döntés, életünknek hasonlónak kell lennie Jézus Krisztus életéhez, hogy a választottak boldog ítéletében részesüljünk. (Róm. 8, 29.) Azért szállt le a földre az örök Ige, hogy példájával megtanítson bennünket türelmesen viselni azokat a kereszteket, melyeket Isten ránk bocsát. (Pét. I. 2, 21.) Jézus Krisztus azért akart szenvedni, hogy minket a szenvedésre lelkesítsen. Ó Istenem! Milyen volt Jézus Krisztus élete? Gyalázatokkal és szenvedésekkel teli élet volt az. A próféta szavai szerint a mi Megváltónk megvetett és utolsóknak tekintett ember, a legnyomo-

rultabb minden ember között s a fájdalmak férfia. (Iz. 53, 3.) Igen, mert Jézus Krisztus élete teljes volt nyomorúsággal és szenvedésekkel.

3. S ahogy bánt Isten az ő kedves fiával, úgy bánik mindenkivel, akit szeret és fiává fogad. (Zsid. 12, 6.) Azért mondta egy napon szent Teréziának: «Tudd meg, hogy azok a lelkek a legkedvesebbek Atyám előtt, akik a legnagyobb gyötrelmeket szenvedik.» Azért a szent, mikor fájdalmak nehezédtek rá, azt mondotta, hogy szenvedéseit a világ minden kincséért se cserélné el. Halála után megjelent egy léleknek s kinyilatkoztatta neki, hogy nagy jutalmat élvez az égben, nem annyira jócselekedeteiért, mint inkább azokért a szenvedésekért, melyeket életében Isten iránt való szeretetből szívesen viselt el, s ha valami okból óhajta visszaterni a világra, az csak azért lenne, hogy szenvedhessen valamit Istenért.

4. Aki szenvedések közt szereti az Istent, kétszeresen rászolgál a paradicsomra. Páli szent Vince azt mondta, hogy nagyszerencsétlenségnek kell tekintenünk, ha ebben az életben szenvedések nélkül vagyunk. És hozzá tette, hogy egy szerzetestestület vagy személy, aki nem szenved s akinek az egész világ elismeréssel adózik, közel van a bukáshoz. Azért asszisi szent Ferenc azon a napon, melyen nem volt alkalma Istenért valami keresztet szenvedni, attól félt, hogy Isten talán meg is feledkezett róla. Aranyszájú szent János azt írja, hogy mikor az Úr valakit a szenvedés kegyelmével ajándékoz meg, nagyobb kegyelmet gyakorol vele, mintha hatalmat adott volna neki a halottak föltámasztására; mert a csodatevésben az ember adósa marad Istennek, a szenvedésben azonban az Isten válik az embernek adósává. És hozzá teszi, hogy arra nézve, aki Istenért valamit szenved, még ha nem részesülne is más ajándékban, minthogy szenvedhet Istenért, akit szeret, már maga ez is nagy jutalom

volna. Azért azt mondta, hogy ő szent Pálban többre becsüli azt a kegyelmet, hogy Jézus Krisztusért rabláncra volt verve, mint azt, hogy a harmadik égbe ragadtatott.

5. Nincs, ami jobban tetszenék Istennek, mint hogy ha lát egy lelket, aki türelemmel és békével visel minden keresztet, melyet ő rábocsát. (Jak. 1, 2–4.) Ezt cselekszi a szeretet: hasonlóvá teszi azt, aki szeret, ahhoz, akit szeret. Szalézi szent Ferenc azt mondotta: «A Megváltónak minden sebe ugyanannyi száj, mely arra tanít bennünket, hogyan kell őerte szenvedni. A szentek tudománya az, hogy állhatatosan szenvedjünk Jézusért; s ily módon hamarosan szentté leszünk.» Aki szereti Jézus Krisztust, az vágyódik azután, hogy Jézushoz hasonlóan hánjanak övele is; szegénység, bántalmazás vagy megvetés legyen osztályrésze. Szent János az összes szenteket fehérbe öltözve látta, pálmaágakkal a kezükben. (Jel. 7, 9.). A pálma a vértanúk cimere. Azonban a szentek nem szenvedtek mind vértanúságot; miért tartanak hát kezükben mégis mindannyian pálmaágot? Erre azt válaszolja szent György, hogy minden szent vagy a vasnak vagy a türelemnek vértanúja volt; és hozzá teszi, hogy mi is vértanúi lehetünk a türelemnek anélkül, hogy a vas avatna bennünket vértanúvá.

6. Így tehát egy Jézus Krisztust szerető lélek érdeme a szeretetben és szenvedésben van. Halljuk csak, mit mondott az Úr szent Teréziának: «Azt gondold, leányom, hogy az érdem az élvezetben áll? Korántsem, hanem szenvedésben és szeretetben. Tekintsd az én életemet, mely telidestele volt gyötrelmekkel. Hidd el, leányom, hogy akit az én Atyám jobban szeret, azt nagyobb szenvedésekkel látogatja meg és e szenvedések mértékének félel meg a szeretet. Nézd ezeket a sebeket, a te fájdalmaid sohase érnek el ilyen fokot. Döreség volna azt gondolni, hogy Atyám szenvedés

nélkül barátságába fogad valakit. «S vigasztalásunkra hozzá teszi szent Terézia: Isten nem bocsát senkire szenvedést anélkül, hogy ne kárpótolná őt legott valami kegyével. Jézus Krisztus egy napon megjelent bold. Varani Battisztának s azt mondta neki, hogy három igen nagy jótéteményben részesíti a neki kedves lelkeket. Az első az, hogy nem vétkeznek; a második, mely ennél nagyobb az, hogy jócselekedeteket visznek végbe; s a harmadik, amely a legnagyobb, abban áll, hogy őiránta való szeretetből szenvednek. Azért mondta szent Terézia, hogy mikor valami jót tesz valaki Istenért, az Úr valami szenvedéssel fizeti azt neki vissza. Azért a szentek, ha alkalmuk volt szenvedni, hálát adtak érte az Istennek. Szent Lajos francia király, mikor egyszer arról a rabságról beszélt, melyet Törökországban szenvedett, így szólt: Jobban örülök s nagyobb hálát adok Istennek azért a türelemért, melyben fogságom idején részesített, mintha az egész földet elfoglaltam volna. És szent Erzsébet, Tüvingia úrnője, mikor férje halála után, gyermekével együtt, kiűzték őt birtokából s fődél nélkül, mindenkitől elhagyatva látta magát, a ferencrendieknek egy kolostorába ment s ott Te Deum-ot énekeltetett velük, hálaadásul Istennek azért a kegyelemért, hogy iránta való szeretetből ily módon szenvedhet.

7. Kalazanciai szent József azt mondta: «Amennyország elnyeréseért minden fáradság kevés.» S már előbb ugyanezt mondta az apostol. (Róm. 8—18.) Nagy nyereség volna ránk nézve már az is, ha mindazokat a kinokat, melyeket a szent vértanúk szenvedtek, egész életünkön át szenvednők azért, hogy csak egyetlen pillanatig is élvezhessük a paradicsomot; mennyivel buzgóbban kell tehát átkarolnunk keresztjeinket, mikor tudjuk, hogy rövid életünk szenvedése örök boldogságot szerez számunkra. Mikor a gyermekifjú szent Agapitust a zsarnok megfenyegette, hogy tüzes sisakkal

fogja fejét égettetni, az így válaszolt: «Érhetne-e nagyobb szerencse, mint hogy elvesztem a fejemet azért, hogy azután koronázva lássam a paradicsomban?» Ez mondatla szent Ferenczel: Oly nagy a jó, melyet várok, hogy minden szenvedés gyönyörűséget okoz. De aki a mennyei koronát akarja, annak küzdenie és szenvednie kell érte. Nincs jutalom érdem nélkül és nincs érdem türelem nélkül. (Tim. II. 3, 12.) Es aki nagyobb türelemmel harcol, annak nagyobb lesz a koronája. Nagy dolog! Ha földi, ideiglenes javakról van szó, a világ fiai a lehető legtöbbet igyekeznek belőlük szerezni, de ha az örökkévaló javakról van szó, azt mondják: Elég, ha csak egy zúgot kapunk is a paradicsomban. Nem így beszélnek a szentek. Ők ebben az életben megelégszenek mindennel, sőt meg is fosztják magukat a földi javaktól; de az örökkévaló javakra nézve arra törekeshnek, hogy annyit szerezzenek belőlük, amennyit csak tudnak. Kérdem már most, vajjon ezek közül ki cselekszik bölcsebben és okosabban?

8. De ha csak erről az életről beszélünk is, bizonyos, hogy aki nagyobb türelemmel szenved, az nagyobb békét élvez. Néri szent Fülöp azt mondta, hogy ezen a világon nincs purgatorium, hanem vagy paradicsom vagy pokol; aki türelemmel viseli el a megpróbáltatásokat, az a paradicsomot élvezi, aki nem, az a poklot szenved. Ez onnan van, mert -- amint szent Terézia írja -- aki átkarolja a kereszteket, melyeket Isten rábocsát, az nem érzi őket. Midőn egy időben szalézi szent Ferencet sokféle megpróbáltatás érte, így szólt: «Az a sok támadás és ellenmondás, amelyben egy idő óta részem van, szinte páratlanul édes békét áraszt el bennem; és előre jelzi lelkemnek Istenében való közeli megszilárdulását, ami teljes igazsággal egyetlen törekvése és egyetlen vágya szívemnek.» Valóban, békére nem tehet szert az, akinek élete rendetlen, hanem csak az, aki Istennel és az ő szent akaratával egye-

sülve él. Bizonyos hithirdető szerzetes egyszer Indiában egy elitétet látott, ki már a vérpadon volt, hogy kivégeztessék. A szerencsétlen akkor magához hívta a szerzetest és így szólt hozzá: Tudja meg atyám, hogy én az ön szerzetének tagja voltam. Mig megtartottam a szabályokat, életem mindig megelégedett volt; de mikor később engedni kezdtem, azonnal nehézséget éreztem minden dologban, úgyannyira, hogy elhagytam a szerzetet és vétkekbe merültem, amelyek utóljára erre a szerencsétlen végre juttattak, amelyben most lát. És szavait így fejezte be: Ezt azért mondtam el önnek, hogy példám másoknak segítségére legyen. A tiszteletreméltó De Ponte Lajos azt mondta: «E világ édességeit vedd keserűnek, keserűségeit pedig édesnek s akkor mindig békét fogsz élvezni.» Igen, mert az édességek, noha az érzékeknek tetszenek, mindig a lelkiismeretfurdalás keserűségét hagyják hátra amiatt a bűnös tetszés miatt, amelyet bennük legtöbbször találtunk; de a keserűségek, ha türelemmel fogadjuk őket Isten kezéből, édessé és kedvessé válnak a lélekre nézve, mely szereti őket.

9. Legyünk meggyőződve, hogy e siralomvölgyben nem lehet igaz szívbeli békéje másnak, mint annak, aki túri és szeretettel karolja át a szenvedéseket, hogy ezáltal Istennek kedvére tegyen; így viseli el a romlott állapotot, melytől a bűn következtében mindnyájan meg vagyunk fertőztetve. A szentek állapota a földön az, hogy szeretve szenvednek, a mennyben pedig az, hogy szeretve boldogságot élveznek. Az ifjabb P. Segneri Pál azt írta egyszer egyik lelki gyermekének, kit a szenvedésre akart bátorítani, hogy a feszület alatt tartsa fölírva ezeket a szavakat: Ez a szeretet. Nem maga az, hogy valaki szenved, hanem, hogy Jézus Krisztus iránt való szeretetből szenvedni akar, ez a legbiztosabb jel, amelyről megismerhető, vajjon szeret-e a lélek. «Lehet-e ránk nézve nagyobb nyereség, mon-

dotta szent Terézia, mint ha valami bizonyágunk van aziránt, hogy Istennek kedvére cselekszünk? Sajnos, az emberek legnagyobb része megijed a keresztt, a megaláztatás és szenvedés nevének hallatára. De azért van elég szerető lélek, amely meglegedést talál a szenvedésben és vigasztalhatatlan volna, ha itt a földön szenvedés nélkül élne. A fölfeszített Jézus szemlélete, mondotta egy szentéletű lélek, oly szeretetreméltóvá teszi előttem a keresztt, hogy úgy érzem: szenvedés nélkül nem is tudnék boldog lenni. Jézus Krisztus szeretete teljesen elég nekem. Ime, éppen ez az, amit Jézus tanácsol annak, aki követni akarja őt, tudniillik, hogy vegye föl és hordozza az ő keresztjét. (Luk. 9, 23.) De nem erőltetve és kelletlenül kell fölvenni és hordozni, hanem alázatosan, türelemmel és szeretettel.

10. Ó mily nagyon kedvére cselekszik Istennek az, aki alázattal és türelemmel karolja át a keresztek, melyeket Isten rábocsát! Lojolai szent Ignác azt mondta: «Nincs fa, amely alkalmasabb volna fölkelteni és ébrentartani az Isten iránt való szeretetet, mint a szent kereszt fája;» — vagyis a szenvedések között szeretjük őt igazán. Egy napon szent Gertrud azt kérdezte az Úrtól, hogy mit ajánlhatna föl neki, amiben nagyobb kedve telnék; s az Úr így felelt neki: «Leányom, nem lehetsz nekem kedvesebb dolgot, mint ha türelemmel viseled mindazt a megpróbáltatást, amelyben részesülsz. Azért mondotta Istennek nagy szolgálója, Angelini Viktória, hogy többet ér egy nap a kereszten, mint száz év minden más lelkigyakorlattal. És a tisztetreméltó avilai János azt mondta: «Többet ér egy áldott legyen az Isten a balsorsban, mint ezer hálaadás a jószerencsében.» Ó mennyire nem ismerik az emberek az Istenért viselt szenvedések értékét! Boldog folignoi Angela azt mondta, hogy az Istenért való szenvedés, ha becsét ismernők, rablás tárgya lenne előttünk; s ezzel azt akarta mondani, hogy mindenki

el akarná rabolni másoktól a szenvedésre való alkalmakat. Azért pazzi szent Mária Magdolna a szenvedés értékének tudatában inkább óhajtotta azt, hogy élete hosszúra nyuljon, mintsem hogy meghaljon s az égbe jusson, mert azt mondotta: Az égben nem lehet többé szenvedni.

11. Egy olyan léleknek, aki szereti az Istent, nem lehet más törekvése, mint az, hogy egészen egyesüljön Istennel. De hogy erre a tökéletes egyesülésre eljuthassunk, halljuk, mit mond genuai szent Katalin: «Hogy az Istennel való egyesülésre jussunk, szükségünk van a bajokra, mert Isten ezek által akarja megsemmisíteni kívül és belül minden nemtelen indulatunkat. És azért minden igazságtalanság, megvetés, betegség, a rokonok és barátok részéről tapasztalt mellőzés, megszegyenülés, kísértés és más kellemetlenség a legnagyobb mértékben szükséges nekünk, hogy harcoljunk mindaddig, amíg a győzelmek útján ki nem hal bennünk minden gonosz indulat, úgy hogy többé nem érezzük őket; és csak akkor jutunk el majd az Istennel való egyesülésre, ha már nem keserűnek, hanem Istenért édesnek találunk minden bajt.»

12. Mindez oknál fogva annak a léleknek, mely Istent szeretni akarja, el kell magát határoznia arra, hogy, amint keresztes szent János írja, ezen életben nem élvezetet, hanem szenvedést keres mindenben, mohó vággyal karolja föl az önkéntes sanyargatásokat és még nagyobb mohósággal és szeretettel az önkénteleneket, mert ezek kedvesebbek az Isten előtt. Salamon azt mondotta: A türelmes ember jobb a báternál. (Péld. 16, 32.) Tetszik az Istennek, ha valaki böjttel, vezeklőövvel és ostorozással sanyargatja magát, tetszik azért az erőért, melyet az önsanyargatásban kifejt; de jobban tetszik neki az, aki abban mutatja meg erejét, hogy türelemmel és örömmel viseli az Istentől rábocsátott kereszteket. Szalézi szent Ferenc azt mondta:

«Azok a sanyargatások, melyek az Isten vagy az ő engedelmeiből az emberek részéről érnek bennünket, mindig becsesebbek azoknál, melyek a saját akaratunk szülöttei; mert általános szabály, hogy ahol kevés szerepe van a mi választásunknak, ott nagyobb az Isten tetszése és a mi előmenetelünk.» Ugyanerre figyelmeztetett szent Terézia is: Több érdemet szerzünk egyetlenegy nap azokkal a szenvedésekkel, melyek Isten vagy felebarátunk részéről érnek bennünket, mint tíz esztendő alatt olyan szenvedésekkel, melyeket magunk választottunk. Azért mondotta nemes buzgósággal pazzi szent Mária Magdolna, hogy nincs a világon olyan keserves gyötrelem, melyet ő vidáman ne túrne el abban a gondolatban, hogy Istentől eredt. S valóban azokban a nagy fájdalmakban, melyeket a szent öt esztendei megpróbáltatása alatt szenvedett, elég volt említeni előtte, hogy ez a szenvedés Isten akarata, s azonnal megnyugodott. Istennek, ennek a nagy kincsnek megszerzésére igazán csekély minden költség. Azt mondotta P. Durazzo Ipoly: Bármibe kerül is az Isten, sohase került sokba.

13. Kérjük azért az Urat, tegyen méltóvá bennünket az ő szent szeretetére; mert ha tökéletesen fogjuk őt szeretni, füstnek és sárnak tekintjük e föld minden javát s gyönyörűség tárgya lesz előttünk a gyalázat és szenvedés. Halljuk csak, mit mond aranyshájú szent János az olyan lélekről, mely magát egészen átadta az Istennek: «Ha valaki eljutott Isten tökéletes szeretetére, olyanná lesz, mintha egymaga volna a földön; nem törődik többé se a dicsőséggel, se a gyalázattal; megveti a kísértéseket és szenvedéseket; nem találja már tetszését semmiben s nem vágyódik semmi után se. S minthogy nincs, amire támaszkodnék és amiben nyugalmat találna, fáradságot nem ismerve, szakadatlanul csak azt keresi, akit szeret; úgy hogy, amikor dolgozik, amikor eszik, amikor virraszt vagy alszik,

minden cselekedetében és beszédében egyetlen gondolata és egyetlen törekvése, hogy szeretetének tárgyát megtalálja, mert ott van a szíve, ahol a kincse.»

Ebben a fejezetben a türelemről általánosságban beszéltünk; a tizenötödik fejezetben pedig majd szólni fogunk azokról az egyes esetekről, amelyekben különös módon kell gyakorolnunk türelmünket.

Buzdulatok és kérések.

Drága, szeretett Jézusom, én kincsem, azok miatt a sértések miatt, amelyekkel illettelek, nem érdemel-ném meg, hogy továbbra is szerethesselek; de a te érdemeidre kérlek, tégy méltóvá engem tiszta szeretetedre. Szeretlek mindenek fölött és teljes szívemből bánom, hogy egy időben megvetettelek és lelkemből elűztetek; de most jobban szeretlek önmagamnál, szeretlek teljes szívemből, ó végtelen jószág, szeretlek, szeretlek, szeretlek és nem kívánok mást, minthogy tökéletesen szeresselek, és nem félek mástól, mint-hogy el találom veszteni a te szent szeretetedet. Ó én szerelmes Megváltóm, add megismernem azt a nagy jót, ami te vagy, és azt a szeretetet, mellyel irántam viseltetél azért, hogy engem szeretetedre lekötelezz. Ó Istenem, ne engedd, hogy ezzel a te nagy jószágoddal szemben továbbra is hálátlan legyek. Elég sokszor megbántottalak, többé nem akarlak elhagyni; életemnek hátralevő éveit mind arra akarom fordítani, hogy szeresselek és kedvedet keressem. Jézusom, szerelmem, segíts rajtam; segíts egy bűnösön, aki téged szeretni akar s egészen a tied óhajt lenni. Ó Mária, reménységem, fiad meghallgat téged; kérd tehát őt értem és nyerd meg számomra azt a kegyelmet, hogy őt tökéletesen szerethessem.

HATODIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, szereti a szelidséget.

1. A szelidség lelke Istennek tulajdonsága. (Ekl. 24, 27.) Azért az Istent szerető lélek szereti mindazokat, akiket Isten szeret, aminők a mi felebarátaink; ennél fogva szíves készséggel igyekszik mindenkin segíteni, mindenkit vigasztalni és mindenkit kielégíteni, amennyire meg van neki engedve. Szalézi szent Ferenc, aki mestere és példája volt a szent szelidségnek, így szól: «Az alázatos szelidség az erények erénye, melyet Isten annyira ajánlott nekünk; azért mindig és mindenütt gyakorolnunk kell.» Ennél fogva a szent ezt a szabályt állítja fel előttünk: «Azt, amiről látjátok, hogy meg lehet tenni szeretettel, tegyétek meg; de azt, ami pörpatvar nélkül nem tehető meg, hagyjátok el.» Ezt mindig úgy kell érteni, hogy ha Isten megsértése nélkül hagyható el; mert Isten megsértését mindig és lehetőleg azonnal megakadályozni tartozik az, akinek kötelessége megakadályozni.

2. Ezt a szelidséget főleg a szegényekkel szemben kell gyakorolnunk, akikkél az emberek azért, mert szegények, rendszerint durván szoktak bánni. Azután még a betegekkel szemben mutassuk ki különösképen, akiket a betegség gyötör s ezen állapotukban legtöbbször kevés ápolásban részesülnek. Még különösebb módon kell gyakorolnunk a szelidséget ellenségeinkkel szemben. (Róm. 12, 14; 20, 21.) A gyűlöletet szeretettel, az üldözést szelidséggel győzzük le; így tettek a szentek s így szerezték meg a maguk számára legmegátalkodottabb ellenségeik jóindulatát.

3. Nincs semmi, mondja szalézi szent Ferenc, ami oly nagy épülésére szolgálna felebarátainknak, mint az a szeretettelteljes jószág, mely a velük való érintkezésünkben megnyilatkozik. Azért szentünket rend-

szerint mosollyal az ajkán lehetett látni és olyan tekintettel, mely sugárzott a jóságtól, s amelyet megfelelő szavak és testmozdulatok kísértek. Azért monddta róla páli szent Vince, hogy nem ismert nála jóságosabb embert s hogy Szalézi püspök Jézus Krisztus jóságának szembeszökő képmását mutatja. Még akkor is, ha meg kellett tagadnia valami olyast, amit lelkiismeretének sérelme nélkül nem engedhetett volna meg, egyformán jóságosnak mutatkozott mindenkivel szemben, akár följobbvalók, akár vele egyenrangúak vagy pedig alantosai voltak és pedig otthon és házon kívül egyaránt; s ebben különbözött azoktól, akik, mint ugyanaz a szent mondja, házon kívül angyaloknak, odahaza pedig ördögöknek látszanak. Még a szolgálkkal való érintkezésben se panaszkodott soha azoknak hibáiról; alig figyelmeztette őket néha, de akkor is mindig jóságos szavakkal. Nagyon dicséretes dolog minden följobbvalóban. A följobbvalónak csupa jóságnak kell lennie alattvalóival szemben. Mikor megbizsa őket teendőikkel, inkább kérje őket, mintsem parancsoljon. Páli szent Vince azt mondta: «Nincs mód, mellyel az elöljárók jobban biztosíthatnák a maguk számára alattvalóik engedelmességét, mint a szelidség.» Hasonlóan nyilatkozott szent Chantal Janka: «Több módot próbáltam meg a kormányzásban, de a szelidnél és türelmesnél nem találtam jobbat.»

4. Még a hibák megrovásában is legyen jóságos a följobbvaló. Más dolog szigorúan és megint más keményen feddeni. Néha szükség van szigorú feddésre, mikor tudniillik a hiba súlyos és különösen akkor, ha az alattvaló a figyelmeztetés után ismét elkövette, de óvakodjunk ez esetben is a kemény és haragos feddéstől. Aki haraggal fedd, több kárt okoz, mint hasznót. Ez az a fanyar buzgóság, melyet szent Jakab helytelenít. Némelyek dicsekesznek vele, hogy kemény eljárás módjukkal kordában tartják családjukat,

és azt mondják, hogy így kell kormányozni; de szent Jakab épen az ellenkezőt mondja. Ha valamely ritka esetben mégis szükség volna keményebb szóra avégből, hogy a hibással megértessük hibája nagyságát, utoljára mégis mindig szelid ajakkal valami jóságos szóval bocsássuk el őt. A sebeket az evangéliumi szamaritánus példájára borral és olajjal kell gyógyítani. De amint az olaj — mondja szalézi szent Ferenc — mindig fölötte úszik minden folyadéknak, úgy kell a jóságnak is fölül lennie minden cselekedetünkben. S ha megesik, hogy az a személy, akit meg kell fenyíteni, fölindul, akkor halasszuk el a feddést és várjunk addig, míg haragja le nem csillapodik; máskülönben csak haragját szítjuk föl még jobban. Szent János szabályozott kanonok azt mondta: «Mikor a ház ég, nem kell fát rakni a tűzre.»

5. Mikor Jakab és János azt akarta, hogy büntetés sújtsa a szamariabelieket, akik elűzték őket vidékükről, az Úr így szólt hozzájuk: Minő lélek ez? Ez nem az én lelkem, amely csupa szelidség és jóság, mert nem jöttem én lelkeket veszteni, hanem üdvözíteni. (Luk. 9, 55.) És ti arra akartok rávenni, hogy elveszítsem őket? Hallgassatok és ne intézzetek többé hozzám ilyen kéréseket, mert nem ez az én lelkem. És valóban minő szelidséggel bánt Jézus Krisztus a házasságtörő asszonnyal. «Asszony, így szólt hozzá, senkise ítél el téged, tehát én se ítéllek el. Menj és többé ne vétkezzél.» (Ján. 8, 10—11.) Csak arra intette, hogy ne vétkezzék többé, és békével bocsátotta el. Hasonlóképen minő jósággal törekedett megtéríteni a szamariabeli nőt és valóban meg is térítette. Először inni kért tőle, majd így szólt hozzá: Ó, ha tudnád, ki az, aki tőled inni kér! Azután kinyilatkoztatta neki, hogy ő a várt Messiás. Azonfelül milyen szelidséggel igyekezett megtéríteni a gonosz Júdást! Megengedte neki, hogy vele egy tálból egyék, meg-

mosta neki a lábát s még az árulás pillanatában is figyelmeztette őt: Júdás, csókkal árulsz el engem. (Luk. 22, 48.) Hogyan térítette meg később Pétert, miután ez elárulta őt? Mikor a főpap házából kiment, anélkül, hogy szemére hányta volna neki vétkét, egy gyöngéd pillantással rátekintett és ezzel térítette meg őt; és megtérítette annyira, hogy Péter élete végéig nem szűnt meg siratni azt az igazságtalanságot, melyet mesterével szemben elkövetett. (Luk. 22, 61.)

6. Ő mennyivel többet érünk el szeildséggel, mint keserőséggel! Szalézi szent Ferenc azt mondta, hogy nincs keserűbb dolog a diónál; de ha befőzik, édessé és jóízűvé válik; épen így a feddés is, bár magában véve kellemetlen, ha szeretettel és szelidséggel tesszük meg, kedvessé válik és nagyobb hasznót hajt. Páli szent Vince mondotta önmagáról, hogy kongregációjának kormányzatában mindössze három alkalommal használt kemény feddő szavakat, mert azt hitte, hogy oka van ezt tenni; de utána mindig megbánta, mert mindegyik esetben rossz volt az eredménye, holott, amikor szeliden feddett, mindig kellő sikert ért el.

7. Szalézi szent Ferenc jóságával megnyerte másoktól mindazt, amit csak akart, s így sikerült neki Istenhez édesgetni még a legmegátalkodottabb bűnösöket is. Ugyanúgy cselekedett páli szent Vince, aki övéit erre az igazságra tanította: «A nyájasság, mondotta, a szeretet és alázatosság csodálatosan meghódítja az emberek szívét és ráveszi őket arra, hogy szívesen fogadjanak meg olyasmit is, ami különben a természettel nagyon ellenkezik.» Egy alkalommal társasága atyáinak egyikére egy nagy bűnöst bízott, hogy bűnbánatra vezesse; de az minden fáradozásával se ment semmire. Azért kérte a szentet, hogy ő mondjon neki valamit. Ekkor a szent beszélt vele és megtérítette. Az a bűnös később azt mondta, hogy Vince atyának páratlan szelidsége és szeretete nyerte meg szívét.

Azért a szent nem tűrhette, hogy hithirdetői keményen bánjanak a bűnbánókkal, s azt mondta nekik, hogy a pokolbeli szellem némelyek szigorúságát használja föl arra, hogy nagyobb romlásba döntse a lelkeket.

8. A jóságot mindenkivel szemben, minden alkalommal és minden időben gyakorolnunk kell. Szent Bernát megjegyzi, hogy némelyek szelidek addig, míg minden kedvük szerint történik; de ha valami baj vagy ellenmondás éri őket, azonnal föllobbannak és füstölni kezdenek, mint a Vezúv hegye. Ezek égő, de hamu alá rejtett szénnek nevezhetők. Aki szentté akar lenni, annak ebben az életben olyannak kell lennie, mint aminő a tövisek között nyíló liliom, amely bármennyire szurdalják is a tövisek, mégis liliom marad, azaz mindig egyormán édes és kedves. Az Istent szerető lélek mindig megőrzi szívében a békét s azt kimutatja arcán is, amennyiben mindig — kedvező és kedvezőtlen körülmények között egyaránt — önmagához hasonlónak látjuk őt, amint Petrucci bíboros énekli:

Látja mint változik körül minden.
De lelke mélye oly zavartalan,
Mert kívül folyton egyesülve van,
Megőrzi békéjét az Isten.

9. A balsorsban ismerszik meg az ember lelke. Szalézi szent Ferenc gyöngéden szerette a Boldogasszony látogatásáról nevezett rendet, mely neki annyi fáradságába került. Többször látta a megsemmisülés veszedelmében a szenvedett üldözések miatt, de sohase vesztette el békéjét, mert bele tudott volna nyugodni még abba is, hogy pusztulását lássa, ha úgy tetszik Istennek. Sakkor történt, hogy ezeket a szavakat mondotta: «Az a sok támadás és ellenmondás, melyben egy idő óta részem van, szinte páratlanul édes békét áraszt el bennem; és előre jelzi lelkemnek Istenben való közeli megszilárdulását, ami egyetlen óhajomásom »

Ha olyas valakinek kell válaszolnunk, aki durván bánik velünk, legyünk vigyázatosak, hogy mindig szeliden válaszoljunk. Szelid válasz elégséges arra, hogy a harag minden tüzét eloltsa. (Péld. 15, 1.) S amikor felindulást érzünk magunkban, jobb hallgatni, mert akkor helyénvalónak gondoljuk kimondani azt, ami nyelvünkre jön; de a szenvedély lecsillapultával látni fogjuk, hogy minden kiejtett szavunk hiba volt.

11. S ha megesik, hogy mi magunk követünk el valami hibát, akkor saját magunkkal szembenis gyakorolnunk kell a szelidséget; a hiba elkövetése után magunkra haragudni nem alázatosság, hanem finom büszkeség, mintha nem volnánk olyan gyöngék és nyomorultak, mint aminők vagyunk. Szent Terézia azt mondta: «Az olyan alázatosság, mely nyugtalanná tesz, nem származik soha az Istentől, hanem az ördögtől.» Magunkra haragudni a hiba után nagyobb hiba a történt hibánál és sok más hibát von következményeként maga után: abbahagyatja velünk áhitatgyakorlatainkat, az imádságot, a szentáldozást; vagy ha elvégezzük is őket, csak tökéletlenül fognak sikerülni. Gonzaga szent Alajos azt mondta, hogy a zavaros vízben nem látja magát az ember s az ördög halász benne. Mikor a lélek föl van kavарva, kevésbé ismeri az Istent és azt, amit tennie kell. Ha tehát valami hibába estünk, forduljunk alázattal és bizalommal Istenhez s bocsánatot kérve tőle, mondjuk neki azt amit genuai szent Katalin mondott: «Ezek, Uram, az én kertem füvei. Szeretlek teljes szívemből és bánom, hogy velük megbántottalak. Nem akarom többé megtenni; add nekem segítségedet.»

Buzdulatok és kérések.

Ő boldog bilincsek, melyek a lelkeket Istenhez kötitek, szorítsatok csak engem és szorítsatok annyira,

hogy ne tudjak többé eloldódni Istenem szeretetétől. Jézusom, szeretlek; ó lelkemnek kincse, élete, te rajtad csüngök és egészen neked adom magamat. Nem, nem akarok többé föl hagyni, szeretett Uram, a te szereteteddel. Te, aki bűneim törlesztése végett eltűrted, hogy gonosztevéként megköttözzenek és így megköttözve Jeruzsálem utcáin végig halálra hurcoljanak; s azt akartad, hogy a keresztre szögezzenek és nem hagytad el azt csak akkor, amikor már élni is megszűntél: ó, e nagy szenvedések érdeméért ne engedd, hogy valaha elszakadjak tőled. Jobban bánom minden rossznál, hogy egy időben hátat fordítottam neked; és kegyelmeddel kész vagyok inkább meghalni, mintsem hogy téged akár súlyos, akár bocsánatos vétkekkel megbántsalak. Ó Jézusom, reád bízom magamat; szeretlek teljes szívemből, szeretlek jobban, mint saját magamat. A múltban megbántottalak, de most bánkódom miatta és szeretnék meghalni fájdalomban. Vonj magadhoz egészen. Lemondok minden érezhető vigasztalásról, téged akarok egyedül és semmi mást kívüled. Add, hogy szeresselek, s azután tedd velem azt, ami neked tetszik. Ó Mária, reménységem, fűzz engem Jézushoz és tedd, hogy vele egyesülve éljek, vele egyesülve haljak meg, hogy egykor eljussak abba a boldog országba, ahol nem kell többé attól félnem, hogy valaha el találok szakadni az ő szent szeretetétől.

HETEDIK FEJEZET.

Az a lélek, amely szereti Jézus Krisztust, nem irigykedik a világ nagyjaira, hanem csak azokra, akik Jézus Krisztust jobban szeretik.

1. Szent Gergely a szeretetnek ezt az ismertetőjelét magyarázva azt mondja, hogy a szeretet nem irigyli, mert nem tudja irigyelni a világ fiaitól azt a földi

nagyságot, amelyet ő nem kíván, hanem megvet. (Moral. lib. 10, cap. 8.) Azért kétféle vetélkedést kell megkülönböztetni, melyek közül az egyik bűnös, a másik pedig szent. A bűnös az, amely irigykedik és szomorodik a világi javak miatt, amelyekkel mások birnak e földön. A szent vetélkedés pedig az, amely nem irigyli, hanem inkább sajnálja a világ nagyjait, kik földi tisztelet és gyönyörök között élnek. Ő azonban nem keres, nem kíván mást, mint az Istent és másra nem törekszik ebben az életben, mint hogy szeresse őt, amennyire csak képes; és azért szentül irigykedik arra, aki nálánál jobban szereti, mivelhogy a szeretetben fölülmulni óhajtana még a szeráfokat is.

2. Ez az egyetlen céljuk a földön a szent lelkeknek; olyan cél, mely szeretetre gyullasztja és szeretetsebet ejt Isten szívére, úgyannyira, hogy azt mondatja vele: «Megsebesítetted szívemet, ó édes jegyesem és nővérem, megsebesítetted szívemet egyetlen szemeddel.» (Én. 4, 9.) Ez az egyetlen szem azt az egyetlen célt jelenti, melynélfogva a jegyes, a lélek minden gyakorlatában és minden gondolatában Istennek akar tetszeni. A világ fiai cselekedeteikben több szemmel nézik a dolgokat, vagyis különböző rendetlen célzattal, hogy tudniillik tessenek az embereknek, tiszteletet biztosítsanak maguk számára, gazdagságot szerezzenek, vagy más egyéb cél hiján önmagukban találják megelégedésüket. De a szenteknek csak egy szemük van, hogy minden cselekedetükben egyedül Isten tetszésére tekintsenek és azt mondják Dáviddal: «És mi mást akarok, én Istenem, ezen és a más világon, mint csak téged egyedül? Te vagy az én gazdagságom és egyetlen Úra szívemnek.» (Zsolt. 72, 24—25.) Élvezzék csak a gazdagok földi kincseiket — mondotta szent Paulin — élvezzék a királyok birodalmaikat; az én kincsem és az én birodalmam te vagy, Jézusom.

3. Azonban jegyezzük meg, hogy nem elég jó-

cselekedeteket végeznünk, hanem jól is kell azokat végeznünk. Hogy cselekedeteink jók és tökéletesek legyenek, azzal a tiszta szándékkal végezzük őket, hogy velük Istennek tessünk. Ez volt a méltó dicséret, melyben Jézus Krisztust részesítették: «Mindent jól cselekedett». Sok cselekedet dicséretreméltó magában véve, de mivel más célból történt, nem Isten dicsőségeért, kevés vagy semmi értéke sincs Isten előtt. Pazzi szent Mária Magdolna azt mondta: «Isten a tisztaság súlya szerint jutalmazza tetteinket»; vagyis: amennyire tiszta a szándékunk, annyira fogadja kegyesen és jutalmazza meg őket az Úr. Ámde mily nehéz olyan cselekedetet találni, amely egyedül Istenért történt! Emlékszem egy szent életű öreg szerzetesre, aki sokat fáradozott Istenért és a szentség hírében halt meg; s mikor egy napon végig tekintett életén, szomorúan és megdöbbenve így szólt hozzám: «Jaj nekem, mivelhogy megtekintvén életem összes cselekedeteit, nem talállok köztük egyet sem, amely egyedül Istenért történt volna». Átkozott az az önszeretet amely jócselekedeteink gyümölcsétől vagy egészen, vagy legnagyobb részben megfoszt bennünket. Hányan vannak, akik az egyházi szónok, gyóntató vagy hit-hirdető legszentebb kötelességeinek teljesítésében fáradoznak, szükségét szenvednek s mindamellett kevés, vagy semmi hasznuk sincs belőle, mert nem egyedül Isten lebeg szemük előtt, hanem a világi dicsőség vagy érdek, vagy a föltünni akaró hiúság, vagy ha más nem, a saját hajlamuk.

4. Az Úr azt mondja: «Óvakodjatok, hogy ne cselekedjétek a jót azért, hogy az emberek lássanak benneteket; mert különben nem lesz jutalmatok a mennyei Atyától.» (Mát. 6, 1.) Aki azért fárad, hogy a maga kedvét töltsse, már elveszi jutalmát. De az olyan jutalom, mely egy kevés füstre vagy mulandó kielégülésre szorítkozik, hamar elmulik s a léleknek semmi

haszna se marad belőle. Aggeus próféta mondja, hogy aki másért fáradozik és nem Isten tetszéséért, az lyukas zsákba rakja bérét s amikor kinyitja, semmit se talál benne. (Agg. 1, 6.) Ennek azután az a következménye, hogy ha fáradozásaik révén nem érik el azt, amit valamiben célul tűztek ki maguknak, nagyon nyugtalanokodnak. Ez annak a jele, hogy nem egyedül Isten dicsősége volt a céljuk. Aki valamely dolgot egyedül Isten dicsőségeért végez, az nem veszti el lelki nyugalmaát még akkor se, ha talán nem sikerül neki; mert már elérte a maga célját: kedvére tett Istennek azzal, hogy helyes szándékkal cselekedett.

5. A következő jelekből meg lehet látni, vajjon az, aki valamely lelki dologban foglalatatoskodik, egyedül Istenért dologzik-e. 1. Ha sikertelenség esetén nem veszti el nyugalmaát, úgy gondolkozván, hogy ha nem akarja az Isten, akkor ő se akarja. 2. Ha annak a jónak, mit mások cselekedtek, ép úgy örül, mint ha maga vitte volna végbe. 3. Ha nem akarja jobban az egyik hivatalt, mint a másikat, hanem szívesen fogadja azt, melyet az elöljárói iránt való engedelmesség kíván tőle. 4. Ha cselekedetei után nem vár másoktól se köszönetet, se helyeslést és azért, ha talán zúgolódnak ellene miattuk vagy helytelenítik őket, nem búsulja el magát, hanem elég neki megnyugtató az, hogy Istent kielégítette. S ha talán a világ némi dicséretben részesíti értük, azért nem bizza el magát, hanem a benne föltámadó s beleegyezését kérő hiúságnak azt válaszolja, mit bold. avilai János válaszolt neki: «Távozzál tőlem, későn érkezted; mert munkámat már egészen odaadtam Istennek».

6. Ez az Úr örömébe való bemenetel, vagyis az Isten gyönyörében való elmerülés, amint meg van ígérve a hű szolgáknak: «Örülj, jó és hív szolgám! Mivelhogy a kevésben hű voltál, menj be urad örömébe.» (Mát. 25, 23.) De ha az a szerencse ért bennün-

ket, mondja aranyszájú szent János, hogy valamit tehetünk, ami tetszésére van az Úrnak, mit kívánunk akkor még egyebet? A legnagyobb jutalom, a legnagyobb szerencse, amely egy teremtményt érhet, az, ha teremtményének kedvére cselekszik.

7. S ezt kívánja Jézus Krisztus attól a lélektől, amely őt szereti; azt akarja, hogy őt mint pecsétet tegye szívére és karjára. (Én. 8, 6.) Szívére, hogy amit tenni készül, azt egyedül Isten iránt való szeretetből tegye; karjára, hogy amit cselekszik, azt mind azért végezze, hogy vele Istennek kedvében járjon és így Isten legyen mindenkor egyetlen célja minden gondolatának és minden cselekedetének. Szent Terézia azt mondta, hogy aki szentté akar lenni, annak életében ne legyen más kívánsága, mint hogy Istennek kedvét keresse. És első leánya, a megtestesülésről nevezett Beátrisz azt mondotta: «Nincs olyan ár, amellyel meg lehetne fizetni még a legkisebb dolgot is, melyet Istenért végeztünk». És joggal, mert mindaz, aminek véghezvitelében Isten tetszése volt a célunk, szeretet szülte cselekedet, mely Istennel egyesít bennünket és örökkévaló javakat szerez számunkra.

8. Azt mondják, hogy a szándék tisztasága meny-nyei alkimia, amely által a vas arannyá változik, vagyis a legközönségesebb cselekedetek (aminő a munka, táplálkozás, pihenés) Istenért téve a szent szeretet aranyává válnak. Azért hitte bizonyosnak pazzi szent Mária Magdolna, hogy azok, akik minden cselekedetüket tiszta szándékkal végzik, a tisztító tűz elkerülésével egyenesen a paradicsomba jutnak. Olvassuk, hogy egy szent remete minden cselekedete előtt megszó-
kott állni egy kis időre és az égre emelte szemeit; arra a kérdésre, hogy miért teszi ezt, így felelt: «Biztosan célba igyekszem találni». Ezzel azt akarta mondani, hogy amint a nyíl a nyílvevő kilövése előtt céloz, hogy találjon, úgy ő is mielőtt valami dologba

fogna, célba veszi az Istent, hogy az a munka Istennek tetszésére legyen. Így kell nekünk is tennünk; sőt a megkezdett munka folytatása közben is jó, ha időről-időre fölújítjuk azt a szándékot, hogy vele Istennek akarjuk kedvét keresni.

9. Azok, akik teendőikben csak Isten akaratát tekintik, élvezik azt a szent lelki szabadságát, mely Isten fiainak osztályrésze, s amelynek következtében mindent fölkarolnak, ami Jézus Krisztusnak tetszik, nem törődve semmit azzal az ellenkezéssel, melyet az önszeretet vagy az emberi tekintet okoz. A Jézus Krisztushoz való szeretet azokat, akik őt szeretik, a teljes közömbösség állapotába helyezi, melynél fogva nekik egyforma minden, az édes és a keserű egyaránt; semmi olyast se akarnak, ami maguknak tetszik, és akarják mindazt, ami az Istennek tetszik. Ugyanazzal a nyugalommal végzik a nagy és kicsi, a kedves és kellemetlen dolgokat; elég nekik az, hogy Istennek kedve telik bennük.

10. Mások ellenben szolgálni akarnak ugyan az Istennek, de csak bizonyos hivatalban, bizonyos helyen, bizonyos társakkal, bizonyos körülmények között; más-különben vagy abban hagyják a dolgot vagy csak kedvetlenül végzik. Ezek nincsenek a lelki szabadság birtokában, hanem rabszolgái az önszeretetnek, s azért kevés az érdemük még abban is, amit megtesznek; azonfölül nyugtalanságban élnek, mert nehezükre esik Jézus Krisztus igája. Akik igaz szeretettel vannak Jézus Krisztus iránt, azok csak azt szeretik tenni, ami Jézus Krisztusnak tetszik, és pedig akkor, ott és oly módon, amikor, ahol és ahogyan Jézus Krisztus akarja, akár olyan életsorban, melyet tisztel a világ, akár olyanban, melyet észre se vesz s figyelmen kívül hagy. Ez velejár azzal, hogy Jézust tiszta szeretettel szeretjük; és ebben kell fáradoznunk, küzdve az önszeretet kívánságai ellen, mely azt szeretné látni, hogy tiszteletet

szerző és hajlandóságunknak megfelelő nagy dolgokban foglalatoskodjunk.

11. És szükséges, hogy mindent, még lelkigyakorlatainkat is abban hagyjuk, mikor az Úr az ő tetszése szerint való más munkában akar bennünket alkalmazni. P. Alvarez egy napon nagyon el lévén foglalva, szabadulni óhajtott a munkától, hogy imádkozzék, mert úgy gondolta, hogy a munka ideje alatt nem volt az Istennel. Az Úr azonban így szólt hozzá: «Ha nem tartalak is magamnál, elégedjél meg azzal, hogy használlak». Ez szól azoknak a személyeknek, akik néha nyugtalanzkodnak, mert az engedelmesség vagy a szeretet kötelességükké teszi, hogy elhagyják megszokott áhítatgyakorlataikat. Tudják meg tehát, hogy az ilyen nyugtalanság semmiesetre se származik az Istentől, hanem az ördögtől vagy önszeretetüktől. Járjunk Istennek kedvében és haljunk meg. Ez a szentek első életszabálya.

Buzdulatok és kérések.

Örökkévaló Istenem, följánlom neked egész szívemet. Ámde, ó Istenem, minő szívet ajánlok föl neked? Olyan szívet, mely arra van teremtvé, hogy téged szeressen, s helyett mégis annyiszor föllázadt ellened. De nézd, Jézusom, ha ez az én szívem egy időben lázadó volt is veled szemben, most egészen át van hatva fájdalomtól és bánattól azért, mert neked bosszúságot okozott. Igen, drága Megváltóm, bánom, hogy megvetettelek, és erősen el vagyok határozva rá, hogy neked engedelmeskedjem és minden áron szeresselek. Ó vonj hát engem egészen szeretetedhez; tedd meg ezt azért a szeretetért, melyet azzal mutattál meg, hogy értem halált szenvedtél a kereszten. Könnyekre fakadok annak a hálátlanságnak láttára, melyet irántad tanusítottam. Ó én szegény! Már elveszttem, de

remélem, hogy kegyelmeddel visszaadtad életemet. Életem ezután abból fog állani, hogy mindig szeretlek téged, legfőbb javamat. Tedd, hogy szeresselek, végtelen szeretet, és semmi mást nem kérek tőled. Ó Mária, anyám, fogadj el engem szolgáltnak és eszközöld ki számomra, hogy fiad, Jézus Krisztus is elfogadjon.

NYOLCADIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, az kerül a lanyhaságot és szereti a tökéletességet, melynek eszközei a következők: 1. A vágyódás. 2. Az elhatározás. 3. Az elmélkedő imádság. 4. A szentáldozás. 5. A kérő imádság.

1. Szent Gergely azt mondja, hogy a szeretet mintán mind jobban és kizárólagosabban átadja magát az isteni szeretetnek, nem tud megtérni olyasmit, ami nem viseli magán a helyesnek és szentnek bélyegét. Ugyanezt írta már öelötte az apostol, mikor azt mondja, hogy a szeretet olyan kötelék, mely a lélekben összekapcsolja a legtökéletesebb erényeket. (Kol. 3, 14.) S mivel a szeretet szereti a tökéletességet, ennek következtében borzad a lanyhaságtól, mellyel némelek az Istennek szolgálnak s magukat annak a veszélynek teszik ki, hogy elvesztik a szeretetet, az isteni kegyelmet, lelküket és mindent.

2. Azonban meg kell jegyeznünk, hogy a lanyhaságnak kétféle faja van, az egyik elkerülhetetlen, a másik elkerülhető. Az elkerülhetetlen az, amely alól még a szentek sincsenek kivéve; s ez magában foglalja mindazon hibákat, melyeket akarattunk teljes beleegyezése nélkül, csupán természetes gyarlóságból követünk el. Ilyenek az imádságban való szórakozások, belső zavarok, haszontalan szavak, hiábavaló kíváncsiskodás, föltűnési vágy, ételben és italban talált

élvezet, az érzéki vágyak elfojtásában megnyilatkozó némi késedelem és más efféle. Ezen hibákat kerülnünk kell, amennyire csak tudjuk; de a vétektől megromlott természetünk gyöngesége miatt lehetetlen őket mind elkerülnünk. Elkövetésük után utálattal kell ugyan elfordulnunk tőlük, de amint már az előbbi fejezetben megjegyeztük, óvakodnunk kell attól, hogy miattuk lelkünk békéjét el ne veszítsük. Szalézi szent Ferenc ezt írta: «Mindazok a gondolatok, melyek nyugtalan-ságot okoznak, nem az Istentől vannak, aki a béke fejedelme, hanem mindig vagy az ördögtől származnak, vagy önszeretetből vagy abból a nagyrabecsülésből, mellyel magunk iránt vagyunk».

3. Azokat a gondolatokat tehát, amelyek nyugtalanítanak bennünket, üzzük el azonnal és ne törődjünk velük. Ugyanaz a szent azt mondja, hogy a meg-gondolatlanságból elkövetett hibák, amint akaratlanul jönnek létre, ép úgy akaratunk közreműködése nélkül ki is törlődnek lelkünkéből. A bánatnak, a szeretetnek egy-egy indulata elég rá, hogy eltörölje őket. A tiszteletreméltó Mária Krucifiksza benedekrendi apáca egy alkalommal egy tűzgömböt látott, amelyen a rászórt sok szalma mind hamuvá égett. Ez a jelkép megértette vele, hogy az isteni szeretetnek egy forró indulata megsemmisíti mindazon hibákat, amelyek lelkünkben vannak. Ugyanez a hatása van a szent-áldozásnak is, amint a trienti szent zsinat tanítja, midőn az Oltáriszentségről azt mondja: «Orvosság, mely megóv bennünket a mindennapi bűnöktől». Az ilyen hibák tehát hibák ugyan, de nincsenek akadályára a tökéletességnek, vagyis annak, hogy a tökéletesség felé haladjunk; mivelhogy senki se jut el a tökéletességre ebben az életben, hanem csak akkor, amikor a boldog mennyországba érkezik.

4. Az a lanyhaság, mely a tökéletességet akadályozza, az állandó hanyagság, mikor valaki megfon-

loltan követ el bocsánatos vétkeket; mert ezen bűnök elkövetését, ha szemünk nyitva van, az isteni kegyelemmel még a jelen állapotban is elkerülhetjük. Azért mondta szent Terézia: «Az észrevett bűntől, bármily kicsiny legyen is, mentsen meg benneteket az Isten.» Ilyenek például a szándékos hazugságok, kisebbfajta zúgolódások, mások szavaival szemben való érzékenység, felebarátunk kinevetése, csipős szavak, dicsekvő beszédek, szivünkben táplált neheztelés, másnemű személyek iránt való rendetlen érzelmek. «Ezek bizonyos férgek, írja szent Terézia, melyek nem engedik magukat fölismerni mindaddig, mígcsak az erényeket össze nem rágták». Azért figyelmeztet a szent egy helyen: «Az ördög kis dolgok segítségével lyukakat ás, melyeken aztán nagy dolgok férkőznek be».

5. Az ilyen megfontolt hibáktól tehát rettegünk kell, mert miattuk Isten szűkebb marokkal adja a nagyobb lelki világosságot és a hathatósabb segítő kegyelmeket, megfoszt bennünket a lelki édességtől, úgyhogy helyette csak unalmat és kint érezünk; s ennek következtében kezdjük elhagyni az imádságot, a szentáldozásokat, a szentséglátogatásokat, szent kilencedeket és végül könnyen elhagyunk mindent, amint ez már nem ritkán megesett oly sok szerencsétlen lélekkel.

6. Ezt jelenti az a fenyegetés, melyet az Úr a lanyhákhoz intéz: «Nem vagy se hideg, se meleg; legalább hideg volnál stb..., de mert lagymatag vagy, kezdelek elvetni.» (Jel. 3, 15—16.) Hogyan? Hát jobb hidegnek, azaz a malaszttól megfosztottnak lenni, mint lanyhának? Igen, bizonyos értelemben jobb hidegnek lenni, mert a hideg könnyebben megjavulhat, ha a lelkiismeretfurdalás fölrázza; de a lanyha megszokja, hogy alszik hibáiban, anélkül hogy bánatot érezne miattok s anélkül, hogy javulásra gondolna, és ennek következtében gyógyulása szinte reménytelenné válik.

A tiszteletre méltó De Ponte Lajos azt mondta, hogy számtalan sok hibát követett el életében, de hibáival békét nem kötött soha. Sokan békét kötnek hibáikkal, s azután bekövetkezik romlásuk; különösen akkor, ha a hiba valami szenvedéllyel van kapcsolatban, aminő az önbecsülés, a föltűnni-akarás, a pénzgyűjtés, valamely felebarátunkkal szemben való nehezítés, vagy a másnemű személyek iránt érzett rendetlen hajlam. Ilyenkor nagy a veszély, hogy a hajszálak asszisi szent Ferenc mondása szerint láncokká lesznek az illető lélekre nézve, melyek őt lehúzzák a pokolba. De legalább is nem lesz szentté az ilyen lélek s elveszti azt a nagy koronát, melyet Isten arra az esetre készített számára, ha hű marad a kegyelemhez. Mikor a madár a törből kiszabadul, gyorsan röpül. A lélek is, ha megszabadul minden földi ragaszkodástól, gyorsan röpül az Istenhez; de ha kötve marad, minden szál elég rá, hogy akadályozza őt Isten felé való útjában. Ó hány buzgó lélek nem lesz szentté azért, mert nem vesz magán erőt, hogy bizonyos kis ragaszkodásokkal fölhagyjon.

7. Minden kárunk abból származik, hogy kevés szeretettel vagyunk Jézus Krisztus iránt. Azok kik tele vannak önmaguk becsülésével; azok, akik gyakran szomorkodnak a kívánságuknak meg nem felelő események miatt; akik egészségüket féltve nagyon engedékenyek magukkal szemben, akik szemüket nyitva tartják a külső tárgyakra, akik elméjükben mindig szorakozottak s mohón akarnak meghallgatni és megtudni sok olyan dolgot, amely nem irányul Isten szolgálataira, hanem csak a saját hajlamuk kielégítésére; azok akik érzékenyek még a legkisebb figyelmetlenség miatt is, melyet valaki velük szemben tanusít, amiért aztán gyakran nyugtalanság vesz erőt rajtuk, s elhagyják az imádságot vagy a lelki összeszedettséget; egyszer csupa buzgóság és örvendezés a lelkük, máskor meg csupa

lűrelmetlenség és szomorúság, aszerint amint a dolgok menete szeretetüknek kedvez vagy pedig vele ellenkezik: az ilyenek nem szeretik, vagy nagyon kevésbé szeretik Jézus Krisztust és rossz hírbe hozzák az igazi buzgóságot.

8. De hát mi a teendője annak, aki a lanyhaságnak ebbe a nyomorúságos állapotába jutott? Igaz, nagyon nehéz látni, hogy egy ellanyhult lélek visszanyerje régi buzgóságát; de az Úr azt mondta, hogy amire nem képesek az emberek, azt megteheti az Isten. (Luk. 18, 27.) Aki imádkozik és megragadja az eszközöket, az mindent elér, amit kíván. Őt eszköz van arra, hogy kibontakozzunk a lanyhaságból és a tökéletesség útjára lépjünk: 1. Az utána való vágyakozás. 2. Az elhatározás, hogy elérjük. 3. Az elmélkedő imádság. 4. A gyakori szentáldozás. 5. Az imádság.

9. Az első eszköz tehát a tökéletesség után való vágyódás. A szent vágyódások azok a szárnyak, melyek a földről fölemelnek bennünket, mert Jusztniáni szent Lőrinc szavai szerint a szent vágyódás egyrésről erő ad arra, hogy a tökéletesség felé haladjunk, másrésről pedig megkönnyíti az út fáradoalmait. Aki igazán óhajtja a tökéletességet, nem szűnik meg soha ezen az úton előrehaladni; s ha nem szűnik meg, végre is célhoz ér. Ellenben, aki nem vágyódik utána, az mindig visszafelé megy és tökéletlenebbnek fogja magát találni, mint előbb. Szent Ágoston azt mondja, hogy az Isten útján előre nem haladni, annyi mint visszafordulni. Aki nem erőlteti meg magát, hogy előre menjen, az tapasztalni fogja, hogy romlott természetünk árja mindig visszاسodorja.

10. Nagy tévedés az, amit némelyek mondanak hogy tudniillik az Isten nem akar annyi szentet. Sőt szent Pál azt mondja (Tessz. 4, 3.): Isten mindenkit szentnek akar és pedig minden egyest a maga állapotában: a szerzetest mint szerzetest, a világit mint

világít, a papot mint papot, a házastársat mint házastársat, a kereskedőt mint kereskedőt, a katonát mint katonát és így tovább a különböző állapotok szerint. Nagyon szépek azok a tanítások, melyeket erre a dologra vonatkozólag az én nagy pártfogóm, szent Terézia ad. Egy helyen ezt mondja: «Gondolataink legyenek nagyok, mert ebből ránk nézve jó származik.» Más helyen meg azt mondja: «Nem kell lefojkoznunk vágyainkat, hanem biznunk kell Istenben, hogy erőnket megfeszítve, lassan-lassan eljuthatunk oda, ahova az isteni malaszt segítségével sok szent eljutott.» S ennek megerősítéseül hivatkozott arra a tapasztalatára, hogy a bátor lelkek rövid idő alatt nagy előhaladást tettek. Az Úr ugyanis, mondotta a szent, oly tetszését találja magukban a vágyakban, mintha megvalósultak volna. Más helyen megint azt mondja: «Az Isten csak annak ad sok kiváló kegyelmet, aki nagyon vágyakozott az ő szeretetére.» Ismét más helyen így szól: «Isten nem hagy kielégítés nélkül semmiféle jó vágyat ebben az életben, mert barátja a nemes lelkeknek, föltéve, hogy önmaguk iránt bizalmatlanok.» Épen ilyen nemes szellemmel volt megajándékozva szentünk; azért mondhatta egyszerűen az Úrnak, hogy ha a paradicsomban azt látná, hogy mások nálánál nagyobb gyönyörűséget élveznek, azzal nem törődnek; de ha azt látná, hogy valaki jobban szereti az Urat, mint ő, nem tudja, mikép bírná azt elviselni.

11. Nagy lélekre kell tehát szert tennünk; mert Isten nagyon jó és bőkezű az iránt, aki őt szívből keresi. (Jer. siralm. 3, 25.) Az elkövetett bűnök se akadályozhatnak meg bennünket, hogy szentté ne legyünk, ha igazán vágyódunk szentté lenni. Szent Terézia ekként figyelmeztet: «Az ördög kevélységnek akarja föltüntetni előttünk azt, ha nagy vágyaink vannak s utánozni akarjuk a szenteket; azonban igen

hasznos nagy dolgokra szánunk el magunkat, mert ha nincs is a léleknek mindjárt ereje, mindazáltal nemes lendületet vesz és nagyon előre jut». Az apostol azt írja: Annak, aki az Istent szereti, minden javára válik. (Róm. 8, 28.) A magyarázat hozzáteszi, hogy még az elkövetett bűnök is közreműködhetnek megszentelésünkben, mert a rájuk való emlékezés alázatosabbá és hálásabbá tesz bennünket, látván azokat a kegyelmeket, melyeket nekünk Isten nyújt azután, hogy őt annyira megbántottuk. Nem vagyok képes semmire, ezt kell mondania a bűnösnek, nem érdemek semmit, nem érdemek mást, mint a poklot; de egy végtelen jóságú Istennel van dolgom, aki megígérte, hogy meghallgat mindenkit, aki őt kéri; most tehát, mikor a kárhozat állapotából kiragadott és azt akarja, hogy szentté legyek, s föl is ajánlja segítségét, módomban is áll szentté lenni, nem a saját erőmmel, hanem az én Istenem kegyelmével, aki engem megerősít. (Fil. 5, 13.) Mikor tehát jó vágyaink vannak szánjuk el magunkat és Istenben bizva törekedjünk őket megvalósítani; de ha aztán valamely lelki vállalkozásunkban akadályra találunk, nyugodjunk meg Isten akaratában. Isten akaratát minden jó vágyunknak elébe kell tennünk. Pazzi szent Mária Magdolna később volt minden tökéletesség hijával lenni, mintsem Isten akarata nélkül birni vele.

12. A második eszköz a tökéletességre az elhatározás, hogy egészen Istennek szenteljük magunkat. Sokan hivatalosak a tökéletességre, a kegyelem ösztönzi őket, vágyat táplálnak utána magukban; de mivel azután nem határozzák el rá magukat, lanyha és tökéletlen életük bűzében élnek és hálnak meg. Nem elég a tökéletesség után való vágy, ha nem jár vele karöltve az az erős elhatározás, hogy meg is szerezzük. Hány lélek táplálkozik csupán vágyakkal, de nem tesz egy lépést se az Isten szerint való élet

útján. Ezek azok a vágyak, melyekről a bölcs beszél. (Péld. 21, 25.) A rest mindig vágyódik, de nem határozza el magát soha, hogy megragadja az állapotának megfelelő eszközöket avégből, hogy szentté legyen. Azt mondja: Ó ha valahol a pusztában lennék és nem ebben a házban! Ó ha egy más kolostorban élhetnék, egészen Istennek szentelném magamat! S eközben nem tudja eltúrní ezt vagy azt a társát, nem tud meghallgatni egyetlen szót ellenmondás nélkül, sok haszontalan gondban emésztődik; ezer hibát követ el torkosságból, kíváncsiságból és kevélységből; s aztán sóhajtozik a levegőbe: Ó ha ez volna, az volna; ó ha ezt tehetném, azt tehetném stb. Az ilyen vágyak több kárt okoznak, mint hasznót; mert némely lélek velük táplálkozik s azalatt folytonos tökéletlenségben telik élete. Szalézi szent Ferenc azt mondja: «Nem helyeslem, ha egy olyan személy, akit már valamely kötelesség vagy hivatás magáénak vall, olyan vágyakkal foglalkozik, amelyek más életmódra irányulnak, mint amely hivatalának megfelel, s más olyan gyakorlatokra, melyek összeférhetetlenek jelen állapotával; mert ez elszórakoztatja szívét s lankadtá teszi őt a szükséges gyakorlatokban».

13. Vágyakoznunk kell tehát a tökéletesség után s egész elhatározottsággal meg kell ragadnunk a rá vonatkozó eszközöket. Szent Terézia ezt írja: «Az Isten nem akar tőlünk mást, mint komoly elhatározást, hogy azután ő is megtegyen a maga részéről mindent. Határozatlan lelkektől nem fél az ördög». Az elmélkedő imádság arra szolgál, hogy megragadjuk azokat az eszközöket, melyek a tökéletességre vezetnek. Némelyek sokat imádkoznak, de nem érnek el vele semmit. Ugyanaz a szent azt mondotta: «Jobb szeretem a rövid ideig tartó imádságot, mely nagy eredményeket hoz létre, mint azt, amely évekig tart s amelyben a lélek még se tudja magát rászánni, hogy

valami érdemleges dolgot vigyen végbe az Istenért». Másutt meg azt mondja: «Azt tapasztaltam, hogy aki kezdetben el tudja magát határozni arra, hogy bármily nehéz lesz is, tesz valamit, ha Isten tetszését keresi vele, nincs mitől félnie».

14. Az első elhatározásnak arra kell irányulnia, hogy minden erőnket megfeszítjük és inkább meghalunk, mintsem hogy szántszándékkal akármilyen kis bűnt is kövessünk el. Igaz ugyan, hogy Isten malasztja nélkül minden erőlködésünk se elég rá, hogy a kísértéseket legyőzzük; de Isten azt akarja, hogy a magunk részéről gyakran tegyük meg ezt az erőfeszítést, mert akkor majd malasztjával pótolni fogja és győzelemre segíti gyöngeségünket. Ez az elhatározás megszabadít bennünket az előrehaladás akadályától és egyúttal nagy bátorságot ad, mert biztosít bennünket róla, hogy Isten kegyelmében vagyunk. Szalézi szent Ferenc ezt írja: «A legnagyobb bizonyosság, mellyel e világon arra vonatkozólag bírhatunk, hogy Isten kegyelmében vagyunk, nem az érzelmekben van, melyeket szeretete kelt bennünk, hanem abban, hogy egész valónkat tisztán és visszavonhatatlanul az ő kezeibe tesszük le és szilárdan el vagyunk határozva, hogy sohase egyezünk bele valamely bűnbe, se nagyba, se kiszinybe». Ez más szóval annyit jelent, hogy gyöngéd lelkiismeretűek vagyunk. De jegyezzük meg, hogy más dolog gyöngéd lelkiismeretűnek és más aggályosnak lenni. A gyöngéd lelkiismeret szükséges ahhoz, hogy szentté legyünk; az aggályosság azonban hiba és kárt okoz. Azért kötelesek vagyunk engedelmeskedni lelki atyáinknak s legyőzni az aggályokat, melyek csak üres és okatlan aggodalmak.

15. Azután el kell határozni magunkat, hogy a jobbat választjuk; nemcsak azt, ami tetszésére van az Istennek, hanem azt, ami nagyobb tetszésére van,

fönntartás nélkül. Szalézi szent Ferenc azt mondja: «Azzal az erős és kitartó elhatározással kell kezdenünk, hogy egészen Istennek szenteljük magunkat; fogadjuk meg neki, hogy a jövőben fönntartás nélkül az övé akarunk lenni, s azután újítsuk meg gyakran ezt az elhatározásunkat». Avellinói szent András fogadalmat tett, hogy minden nap előbbre halad a tökéletességben. Aki szentté akar lenni, nem szükséges épen fogadalmat tennie rá; de szükséges, hogy minden nap törekedjék valamelyes lépést tenni a tökéletesség útján. Jusztniáni szent Lőrinc ezt irta: «Ha valaki igazán jól halad, folytonos vágyat érez magában arra, hogy előbbre jusson és pedig minél előbbre jut, annál jobban növekszik benne ez a vágy. Ily módon ugyanis napról-napra nagyobb lesz lelkében a világosság, s azért úgy tűnik föl neki, mintha nem volna semmi erénye és nem tenne semmi jót; s ha mégis látja, hogy valami jót tesz, azt mindig nagyon tökéletlennek tartja és keveset ad rá. Innen van az, hogy folyton a tökéletesség megszerzésén fáradozik és sohase fárad bele.»

16. Cselekedjünk gyorsan és ne várjuk a holnapot. Ki tudja, lesz-e idő később megtennünk! A prédikátor így int bennünket: «Amit megtehetsz, tedd meg gyorsan és ne halogasd». És okát is adja: «Mert a másik életben nem lesz több idő a cselekvésre, se érdem nem lesz, se bölcsesség arra, hogy jól cselekedjünk, se tudomány vagy tapasztalat, hogy okosan határozzunk, minthogy a halál után le van zárva az, amit tettünk»! (Pred. 9, 10.) A római Torre dei Specchi kolostor egy apácája, névszerint Bonaventura nővér, nagyon lanya életet élt. Egy szerzetes, P. Lanciciusz egy alkalommal lelkigyakorlatokat tartott az apácáknak; és Bonaventura nővér, minthogy nem óhajtott a lanyhaság állapotából kiszabadulni, kelletlenül kezdte hallgatni az elmélkedéseket. De az isteni kegyelem már az első

előadásnál annyira hatalmába ejtette őt, hogy haláléktalanul a prédikáló atya lábai elé borult és igazi elhatározással így szólt hozzá: «Atyám, szentté akarok lenni és pedig gyorsan». És Isten segítségével úgy is tett; mert ezután az esemény után nem élt tovább, mint körülbelül nyolc hónapig, de ezen rövid idő alatt szentül élt és szentül is halt meg.

17. Dávid így szólt: «Én mondtam: most elkezdem». (Zsolt. 76, 11.) Hasonlóképp mondogatta boromei szent Károly: «Ma elkezdek az Istennek szolgálni.» S úgy kell tennünk, mintha a múltban nem tettünk volna semmi jót. Aminthogy valósággal mindaz, amit Istenért teszünk, csupa semmi, mivel mindnyájan kötelezve vagyunk végbevételére. Minden nap határozzuk el tehát magunkat rá, hogy elkezdünk egészen Istené lenni. Ne nézegessük azt, hogy mit tesznek, hogyan tesznek mások. Kevesen vannak azok, akik igazán szentté lesznek. Szent Bernát azt mondja, hogy nem lehet az ember tökéletes anélkül, hogy különleges ne lenne. Ha az emberek átlagát akarjuk követni, mindig tökéletlenek leszünk, amint hogy ők általában azok. Le kell győzni mindent, le kell mondani mindenről, hogy megnyerjünk mindent. Szent Terézia azt mondta: «Minthogy nem akarjuk egészen odaadni Istennek szívünket, ő se adja nekünk egészen a maga szeretetét». Ó Istenem! milyen kevés mindaz, amit Jézus Krisztusért tehetünk, aki értünk adta vérért és életét. «Mindaz, amit mi tehetünk, nem más, mint szemét, ha összehasonlítjuk egyetlen vércseppel, melyet az Úr értünk kiontott» — mondja ugyanaz a szent. A szentek nem tudják magukat kimélni, mikor arról van szó, hogy tessenek annak az Istennek, aki magát fönn tartás nélkül, egészen nekünk adta s ezáltal kötelezni akart bennünket arra, hogy semmit se tagadjunk meg neki. Aranyshájú szent János ezt írja: «Isten egészen neked adta önmagát; nem volna helyes, ha te meg tartózn-

kodó lennél Istennel szemben». Ő meghalt mindnyájunkért, mondja az apostol, hogy mi se éljünk másért, mint azért, aki meghalt értünk. (Kor. II. 5, 15.)

18. A harmadik eszköz arra, hogy szentté legyünk, az elmélkedő imádság. Gerson János azt írja, hogy aki az örök igazságokról nem elmélkedik, csoda nélkül nem élhet keresztény módon. Ennek az az oka, mert elmélkedő imádság nélkül hiányzik a világosság, s az ember sötétségben jár. A hit igazságait nem látjuk testi szemekkel, hanem a lélek szemeivel, mikor róluk elmélkedünk; aki nem elmélkedik róluk, nem látja őket s azért sötétben jár és sötétségben lévén, könnyen hozzátapad az érzékelhető tárgyakhoz, amelyek miatt azután megveti az örökkévalókat. Szent Terézia ezt írta az osmai püspöknek: «Noha úgy gondoljuk, hogy nincsenek bennünk tökéletlenségek, mindazáltal, ha az Isten lelki szemeinket fölnyitja, ahogy az elmélkedésben szokta tenni, nagyon is föltűnnek». És már előbb azt írta szent Bernát, hogy aki nem elmélkedik, nem veti meg magát, mert hiányzik nála az önismeret. Az elmélkedő imádság, mondja a szent, szabályozza lelkünk érzelmeit és Istenre irányítja cselekedeteinket; de elmélkedés nélkül érzelmeink a földhöz tapadnak, cselekedeteink az érzelmekhez alkalmazkodnak, és így minden rend fölbomlik.

19. Félelmetes az az eset, mely a sziciliai tiszteltreméltó Mária Krucifiksa életírásában olvasható. Istennek ez a szolgálója egyszer imádság közben halottá, amint az ördög dicsekedett, hogy egy szerzetesnővel abban hagyatta a közös elmélkedést; és lélekben látta, hogy ezen mulasztás után egy súlyos bűnbe való beleegyezésre kísértette őt s hogy már majdnem beleegyezett. Ekkor ő odasietett s figyelmeztetésével megóvta az eséstől. Szent Terézia azt mondta, hogy aki elhagyja az elmélkedést, rövid idő alatt vagy állattá vagy ördöggé lesz.

20. Aki tehát föl hagy az elmélkedő imádsággal, megszűnik szeretni Jézus Krisztust. Az elmélkedés az a boldog kemence, ahol lángra lobban és égve marad a szent szeretet tüze. (Zsolt. 38, 4.) Bolognai szent Katalin azt mondta: «Aki nem gyakorolja az elmélkedést, az megfosztja magát attól a huroktól, mely lelkét Istennel összekapcsolja». Azért nem lesz nehéz az ördögnek, hogy hidegnek találván őt az isteni szeretetben, rávegye arra, hogy valamely mérges gyümölcssel táplálkozzék. Ellenben szent Terézia azt mondja: «Biztosra veszem, hogy az, aki állhatatos marad az elmélkedésben, bármennyi vétekbe akarja is keverni őt az ördög, végezetül az Úr elvezeti az üdvösség kikötőjébe». Más helyen azt mondja: «Aki az elmélkedés útján nem áll meg, ha későn is, de célhoz ér». Másutt meg azt írja, hogy az ördög azért fárad annyit azon, hogy a lelkeket az elmélkedéstől elvonja, mert tudja, hogy azt a lelket, mely állhatatos marad az elmélkedésben, elvesztette. Ó mennyi jó származik az elmélkedésből! Az elmélkedésben fogamzanak meg a szent gondolatok, jönnek hevülésbe az áhitatos érzelmek, ébrednek föl a nagy vágyak és keletkeznek azok a szilárd elhatározások, hogy egészen Istennek szenteljük magunkat; s ezért aztán áldozatul hozza neki a lélek a földi gyönyöröket és minden rendetlen kívánságot. Gonzaga szent Alajos azt mondta: Nem lesz nagy tökéletesség sok elmélkedés nélkül. Aki szereti a tökéletességet, jegyezze meg a szentnek ezt a jelentős mondását.

21. Azonban nem azért kell elmélkednünk, hogy az isteni szeretet édességét érezzük; aki ily célból elmélkedik, az elvesztegeti idejét vagy kevés hasznot merít belőle. Egyes-egyedül azért kell az elmélkedő imádságban foglalatoskodnunk, hogy kedvében járjunk az Istennek, vagyis csupán azért, hogy megértsük, mit kíván tőlünk az Isten, és segítségét kérjük, hogy azt megvalósíthassuk. A tiszteletreméltó Torres Antal atya azt szokta

mondani: «A keresztnek vigasztalás nélkül való viselése szinte röpíti a lelkeket a tökéletesség felé». Az olyan elmélkedés, melyet nem kísér érezhető vigasztalás, a leggyümölcsözőbb a lélekre nézve. De szegény az a lélek, mely fölhagy vele azért, mert nem talál benne élvezetet. Szent Terézia azt szokta mondani: «Az a lélek, mely fölhagy az elmélkedéssel, olyan, mintha önként kínálná oda magát a pokolnak, s nincs szüksége hozzá ördögökre».

22. Az elmélkedő imádság gyakorlatának azután az a következménye, hogy az ember mindig Istenre gondol. «Aki igazán szeret, mondja szent Terézia, annak folyton eszében van az, akit szeret». Innét van az, hogy az imádságos lelkek mindig Istenről beszélnek; mert tudják, mennyire tetszik Istennek az, hogy gyönyörűségüket találják a róla és irántunk való szeretetéről szóló beszélgetésben és ily módon másokat is lángra gyújtani törekсенek. Ugyan ez a szent azt írja: «Isten szolgáinak beszélgetésénél mindig jelen van Jézus Krisztus és nagyon tetszik neki, hogy gyönyörűségüket találják őbenne».

23. Az elmélkedésből születik meg továbbá az a vágy, hogy visszavonuljunk a magányba s ott egyedül Istennel foglalkozzunk; hogy megőrizzük a belső összeszedettséget akkor is, mikor szükséges külső dolgokkal vesződünk; azt mondom: szükségesekkel és pedig vagy a család kormányzása vagy pedig az engedelmesség által ránk rótt köteleességek miatt; mert az imádságos léleknek szeretnie kell a magányt és nem szabad önkényes és haszontalan foglalkozásokkal szórakoznia. Különben elveszti az összeszedettség szellemét, mely hatalmas eszköze az Istennel való egyesülésnek. Az a lélek, mely Jézus Krisztusnak jegyese, legyen olyan, mint az elzárt kert minden teremtményre nézve és ne engedjen be szívébe más gondolatot és más ügyet, mint amely Istené vagy Istenért van

(Ének. én. 4, 12.) Tárva-nyitva álló szívek nem lesznek szentté. A szentek, akik azon munkálkodnak, hogy Istennek lelkeket nyerjenek, a prédikálás, gyóntatás, békeszerzés, betegápolás fáradalmai között se veszítik el összeszedettségüket. Ugyanez áll azokról, akik tanulmányokkal foglalkoznak. Hányan vannak, akik azért, mert sokat tanulnak és tudóssá lesznek, se szentté, se tudóssá nem válnak, mert az igazi tudomány a szentek tudománya, vagyis az, hogy tudjuk szeretni Jézus Krisztust; az isteni szeretet aztán majd magával hozza a tudást és minden jót. (Bölcs. 7, 11.) Berchmans szent János rendkívüli hajlandóságot érzett a tanulás iránt; de erényénél fogva nem engedte meg soha, hogy a tanulás gátolja lelki előmenetelét. Az apostol azt írta, hogy ne bölcselkedjünk azon túl, mint kell bölcselkedni, hanem bölcselkedjünk józanul. (Róm. 12, 3.) Különösen szüksége van a tudományra a papnak: tudósnak kell lennie, mert a pap köteles másokat oktatni az isteni törvényben. (Mal. 2, 7.) Tudósnak kell lennie, de józanul. Aki a tanulás miatt fölhagy az elmélkedéssel, az bizonyosságot tesz róla, hogy a tanulásban nem Istent keresi, hanem önmagát. Aki Istent keresi, az abban hagyja a tanulást, ha igazán nem szükséges, azért, hogy el ne hagyja az elmélkedést.

24. Azonfölül a legnagyobb baj az, hogy elmélkedő imádság nélkül szóbelileg se tudunk imádkozni. Lelki műveimnek több helyén szóltam az imádság szükségességéről, különösen pedig egy kis könyvecskében, melynek címe: «Az imádság nagy eszköze»; s ebben a fejezetben is több dolgot fogok róla röviden elmondani. Legyen elég itt csak arra figyelmeztetnem, amit a tiszteletreméltó osmai püspök, Palafox írt: «Hogy lehet tartós a szeretet, ha Isten nem adja meg nekünk az állhatatosságot? Hogyan adja meg az Úr az állhatatosságot, ha nem kérjük tőle? S hogyan fogjuk tőle kérni elmélkedés nélkül? Elmélkedés nélkül nincs kapcsó-

lat köztünk és az Isten között az erények megőrzésére.» S ez így van, mert aki nem elmélkedik, kevéssé látja lelkének szükségleteit, kevéssé ismeri üdvösségének veszélyeit, kevéssé az eszközöket, melyeket a kísértések legyőzésére föl kell használnia és így kevéssé ismervén az imádság szükségességét, megszűnik imádkozni s bizonyosan elkárhozik.

25. Ami már most az elmélkedés anyagát illeti, nincs hasznosabb dolog, mint ha az utolsó dolgokról, a halálról, az ítéletről, a pokolról és a paradicsomról elmélkedünk; de különösen hasznos a halálról való elmélkedés, mikor odaképzeljük magunkat a halálos ágyra, átkaroljuk a feszületet s már-már átlépünk az örökkévalóságba. Arra nézve azonban, aki szereti Jézus Krisztust s folyton gyarapodni akar a szent szeretetben, nincs hathatósabb gondolat, mint a Megváltó szenvedésére való emlékezés. Szalézi szent Ferenc azt mondja, hogy a Kárvária-hegy a szerető lelkek hegye. Mindazok, akik szeretik Jézus Krisztust, folyton ezen a hegyen tartózkodnak, ahol az isteni szeretet levegőjét szívják magukba. Annak az Istennek láttára, aki meghal a mi szeretetünkért s meghal, mert szeret bennünket, lehetetlen, hogy mibennünk is forró szeretet ne gyulladjon föl őiránta. A Fölfeszített sebeiből folyton olyan szeretetnyilak röpülnek ki, amelyek még a kősziveket is megsebzik. Ó mily boldog az, aki ezen életben folyton a Kálvária hegyén tartózkodik! Ó boldog hegy, ó szeretetreméltó és kedves hegy, ki hagyna el téged ezután? Hegy, mely tüzet bocsátasz s lángragyújtod a lelkeket, akik állhatatosan rajtad időznek!

26. A negyedik eszköz a tökéletességre s egyúttal az Isten kegyelmében való állhatatosságra a gyakori szentáldozás, melyről már a második fejezetben beszéltünk. Elmondottuk ott, hogy egy lélek nem tehet semmit, ami Jézusnak jobban tetszésére volna, mint ha gyakran magához veszi őt az Oltáriszentségben. Szent

Terézia azt mondta: «Nincs, ami jobban segítene bennünket a tökéletességre, mint a gyakori szentáldozás. Ó mily csodálatosan tökéletesíti ezáltal az Úr a lelket!» És hozzátette, hogy azok, akik gyakrabban áldoznak, rendszerint előbbre is haladnak a tökéletességben; és hogy azokban a kolostorokban, ahol jobban gyakorolják a szentáldozást, jobb szellem is uralkodik. S XI. Ince pápának 1679-ben kiadott rendelete szerint ezért dicsérték és mozdították elő a szentatyák annyira a gyakori és mindennapi szentáldozást. Az áldozás, mint a trienti szent zsinat mondja, (Sess. 13, cap. 2.) megszabadít bennünket a mindennapi bűnöktől és megóv a halálosaktól. Szent Bernát azt mondja, hogy a szentáldozás elfojtja a harag és féktelenség indulatait, azét a két szenvedélyét, mely a leggyakrabban és legerősebben támad bennünket. Szent Tamás azt mondja (3. p. q. LXXIV. a. 1.), hogy az áldozás legyőzi az ördög sugallatait. S végül aranyszájú szent János szavai szerint a szentáldozás nagy hajlamot önt belénk az erényekre és készséget gyakorlásukra, egyúttal pedig nagy békét áraszt el bennünk és így könnyűvé és édessé teszi reánk nézve a tökéletesség útját. Különösen pedig egy szentség se gyújtja föl annyira a lelkeket az isteni szeretet tűzével, mint az Oltáriszentség, melyben Jézus Krisztus abból a célból adja magát egészen nekünk, hogy a szent szeretet által mindnyájan egyesüljünk vele. Azért mondotta bold. avilai János: «Aki a lelkeket elvonja a gyakori szentáldozástól, az az ördög szerepét tölti be». Mert az ördög nagyon gyűlöli ezt a szentséget, melyből a lelkek nagy erőt nyernek az isteni szeretetben való előhaladásra.

27. Hogy azután jól áldozzunk, szükségünk van megfelelő előkészületre.¹ Szent Tamás azt tanítja, hogy

¹ Itt kimaradt egy rövid részlet, mely a gyakori szentáldozáshoz szükséges távolabbi előkészületről szól, de amely

naponként áldozhatik, aki azt tapasztalja, hogy a szentáldozás gyarapítja benne a szent szeretet buzgóságát. S XI. Ince pápa már említett rendeletében azt mondja, hogy a szentáldozás gyakoribb vagy ritkább voltát a gyóntató határozza meg s ebben a kérdésben az a szempont legyen irányítója, hogy tapasztalata szerint mennyi hasznot merítenek belőle az általa vezetett lelkek. A legközelebbi előkészület aztán a szentáldozáshoz az, amelyet az áldozás napján reggel végzünk s amelyre legalább félórai elmélkedő imádság szükséges.

28. Ezenfölül, hogy a szentáldozásnak bő gyümölcsét szedjük, szükségünk van hosszú hálaadásra. Bold. avilai János azt mondta, hogy a szentáldozás utáni idő a kegyelemkincsek szerzésének ideje. Pazzi szent Mária Magdolna azt mondta, hogy nincs alkalmasabb idő arra, hogy az isteni szeretettől fölgyulladjunk, mint az áldozás után való idő. És szent Terézia ezt írja: «A szentáldozás után ne szalasszuk el azt a jó alkalmat, hogy Istennel tárgyaljunk. Ő isteni fölsége nem szokta rosszul fizetni meg a szállást, ha jó fogadtatásban részesül».

29. Bizonyos gyáva lelkek, mikor gyóntatójuk gyakoribb szentáldozásra buzdítja őket, így válaszolnak: «De én nem vagyok rá méltó». De hát nem tudod, testvérem, hogy minél jobban visszahúzódol a szentáldozástól, annál méltatlanabbá teszed rá magadat? Mert a szentáldozás nélkül kevesebb erőd lesz és több hibát fogsz elkövetni. Fogadj hát csak szót lelkiatyádnak s engedd, hogy vezessen. A hibák nem akadályai a szentáldozásnak, ha nem szántsándékosak; s hibáid között különben is az a legnagyobb, ha nem engedelmeskedel annak, amit lelkiatyád mond.

X. Pius pápa már említett rendelete szerint módosítandó. (Lásd fentebb a második fejezet 10. pontjához csatolt jegyzetet.)

30. «De hát a multban rossz életet éltem». És te nem tudod, ez a válaszom rá, hogy minél gyöngébb valaki, annál nagyobb szüksége van orvosra és orvosságra? Jézus az Öltáriszentségben orvos és orvosság. Szent Ambrus azt mondta: «Mert mindig vétkezem azért mindig kezemnél kell lenni az orvosságnak» Azt is mondhatja valaki: «Igen ám, de az én gyónatóm nem szólt róla, hogy gyakrabban áldozzam». És ha ő nem mondja, hát akkor kérj tőle te magad engedélyt a gyakoribb szentáldozásra. S ha aztán ő megtagadja, engedelmeskedjél neki; közben azonban fordulj csak hozzá kéressel. «Kevélységnek látszik». Kevélység lenne, ha az ő véleménye ellenére akarnál áldozni, de nem az, ha alázattal kéred tőle. Ez a mennyei kenyér éhséget kíván. Jézus azt akarja, hogy vágyakozzunk utána, mondja egy jámbor író. S ez a gondolat: Ma áldoztam, vagy: Holnap áldoznom kell, — mennyire ébren tartja a lelket, hogy kerülje a hibákat és teljesítse Isten akaratát! «De nincs bennem buzgóság». Ha az érezhető buzgóságról beszélsz, hát ez nem is szükséges s az Isten nem is adja meg ezt mindig a neki kedves lelkeknek; elég, ha megvan benned az az elszánt akaratbeli buzgóság, hogy egészen Istené leszel és előbbre haladsz az isteni szeretetben. Gerson János azt mondja, hogy aki tartózkodik a szentáldozástól azért, mert nem érzi magában azt a buzgóságot, melyet szeretne, úgy tesz, mint aki azért nem közeledik a tűzhöz, mert nem érez meleget.

31. Ó Istenem, hány lélek van, aki csak azért, hogy ne kelljen nagyobb összeszedettségben élnie s a földi dolgokról lemondania, nem kéri a szentáldozást; s ez az igazi oka annak, hogy nem akarnak gyakrabban áldozni. Tisztában vannak vele, hogy a gyakori szentáldozással nem fér össze bizonyos föltűnni-akárás, az öltözködésben való hiúság, étel-italhoz, kényelemhez és társas szórakozásokhoz való ragaszkodás;

tisztában vannak vele, hogy több imádságra, több belső és külső önmegtagadásra, több visszavonultságra volna szükség: s azért szégyelnek gyakrabban járulni az oltárhoz. Nincs kétség benne, hogy az ily lelkek-nél helyén való a gyakori szentáldozástól való tartózkodás, mivel a lanyhaságnak ebben a nyomorúságos állapotában vannak; de ebből a lanyhaságból minden áron ki kell vergődnie annak, aki tökéletesebb életre lévén hivatva, nem akarja nagy veszedelemnek tenni ki örök üdvösségét.

32. Hogy lelkünket a buzgóságban megtartsuk, nagy segítségünkre szolgál a gyakori lelkiáldozás, melyet annyira dicsér a trienti szent zsinak s minden hívót buzdít gyakorlására. A lelkiáldozás szent Tamás tanítása szerint a forró vágyakozásban áll, hogy magunkhoz vegyük Jézus Krisztust az Oltáriszentségben; azért a szentek napjában többször is akarták végezni. Végzésének módja a következő: «Jézusom, hiszem, hogy az Oltáriszentségben jelen vagy. Szeretlek és vágyódom utánad, jöjj lelkembe. Átkarollak és kérek, ne engedd, hogy valaha elszakadjak tőled». Vagy rövidebben: «Jézusom, jöjj hozzám; vágyódom utánad, átkarollak: maradjunk mindig egyesülve». Ez a lelkiáldozás naponként többször gyakorolható, mikor imádkozunk, mikor szentséglátogatást végzünk, különösen pedig a szentmise hallgatása alatt, mikor a pap áldozik. Boldog keresztes Angela szent domonkosrendi apáca azt mondta: «Ha gyóntatóm nem tanított volna meg rá, hogy ezen a módon naponként többször áldozhatom, nem bíztam volna benne, hogy életben maradok».

33. Az ötödik és legszükségesebb eszköz a lelki életre és Jézus Krisztus szeretetének megszerzésére a kérő imádság. És pedig azért, mert Isten ezen eszköz által ismerteti meg velünk irántunk való nagy szeretetét. Hogyan bizonyíthatná be valaki

jobban barátjához való szeretetét, mint ha azt mondja neki: Barátom, kérj tőlem, amit csak akarsz, és megkapod. S épen ezt mondja nekünk az Úr: «Kérjetelek és adatik nektek; keressetek és találtok.» (Luk. 11, 9.). Azért nevezhető az imádság mindenhatónak az Istennél, mert minden jót kieszközöl számunkra. Aki imádkozik, megnyeri Istentől azt, amit akar. Szépek Dávidnak szavai: «Áldott legyen az Úr, aki nem vetette el imádságomat s nem tagadta meg tőlem irgalmasságát.» (Zsolt. 65, 20.) Szent Ágoston ezt a helyet magyarázva, így szól: «Ha azt látod, hogy nem hiányzik nálad az imádság, akkor légy biztos felőle, hogy Isten irgalmassága se fog neked hiányzani». S aranszájú szent János hozzáteszi, hogy amikor az Urat kérjük, még mielőtt imádságunkat befejeznők, megadja nekünk azt a kegyelmet, melyet kérünk tőle. Ha tehát lelkileg szegények vagyunk, ne panaszkodjunk másra, mint magunkra, mivelhogy csak azért vagyunk szegények, mert szegények akarunk lenni; s azért nem érdemlünk részvétet. Minő részvétet érdemelhet az a koldus, akinek van egy nagyon gazdag ura, aki mindennel el akarja őt látni, csak kérje tőle, ő azonban meg akar maradni szegénységében, csak hogy ne kelljen kérnie azt, amire szüksége van. A mi Istenünk, mondja az apostol, kész gazdaggá tenni mindenkit, aki hozzá folyamodik.

34. Így tehát az alázatos imádság mindent megnyer az Istentől; de egyúttal azt is tudnunk kell, hogy amily hasznos, ép oly szükséges is üdvösségünkre. Kétségtelen, hogy az ellenség kísértéseinek legyőzésére föltétlenül szükségünk van isteni segítségre. S néha vannak bizonyos hevesebb támadások, amelyeknél rásegíthetne ugyan bennünket az ellenállásra az az elégséges malaszt, melyet Isten mindenkinek megad; de rossz hajlamunk miatt nekünk nem lesz elég, hanem különös malaszt válik ránk nézve szükségessé. Aki

imádkozik, az ezt meg is kapja; de aki nem imádkozik, nem kapja meg s elvesz. Különösen a végig való állhatatosság kegyelméről, hogy tudniillik Isten kegyelmében haljunk meg, amely kegyelem feltétlenül szükséges üdvösségünkre s amely nélkül örökre elveszünk, azt mondja szent Ágoston, hogy ezt a kegyelmet Isten csak annak adja meg, aki kéri. Ez az oka annak, hogy oly kevesen üdvözülnek, mivel tudniillik kevesen iparkodnak kérni Istentől az állhatatosság kegyelmét.

35. Egy szóval a szentatyák azt mondják, hogy az imádság nemcsak azért szükséges, mert Isten parancsolja, s a hittudósok szerint nem menthető a halálos büntől az, aki egy hónapon át elmulasztja üdvösségét Istennek ajánlani; hanem szükséges mint eszköz is abban az értelemben, hogy lehetetlen üdvözölni annak, aki nem imádkozik. S ennek röviden az az oka, hogy az üdvösséget nem nyerhetjük el az isteni malasztok segítsége nélkül, s ezeket a malasztokat Isten csak annak nyújtja, aki kéri őket. S mivelhogy folytonosak bennünk a kísértések és a veszedelmek, hogy Isten előtt kegyvesztettekké leszünk, folytonosaknak kell lenniök imádságainknak is. Azért írta szent Tamás, hogy az embernek üdvözüléséhez szükséges a folytonos imádság. (3. p. q. 39, a. 5.) S már előbb megmondotta Jézus Krisztus és utána az apostol: «Szünet nélkül imádkozzatok». (Luk. 18, 1.; Tessz. I. 5, 17.) Az alatt az idő alatt, míg elmulasztjuk magunkat Istennek ajánlani, az ördög legyőz bennünket. Az állhatatosság kegyelmét ugyan a trienti szent zsinat tanítása szerint meg nem érdemelhetjük, mindazáltal szent Ágoston azt mondja, hogy az imádság által bizonyos módon mégis kiérdemelhetjük. Az Úr részesíteni akar bennünket kegyelmeiben, de azt akarja, hogy kérjük őt, sőt — amint szent Gergely írja, — azt akarja, hogy alkalmatlankodjunk neki és mintegy kényszerítsük őt imádságainkkal. S Pazzi szent Mária

Magdolna azt mondta, hogy amikor mi kegyelmeket kérünk az Istentől, nemcsak hogy meghallgat bennünket, hanem bizonyos értelemben még meg is köszöni nekünk. Mivel ugyanis az Isten végtelen jóság, mely másokra kiáradni óhajt, azt lehet mondani, hogy szinte végtelen vágyat érez arra nézve, hogy bennünket javaiban részesítsen; de kéretni akarja magát. Azért, amikor látja, hogy egy lélek kéri őt, ezen oly nagy örömet érez, hogy bizonyos értelemben ő maga mond érte neki köszönetet.

36. Ha tehát meg akarjuk magunkat halálunkig őrizni az Isten kegyelmében, akkor folyton koldusmódra kell viselkednünk s szánkat nyitva tartanunk, hogy Isten segítségét kérjük és újra meg újra ismételjük: Jézusom, irgalom; ne engedd, hogy tőled elszakadjak; Uram, légy velem; Istenem, segíts meg engem. Ez volt az a szakadatlan imádság, melyet az ősatyák a pusztában gyakoroltak. Uram, segíts rajtam, de gyorsan segíts, mert ha késik a segítséged, elesem és elkárhozom. Különösen a kísértés idején kell ezt tenünk; aki nem tesz így, az elveszett.

37. Legyen tehát nagy bizodalunk az imádsághoz. Isten ígérete, hogy meghallgatja azt, aki őt kéri. Mit kételkedünk, mondja szent Agoston, mikor az Úr ígérettel kötelezte magát s szavát nem szegheti meg, hogy meg ne adja nekünk azt a kegyelmet, melyet tőle kérünk. Mikor az Istennek ajánljuk magunkat, legyen törhetetlen bizalmunk, hogy meghallgat bennünket, s megkapjuk azt, amit akarunk. Ime, így szól Jézus Krisztus: «Higgyétek, hogy mindazt, amit imádkozva kértek tőlem, el is nyeritek.» (Márk. 11, 24.)

38. De én bűnös vagyok, mondhatná valaki s nem érdemlem, hogy meghallgasson. Jézus Krisztus azonban azt mondja: «Minden, aki kér, nyer.» (Luk. 11, 10.) Tehát mindeki, akár igaz, akár bűnös. Szent Tamás azt tanítja, hogy az imádság ereje, melynél fogva

kegyelmeket nyer számukra, nem a mi érdemeinkben gyökerezik, hanem Isten irgalmában, aki megígérte, hogy meghallgatja azt, aki őt kéri. És Üdvözítőnk, hogy elűzzön tőlünk minden félelmet, mikor imádkozunk, így szólt hozzánk: «Legyetek bizonyosak affelől, hogy ha valamit kérték az Atyától az én nevemben, megadja nektek». (Ján. 16, 25.) Mintha azt mondaná: Bűnösök, nincsenek érdemeitek rá, hogy kegyelmeket nyerjete; azért hát így tegyetek: mikor kegyelmeket akartok, kérjétek őket Atyámtól az én nevemben, vagyis az én érdemeimért és az én szeretetemért; azután kérjétek mindazt, amit akartok, s megkapjátok. De jegyezzük meg ezt a szót: az én nevemben, melyel szent Tamás magyarázata szerint azt akarja mondani, hogy az Üdvözítő nevében; más szóval, hogy azok a kegyelmek, melyeket kérünk, az örök üdvösségre vonatkozzanak. Azért szemünk előtt kell tartanunk, hogy az ígélet nem ideigvaló kegyelmekre vonatkozik; ezeket, ha az örök üdvösségre hasznosak, megadja az Úr, ha pedig nem, akkor megtagadja tőlünk. Azért az ideigvaló kegyelmeket mindig azzal a föltétellel kell kérnünk, hogy ha javára vannak lelkünknek. De ha lelki kegyelmekről van szó, akkor nem föltételre, hanem bizalomra van szükségünk és pedig törhetetlen bizalomra, mondván: Örökkévaló Atyám, Jézus Krisztus nevében szabadíts meg ettől a kísértéstől; add meg nekem a szent állhatatosságot, add meg nekem a te szeretetedet, add meg nekem a paradicsomot. Ezeket a kegyelmeket kérhetjük Jézus Krisztustól is az ő nevében, vagyis az ő érdemeiért. mert erre vonatkozólag is tett ígéletet Jézus Krisztus. (Ján. 14, 14.) S amikor Istent kérjük, gondoljunk arra, hogy a kegyelmek osztogatójának, Máriának is jóindulatába ajánljuk magunkat. Szent Bernát azt mondja, hogy Isten adja a kegyelmeket, de szűz Mária keze által adja. Ha még Mária is esedezik értünk, akkor

legyünk egészen biztosak, mert Máriának minden kérését meghallgatja Isten és nem utasítja el soha.

Buzdulatok és kérések.

Jézusom, szerelmem, teljes elhatározással szeretni akarlak, amennyire csak képes vagyok és szentté akarok lenni és pedig azért akarok szentté lenni, hogy kedvedet töltssem és nagyon szeresselek ebben az életben és a másikon is. Én nem vagyok képes semmire, de te mindent megtehetsz, és tudom, hogy szentnek akarsz engem. Látni már, hogy a te kegyelmedből utánad eped a lelkem és nem keres mást, mint csak téged. Nem akarok tovább önmagamnak élni; egészen a magadénak óhajtasz engem és én egészen a tied akarok lenni. Jöjj és egyesíts engem magaddal és magadat énvelem. Te végtelen jószág vagy s oly nagyon, de nagyon szerettél engem; s amellett, hogy nagyon szeretsz, mondhatatlanul szeretetreméltó is vagy; hogy szerethetnék hát mást, mint tégedet. Szeretetedet többre becsülöm mindennél a világon; te vagy egyetlen tárgya, egyetlen célja minden érzelmemnek. Féltreteszek mindent, hogy egyedül a te szeretetednek szentelhessem magamat, én teremtem, megváltom, vigasztalóm, reményem, szerelmem és mindenem. A sértések miatt, melyekkel a múltban illettelek, nem veszttem el bizalmamat aziránt, hogy szentté leszek. Tudom, Jézusom, hogy te azért haltál meg, hogy megbocsáss annak, aki bűneit megbánja. Szeretlek hát most egész lelkemből, szeretlek teljes szívemből, szeretlek jobban, mint magamat, és jobban bánom minden rossznál, hogy téged, legfőbb jót, megvetettelek. Ó szívem Istene, rendelkezél velem, ahogy neked tetszik. Hogy kedvedet töltssem, elfogadok minden megpróbáltatást, melyet rám akarsz bocsátani: betegséget, fájdalmakat, szorongatást, gyalázatot, sze-

génységet, üldözést, elhagyatottságot, mindent elfogadok, hogy kedvedet töltssem. Hasonlóképen elfogadom azt a halált is, melyet számomra készítettél, minden aggodalommal és kereszttel, amely kísérni fogja; elég nekem, ha megadod a kegyelmet, hogy nagyon szeresselek. Segíts rá és adj erőt hozzá, hogy még hátralevő életemben jóvátehessem azt a sok keserőséget, melyet a múltban neked okoztam, ó lelkem egyetlen szerelme. Mennynek királynéja, Istennek szent Anyja, bűnösök nagy szószólója, bizom benned.

KILENCEDIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, nem bizza el magát jótulajdonságai miatt, hanem megalázódik és örül, ha mások részéről megalázást tapasztal.

1. A kevély olyan, mint egy léggömb, mely nagy-nak tetszik önmaga előtt, de lényegében egész nagysága csak egy kis levegőre szorítkozik, mely a gömb fölnyitásakor azonnal teljesen elszáll. Aki szereti az Istent, az igazán alázatos s nem bizakodik el, ha valami jótulajdonságot lát magában; mert tudja, hogy amivel csak bír, minden Isten ajándéka, s mást nem mondhat magáénak, mint a bűnt. Épen azért, mikor fölismeri az Istentől neki adott kegyelmeket, még jobban megalázza magát, mert látja, hogy mennyire méltatlan, s Isten mégis mennyi kegyelemben részesíti őt.

2. Szent Terézia, mikor azokról a különös kegyelmekről szól, melyeket Istentől kapott, azt mondja: «Isten úgy tesz velem, ahogyan egy dülőfélben levő házzal szokás tenni, mikor támasztékokkal segítenek rajta». Mikor egy lélek Isten szerető látogatásában részesül s az isteni szeretetnek rendkívüli hevét tapasztalja magában, melyet könnyek s a szív nagy ellá-

gyulása kísérnek, óvakodják azt gondolni, hogy az Úr valamely jócselekedeteért tanúsít iránta ilyen kegyet; hanem inkább még jobban meg kell alázódnia abban a gondolatban, hogy Isten azért dédelgeti úgy, hogy el ne hagyja őt. Egyébként, ha az ilyen ajándékok miatt hiúságot táplál szívében s azt gondolja, hogy azért részesült több kegyben, mert Isten iránt másoknál jobban viselkedett, ennek a hibának az lehet az eredménye, hogy Isten megfosztja őt kegyeitől. A ház főntartására két dolog szükséges különösen: az alap és a tető. Az alapnak bennünk az alázatosságnak kell lennie, annak elismerésével, hogy semmire se vagyunk képesek; a tető pedig az isteni oltalom, amelyben egyedül kell bízunk.

3. Ha azt látjuk, hogy Isten több kegyével halmoz el bennünket, annál jobban meg kell alázódnunk. Szent Terézia, mikor valami különös kegyelemben részesült, minden bűnét szeme elé törekedett állítani, s ily módon az Úr még jobban egyesítette őt magával. Minél inkább méltatlannak vallja magát a lélek kegyelmekre, annál inkább gazdagítja őt kegyelmekkel az Isten. Taisz, aki előbb bűnös nő volt, azután pedig szentté lett, annyira megalázkodott Istennel szemben, hogy még arra is méltatlannak tartotta magát, hogy néven nevezze őt; azért nem merte azt mondani: Istenem, hanem azt mondta: Teremtőm, irgalmazz nekem. És szent Jeromos azt írja róla, hogy azért az alázatosságért egy nagy trónt látott készülni a maga számára az égben. Hasonlóképen olvassuk kortonai szent Margitról is életrajzában, hogy mikor egyik nap szeretetének nagyobb gyöngédségével látogatta meg őt az Úr, így kiáltott föl: «De hogy feledkezhetél meg, Uram, arról, hogy ki voltam? Hogy viszonyozhatod ennyi kedvességgel azokat a méltatlanságokat, melyekkel illettelek?» S az Isten azt válaszolta neki, hogy amikor egy lélek szereti őt és szí-

véből bánja, hogy megbántotta, ő minden tőle szenvedett sérelemről megfélemedzik, mint már Ezekiel próféta által megmondotta. (Ez. 18, 21—22.) S ennek bizonyosságául megmutatta neki, hogy az égben dicső trónt készített számára a szeráfok között. Ó ha föl tudnók fogni az alázatosság értékét, mellyel a világ minden gazdagsága se hasonlítható össze!

4. Szent Terézia azt mondta: «Ne hidd, hogy előhaladást tettél a tökéletességben, ha nem tartod magadat mindenki között a legrosszabbnak s ha nem óhajtod, hogy mindenkinél kevesebbre becsüljenek». S a szent így is tett és így tettek a szentek mindnyájan. Asszisi szent Ferenc, Pazzi szent Mária Magdolna és mások a legnagyobb bűnösnek tartották magukat a világon és csodálkoztak, hogyan hordozhatja őket a föld anélkül, hogy megnyílnék lábuk alatt; s ezt igaz meggyőződéssel mondták. Mikor boldog avilai János, aki ifjú korától fogva szent életet élt, halálához közeledett, egy pap jött hozzá lelki segítséget nyújtani neki és sok magasztos dologról beszélt előtte s úgy bánt vele, mint Isten nagy szolgájával és nagy tudóssal, aminthogy az is volt; de a boldog így szólította meg őt: «Atyám, arra kérem, úgy ajánlja lelkemet Istennek, ahogy egy halálra ítélt gonosztevőnek lelkét ajánlják, mert az vagyok». Ilyen véleménnyel vannak magukról a szentek életükben és halálukban egyaránt.

5. Ha azt akarjuk, hogy üdvözlünk s halálunkig megmaradjunk Isten kegyelmében, így kell nekünk is cselekednünk s egyedül Istenbe kell vetnünk minden bizodalmunkat. A kevély a maga erejében bizik s azért elesik; de az alázatos, mivel egyedül Istenben van bizalma, noha mindenféle hevesnél-hevesebb kísértés támadja meg, szilárdan áll és nem esik el s mindig azt mondja: mindent megtehetek azáltal, aki engem megerősít. Az ördög egyszer elbizakodottságra,

másszor meg bizalmatlanságra kísért bennünket. Mikor azt sugja fülünkbe, hogy ránk nézve nincs meg az elesés veszedelme, akkor jobban remegjünk, mert ha Isten csak egy pillanatig is nem támogat bennünket kegyelmével, elvesztünk. Mikor meg bizalmatlanságra kísért, akkor forduljunk Istenhez és mondjuk neki nagy bizalommal: «Istenem, beléd vetettem minden reményemet; bízom, hogy nem szégyenülök meg s a te kegyelmedtől nem leszek megfosztva soha». (Zsolt. 30.) A magunk iránt való bizalmatlanságnak s az Istenben való bizodalomnak ezeket a buzdulatait gyakorolnunk kell életünk végső pillanatáig, kérvén az Urat, hogy adja meg nekünk a szent alázatosságot.

6. De nem elég alázatosnak lennünk, alacsony véleményt táplálnunk magunk felől s magunkat olyan nyomorultaknak tartanunk, aminők vagyunk; az igazán alázatos — mondja Kempis Tamás — megveti magát s óhajtja, hogy mások is megvessék. Nagyon fontos dolog ez, s Jézus Krisztus maga ajánlotta, hogy az ő példája szerint gyakoroljuk. «Tanuljatok tőlem, mert én szelid vagyok és alázatos szívű.» Aki azt mondja, hogy ő a legnagyobb bűnös a világon, de aztán haragszik azokra, akik őt megvetik, az ilyen arról tesz bizonyosságot, hogy alázatos ugyan szájával, de nem szívéből. Akvinói szent Tamás azt írja, hogy aki bánatot érez, ha megvetik, még ha csodákat tenne is, biztosra vehetjük, hogy nagyon távol van a tökéletességtől. Az Istenanya elküldte loyolai szent Ignácot, hogy Pazzi szent Mária Magdolnát az alázatosságban oktassa; s íme a tanítás, melyet a szent neki adott: «Az alázatosság öröm mindazon, ami magunk megvetésére indít bennünket». Jegyezzük meg, hogy «öröm»; ha érzékiségünknek fájdalmat okoz is a megvetés, melyben részünk van, legalább lelkünkben örülnünk kell neki.

7. És mikép volna lehetséges, hogy egy lélek ne szeresse a megvetést, mikor látja, hogy az ő Istene hogyan tűrte el szenvedésében az arculverést és az arcuköpdösést? Ezért akarta a Megváltó, hogy az ő képe ne dicsőséges, hanem fölfeszített alakjában állítassék föl oltárainkon, hogy mindig szemünk előtt legyenek az őt ért megvetések, melyek láttára a szentek örömmel fogadják, ha ezen a földön megvetik őket. Ezt a kérést intézte keresztes szent János is Jézus Krisztushoz, mikor egyszer vállán a kereszttel megjelent neki: «Uram, mikor azt látom, hogy mennyire megvetettek téged az én szeretetemért, nem kérek mást tőled, mint szenvedést és megvetést a te szeretetédért».

8. Szalézi szent Ferenc azt mondja: «A gyalázatok elviselése próbaköve az alázatosságnak és az erénynek». Ha valaki lelki ember akar lenni s imádkozik, gyakran áldozik, bőjtöl, sanyargatja magát, azonban nem tud eltérni egy kis sértést, egy csipős megjegyzést, minek a jele ez? Annak a jele, hogy üres nád, alázatosság nélkül és erény nélkül. Ugyan mit tud tenni az a lélek, mely Jézus Krisztust szereti, ha egy kis megvetést se képes eltérni Jézus Krisztus iránt való szeretetből, aki annyit tűrt el ő érte? Kempis Tamás a Krisztus követéséről szóló aranykönyvecskéjében ezt írja: «Mivel annyira irtózol a megaláztatástól, ez annak a jele, hogy nem haltál meg a világnak, nem jutottál el az alázatosságra, nem tartod szemed előtt az Istent. Akinek nincs szeme előtt az Isten, az zavarba jön minden hallott gáncsoló szóra». Ha arculütéseket és sebeket nem tudsz elviselni az Istenért, tűrj el érte legalább egy-két szót.

9. Mily csodálatot kelt s minő botrányt okoz egy olyan személy, aki gyakran áldozik s aztán minden megvető szóra haragra lobban. Ellenben mily nagy épülésünkre szolgál az a lélek, mely a sértegetésekre szelid szóval felel, hogy lecsillapítsa azt, aki őt meg-

sértette, vagy pedig nem felel s nem is panaszkodik másoknak, hanem derült marad az arca, anélkül hogy keserűséget mutatna miatta. Aranyszájú szent János azt mondja, hogy a szelid nemcsak magának használ, hanem másoknak is, azzal a jó példával, melyet szelidségével ad nekik akkor, amikor megvetik. Erre vonatkozólag Kempis sok dolgot említ föl, amelyekben meg kell aláznunk magunkat. Ugyanis így szól: «Meghallgatják azt, amit mások mondanak; s amit te mondasz, azt figyelmen kívül hagyják. Mások kérnek valamit és meg is kapják; ha te kérsz, megtagadják tőled. Mások nagygyá lesznek az emberek ajkán, te rólad pedig hallgatnak. Másoknak ezt vagy azt a megbízatást adják, téged azonban semmire se találhatnak alkalmasnak. Ilyen utakon-módokon szokta az Úr próbára tenni a hű szolgát, hogy mikép tud uralkodni magán s mikép tud megnyugodni. A természet néha szomorúságot fog érezni, de nagy hasznod lesz belőle, ha mindent szó nélkül eltűrsz».

10. Chantal szent Janka azt mondja: «Aki igazán alázatos, megaláztatása esetén még jobban megalázza magát. Igen, mert az igazán alázatos nem hiszi soha, hogy érdeme szerint eléggé megalázták. Azokat, akik így tesznek, boldognak mondja Jézus Krisztus; nem azokat mondja boldognak, kiket a világ nemesnek, tudósnak, hatalmasnak becsül, tisztel és dicsér; hanem azokat, akiket a világ szidalmaz, üldöz, megszól; mert ezekre, ha mindent türelemmel viselnek, nagy jutalom vár a paradicsomban.»

11. Az alázatosságot főképen akkor kell gyakorolnunk, mikor elüljáróink vagy mások valami hiba miatt megkorholnak bennünket. Némelyek olyanok, mint a sündisznók: ha nem nyulnak hozzájuk, nyugodtnak és szelidnek látszanak; de ha egy elüljáró vagy egy jóbarát megérinti őket azzal, hogy megrója valamely helytelen tettüket, legott csupa tüskévé vál-

nak s megneheztelve válaszolják, hogy az nem igaz, vagy hogy megvult az okuk rá, hogy úgy cselekedjenek, és hogy nem volt semmi értelme annak a figyelmeztetésnek. Egyszóval, aki megrója őket, ellenségükké lesz; s úgy tesznek, mint azok, akik megharagusznak az orvosra, mert fájdalmat okoz nekik sebük gyógyításával. A szent és alázatos ember, mondja aranyuszájú szent János, ha feddés érte, sóhajtozik az elkövetett hiba miatt; a kevély szintén sóhajtozik, ha megfeddették, de csak azért, mert leleplezve látja hibáját; s azért megzavarodik és haragszik arra, aki őt figyelmeztette rá. Neri szent Fülöp a következő szép szabályt adta arra az esetre, ha valakit vádolnak: «Aki igazán szentté akar lenni, annak nem kell soha mentegőznie, még akkor se, ha nem igaz az, amivel vádolják. Kivétel csupán az az eset, ha a botrány elkerülése végett látszik szükségesnek a védekezés. Ó mily nagy érdeme van Isten előtt annak, aki, bár igazságtalanul rótták meg, mégis hallgat és nem mentegőzik! Szent Terézia azt mondja: «Néha nagyobb előhaladást tesz egy lélek a tökéletességben azáltal, hogy nem mentegeti magát, mint ha tíz prédikációt hallgatott volna; mert azzal, hogy nem mentegőzött, szellemi szabadságra kezd szert tenni s arra, hogy nem törődik többé vele, vajjon jót vagy rosszat mondanak-e róla».

Buzdulatok és kérések.

Ó megtestesült Ige! alázatosságod érdemeire kérek, amely annyi gyalázatot és igazságtalanságot karoltatott át veled irántunk való szeretetből, szabadíts meg engem a kevélységtől és tégy részesé a te szent alázatosságodban. Hogyan panaszkodhatnám bármely gyalázat miatt, amely ér, különösen, mikor annyszor megérdemlettem már a poklot. Ó Jézusom, annak a

sokféle megvetésnek érdemeért, melyben kinszenvedésed alatt részed volt, add meg nekem azt a kegyelmet, hogy megalázva éljek és haljak ezen a földön, amint te megalázva éltél és haltál énértem. Irántad való szeretetből szívesen venném, ha mindenki megvetne és elhagyna; de nálad nélkül semmire se vagyok képes. Szeretlek, legfőbb javam, szeretlek, ó lelkem gyönyörűsége; szeretlek és tőled remélem azt a kegyelmet, hogy amint fölteszem magamban, mindent elszenvedek érted: sértést, árulást, üldözést, fájdalmat, lelki szárazságot és elhagyatottságot; elég nekem, ha te nem hagysz el, lelkemnek egyetlen szerelme. Ne engedd, hogy ismét eltávolodjam tőled. Add meg nekem azt a vágyat, hogy kedvedet keressem, add meg a buzgóságot, hogy szeresselek, adj nekem békét a szenvedésben, adj megnyugvást minden balsorsban, légy hozzám irgalmas. Nem érdelek ugyan semmit, de mindent remélek tőled, aki véreddel vásároltál meg engem. És mindent remélek tőled, királyném és anyám, Mária, ki menedéke vagy a bűnösöknek.

TIZEDIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, az nem óhajt mást, mint Jézus Krisztust.

1. Aki szereti az Istent, az nem futkos az emberek becsülése és szeretete után; egyetlen vágya, hogy szeresse őt az Isten, aki egyetlen tárgya szeretetének. Szent Hilár azt írja, hogy az ördög üzlete minden tisztelet, melyet a világtól nyerünk.

És így is van. Az ellenség tudniillik a pokol számára üzérkedik, mikor a becsülés után való vágyakat ébreszt a lélekben, mert az alázatosságot elveszítve, annak a veszélynek teszi ki magát, hogy hanyatt-

homlok belerohan minden rosszba. Szent Jakab azt írja, hogy amint az Isten bőkezűen osztogatja kegyelmeit az alázatosoknak, összeszorítja markát és ellenáll a kevélyeknek (4, 6.); azt mondja, hogy ellenáll a kevélyeknek vagyis meg se hallgatja kéréseiket. Már pedig a kevélységnek egyik megnyilatkozása az, ha az emberek becsülését hajhásszuk és elbizzuk magunkat, mikor tiszteletben részesítenek bennünket.

2. Nagyon megdöbbenő e tekintelben Jusztin szent Ferenc-rendi szerzetes példája, aki már a kontempláció igen magas fokára emelkedett, de mert talán — vagy nem is talán — azt a vágyat táplálta magában, hogy a világ becsülje őt, ime, mi történt vele? Egy nap magához hívatta őt IV. Jenő pápa és mert ismeretes volt előtte életszentsége, nagy tiszteletet tanúsított iránta, megölelte s maga mellé ültette. Jusztinusz ily nagy kitüntetés után elbizta magát; azért Kapisztrán szent János azt mondotta neki: «Ó Jusztin testvér, mint angyal mentél oda és mint ördög tértél vissza.» És valóban a szerencsétlen napról-napra kevélyebb lett, megkövetelte, hogy amint ő maga magát becsülte, aszerint bánjanak vele; s végre is egy késsel leszúrta egyik szerzetes testvérét, azután hitehagyottá lett és Nápolyba menekült, ahol még más bűntényeket is követett el; s végül ugyanott hitehagyottként halt meg egy börtönben. Azért bölcsen mondotta Istennek egy szolgája, hogy amikor bizonyos libánoni cédrusoknak ledőlteről pl. egy Salamonnak, egy Tertullianusnak vagy Hosiusnak elestéről hallunk vagy olvasunk, akiket mindenki szentnek tartott, biztosra vehetjük, hogy az illetők nem adták át magukat egészen Istennek, a kevélység szellemét táplálták magukban s azért lettek hűtelenné. Reszkessünk tehát, mikor azt vesszük észre, hogy a föltűnés vagy a világ részéről való becsülés után rendetlen vágy támad bennünk; s amikor a világ tiszte-

letet tanusít irántunk, óvakodjunk a benne való gyönyörködéstől, mert ez romlásunkat okozhatja.

3. Különösen óvakodjunk attól, hogy a dicsőség után való vágy hatalmába ne ejtsen bennünket. «Ahol becsvágy van, ott nem lesz soha lélek» — mondotta szent Terézia. Sokan lelki életet akarnak élni, de bálványozzák a maguk becsületét. Bizonyos látszólagos eredményeket mutatnak, de törekvésük arra irányul, hogy minden viselkedésükben dicsérjék őket; s ha a dicsérő hiányzik, akkor maguk dicsérik önmagukat. Egyszerűen azt akarják, hogy másoknál jobbnak lássanak; s ha becsületükben érintve érzik magukat, akkor elvesztik békéjüket, abbahagyják a szentáldozást, abbahagyják minden áhitatgyakorlatukat és nem nyugosznak meg mindaddig, amíg csak azt nem gondolják, hogy visszaszerezték elvesztett jó hírnevüket. De nem így tesznek azok, akik Istent igazán szeretik. Nemcsak hogy kerülnek a saját dicsőségükre vonatkozó legkisebb szót s nem találják benne tetszésüket, hanem inkább jobban szomorkodnak a dicséreten, melyben őket mások részesítik, mint ha azt látják, hogy az emberek rossz véleményekkel vannak róluk.

4. Nagyon igaz az, amit asszisi szent Ferenc mondott: «Akkora vagyok, amekkora vagyok az Isten előtt». Mi hasznunk van belőle, ha a világ nagynak ítél bennünket, Isten előtt azonban hitványak és megvetésreméltók vagyunk? Ellenben mit árt, ha a világ megvet bennünket, de drágák és kedvesek vagyunk Isten szemében? Szent Ágoston azt írja: «Valamint az, aki dicsér, nem szabadít meg bennünket rossz cselekedeteink büntetésétől, épen úgy az, aki gyaláz, nem veszi el tőlünk jócselekedeteink érdemét». «Mit törődünk vele, mondotta szent Terézia, ha a teremtmények vádolnak és hitványnak tartanak bennünket, csak előtted legyünk nagyok és vétek nélkül». A szenteknek az volt egyetlen vágyuk, hogy ismeretlenül s mindenki szívé-

ben megvetettként éljenek. Szalézi szent Ferenc azt írja: «Ugyan micsoda igazságtalanság történik velünk, ha rossz véleménynel vannak rólunk az emberek, mikor nekünk magunknak is olyannal kell lennünk magunkról? Talán nem tudjuk, hogy rosszak vagyunk, s azt kívánjuk, hogy mások jónak tartsanak bennünket?»

5. Ó milyen biztos a rejtett élet azokra nézve, akik szívből szeretni akarják Jézus Krisztust! Jézus maga adott nekünk erre példát azzal, hogy harminc évig élt rejtve és lenézetten egy műhelyben. S azért a szentek, hogy elkerüljék az emberek tiszteletét, a pusztákba és barlangokba vonultak élni. Páli szent Vince szavai szerint az, hogy kedvet érzünk magunkban a föltünésre s arra, hogy tisztelettel beszéljenek rólunk, dicsérjék viselkedésünket és nagy sikereket, szinte csodákat tulajdonítsanak nekünk, olyan rossz, mely elfeledteti velünk az Istent, megfertőzteti leg-szentebb cselekedeteinket és a lelki életben való elő-haladás szempontjából ránk nézve a legveszedelme-sebb vétek.

6. Aki tehát előre akar haladni Jézus Krisztus szeretetében, annak tökéletesen ki kell irtania magá-ból a maga becsülése iránt való szeretetet. De hát mi-képen okozhatjuk halálát ennek az önbecsülésnek? Halljuk csak, hogyan tanít meg rá bennünket Pazzi szent Mária Magdolna: «A magunk becsülését óhajtó élet az, hogy jó hírünk legyen mindenki előtt; az ön-becsülés halála tehát az lesz, ha elrejtjük magunkat és az emberek előtt ismeretlenek maradunk. S amíg valaki nem jut oda, hogy ily módon meghaljon, addig sohase lesz Istennek igazi szolgája».

7. Eszerint, hogy kedvesek legyünk Isten szemé-ben, óvakodnunk kell attól a törekvéstől, hogy föl-tünjünk és kedvesek legyünk az emberek szemében. És még jobban kell óvakodnunk attól a vágytól, hogy másokon uralkodjunk. Szent Terézia azt óhajtotta,

hogy inkább égjen el kolostora minden apácájával együtt, mintsem hogy ez az átkos nagyravágyás utat találjon oda. S azért azt akarta, hogy ha találkoznék valaha szerzetesnői között olyan, aki az elüljáróságot hajhászná, azt üzzék el a kolostorból vagy legalább tartsák mindig fogva. Pazzi szent Mária Magdolna azt mondotta: «Egy lelki személynek becsülete abban áll, hogy alá legyen rendelve mindenkinek és féljen attól, hogy másoknak elébe helyezték». Egy Istent szerető léleknek, mint szent Pál mondja (Filipp. 2, 3), az legyen a törekvése, hogy mindenkit fölülmuljon az alázatosságban. Egyszóval, aki szereti az Istent, annak nem szabad mást óhajtania, mint az Istent.

Buzdulatok és kérések.

Jézusom, add meg nekem azt a vágyat, hogy a te kedvedet keressem, s feledtess el velem minden teremtményt, még önmagamat is. Mit használ nekem, hogy szeret az egész világ, ha nem szeretsz te, lelkem egyetlen szerelme? Jézusom, te azért jöttél a földre, hogy szívünket megnyerd számodra; ha én nem tudom szívemet neked adni, vedd el te magadnak s töltsd be szeretetteddel és ne engedd, hogy valaha elváljak tőled. A múltban hátat fordítottam neked, de most látván a rosszat, melyet cselekedtem, teljes szívemből bánom, és nincs fájdalom, mely nagyobb szomorúságot okozna, mint annak a sok sértésnek emlékezete, melyet veled szemben elkövettem. Vigasztal azonban az a tudat, hogy végtelen jóság vagy és nem vonod meg szeretetedet egy bűnöstől, aki téged szeret. Szeretett Megváltóm, ó lelkem édes szerelme, a múltban megvetettelek, de most jobban szeretlek önmagamnál. Fölajánlom neked magamat és mindenemet; nem óhajtok mást, mint téged szeretni s a te kedvedet keresni. Ez az én törekvésem, fogadd el és növelj s

együttal semmisíts meg bennem minden vágyat a világ javai után. Nagyon méltó vagy szeretetünkre s nagyon leköteleztél bennünket arra, hogy szeressünk. Ime, én egészen a tied akarok lenni s el akarok tűrni mindent, amit tőlem kívánsz, ki irántam való szeretetből kínos halált haltál a keresztfán. Te szentnek akarsz engem s szentté is tehetsz: bizom benned. S bizom a te pártfogásodban is, Istennek dicsőséges anyja, Mária.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, szívesen megváltik minden teremtetett dologtól.

Aki teljes szívéből szeretni akarja Jézus Krisztust, annak el kell távolítania szívéből mindent, ami nem Isten, hanem önszeretet. Ez együtt jár azzal, hogy ne keressük önmagunkat, hanem egyedül azt, ami Istennek tetszik. Ezt kívánja az Úr mindegyikünktől, mikor azt mondja: «Szeressed a te Istenedet teljes szívedből». Ahhoz, hogy Istent teljes szívünkkel szeressük, két dolog szükséges: először, hogy eltávolítsuk belőle a földet, másodszor, hogy betöltsük szent szeretettel. Azért az a szív, amelyben valami földi ragaszkodás van, nem lehet egészen az Istené. Neri szent Fülöp azt mondta, hogy amennyi szeretetben részesítjük a teremtményeket, annyit veszünk el az Istentől. Már most hogyan tisztul meg a szív a földtől? Úgy tisztul meg, ha az önmegtagadást gyakoroljuk és lemondunk a teremtetett dolgokról. Panaszkodnak bizonyos lelkek, akik keresik az Istent és nem találják meg; de hallgassák csak, mit mond nekik szent Terézia: «Szakítsd el szívedet a teremtményektől és keresd az Istent, akkor meg fogod őt találni».

2. Csalódás az, mikor némelyek szentté akarnak lenni, de a maguk módján; szeretni akarják Jézus Krisztust, de a saját hajlandóságuk szerint, anélkül, hogy fölthagynának bizonyos kedvtelésekkel, bizonyos hiúsággal a ruházkodásban, bizonyos ínycsiklandó ételekkel; szeretik az Istent, de ha nem jutnak ehhez vagy ahhoz a tisztséghez, nyugtalanság az életük; ha becsületüket érinti valaki, tűz futja el őket; s ha nem gyógyulnak föl ebből vagy abból a betegségből, vége szakad türelmüknek. Szeretik az Istent, de azért nem szűnnek meg szeretni a gazdagságot, a világ részéről jövő tiszteletnyilvánításokat s hiúságuknak jólesik, ha nemesnek, bölcsnek s másoknál jobbnak tartják őket. Az ilyenek imádkoznak, a szentáldozáshoz járulnak, de mivel szívéük földdel van tele; mindebből kevés hasznot húznak. Az ilyenekhez nem is szól az Úr, mert látja, hogy szavai kárba vesznének. Ugyanezt mondta egy napon szent Teréziának: «Sok lélekhez szólnék én, de a világ igen nagy zajt csap fülükben, úgy hogy az én szavamat nem hallhatják meg. Ó ha egy kissé visszavonulnának a világtól!» Aki tehát tele van földi érzelmekkel, nem képes még csak meghallani se a hozzá beszélő Isten szavát. De szerencsétlen az, aki e föld érzéki javaihoz ragaszkodik; könnyen megesik vele, hogy tőlük elvakítva, egyszer csak megszűnik szeretni Jézus Krisztust; s hogy el ne veszítse ezeket a mulandó javakat, elveszti örökre az Istent, a végtelen jót. Szent Terézia azt mondta: «Igazságos dolog, hogy aki a veszendő javak után fut, végre maga is elvesz».

3. Szent Ágoston írja, hogy Tiberius császár azt akarta, hogy a római tanács Jézus Krisztust is az istenek közé sorozza; de a tanács nem volt hajlandó ezt megtenni, azt mondván, hogy ez büszke Isten, aki társak nélkül egymaga számára követel imádást. Teljesen igaz; Isten azt akarja, hogy egyedül őt imádjuk

és szeressük, de nem azért, mintha büszke volna, hanem azért, mert megérdemli, s azért a szeretetért, mellyel irántunk viseltetik. Mivel nagyon szeret bennünket, egész szeretetünket akarja s ezért féltékenyen vigyáz rá, hogy mások részt ne vegyenek azokban a szivekben, melyeket ő egészen a maga számára kíván. S ha azt látja, hogy valamely teremtetett tárgynak része van egy szívben, bizonyos értelemben irigykedik rá, mint szent Jakab apostol írja, mert nem tűr vetélytársat a szeretetben, hanem egyedül akar szerettetni: «Azt hiszitek, hogy hiába mondja az Irás: A bennünk lakozó Lélek vágyakozása egészen az irigységig megy». (4, 5.) Az Úr az Énekek énekében dicséri jegyesét, midőn így szól hozzá: «Bezárt kert vagy, én hűgom, jegyesem.» (4, 12.) Bezárt kertnek nevezi őt, mert a jegyes-lélek zárva tartja szívét minden földi vonzalom előtt, hogy egyedül a Jézus iránt való szeretetet őrizze meg benne. Vagy talán nem érdemli meg Jézus minden szeretetünket? Sőt nagyon is megérdemli mind a maga jóságaért, mind pedig irántunk való szeretetéért. Jól megértik ezt a szentek s azért mondotta szalézi szent Ferenc: «Ha tudnám, hogy van szívemben egy rost, mely nem az Istené, azonnal kész volnék kitépni».

4. Dávid király azt óhajtotta, hogy bárcsak minden földi szeretet lépvevesszejétől szabad szárnyai lennének, hogy röpködhetne s megnyugodhatnék az Istenben. (Zsolt. 54, 7.) Sok lélek szeretné, ha szabad volna minden földi kötelektől, hogy Istenhez röpködhetne. És valóban nagy lendülettel is haladnának előre a szentségben, ha e föld minden dolgától elszakadnának; de mivel megőriznek valami kis rendetlen érzelmet s nem szabadítják ki belőle egész elzántsággal magukat, mindig csak szenvednek nyomorúságukban anélkül, hogy a földről valamelyest is fölemelkednének. Keresztes szent János azt mondotta: «Az olyan lélek, mely érzelmével hozzátapad valamely dologhoz, még ha »

legcsekélyebbhez is, bármily sok erénye legyen különben, nem jut el soha az Istennel való egyesülésre; mivel nem sokat számít az, vajjon vastag vagy vékony zsineggel van-e megkötve a madár; bárminő vékony is az, míg csak el nem szakítja, mindig kötve marad és nem bír röpködni». Mily szánalmat kelt bizonyos lelkek látása, akik gazdagok vallásos gyakorlatokban, isteni erényekben, de mivel nincs bátorságuk véglegesen leszámolni valamiféle kis hajlammal, nem bírnak eljutni az isteni egyesülésre, s akikre nézve nincs más hátra, minthogy egy hatalmas nekilendüléssel véglegesen elszakítsák azt a zsinórt. Mert ha a lélek megszabadul minden szeretettől, mely őt teremtményhez fűzi, lehetetlen, hogy az Isten ne közölje vele magát egész teljességgel.

5. Aki azt akarja, hogy Isten egészen az övé legyen, kell, hogy ő magát egészen átadja az Istennek. A szent jegyes mondotta (Énekek éneke 2, 16): «Az én szerelmem egészen az enyém és én egészen az övé lettem». Jézus Krisztus azért a szeretetért, amellyel irántunk van, a mi egész szeretetünket akarja; s ha nem bírja egészen, nincs megelégedve. Azért írta szent Terézia egyik kolostora priornőjének: «Törekedjék nevelni a minden teremtménytől megvált lelkeket, mert arra nevelődnek, hogy jegyesei legyenek egy annyira féltékeny királynak, hogy még magukról is meg kell feledkezniök». Pazzi szent Mária Magdolna egy ujoncnőtől elvett egy kis könyvet, amelyhez az túlságosan ragaszkodott. Sok lélek elmélkedik, szentséglátogatást végez, gyakran áldozik; de mert szívének hozzátapad valamely földi vonzalomhoz, semmi, vagy nagyon csekély előmenetelt tesznek a tökéletességben; s ha tovább is így élnek, nemcsak hogy mindig nyomorúságos állapotban maradnak, hanem még az a veszély is fenyegeti őket, hogy elvesztenek mindent.

6. Kérünk kell tehát Dáviddal az Istent, hogy

tisztítsa meg szívünket minden földi ragaszkodástól (Zsolt. 50, 12); máskülönben nem lehetünk egészen az övé. Kétséget kizáróan értésünkre adta az Úr, hogy aki nem mond le mindenről a világon, nem lehet az ő igazi tanítványa. (Luk. 14, 33.) Azért a pusztá ősatyái, mikor valamely ifjú akart hozzájuk társul csatlakozni, ezt a kérdést intézték hozzá: «Üres-e a szived minden világi vonzalomtól, hogy betölthesse a Szentlélek?» Ugyanezt mondta Jézus Krisztus szent Gertrudnak, aki arra kérte őt, hogy adja értésére, mit kíván tőle: «Nem kívánok tőled más, mint a teremtményektől üres szivet». Erős és elszánt lélekkel mondjuk tehát az Istennek: Többre becsüllek, Uram, mindenél: egészségnél, gazdagságnál, méltóságnál, tiszteletnél, dicséretnél, tudománynál, vigasztalásnál, reménységnél, kívánságnál, sőt maguknál azon kegyelmeknél és ajándékoknál is, melyeket tőled nyerhetnék. Egy szóval többre becsüllek minden teremtetett jónál, amely nem te vagy, én Istenem. Te kívüled nem elég nekem, bárminő ajándékot adsz is; egyedül téged akarlak és többet semmit.

7. Egy olyan szívbe, amely megvált minden teremtetett dolog iránt való vonzalomtól, azonnal bevonul és teljesen betölti az isteni szeretet. Ezenfölül azt mondja szent Terézia: «Ha eltávolítjuk szemünk elől a nem jó alkalmakat, a lélek azonnal Isten szeretetéhez fordul». Igen, mert a lélek nem élhet szeretet nélkül. Vagy a Teremtőt, vagy a teremtményeket kell szeretnie; ha nem szereti a teremtményeket, bizonyosan szeretni fogja a Teremtőt. Szóval, el kell hagynunk mindent, hogy megszerezzünk mindent, mondja Kempis Tamás. Szent Terézia mindaddig nem volt egészen az Istené, míg bizonyos — bár tiszta — vonzalmat táplált szívében egy rokona iránt; de mikor nekibátorodott s kiszabadította magát azon ragaszkodás kötelékéből, megérdemelte, hogy Jézus Krisztus így szólj

hozzá: «Most egészen az enyém vagy, Terézia, és én egészen a tied vagyok». Nagyon kicsi egy szív arra, hogy szeressen egy ily szerető és szeretetreméltó Istent, aki végtelen szeretetet érdemel; és még meg akarjuk ezt a szívet osztani a teremtmények és az Isten között? A tiszteletreméltó De Ponte Lajos szégyelte azt mondani az Istennek: Uram, jobban szeretlek mindennél, jobban, mint minden gazdagságot, tiszteletet, jóbarátot, rokont; mert úgy tetszett neki, mintha azt mondaná az Istennek: Uram, jobban szeretlek a sárnál, a füstnél és a föld férgeinél.

8. Jeremiás próféta azt mondja, hogy az Úr csupa jószág az iránt, aki őt keresi. De persze ez arról a lélekről értendő, aki egyedül Istent keresi. (Sir. 3, 25.) Ó szerencsés veszteség! Ó szerencsés nyereség! Elvesztetni a világi javakat, melyek nem elégítik ki a szívet s hozzá még hamar megszűnnek, elveszíteni azért, hogy megszerezzük a legfőbb és örökkévaló jót, vagyis az Istent! Egy jámbor remetéről beszélük a következőt. Mikor egyszer a fejedelem is abba az erdőbe ment, a remete ide-föl-alá járt-kelt a magányban. Ezt látván a fejedelem, kérdezte tőle, hogy kicsoda és mit csinál? A remete így felelt: Hát te, Uram, mit csinálsz ebben a magányban? S a fejedelem azt mondta: Állatokra vadászok. Erre a remete így válaszolt: Én meg az Istenre vadászok. S aztán távozott és folytatta útját. Valóban már a jelen életben egyetlen gondolatunk, egyetlen szándékunk legyen Istennek keresése, hogy szeressük őt s teljesítsük szent akaratát és e célból rekesszünk ki szívünkéből minden vonzalmat, mely teremtményre irányulna. És ha valamely földi jó kínálkozik, hogy magához vonja szívünket, legyünk készek így szólani hozzá: «Az én Uram, Jézus Krisztus iránt való szeretetből megvettem a világot minden pompájával és gazdagságával.» És mi más e világnak minden nagysága és méltósága, mint füst,

sár és hiúság, mely a halállal mind elenyészik. Boldog az, aki elmondhatja: «Jézus Krisztusom, én a te irántad való szeretetből elhagytam mindent; te vagy egyetlen szerelmem, te magad elég vagy nekem.»

9. Mikor az isteni szeretet teljesen birtokába vesz egy lelket, ez akkor önként (de természetesen mindig az isteni malaszt segítségével) törekszik megfosztani magát minden földi dologtól, amely akadályozhatná benne, hogy egészen az Istené legyen. Szalézi szent Ferenc azt mondta, hogy amikor egy ház lángba borul, minden holmit kidobálnak az ablakon; vagyis, ha valaki teljesen Istennek szenteli magát, önként, a prédikátorok vagy gyóntatók buzdítása nélkül is siet megszabadulni minden földi vonzalomtól. Az ifjabb P. Segneri azt mondta, hogy az isteni szeretet rabló, amely kifoszt bennünket mindenből, hogy ne legyen más a birtokunkban, mint csak az Isten. Egy bizonyos derék ember, aki lemondott mindenéről és Jézus Krisztus iránt való szeretetből szegénnyé lett, egy barátjának arra a kérdésére, hogy mikép jutott ily nagy szegénységre, kivette zsebéből az evangéliumos könyvet és így szólt: «Ime ez az, ami engem mindenemből kifosztott.» Valóban! Ha egy lélek Istenre irányítja egész szeretetét, megvet mindent: gazdagságot, gyönyöröket, méltóságot, földbirtokot, királyságot s nem akar mást, mint az Istent; és azt mondja, azt ismétli mindig: Istenem, egyedül téged akarlak és más semmit. Szalézi szent Ferenc azt írja: «Istennek tiszta szeretete megemésztí mindazt, ami nem Isten, hogy mindent önmagává változtasson; mert amit Isten iránt való szeretetből teszünk, mindaz szeretet.»

10. A szent jegyes azt mondotta: «A király bevezetett engem a boros pincébe és elrendezte bennem a szeretetet.» (Ének. én. 2, 4.) Ez a boros pince, írja szent Terézia, az isteni szeretet, amely ha birtokába vesz egy szívet, annyira megittasítja önmagával, hogy min-

den teremtetett dolgot elfeledtet vele. Az ittas ember érzékeinek működése tekintetében olyan, mint a halott: nem lát, nem hall, nem beszél; s ilyenné válik az isteni szeretettől megittasult lélek: mintha nem volna érzéke a világ dolgai iránt, nem akar másra gondolni, mint az Istenre, nem beszél másról, mint az Istenről, nem óhajt mást tenni, mint Istent szeretni, Istennek kedvét keresni. Az Énekek énekében megparancsolja az Úr, hogy ne költsek föl álmából az ő jegyesét. Ez a boldog álom, melyet azok a lelkek élveznek, melyek Jézus Krisztusnak jegyesei, szent Vazul szerint nem más, mint az erényes és önkéntes megfeledezés minden teremtményről, hogy egyedül Istenre figyeljünk s elmondhassuk szent Ferenczel: Én Istenem, mit nekem a gazdagság, a méltóság s a világ javai? Te vagy az én mindenem és minden javam. Kempis Tamás ezt írja: «Ó édes szó: Istenem, mindenem! Aki érti, annak eleget mond; s aki szeret, annak gyönyörűség folyton ismételni: Istenem, mindenem; Istenem mindenem.»

11. Hogy tehát az Istennel való tökéletes egyesülésre eljuthassunk, szükséges teljesen megválnunk a teremtményektől. S hogy részletekbe menjünk, le kell mondanunk a rokonok iránt való rendetlen ragaszkodásról. Jézus Krisztus azt mondotta: «Ha valaki követni akar engem és nem gyűlöli¹ övét: atyját, anyját, feleségét, gyermekeit, testvéreit, sőt önnön lelkét is, az ilyen nem lehet az én tanítványom.» (Luk. 14, 26.) S miért ez a gyűlölet a rokonok iránt? Azért, mert lelki előmenetelünk szempontjából gyakran nincs nagyobb ellenségünk, mint épen rokonságunk. (Máté 10, 36.) Borromei szent Károly azt mondta, hogy amikor rokonait meglátogatta, lélekben mindig meg-

¹ „Nem gyűlöli” itt annyit jelent: inkább szereti, mint engem. (V. ö. Máté 10, 37.)

hidegülve tért vissza tőlük. És P. Mendoza Antal arra a kérdésre, hogy miért nem látogatja meg rokonait, így válaszolt: «Mert tapasztalatból tudom, hogy a szerzetesek sehol se veszítik el annyira a buzgóságot, mint rokonaik házában.»

12. Az életpálya megválasztásáról szólva, akvinói szent Tamás tanítása szerint bizonyos, hogy e tekintetben nem tartozunk engedelmeskedni a szülőknek. Ha egy ifjú hivatást érez a szerzeteséletre és rokonai részéről ellenkezésre talál, Istennek köteles engedelmeskedni és nem a rokonoknak, akik saját érdekeik és céljaik miatt, mint ugyanaz a szent Tamás mondja, szembe helyezkednek a mi lelki javunkkal; inkább belenyugosznak abba, írja szent Bernát, hogy fiaik elkárhozzanak, mintsem hogy elhagyják az atyai házat.

13. Csodálatos ebben a dologban, hogy találkozunk még istenfélő atyák és anyák is, akik a szenvedélytől mintegy elvakítva azon fáradoznak és minden eszközt fölhasználnak, hogy gyermekük szerzetesi hivatásának megvalósítása elé akadályt gördítsenek, holott ezen tettük miatt — a legkritikább esetet leszámítva — nem lehet őket a halálos büntől menteni. De azt mondhatná valaki: Tehát, ha az ifjú nem lesz szerzetes, nem üdvözülhet? S mindazok, kik a világban vannak, elkárhoznak? Erre azt válaszolom: Azok, akiket Isten nem hívott szerzetességre, üdvözülni fognak a világban is, ha teljesítik állásuk kötelességeit; ellenben azok, akik hivatást nyertek és nem engedelmeskednek az Istennek, üdvözülhetnének ugyan, de nehezen fognak üdvözülni, mert hiányzani fognak nekik azok a különös segítő kegyelmek, melyeket az Úr a szerzeteséletben előkészített számukra s amelyek nélkül nem jutnak el az üdvösségre. Habert hittudós azt írja, hogy aki nem engedelmeskedik az isteni hivatásnak, olyan marad az Egyházban, mint a helyéből kificamodott tag, mely nehezen tudja teljesíteni

kötelességét s ennek következtében csak nehezen nyerheti el az üdvösséget. Ebből aztán azt következteti, hogy bár épenséggel üdvözülhet, mindazáltal nagyon nehezen fogja életét jól leélni és üdvösségét biztosítani.

14. Az életpálya megválasztását Granadai Lajos «főkerék»-nek nevezi. Ha az órában a főkerék elromlott, akkor megbomlik az egész óra; hasonlóképen üdvösségünk szempontjából, ha elhibáztuk a pályaválasztást, egész életünk csupa összevisszaság lesz. Nagyon sok szegény ifjú vesztette már el szülei miatt hivatását és aztán rossz véget ért, sőt még a családnak is romlására lett. Egy bizonyos ifjú atya lebeszélése következtében elvesztette szerzetesi hivatását; később pedig nagyon összetűzött atyjával s megölte őt, maga pedig hóhér keze által halt meg. Egy másik ifjú, aki egy papi intézetben nevelkedett, szintén hivatva érezte magát Istentől arra, hogy elhagyja a világot; de ő e hívással nem törődött s először eddigi buzgó életével: az imádsággal, szentáldozással hagyott föl, később azután bűnökbe merült, s végül egy éjszaka, mikor egy rossz életű nő házából távozott, egy vetélytársa megölte őt. Több pap is sietett hozzá, de már halva találták. S mennyi ezekhez hasonló példát tudnék itt fölhozni!

15. De térjünk vissza tárgyunkra. Szent Tamás, az angyali hittudós, inti azokat, akik tökéletesebb életre éreznek hivatást, hogy ebben a kérdésben ne tanácskozzanak rokonaikkal, mert azok ellenségeikké lesznek. Már most, ha a tökéletesebb életpályára vonatkozó hivatás követésében nem tartoznak a fiúk tanácskozni szüleikkel, még kevésbé tartoznak bevárni vagy csak kérni is engedélyüket, amikor nagy valószínűséggel attól kell félniök, hogy azt igazságtalanul megtagadják tőlük és ily módon gátolják hivatásukat. Akvinói szent Tamás, alkantarái szent Péter, xaveri szent Ferenc

és Bertrand szent Lajos és mások annyian szerzetbe léptek anélkül, hogy róla szüleiket értesítették volna.

16. Meg kell továbbá jegyeznünk, hogy amint a kárhozat nagy veszedelmében forog, aki szüleinek kedvéért elhanyagolja az Isten hívását, ép úgy nagy veszélynek teszi ki örök üdvösségét az is, aki isteni hivatás nélkül egyházi pályára lép azért, hogy el ne kedvetlenítse szüleit. Három jel van, amelyről föl lehet ismerni, vajjon van-e valakinek hivatása erre a magasztos életpályára: a tudomány, az Isten keresése mint cél, és az élet jósága. Ami különösen az élet jóságát illeti, a trienti szent zsinat elrendelte, (Sess. 23, cap. 13.) hogy a püspökök csak azoknak adják föl a szent rendeket, kik a jó életben már megállták a próbát. Ugyanerre vonatkozott már egy régebbi rendelet is, mely így szólt: «Senki se szenteltessék föl, aki nincs kipróbálva.» S jöllehet ez elsősorban arról a külső vizsgálatról értendő, melyet a püspököknek a fölszentelendő derékségére vonatkozóan meg kell követelnie, mindazáltal nem lehet kétséges, hogy a szent zsinat nem annyira a külső derékséget kívánja, mint inkább a belsőt, amely nélkül a külső derékség tiszta ámitás. Azért a szent zsinat ugyanazon ülés 12. fejezetében azt mondja: «Tudják meg a püspökök, hogy ezeket a rendeket csak azoknak lehet föladni, akik igazán méltók rájuk s akiknek jó életét már alaposan megvizsgálták.» Ismeretes dolog, hogy erre a célra, vagyis a fölszentelő jó életének megvizsgálására írta elő a szent zsinat az úgynevezett interstitiumokat, vagyis időközöket, a rendek különböző fokai szerint, «hogy a korral együtt nagyobbodjék bennük a tudomány és az élet érdeme.»

17. Ennek okául szent Tamás azt hozza föl, hogy a fölszentelendőt minden egyes szent rend magasabb hivatalba állítja a szentségi Jézus Krisztus szolgálatában; azért mondja a szent, hogy a papi személy

szentségének fölül kell mulnia a szerzetes életszentségét: «Mert a fölszentelés által a legnagyobb méltóságú szolgálatra nyer megbízatást és ehhez nagyobb belső szentségre van szüksége, mint aminőt a szerzetes állapot kíván.» Ezenfelül még hozzáteszi (és itt nem annyira a fölszenteltekről, mint inkább a fölszentelendőkről szól, mikor azt mondja, hogy a szent rendek előre megkövetelik az élet szentségét; ez a szó «előre megkövetelik» azt jelenti, hogy az illető szent legyen már fölszentelése előtt és rámutat a szent rendekkel kapcsolatos állapot jellegének különbségére; mert a szerzetességben az ember megtisztul a vétkektől, a szent rendek fölvételéhez azonban szükséges, hogy az illető egyén a szent élet által már megtisztult állapotban legyen), tehát azt mondja: «A szent rendek előre megkívánják az életszentséget, mert a szerzetes állapot az életszentség elérésére szolgáló gyakorlat; azért a szent rendek súlyát a szentség által már kiszárasztott falakra kell helyezni, a szerzetesség súlya azonban kiszáritja a falakat, vagyis az embereket a bűnöktől.» Szent Tamás másutt is hasonlóképen magyarázza ezt: «Amint a fölszenteltek a rendi fokozat tekintetében a nép fölé állíttatnak, úgy tűnjenek ki fölöttük az életszentség érdemében is.» S az életszentségnek ezt az érdemét a szent megkívánja már a fölszentelés előtt, mert szükségesnek mondja nemcsak azért, hogy a fölszentelt méltóképen gyakorolja a szent rendeket, hanem azért is, hogy a fölszentelendő méltóképen juthasson Jézus Krisztus szolgálói közé: «És azért már eleve megkívántatik az a kegyelem, mely szükséges neki arra, hogy méltóképen föl lehessen őt venni Krisztus népe közé.» És végül így fejezi be: «De magában az egyházi rend fölvételében is bőséges kegyelmet nyernek, hogy alkalmassá legyenek nagyobb dolgokra.» Jegyezzük meg ezt a kifejezést: «nagyobb dolgokra», mellyel a szent megmagyarázza,

hogy a szentségi kegyelem, mely utóbb árad ki, nem lesz haszontalan, hanem nagyobb segítséget nyújt a fölszenteltnek, hogy alkalmassá legyen nagyobb érdemek szerzésére; de egyúttal kifejezi azt is, hogy szükséges benne már a megelőző kegyelem, mely képes őt méltóvá tenni arra, hogy Krisztus népének sorába fölvegyék.

18. Erkölcstani könyvemben hosszasan értekeztem erről a pontról s ott kimutattam, hogy azok, akik a jó élet igazolása nélkül vesznek föl valamely szent rendet, nem menthetők a súlyos büntől, mivelhogy isteni hívás nélkül tolakodnak föl ily magasztos méltóságra. Nem lehet mondani, hogy az Isten hívta azt, aki a szent rendekhez járul, mielőtt megszabadult volna valamely szokásos vétektől, különösen a tisztaság ellen. S bár némelyikük méltó volna a törődelem szentségének fölvételére, minthogy a bánat által eléggé elő van rá készítve, mindazonáltal nem méltó arra, hogy ilyen állapotban fölvegye az egyházi rendet, amelyhez ezen fölül még szükséges a jó élet is, melyet már előbb hosszú ideig tartó tapasztalat igazolt; különben nem lehet ment a halálos büntől és pedig azon nagy vakmerőség miatt, amellyel hivatás nélkül betolakszik a szent szolgálatba. Azért mondja szent Anzelm: «Aki betolakszik és saját dicsőségét keresi, megrabolja az Isten kegyelmét, és azért nem áldás, hanem átok lesz osztályrésze»; valamint az elkárkozás nagy veszedelme miatt is, amelyre ez esetben előkészíti magát, miként Abelly püspök írja: «Aki ezt tudva, anélkül hogy valami alappal mondhatná, hogy az Isten hívta, (ahogy cselekszik az, aki valamely szokásossá vált halálos bűnnel veszi föl az egyházi rendet), mégis befurakodnék a papi rendbe, az üdvösségére vonatkozólag kétségtelenül nyilvánvaló veszedelembe dönténé magát.» Ugyanezt írja Soto, mikor az egyházi rend szentségéről beszél; azt mondja, hogy a tényleges

szenség megléte a fölszentelőben határozott parancs: «Jöllehet az erkölcsök feddhetetlensége nem tartozik az egyházi rend szentségének lényegéhez, mégis nagyon szükséges isteni parancsnál fogva... Ami a fölszentelendők alkalmasságáról dönt, az nem az az általános előkészültség, melyet minden más szentség fölvétele meghíván, hogy tudniillik a szentségi kegyelem ne találjon akadályra. Mert azáltal, ami az egyházi rend szentségéhez tartozik, az ember nem csak kegyelmet nyer, hanem magasabb fokra is emelkedik; azért megkívántatik benne az erkölcsök tisztessége és az erények ragyogása.» Ugyanezt írja Sanchez Tamás, Holzman atya és a szalamankai hittudósok. Eszerint az, amit megírtam, nem egy magában álló tudósnak nézete, hanem általános vélemény és közmeggyőződés szerint szent Tamás tanításán alapszik.

19. Abban az esetben tehát, mikor a fölszentelőben hiányzik a jó élet igazolása, nemcsak ő maga követ el súlyos bűnt, hanem a püspök is, aki őt az egyházi rendbe fölavatja a kellő próba nélkül, mellyel erkölcsi bizonyosságot kellett volna szereznie magának a fölszentelő jó életéről. Súlyosan vétkezik a gyóntató is, aki föloldozza az ilyen szokásos bűnben élő fölszentelőt, aki jó életének hosszú próbája nélkül akar az egyházi rend szentségében részesülni. És súlyosan vétkeznek még azok a szülők is, akik ismerve fiaik rossz életét, saját céljaik végett ösztönzik őket a szent rendek fölvételére, hogy tudniillik a családon segítsenek. Pedig Jézus Krisztus a papságot nem azért alapította, hogy a világiak családjain segítsen, hanem azért, hogy Isten dicsőségét s a lelkek üdvösségét mozdítsa elő. Némelyek világias hivatalnak vagy mesterségnek képzelik a papi állást, melynek az a célja, hogy méltóságban és földi javakban gyarapodjunk; de tévednek. És azért, ha a szülők zaklatják a püspököt, hogy egyik-másik tudatlan és rossz

erkölcsű ifjút szenteljen föl, okul hozván, hogy családjuk szegény és nem tudnak mit tenni, a püspök így válaszoljon nekik: «Nem, fiam, a papi állás nem a családok szegénységének fölsegítésére, hanem az Egyház javára alapított.» Ily határozottsággal utasítsa el őket és többé ne hallgasson rájuk; mert az ilyen méltatlan egyének rendszerint nemcsak a saját lelküknek lesznek romlására, hanem családjuknak és vidéküknek is.

20. Végül azokról a papokról szólva, akik saját házukban laknak, s akiknek rokonai azt szeretnék, hogy ne annyira szent szolgálatuk kötelességeivel, mint inkább azzal foglalkozzanak, hogy családjukat jövedelmekkel és megtisztelő hivatalokkal emeljék föl: az ilyenek válaszolják nekik azt, amit Jézus Krisztus válaszolt a Szűzanyának (Luk. 2, 49): Nem tudtátok, hogy nekem atyám dolgaival kell törődnöm? Azt kell tehát válaszolniok: Pap vagyok; az én föladatomban nem az, hogy pénzt gyűjtsek, hivatalokat hajhászjak vagy a házat vezessem, hanem az, hogy visszavonulva éljek, imádkozzam, tanuljak és a lelkeknek segítségére legyek. Ha azután határozott szükség volna arra, hogy segítse a családot, segítenie kell, amennyire módjában van, anélkül azonban, hogy hűtelen lenne főkötelességéhez, amely abban áll, hogy a maga és mások megszentelésén fáradozzon.

21. Azonfölül, annak, aki egészen Istené akar lenni, le kell mondania a világ nagyrabecsüléséről. Hányan vannak, akik emiatt az átkos nagyrabecsülés miatt eltávolodnak az Istentől, és hányan, akik el is kárhoznak! Ha például hallják, hogy az emberek bizonyos hibájukról beszélnek, mit nem tesznek, hogy igazolják magukat és elhitessék, hogy az csak hazugság és rágalom! Ha meg valami jót visznek végbe, mit nem tesznek, hogy az mindenki előtt ismeretessé legyen! Szeretnék, ha az egész világ tudná és dicsérné őket

érte. Nem így tesznek a szentek. Ezek azt szeretnék, ha az egész világ tudná hibáikat, hogy oly nyomorultnak tartsa őket, mint aminőnek ők maguk tartják magukat; és viszont, ha valami erénygyakorlatot végeznek, azt szeretnék, ha csak az Isten tudná, akinek egyedül óhajtanak tetszeni; azért szeretik annyira a rejtett életet, megemlékezvén Jézus Krisztus tanításáról, aki azt mondotta: «Mikor alamizsnát adsz, ne tudja balkezed, mit cselekszik jobb kezed». És a 6-ik versben: «Mikor imádkozol, menj be szobádba és ajtó-betéve imádd, Atyádat a rejtekekben». (Máté 6, 36.)

22. Mindenekfölött azonban le kell mondanunk önmagunkról, vagyis saját akaratunkról. Aki legyőzi magát, az könnyen le fog győzni minden más ellenkezést. «Győzd le magadat», ezt az intelmet szokta adni xavéri szent Ferenc mindenkinek. És Jézus Krisztus: «Ha valaki követni akar engem, tagadja meg magát». (Máté 16, 24). Ime ebben áll mindaz, amit tennünk kell, hogy szentté legyünk: megtagadni magunkat és nem követni a saját akaratunkat. És ez a legnagyobb ajándék, mondotta asszisi szent Ferenc, amelyet valaki Istentől nyerhet, ha tudniillik a saját akaratunk megtagadásával legyőzzük magunkat. Szent Bernát azt írja, hogy ha minden ember ellene szegülne saját akaratának, nem kárhoznék el senki: «Szünjék meg az önakarat és nem lesz pokol». Ugyanez a szent azt írja, hogy az önakarat még jócselekedeteinket is megmételyezi: «Nagy baj a saját akaratunkhoz való ragaszkodás — mondja, — mert ezáltal oda jut az ember, hogy ami jót tesz is, öneki magának nem válik javára». Ha például egy bűnbánó lelkiatyjának akarata ellenére akarna valamely önmegtagadást gyakorolni, bőjtölni vagy magát megostorozni: az ilyen önmegtagadás, minthogy saját akaratából végezné, tökéletlenség számba menne. És minő szerencsétlen az, aki önakaratának rabszolgája! Sok dol-

got kíván, amit el nem érhet; s viszont nem akarna eltérni sok dolgot, ami kellemetlen neki, és mégis kénytelen eltérni: «Honnét vannak a háborgások és pörlekedések köztetek? Nem innét-e: a ti kívánságaitokból, melyek harcolnak tagjaitokban? Kivántok és nem nyertek». (Jak. 4, 1—2.) Az első háborgás az érzelmi gyönyörök után való vágyakozásból származik. Szüntessük meg az alkalmat, tagadjuk meg tekintetünket, ajánljuk magunkat az Istennek, — és megszűnik a háborgás. A második háborgás a gazdaság után való vágyból származik. Törekedjünk megszeretni a szegénységet, — s a háborgás elmulik. A harmadik háborgás a kitüntetések hajhászásából származik. Szeressük az alázatosságot és a rejtett életet, — s vége lesz a háborgásnak. A negyedik és legkárosabb háborgásnak forrása az önakarat. Nyugodjunk bele mindabba, ami Isten akaratából történik, és akkor megszűnik a háborgás. Szent Bernát azt írja, hogy ha valaki nyugtalan, nyugtalanságának oka nem más, mint az, hogy nem elégítette ki a saját akaratát. «Honnan a zavar, mondja a szent, ha nem onnan, mert a magunk akaratát követjük?» Erről panaszkodott egyszer az Úr Pazzi szent Mária Magdolna előtt: «Némelyek szeretnék az én lelkemet, de oly módon, ahogy nekik tetszik, s azért alkalmatlanná teszik magukat vételére».

23. Úgy kell tehát szeretnünk az Istent, ahogy Istennek tetszik, nem pedig, ahogy nekünk. Isten azt akarja, hogy a lélek kifossa magát mindenből, hogy ily módon egyesíthesse őt magával és egészen betölthesse az ő isteni szeretetével. Szent Terézia ezt írja: «Az egyesülő imádság szerintem nem más, mint a világ minden dolgára nézve szinte tökéletes meghalás, hogy egyedül Istenben találjuk örömlünket. Az bizonyos, hogy minél jobban kiüresítjük magunkat a teremtményektől azáltal, hogy Isten szeretetéért lemondunk róluk, annál inkább betölt bennünket ön-

magával, és annál inkább egyesülve leszünk övele». Sok buzgó lélek szeretne eljutni az Istennel való egyesülésre, de nem akarnák a bajokat, melyeket Isten rájuk bocsát, nem akarnák a betegségeket, melyek gyöttrik őket, a szegénységet, mely rájuk nehezedik, nem a sértéseket, melyekben részük van; pedig ha nem fogadják mindezt megnyugvással, sohase jutnak el az Istennel való tökéletes egyesülésre. Hallgassuk csak, mit mond genuai szent Katalin: «Hogy az Istennel való egyesülésre eljuthassunk, szükségesek a bajok, melyeket Isten ránk bocsát, aki ezek által törekszik megsemmisíteni bennünk minden belső és külső gonosz indulatot. És azért minden megvetés, betegség, szegénység, kísértés és más kellemetlenség igen szükséges nekünk arra, hogy harcoljunk és a győzelmek folytán annyira erejüket veszítsék gonosz indulataink, hogy többé ne érezzük őket; s az Istennel való egyesülésre tulajdonképen csak akkor jutunk el, mikor a bajokat már nem tartjuk keserűnek, hanem édesnek az Istenért.»

24. Hozzá fűzöm ezekhez azt a gyakorlati útmutatást, melyet erre vonatkozólag keresztes szent János ad nekünk. Azt mondja a szent, hogy a tökéletes egyesülés végett «szükséges az érzékeknek és vágyaknak teljes megtagadása. Bárminő kedves dolgot tárjanak elénk az érzékek, ha nem szolgál tisztán Isten dicsőségére, Jézus Krisztus iránt való szeretetből azonnal vissza kell utasítanunk őket; ha például kedvünk volna látni vagy hallani valamit, ami nem vezet bennünket hathatósabban az Istenhez, mondjunk le róla. Kivánságainkat illetőleg pedig teljes erőnkől igyekezzünk a rosszabb, a kellemetlenebb vagy szegényebb dolog felé hajolni és ne kívánjunk mást, mint szenvedést és megvetést». Szóval, aki igazán szereti Jézus Krisztust, az elveszti a vonzalmat minden földi jó iránt, magát mindentől megfosztani igyekszik, hogy egyedül Jézus Krisztussal maradjon egyesülve.

Jézus felé száll minden vágya, mindig Jézusra gondol, mindig Jézus után eped és csakis Jézusnak akar mindenütt, mindenkor és minden alkalommal tetszeni. De hogy ide jussunk, folyton azon kell lennünk, hogy szívünket kiüresítsük minden szeretettől, mely nem Istenre irányul. Mi szükséges eszerint ahhoz, hogy a lélek egészen Istennek adja magát? Szükséges, hogy először is kerüljön mindent, ami nem tetszik az Istennek, s azt tegye, ami neki jobban tetszik. Szükséges másodszor, hogy kivétel nélkül mindazt elfogadja, ami az ő kezéből jön, bármily kemény és kellemetlen legyen is az. Szükséges harmadszor, hogy Isten akaratát mindenben eléje helyezze a saját akaratának. Ez szükséges ahhoz, hogy az ember egészen Istené legyen.

Buzdulatok és kérések.

Ó Istenem és mindenem! Érzem, hogy hálátlanságom és szolgálatodban tanúsított hanyagságom ellenére is folyton hívsz a te szeretetedre. Nem akarok tehát tovább is ellenállni. El akarok hagyni mindent, hogy egészen a tied legyek. Nem akarok többé magamnak élni; nagyon leköteleztél engem, hogy szeresselek. Lelkem szeretetre gyulladt irántad, Jézusom, és utánad eped. S hogyan is szerethetnék más valamit, miután meghalni láttalak a keresztfán az én üdvösségemért? Hogyan szemlélhetnék holtan, fájdalmaktól megsemmisülten anélkül, hogy teljes szívemből ne szeretnék? Szeretlek, édes Megváltóm, szeretlek egész lelkemmel és nem óhajtok mást, mint téged szeretni ebben az életben és az egész örökkévalóságon át. Szerelmem, reményem, erősségem, vigasztalásom, adj erőt, hogy hű legyek hozzád. Adj világosságot és engedd megismernem, miről kell lemondanom; és adj hozzá erőt, mert mindenben engedelmeskedni akarok

neked. Ó lelkem szerelme, följánlom és egészen neked szentelem magamat, hogy kielégítsem azt a vágyadat, melynélfogva egyesülni akarsz velem, azért, hogy egészen egyesíts engem magaddal, én Istenem és mindenem. Jöjj, én Jézusom, és végy engem egészen birtokodba és vond magadhoz minden gondolatomat és minden érzelmemet. Lemondok minden kívánságomról, minden vigasztalásomról és minden teremtetett dologról: te egymagad elég vagy nekem. Add meg a kegyelmet, hogy ne gondoljak másra, mint terád, ne óhajtsak mást, mint téged, ne keressek mást, mint téged, én szerelmem és egyetlen javam. Isten anyja, Mária, nyerd meg számomra a szent állhatatosságot.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Aki szereti Jézust, nem haragszik felebarátjára.

1. Az az erény, hogy az ember nem gerjed haragra az őt ért kellemetlenségek között, a szelidség gyermeke. Azokról a cselekedetekről, melyek a szelidséghez tartoznak, már elmondtunk egyetmást az előző fejezetekben; de mivel ez az erény olyan, hogy szünet nélkül kell gyakorolnia annak, aki az emberek között él, itt még részletesebben is ki kell terjeszkednünk több dologra, aminek nagyobb gyakorlati fontossága van.

2. Az alázatosság és a szelidség a legkedvesebb erények voltak Jézus Krisztus szemében, azért monddta tanítványainak, hogy tanuljanak tőle alázatosságot és szelidséget: «Tanuljatok tőlem, mert én szelid vagyok és alázatos szívű». Megváltónk báránynak neveztetett egyrészt azért az áldozatért, melyet a kereszfán vétkeinkért való elégtételül be kellett mutatnia, másrészt azon szelidségért, melyet egész életében, de különösen szenvedése idején tanusított. Mikor Kaifás

házában arcul ütötte a szolga, aki ugyanakkor úgy bánt vele, mint egy vakmerő emberrel, azt mondván neki: Így felelsz-e a főpapnak; Jézus nem felelt mást, mint ezeket a szavakat: «Ha rosszat mondtam, világosíts fel róla; ha nem, miért ütsz engem?» (Ján. 18, 23.) S ezt a szelidséget gyakorolta folyton, egész haláláig; s a kereszten, mikor mindenki gúnyolta és káromolta, nem tett mást, mint hogy arra kérte az örökkévaló Atyát, bocsásson meg nekik: «Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek». (Luk. 23, 34.)

3. Ó mily kedvesek Jézus Krisztusnak a szelid szívek, amelyek mikor megsértik, kinevetik őket, rágalmat, üldözést, sőt ütést és verést szenvednek, nem haragusznak arra, aki őket igazságtalansággal illeti és veri! «Mindig tetszett neki a szelidek könyörgése.» (Bir. k. 9, 16.) A szelidek kéréseit mindig szívesen fogadja az Isten, vagyis mindig meghallgatja. A szelideknek különös módon meg van ígérve a paradicsom: «Boldogok a szelidek, mert ők bírják a földet». (Máté 5, 4.) Alvarez azt mondta, hogy a paradicsom a megvetettek és lábbal tiportak hazája, mert azoknak van fönntartva azon örökkévaló országnak birtoka, nem pedig a kevélyeknek, kiket a világ tisztel és becsül. Dávid azt írta (Zsolt. 36, 11), hogy a szelidek nemcsak a másvilágon bírják majd az örök boldogságot, hanem már ebben az életben is igen nagy békességnek örvendenek. Igen, mert a szentek nem tartanak haragot azokkal, akik bántalmazták őket, hanem inkább nagyobb szeretettel vannak hozzájuk, mint azelőtt; és az Úr türelmük jutalmául gyarapítja bennük a belső békességet. Szent Terézia azt mondta: «Azok iránt a személyek iránt, akik rosszat mondtak rólam, úgy tetszik, mintha új szeretetet éreznék». Azért írta a Rota* a szentről, hogy a sértések anyagot szolgáltattak

* Római ítélőszék

neki arra, hogy jobban szeresse azt, aki őt jobban megsértette. Ilyen szelidség azonban csak abban található, aki nagy alázatosságra tett szert és csekély véleménnyel van magáról; s ennél fogva azt hiszi, hogy megérdemel minden megvetést. S viszont a kevélyek mindig haragosak és boszúvágyók, mert nagyra becsülik és minden tiszteletre méltónak tartják magukat.

4. «Boldogok, akik az Úrban halnak meg.» (Titk. jel. 14, 13.) Meg kell tehát halnunk az Úrban, hogy boldogok legyünk s már ebben az életben élvezni kezdjük a boldogságot; már tudniillik azt, mely a mennyországba jutás előtt elérhető s amely bizonyára sokkal kisebb, mint a mennyei boldogság, de mégis oly nagy, hogy fölülmulja ennek az életnek minden érzéki gyönyörét. «És az Isten békéje, mely meghalad minden értelmet, őrizze meg szívünket» — írta az apostol tanítványainak. (Filipp. 4, 7.) De hogy a sértések és rágalmak között is szert tehessünk erre a békére, meg kell halnunk az Úrban. A halott, bár méltatlansággal illetik, sőt lábbal tapossák, nem érez semmit; hasonlóképen a szelidnek is, akárcsak a halottnak, amely többé nem lát, nem érez, el kell tűrnie minden megvetést, melyet vele szemben tanúsítanak. Aki szívből szereti Jézus Krisztust, az eljut ide, mert egészen hozzásimul az ő akaratahoz s ugyanazzal a békével és lelkinyugalommal fogadja a jó- és balsorsot, a vigasztalást és szomorúságot, a méltatlanságot és kedvességet. Így tett az apostol s azért mondotta: «Tele vagyok örömmel minden megpróbáltatásomban». (Kor. II. 7, 4.) Boldog az, aki eléri az erénynek ezt a fokát. Az ilyen folytonos békének örvend, ami oly nagy jó, hogy fölülhaladja ennek a világnak minden más javát. Szalézi szent Ferenc azt mondotta: «Mit ér az egész világ a szív békéjéhez képest?». S valóban, mit használ a világ minden gaz-

dagsága, minden tisztelete annak, aki nyugtalanul él és szívében nincs béke.

5. Egyszóval, hogy Jézus Krisztussal mindig egyesülve maradjunk, nyugodtan kell tennünk mindent, úgy, hogy semmiféle viszontagság, mely bennünket érhet, föl ne zavarja lelkünk békéjét. «Az Úr nincs a zavarban.» (Kir. k. III. 19, 11.) Az Úr nem lakik a fölzaklatott szivekben. Halljuk csak azokat a szép tanításokat, melyeket erre nézve a szelidség mestere, szalézi szent Ferenc ad: «Ne gerjedj soha haragra, ne nyisd meg a kaput semmiféle ürügy alatt, mert ha egyszer bejött hozzánk, nincs többé hatalmunkban elűzni őt, amikor akarjuk, se pedig mérsékelni. Az orvosszerek ellene a következők: 1. Utasítsd vissza azonnal s fordítsd másfelé figyelmedet anélkül, hogy csak egy szót is váltanál vele. 2. Amint az apostolok tettek, mikor viharban látták a tengert, menekülj te is az Istenhez, akinek módjában van békét árasztani a szívbe. 3. Ha mégis azt látod, hogy a harag gyöngeséged folytán már megvetette lábát lelkedben, törekedjél ismét helyreállítani benne a nyugalmat; s azután indítsd föl magadban az alázatosságnak és szelidségnek indulatait azzal szemben, akire megharagudtál. De mindezt szeliden és minden erőszak nélkül kell megtenni, mert fontos dolog, hogy a sebeket ne mérgezzük el». Erre vonatkozólag azt mondotta a szent, hogy életében két uralkodó szenvedélyének legyőzése került fáradságba, tudniillik a haragé és a szereteté. A harag szenvedélyéről megvallotta, hogy huszonkét esztendeig kellett fáradnia azon, hogy leigázhassa; a szeretet szenvedélyén pedig úgy vett erőt, hogy tárgyát igyekezett fölcserélni, amennyiben mellőzte a teremtményeket s minden szeretetét Istenre irányította. S ily módon a szent oly nagy belső békére tett szert, hogy még külsején is megnyilatkozott, amennyiben úgyszólván mindig derült arccal és mosolygó ajakkal lehetett őt látni.

6. «Honnan van a háborgás, ha nem a ti kívánságaitokból?» (Jak. 4, 1.) Ha az ember bizonyos esetekben a harag háborgását érzi magában, úgy gondolja, hogy enyhülést és békét talál, ha a haragnak tettekkel, vagy legalább szavakkal szabad folyást enged. De csalódik, mert a kitörés után még sokkal nyugtalanabbnak fogja magát érezni, mint megelőzőleg. Aki állandóan meg akarja őrizni magában a békét, óvakodjék attól, hogy valaha rossz kedve legyen és ha észreveszi, hogy rossz kedve támad, igyekezzék legott elúzni magától s ne engedje meg, hogy vele aludja át az éjszakát. Elúzheti pedig azzal, hogy valamely könyvet olvas, valami ájtatos éneket énekel, vagy pedig kellemes dolgokról beszélget el valamely barátjával. A Szentlélek azt mondja: A bolondok szívében, akik nem szeretik Jézus Krisztust, hosszú időre szállást vesz a harag (Jéz. Sir. f. 7, 10); de azok, akik Jézus Krisztust szeretik, ha talán belopódzott is szívébe, gyorsan kiűzi onnan, s azért nem időzik náluk. Egy olyan lélek, aki szívből szereti a Megváltót, sohase lehet rosszkedvű, mert nem akar mást, mint amit az Isten akar, és így mindig bírja mindazt, amit akar, s azért mindig nyugodt s önmagához hasonló marad. Az isteni akarat földeríti őt minden bajban, amely érni találja; s innen van az, hogy szelidséget tanúsít mindenkiel szemben kivétel nélkül. De ezt a szelidséget nem lehet megszerezni Jézus Krisztus iránt való nagy szeretet nélkül. A tapasztalat bizonyítja, hogy sohase vagyunk másokhoz szelidebbek és kedvesebbek, mint mikor nagyobb gyöngédséget érzünk magunkban Jézus Krisztus iránt.

7. De mivel ezt a gyöngédséget nem mindig tapasztaljuk, azért szükséges, hogy elmélkedésünkben előkészüljünk mindazon eshetőségek elviselésére, melyek bennünket érni találnak. Így tettek a szentek s azért voltak aztán készek türelemmel és szelidséggel fogadni

a gyalázkodásokat, arculveréseket és sebeket. Akkor, amikor felebarátunk megsért bennünket, hacsak nem voltunk rá kezdettől fogva többször elkészülve, nehezen tudjuk majd megkülönböztetni azt, amit tennünk kell, hogy a harag le ne győzzön bennünket. Ez esetben a szenvedély jogosnak láttatja velünk, hogy vakmerőséggel verjük vissza annak vakmerőségét, aki jogtalanul méltatlansággal illet bennünket. De aranyshájú szent János azt írja, hogy a haragos válasz tüze nem alkalmas eszköz a felebarátunk lelkében égő tűz eloltására; hanem inkább arra szolgál, hogy jobban lángra lobbantsa: «A tüzet nem lehet tűzzel eloltani». Azt mondhatná erre valaki: nem helyes dolog kedvesnek és szelidnek lenni egy oly vakmerő emberrel szemben, aki ok nélkül megsért bennünket. Erre azonban szalézi szent Ferenc így válaszol: «Szelidséget kell gyakorolnunk nemcsak akkor, ha észszerűnek, hanem akkor is, ha észszerűtlennek látszik».

8. Törekedjünk akkor valami szelíd szóval válaszolni s ily úton-módon sikerül majd kioltani a tüzet. «A szelid válasz lecsillapítja a haragot.» (Példab. 15, 1.) De ha a lélek föl van kavarva, legjobb eszköz lesz akkor a hallgatás. Szent Bernát azt írja, hogy a haragtól elhomályosított szem nem látja többé, mi helyes és mi helytelen; a szenvedély olyan, mint a szemünkre boruló fátyol s nem engedi megkülönböztetni a jogost a jogtalantól. Azért szerződést kell kötnünk, mint ahogy szalézi szent Ferenc szerződést kötött a nyelvvel: «Szerződést kötöttem, írja, a nyelvemmel, hogy nem szólok, ha szívem föl van háborodva».

9. Bizonyos esetekben azonban szükségesnek látszik, hogy kemény szavakkal utasítsuk rendre a szemtelenkedőt. Dávid király azt mondta: «Haragudjatok, de ne vétkezzetek». Néha tehát szabad haragudni, csak hogy vétkek nélkül történjék. Itt van azonban a bökkenő: elméletben néha hasznosnak látszik, hogy keményen

szóljunk vagy válaszoljunk bizonyos embereknek, hogy észretérítsük őket; de a gyakorlatban nagyon nehezen sikerül ez anélkül, hogy valami vétket ne követnénk el vele. Azért a biztos út az, hogy szeliden figyelmeztessük őket vagy válaszoljunk nekik s vigyázzunk, hogy sohase lobbanjunk haragra. Szalézi szent Ferenc azt mondta: «Sohasem voltam haragos, hogy utóbb meg ne bántam volna». S mikor abban a bizonyos esetben fölhevültnek érezzük magunkat, a legbiztosabb út, mint az előbb mondtam, a hallgatás; a figyelmeztetést, vagy pedig választ halasszuk el alkalmasabb időre, mikor szívünk már nem füstölög.

10. Ezt a szelidséget kell gyakorolnunk névszerint akkor is, ha elüljáróink vagy barátaink valamiért megfeddenek bennünket. Szalézi szent Ferenc ezt írja; «A feddések szíves fogadása mutatja, hogy az illető szereti a megrótt hibákkal ellentétes erényeket, s azért biztos jele annak, hogy előre halad a tökéletességben». Ezenfölül azonban még magunkkal szemben is gyakorolnunk kell a szelidséget. A gonosz lélek elhiteti velünk, hogy dicséretreméltó dolog haragudni magunkra, mikor valami hibát követünk el; de ne higgyünk neki: ez az ellenség műve, mely nyugtalanságban akar bennünket tartani, hogy ne legyünk képesek semmi jót se tenni. Szalézi szent Ferenc azt mondotta: «Vegyétek biztosra, hogy mindazok a gondolatok, melyek nyugtalanságot hoznak létre bennünk, nem az Istentől vannak, aki a béke fejedelme, hanem vagy az ördögtől, vagy az önszeretetből, vagy a magunk nagyrabecsüléséből származnak. Ez az a három forrás, melyből minden zavarunk születik. Azért, ha nyugtalanító gondolataink támadnak, azonnal utasítsuk el magunktól és vessük meg őket».

11. Igen nagy szükség van továbbá a szelidségre akkor, ha dorgálásban akarunk másokat részesíteni. A keserű buzgalommal végrehajtott fenytetés gyakran

több kárt okoz, mint hasznót, különösen akkor, ha az, akit meg kell fenyíteni, föl van indulva; ez esetben tartózkodni kell megfenyítésétől s meg kell várni azt az időt, mikor a harag heve lecsillapul benne. Hasonlóképen tartózkodjunk attól, hogy olyankor fenyítsünk meg másokat, mikor mi magunk rosszkedvűek vagyunk, mert ilyenkor a figyelmeztetés mindig érdessé válik; s mikor a bűnös látja, hogy ily módon dorgálják, keveset ad a figyelmeztetésre, mint amelynek szenvedély a forrása. Ez az irányadó felebarátunk javának szempontjából; de ami a saját lelki előmenetelünket illeti, mutassuk meg, hogy szeretjük Jézus Krisztust, mutassuk meg azáltal, hogy békével és vidáman tűrjük a bántalmakat, méltatlanságokat és megvetést.

Buzdulatok és kérések.

Megvetett Jézusom, ó lelkem szerelme és öröme, te nagyon szeretetreméltóvá tetted példádval a téged ért megvetéseket azok előtt, kik téged szeretnek. Igérem, hogy mostantól kezdve eltűnök minden gyaláztatot a teirántad való szeretetből, aki énrántam való szeretetből annyi meggyalázást szenvedtél el az emberek részéről. Adj erőt, hogy példádat követhessem. Ismertesd meg velem s engedd mindazt megcselekednem, amit kívánsz tőlem. Én Istenem és mindenem, nem akarok más jót keresni tekivüled, aki végtelen jó vagy. Neked oly nagy gondod van az én előmenetelemre; engedd tehát, hogy ne legyen másra gondom mint csak arra, hogy kedvedet keressem. Add, hogy folyton arra irányuljon minden gondolatom, hogy téged meg ne sértselek, hanem inkább módot találjak rá, hogy mindenben neked tessek. Távolíts el tőlem minden alkalmat, mely elvonhatna szeretetedtől. Megfosztom magamat szabadságomtól s azt egészen a te

isteni tetszésednek szentilem. Szeretlek, végtelen jószág, szeretlek, én gyönyörűségem, testté lett Ige, jobban szeretlek önmagamnál. Légy irgalmas hozzám és gyógyíts ki mindazokból a sebekből, melyektől sajog a lelkem ellened elkövetett sértéseim miatt. Mindenben a te karjaid közé menekülök s reád hagyatkozom, ó Jézusom; egészen a tied akarok lenni és irántad való szeretetből el akarok tűrni mindent s nem kívánok tőled mást, mint csak téged magadat. Szentséges Szűz és anyám, Mária, szeretlek és bízom benned, jöjj segítségemre hatalmas közbenjárásoddal!

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, az nem akar mást, mint amit Jézus Krisztus akar.

1. A szeretet mindig együtt jár az igazsággal. Azért a szeretet, tudván azt, hogy Isten az egyetlen és igazi jó, borzad a gonosztságtól, mely ellene szegül Isten akaratának, s nem találja kedvét másban, mint amit Isten akar. Ezért van az, hogy az Istent szerető lélek keveset törődik vele, mit mondanak róla mások, s csak arra ügyel, hogy Istennek tetszésére cselekedjék. Bold. Szűzó Henrik azt mondta: «Az van igazán jó viszonyban Istennel, aki eleget törekszik tenni az igazságnak s aztán semmibe se veszi, bármiként bánnak vele s bárminek tartják őt az emberek».

2. Már előbb többször mondtuk, hogy a léleknek minden szentsége és tökéletessége abban áll, hogy tagadja meg önmagát s kövesse Isten akaratát. De itt behatóbban kell róla szólnunk. Ha tehát szentté akarunk lenni, az legyen minden törekvésünk, hogy ne kövessük soha a magunk akaratát, hanem mindig az Istenét; mert minden isteni parancsnak és tanácsnak lényege abban összponstosul, hogy megtegyük és elszenvedjük, amit

Isten akar s ahogy Isten akarja. Kérjük azért az Urat, hogy adja meg nekünk a szent lelki szabadságot; ez a lelki szabadság szívesen fogadtat velünk mindent, ami Jézus Krisztusnak tetszik, bármily nehézséget támasszon is az önszeretetet vagy az emberi tekintet. Jézus Krisztus szeretete teljesen közömbössé teszi azokat, akik őt szeretik, úgyhogy nekik minden egyforma, akár édes, akár keserű; semmit se akarnak, ami nekik maguknak tetszik, és mindazt akarják, ami tetszik az Istennek; ugyanazzal a békével foglalatoskodnak a nagy és kicsi, kellemes és kellemetlen dolgokban: elég nekik, hogy az Istennek tetszenek.

3. Szent Ágoston azt mondja: «Szeresd az Istent és tedd azt, amit akarsz». Aki igazán szereti az Istent, az egyedül Isten kedvét keresi és csak akkor megelégedett, ha Istennek kedvében jár. Szent Terézia azt írja: «Aki nem keres mást, mint annak megelégedését, akit szeret, meg van elégedve mindazzal, ami a szeretett lényt kielégíti. Olyan ereje van a szeretetnek, ha tökéletes, hogy elfeledteti az emberrel maga minden hasznát és javát s minden gondolatát arra irányítja, hogy szeretete tárgyának kedvében járjon s azt keresse, hogyan tisztelhetné őt maga és mások által. Ó Uram, minden kárunk onnan származik, hogy szemünket nem szegezzük folyton tereád. Ha nem néznénk másra, mint a menésre, hamar célhoz érnénk, de ezerszer megbotlunk és elesünk, sőt el is tévedünk az úton, mert nem nézzük figyelmesen a helyes ösvényt». Azért tehát minden gondolatunk, cselekedetünk és imádságunk egyetlen célja legyen Istennek tetszése; s a tökéletességre vezető ösvényünk pedig az, hogy Isten akarata nyomán járjunk.

4. Isten azt akarja, hogy mindegyikünk teljes szívvel szeresse őt: «Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szívedből». Az a lélek szereti teljes szívvel Jézus Krisztust, aki igaz szívből mondja neki azt, amit az

apostol mondott: «Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?» Add tudtomra, Uram, mit kívánsz tőlem, mert én mindazt meg akarom tenni. És értsük meg, hogy amikor azt akarjuk, amit Isten akar, akkor egyszersmind a magunk legnagyobb javát akarjuk; mert Isten bizonyára nem akar mást, mint ami ránk nézve a legjobb. Páli szent Vince azt mondta: «Az Isten akaratával való megegyezés a keresztény kincse és orvosszere minden bajára, mert ez magában foglalja az önmegtagadást, az Istennel való egyesülést és az összes erényeket». Ebben áll tehát röviden az egész tökéletesség: «Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?» Azt igéri nekünk Jézus Krisztus, hogy fejünknek egyetlen hajszála se vesz el (Luk. 21, 18). Ezzel azt akarja mondani, hogy az Úr megfizet minden gondolatért, mellyel neki akarunk kedvében járni, és minden bajért, melyet békével s magunkat az ő szent akaratához szabva karolunk át. Szent Terézia azt mondta: «Az Úr sohase küld szenvedést anélkül, hogy valami kegyel ne fizetne érte, ha megnyugvással fogadjuk».

5. Az Isten akaratával való megegyezésünk azonban legyen teljes, minden fönntartás nélkül, és állandó, visszavonás nélkül. Ebben tetőzik a tökéletesség és erre kell irányulniok, ismétlem, minden cselekedtünknek, minden vágyunknak és minden imádságunknak. Némely imádságos lélek, mikor szent Terézia, Neri szent Fülöp és más szentek elragadtatásait olvassa, szeretne maga is részesülni az efféle természetfölötti egyesülés kegyelmeiben. Az ilyen vágyakat azonban el kell üzni, mert ellenkeznek az alázatossággal; ha szentté akarunk lenni, vágyakozzunk az Istennel való igazi egyesülés után, amely abban áll, hogy akaratunkat tökéletesen egyesítjük Istenével. Szent Terézia azt írja: «Csalódnak, akik azt hiszik, hogy az Istennel való egyesülés az elragadtatásokban s az ő élvezetében áll. Valóság szerint nem áll az másban, mint

abban, hogy akaratunkat vessük alá Isten akaratának; s ez az alávetés, meghódolás akkor lesz tökéletes, ha akaratunk megvál mindentől és egyedül Isten akaratával marad egyesülve, úgyhogy mozgatója mindenben kizárólag Isten akarata. Ez az igazi és lényeges egyesülés, melyet mindig óhajtottam és folyton kérek az Úrtól». És aztán hozzá teszi: «Ő hányan vagyunk, kik ezt mondjuk s azt gondoljuk, hogy nem is akarunk mást, mint csak ezt; de szerencsétlenségünkre nagyon kevesen vagyunk, akik valóban is eljutunk ide». Ez az igazság. Sokan mondjunk: Uram, egészen neked adom akaratomat s nem akarok mást, mint amit te akarsz; s mikor aztán bajok érnek bennünket, nem tudunk belenyugodni Isten akaratába. S azért aztán panaszkodunk, hogy balsors üldöz bennünket ezen a világon, s azt mondogatjuk, hogy minden szerencsétlenség csak bennünket ér, és boldogtalan az életünk.

6. Ha minden viszontagságban egyesülve volnánk Isten akaratával, bizonyosan szentté s a világ legboldogabb emberévé lennénk. Az legyen tehát minden igyekezetünk, hogy akaratunk egyesülve maradjon Isten akaratával minden dologban, ami bennünket ér, akár kellemes, akár pedig kellemetlen is az. A Szentlélek int bennünket: «Ne ingadozz minden szélre». (Sirák f. 5, 11.) Némelyek olyanok, mint a szélkakas, mely a szél iránya szerint forog; és ha a szél kedvező, olyan, aminőt ők óhajtanak, akkor egész valójuk csupa vidámság és szelídség; de ha a szél ellenkező, vagyis a dolgok nem mennek az ő akaratuk szerint, akkor szomorúság és türelmetlenség vesz rajtuk erőt. S azért aztán nem lesznek szentté s életük boldogtalanságban telik, minthogy ez életben sokkal többször van részünk bajban, mint jószerencsében. Szent Dorotheus szerint hathatós eszköz arra, hogy magunkban az állandó békét és a szív nyugalalmát megőrizzük, ha Isten kezéből fogadunk mindent, akárhogyan érjen bennünket.

Azért beszéli a szent, hogy a pusztá ősatyáit nem lehetett soha haragosan, vagy szomorúan látni, mert mindazt, ami velük történt, örömmel fogadták Isten kezéből. Ó mily boldog az, aki Isten akaratával egészen egyesülve él és arra bizza magát. Nem fuvalkodik föl a siker miatt, nem csügged, ha baleset éri, mert tudja, hogy mindez magának az Istennek kezéből jön. Isten akarata egyetlen szabálya az ő akaratának; azért nem tesz mást, mint amit Isten akar, és nem akar mást, mint amit Isten tesz. Nem az a törekvése, hogy sokat legyen, hanem csupán az, hogy tökéletesen megtegye azt, amiről tudja, hogy Istennek kedvére van. Azért az állásával járó kis kötelelességeket többre tartja a nagy és dicsőséges cselekedeteknél, mert látja, hogy ezekben része lehet az önszeretetnek, míg azokban egész bizonyos az Isten akarata.

7. Így tehát akkor leszünk boldogok, ha Isten kezéből fogadunk mindent, amit ő rendel, és pedig tökéletesen hozzásimulva az ő isteni akaratához, anélkül hogy törődnénk vele, vajjon megfelel-e a mi hajlammunknak vagy pedig ellenkezik vele. Szent Chantal anya azt mondotta: «Mikor lesz az, hogy az Isten akaratának édességét érezzük mindabban, ami velünk történik, nem törődve mással, mint Isten tetszésével, amely bizonyosan egyenlő szeretettel s a mi javunkra részesít bennünket jóban, rosszban egyaránt? Mikor lesz, hogy egészen a mi szerető menyeei atyánk karjaiba borulunk, a saját személyünknek, valamint ügyeinknek gondját rábizzuk s a magunk számára csak azt a kívánságot tartjuk fenn, hogy Istennek tessünk?» Páli szent Vince barátai azt mondták róla életében: «Vince úr mindig Vince». Ezzel azt akarták mondani, hogy a szent mindenkor, szerencsében vagy szerencsétlenségben egyaránt derült arcot mutatott s önmagához hasonló maradt; mivel egészen Istenre hagyatkozva semmitől se félt és semmi mást nem

akart, mint ami Istennek tetszik. Szent Terézia írja: «Ebben a szent Istenre-hagyatkozásban születik meg az a szép lelki szabadság, amellyel a tökéletesek bírnak s amelyben föltalálható mindaz a boldogság, melyet ebben az életben kívánhatunk; mivel semmitől se félve, semmit se akarva vagy óhajtva a világi dolgokból, mindennek birtokában vannak».

8. Sokan azonban a saját hajlamuk szerint alkotnak képet maguknak az életszentségről. Az egyik, aki szomorúságra hajlandó, a magányos életben keresi a szentséget; a másik, aki meg érvényesülni akar, a prédikálásban és békeszerzésben; az egyik, kinek kemény természete van, a bünbánati cselekedetek és önsanyargatás gyakorlásában, a másik, akinek bőkezűség a természete, az alamizsnálkodásban; az egyik sok szóbeli imádságban, a másik pedig szent helyek látogatásában. A külső cselekedetek gyümölcsei a Jézus Krisztus iránt való szeretetnek, de az igazi szeretet abban áll, hogy magunkat mindenben Isten akaratahoz szabjuk s ennek következtében megtagadjuk magunkat s azt választjuk, ami inkább tetszik az Istennek és pedig egyedül azért, mert Isten ezt megérdemli.

9. Mások akarnak ugyan szolgálni az Istennek, de csak bizonyos munkakörben, egy bizonyos helyen, bizonyos társakkal, bizonyos körülmények között; máskülönben vagy abba hagyják a munkát vagy kellenül végzik. Ezek lelkileg nem szabadok, hanem az önszeretet rabszolgái, azért kevés érdemet gyűjtenek azzal is, amit tesznek; ellenben folyton nyugtalanságban élnek, mert szívük nagyon hozzá van növe a saját akarathoz s azért terhessé lesz rájuk nézve Jézus Krisztus ígéje. Akik igaz szeretettel csüngenek Jézus Krisztuson, azok csak azt szeretik, ami Jézus Krisztusnak tetszik, és pedig egyedül azért, mert Jézus Krisztusnak tetszik, s akkor, ott és oly módon, amikor, ahol és ahogyan Jézus Krisztus akarja: akár

megtisztelő, akár közönséges és alacsony teendőkkel bizza meg őket, akár tekintélyes, akár pedig az emberek szemében számot se tevő, elrejtett életsorsot szánt nekik a világon. Ezt hozza magával Jézus Krisztusnak tiszta szeretete, és ebben kell fáradoznunk, küzdve az önszeretet kívánságai ellen, amely csak olyan dolgokban szeretne bennünket elfoglalva látni, amelyek dicsőséget szereznek vagy megegyeznek hajlamunkkal. De hát mit használ nekünk, ha Isten akarata nélkül a legtiszteltebb, leggazdagabb és legnagyobb emberek leszünk is a világon? Boldog Szuzó Henrik azt mondta: «Inkább szeretnék a földnek valamely nyomorult állata lenni Isten akaratával, mint mennyei szeráf a saját akaratommal».

10. Jézus Krisztus azt mondotta: Sokan mondják majd nekem: Uram, a te nevedben ördögöket üztünk ki és nagy dolgokat vittünk végbe: «Uram, hát nem jövendöltünk-e a te nevedben, nem üztük-e ki az ördögöket s nem műveltünk-e sok csodát a te nevedben?» De az Úr így fog válaszolni nekik: «Soha sem ismertelek benneteket, távozzatok tőlem, kik gonoszságot cselekesztek». (Mát é7, 22—13.) Távozzatok tőlem, nem ismertelek benneteket tanítványaimnak, mert inkább akartátok a saját kedveteket tölteni, mint az én akaratomat teljesíteni. S ez áll különösen azokra a munkás papokra, akik mások üdvösségén és tökéletességén fáradoznak s ők maguk ezalatt tökéletlenségeik mocsarában élnek. A tökéletesség 1. önmagunk igaz megvetésében, 2. kívánságaink teljes meglagadásában és 3. az Isten akaratával való tökéletes megegyezésben áll. Akiben ezen erények közül csak egy is hiányzik, az kívül van a tökéletesség útján. Azért mondotta Istennek egy nagy szolgája, hogy jobb, ha cselekedeteinkben egyetlen célul Isten akaratának teljesítését tűzzük ki, mintsem Isten dicsőségét, mert Isten akaratát teljesítvén, dicsőségét is előmozdítjuk; de ha Isten

dicsőségét tartjuk szemünk előtt, gyakran csalódásba esünk, mert a saját akaratunkat teljesítjük Isten dicsőségének ürügye alatt. Szalézi szent Ferenc azt írja: «Sokan vannak, akik azt mondják az Úrnak: Uram, minden fönntartás nélkül neked adom magamat; de kevesen vannak, kik ezt az önátadást tettekben is szívesen megmutatják. Ez ugyanis abban áll, hogy bizonyos közömbösséggel fogadjunk bármi-féle eshetőséget, úgy amint az isteni Gondviselés rendelese szerint történik, a szomorúságot ép úgy, mint a vigasztalást, a megvetést és gyalázatot azonképen, mint a tiszteletet és dicsőséget.»

11. Tehát a szenvedésben s a kellemetlen és önszeretetünkkel ellenkező dolgoknak szíves örömmel való elfogadásában ismerhető föl, hogy ki szereti igazán Jézus Krisztust. Kempis Tamás szerint nem mondhatjuk, hogy igazán szeret az, aki nincs készen rá, hogy a szeretett lényért mindent elszenvedjen s mindenben annak akaratát kövesse. Alvarez Boldizsár pedig azt mondta, hogy aki a szenvedésekben belenyugszik Isten akaratába, az gyorsfogaton siet az Istenhez. És szent Terézia anyja ezt írja: Micsoda nagyobb nyereségünk lehet, mint ha van valami bizonyítékunk arra nézve, hogy Istennek kedvében járunk?» És én hozzáteszem: nem lehet döntőbb bizonyosságunk, hogy kedvében járunk az Istennek, mint ha békével öleljük át a kereszteket, melyeket Isten ránk bocsát. Szívesen veszi az Úr, ha megköszönjük neki a jótéteményeket, melyeket ezen a földön velünk szemben gyakorol, de a tiszteletreméltó avilai János azt mondja, hogy többet ér egy «Áldott legyen az Isten» a bajokban, mint ezer hálaadás akkor, ha jól megy a dolgunk.

12. És itt meg kell jegyeznünk, hogy nemcsak azokat a bajokat kell megnyugvással fogadnunk, melyek közvetlenül Istentől származnak, aminők pl. a betegségek, gyenge tehetség, véletlen károsodások.

hanem azokat is, melyek közvetve az Istentől, közvetlenül azonban az emberektől erednek, mint pl. az üldözések, lopások, igazságtalanságok, mert valójában ezek is mind az Istentől származnak. Egy napon Dávidot megsértette egy Szemei nevű alattvalója, aki nemcsak hogy gyalázta őt, hanem kövekkel is megdobálta. Valaki aztán le akarta vágni ennek a vakmerő embernek a fejét, de Dávid ezt válaszolta: Hagyjátok őt beszélni, mert az Úr parancsolta neki, hogy engem átkozzon, (Kir. II. 16, 10): vagyis, akarja mondani, az Isten őt használja föl, hogy megbüntesse az én vétkeimet, s azért megengedi neki, hogy velem ily méltatlanul bánjon.

13. Azért mondotta Pazzi szent Mária Magdolna, hogy minden imádságunk egyetlen célja annak a kegyelemnek elnyerése legyen, hogy mindenben az Isten szent akaratát követhessük. Némely lélek, lelki élvezetek után vágyódva, az imádságban folyton csak kellemes és gyöngéd érzelmeket hajhász, hogy bennük gyönyörűségét találja; az erős lelkek azonban s akik igazán vágyódnak arra, hogy egészen Istené legyenek, nem kérnek mást az Istentől, mint világosságot, hogy az ő akaratát megérthessék, és erőt, hogy tökéletesen teljesíthessék. Hogy a szeretet tisztaságára eljuthassunk, szükséges, hogy akaratunkat mindenben alá vessük Isten akaratának. «Ne higgyétek, mondotta szalézi szent Ferenc, hogy eljutottatok arra a tisztaságra, melyre el kell jutnotok, míg akaratotok nem hódol meg teljesen, még a neki legkellemetlenebb dolgokban is, Isten akaratát előtt.» Szent Terézia szerint ugyanis: «ha akaratunkat oda ajándékozzuk az Istennek, ez arra bírja őt, hogy a mi alacsonyosságunkkal egyesüljön». De ezt nem érhetjük el másképp, mint elmélkedés és folytonos imádság által, mellyel az isteni Fölséghez esedezünk, és nem érhetjük el azon igazi vágy nélkül, hogy egészen, fönn tartás nélkül Jézus Krisztusé legyünk.

14. Ó isteni Üdvözítőm szeretetreméltó szive, sziv, mely csupa szeretet vagy az emberek iránt s oly nagy gyöngédséggel szereted őket; sziv, mely méltó vagy rá, hogy mindnyájunk szíven uralkodjál, mindnyájunk szívét birtokodba vedd, vajha megértethetném mindenkivel azt a szeretetet, melyet irántunk érzel, és azt a kedvességet, melyet azokkal a lelkekkel szemben tanúsítasz, akik fönnlartás nélkül szeretnek téged! Jézusom, szerelmem, fogadd kegyesen tőlem azt az ajánlatot és áldozatot, hogy a mai napon egész akaratomat neked szentelem. Add értésemre, mit kívánsz tőlem, mert én a te kegyelmeddel mindazt meg akarom tenni.

15. Az engedelmességről. De melyik a legbiztosabb eszköz megtudni és meggyőződést szerezni cselekedeteinkben arról, hogy mit kíván tőlünk az Isten? Nincs biztosabb és kétségtelenebb eszköz, mint ha engedelmeskedünk elöljáróinknak vagy lelki vezetőinknek. Páli szent Vince azt mondta: «Isten akaratát nem teljesíthetjük jobban, mint ha engedelmességet tanúsítunk elöljáróink iránt». A Szentlélek azt mondja (Sir. f. 4, 17.): «Kedvesebb az engedelmisség, mint az áldozat». Önakaratunk fölálldozása azáltal, hogy engedelmisségre szorítjuk, kedvesebb az Istennek, mint minden más áldozat, melyet neki bemutatunk; mert más dolgokban, aminők pl. az alalmazna, a megtartóztatás, önsanyargatás és több efféle, olyasmit adunk Istennek, ami a miénk, akaratumk odaadásával azonban magunkat adjuk oda. Ha javainkat, sanyargatásainkat nyújtjuk neki, akkor csak részt adunk; de ha átadjuk akaratumkat, akkor mindent neki adunk. Azért, amikor azt mondjuk az Istennek: Uram, add tudtomra az engedelmisség által, hogy mit kívánsz tőlem, mert mindazt meg akarom tenni, akkor már nem rendelkezünk semmivel, amit még fölajánlhatnánk neki.

16. Annak tehát, aki engedelmességet fogadott, mindenben le kell mondania saját akaratáról. Bizonyára, mondja szalézi szent Ferenc, mindenkinek megvannak a maga nézetei, de ez nem ellenkezik az erénnyel; csak az ellenkezik vele, ha saját nézeteinkhez ragaszkodunk. De éppen ettől a ragaszkodástól megválni a legnehezebb dolog és azért vannak oly kevesen azok, akik teljesen Istennek adják magukat, mert kevesen gyakorolják mindenben az engedelmességet. Vannak, akik annyira ragaszkodnak a saját akarathoz, hogy amikor engedelmességet kívánnak tőlük valamely dologban, még ha egyébként inyük szerint volna is az, csak azért, mert engedelmességből kell megtenniök, elvesztik hozzá a kedvüket és nem akarják megtenni; mert nem izlik nekik semmi más, mint ha azt tehetik, amire saját akarathoz hajtja őket. A szentek azonban nem így tesznek; ők nem lelnek békét másban, mint az olyan cselekedetekben, melyeket az engedelmesség kíván tőlük. Szent Chantal Janka anyja egy üdülő napon azt mondta leányainak, hogy úgy tölthetik el a napot, amint nekik tetszik. Mikor aztán érkezett az est, kérve-kérték őt, hogy ne adja meg nekik többé ezt az engedélyt, mert még nem volt unalmasabb napjuk, mint az, melyen az engedelmesség alól felmentve érezték magukat.

17. Csalódás azt hinni, hogy bármiféle más dolog jobb lenne, mint az, amit az engedelmesség parancsol. Szalézi szent Ferenc azt mondja: «Az engedelmesség kijelölte kötelességet elmulasztani, hogy imádság, olvasás vagy lelki összeszedettség útján Istennel egyesüljünk, annyi volna, mint elvonni magunkat az Istentől, hogy az önszeretettel egyesüljünk». Szent Terézia meg hozzáteszi, hogy aki valamely cselekedetet, még ha lelki volna is, az engedelmesség ellenére viselkedbe, kétségkívül az ördög ösztönzésére cselekszik.

nem pedig az Isten sugallatára, amivel talán hizeleg magának; «mert Isten sugallatai, mondja a szent, mind együtt járnak az engedelmisséggel.» Azért írja másutt: «Isten nem kíván mást attól a lélektől, mely el van határozva arra, hogy őt szeresse, mint az engedelmisséget». Többet ér az engedelmisségből végzett cselekedet, mondja Rodriguez, mint minden más, amit csak kigondolhatunk: «Többet ér, ha egy szalmazsálat emelünk föl a földről engedelmisségből, mint akármely hosszú imádság vagy véres önostorozás, ha a magunk kénye-kedve szerint történik». Azért mondotta Pazzi szent Mária Magdolna, hogy inkább óhajt valami olyan dologgal foglalatoskodni, melyet az engedelmisség követel tőle, mint imádsággal, mert az engedelmisségben biztosítva van Isten akaratáról, ellenben semmi másban nincs róla biztosítva. S a lelki élet összes mesterei szerint jobb, ha engedelmisségből fölhagyunk valamely áhitatgyakorlattal, mint ha elvégezzük ugyan, de az engedelmisség figyelmen kívül hagyásával. A bold. Szűz Mária kinyilatkoztatta szent Brigittának, hogy aki engedelmisségből elhagy bizonyos önmegtagadást, kétszeres haszna lesz belőle; részesül ugyanis az önmegtagadás érdemében, mert meg akarta tenni s részesül az engedelmisség érdemében, amelyért elhagyta. A jeles Arias Ferenc atya egyszer meglátogatta avilai Jánost, az ő kedves barátját s gondolatokba merülve, szomoruan találta őt. Kérdezte az okát, s az így felelt neki: Ó mily boldogok vagytok ti, akik engedelmisség alatt éltek és biztosak vagytok róla, hogy azt teszitek, amit Isten akar. De hát engem ki biztosít, hogy melyik dolog kedvesebb az Istennek; az-e, ha végigjárom a falvakat és tanítom a szegény föld népét, vagy pedig az, ha a gyóntatószékben ülök s hallgatom az odasereg-lők gyónását. Aki azonban engedelmisség alatt él, az biztos felőle, hogy amit engedelmisségből cselekszik,

az mind Isten akarata szerint van s azért kedvesebb is az Istennek. Szolgáljon ez mindazok vigasztalására, kik engedelmesség alatt élnek.

18. Hogy pedig az engedelmesség tökéletes legyen, engedelmeskednünk kell akaratunkkal és ítéletünkkel. Akaratunkkal engedelmeskedni annyit jelent, hogy készséggel és ne erőltetve tegyük, mint ahogy a rab-szolgák tesznek; ítéletünkkel pedig akkor engedelmeskedünk, ha saját ítéletünket az elüljáróéhoz szabjuk, anélkül hogy vizsgálgatnók, hogy mit és hogyan parancsolt. Azért mondotta Pazzi szent Mária Magdolna: «A tökéletes engedelmesség ítélet nélkül való lelket kíván». Neri szent Fülöp ugyancsak ezt mondta: «Hogy jól engedelmeskedjünk, nem elég megtenni azt, amit az engedelmesség parancsol, hanem okoskodás nélkül kell megtenni; mert bizonyosak lehetünk róla, hogy az, amit parancsoltak, ránk nézve a legtökéletesebb dolog, amit csak tehetünk, még akkor is, ha Isten előtt jobb volna az ellenkezője.»

19. És ez nemcsak a szerzetesekre áll, hanem azokra a világiakra is, akik lelki atyjuk iránt való engedelmességben élnek. Ők lelki vezetőjükkel állítatják össze maguk számára azokat a szabályokat, melyek útmutatása szerint kell magukat viselniök mind lelki, mind pedig világi teendőikben és így mindig biztos úton járnak, hogy a legjobbat teszik. Neri szent Fülöp azt mondotta: «Azok, akik Isten útján előmenetelt akarnak tenni, alávetik magukat egy tudós gyóntatónak, akinek Isten helyett engedelmeskednek. Aki így cselekszik, az biztosítja magát, hogy cselekedeteiről nem kell számot adnia Istennek.» Azt mondta továbbá, hogy a gyóntató iránt bizalommal kell lenni, mert az Úr nem engedi meg, hogy az tévedjen, s hogy nincs biztosabb eszköz, mellyel szétvághatnók az ördög hálóját, mint ha a jóban másnak akaratát teljesítjük; és hogy nincs veszedelmesebb dolog, mint ha az ember

a saját nézete szerint akarja magát kormányozni. Szalézi szent Ferenc is hasonlóképen ír, mikor a lelki vezetésről szól az Isten útján való biztos haladás végett: «Ez a figyelmeztetések figyelmeztetése: bármennyire keresitek, mondja a jámbor Avila, sohase találjátok meg oly biztosan Isten akaratát, mint az alázatos engedelmességnek az útján, melyet a régi buzgó lelkek mind annyira ajánlottak és gyakoroltak». Ugyanezt mondja szent Bernát és szienai szent Bernárdin, szent Antal, keresztes szent János, szent Terézia, Gerson János és minden hittudós s a lelki élet minden mestere; s erről az igazságról kételkedni, írja keresztes szent János, majdnem annyi, mintha valaki a hit dolgában kételkednék: «Nem nyugodni meg abban — ezek a szentnek szavai — amit a gyónató mond, kevélység és a hitnek hiánya». Azért szalézi szent Ferenc alapelvei között az aggályos lelkek nagy vigasztalására szolgál ez a kettő: 1. Egy igazán engedelmes lélek még sohasem veszett el; 2. meg kell elégednünk azzal, ha lelkiatyánktól tudjuk, hogy jó úton járunk, ne kívánjuk azt meg is ismerni. Azt tanítja sok hittudós, névszerint Gerson, szent Antonin, Kajetán, Navarrus, Sanchez, Bonacina, Corduba, Castropalao, a szalamankaiak és még mások, hogy az aggályos lelkű súlyos kötelesség terhe alatt tartozik aggályai ellen cselekedni, ha félni lehet, hogy az ilyen aggályok miatt nagy kárt szenved lelkében vagy testében s elveszti egészségét vagy elméjét. Azért az aggályosok jobban aggályoskodjanak azon, hogy nem engedelmeskednek gyóntatójuknak, mint azon, hogy aggályuk ellen cselekesznek. Hogy tehát befejezzük mindazt, amit ebben a fejezetben mondtunk, üdvösségünknek és tökéletességünknek egész foglalata abban áll, hogy 1. tagadjuk meg magunkat, 2. kövessük az Isten akaratát s 3. kérjük őt mindig, hogy adjon erőt egyiknek is, másiknak is teljesítésére.

Buzdulatok és kérések.

Mi van számomra az égben és mit kívánok tőled a földön, szívemnek Istene és osztályrészem, ó Isten, mindörökké? (Zsolt. 72, 25—26.) Szeretett Megváltóm, ó szeretetreméltó végtelen, mivel te leszálltál az égből, hogy egészen nekem add magadat, mit keresnék én mást a földön vagy az égben tekivüled, aki a legfőbb, az egyetlen jó vagy, egyedül méltó arra, hogy szeresünk? Te vagy azért egyetlen Ura az én szívemnek, legyen az egészen a tied; s lelkem csak téged szeressen, egyedül neked engedelmeskedjék és törekedjék tetszeni. Leljék mások örömeiket e világ gazdagságában, én egyedül téged akarlak; te vagy s te leszel az én gazdagságom ez életben és az örökkévalóságban. Neked adom tehát, Jézusom, egész szívemet és teljes akaratomat. Lázadó volt egy időben, de most egészen neked szentelem. Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? Mondd meg, mit kívánsz tőlem s add segédmedet, mert én mindazt meg akarom tenni. Rendelkezzél velem s azzal, amim van, úgy, ahogy neked tetszik, én mindent elfogadok és mindenbe belenyugszom. Ó végtelen szeretetre méltó szeretet, te annyira szerettél engem, hogy meghaltál értem; szeretlek tehát én is egész szívemmel, jobban szeretlek önmagamnál s a te kezeidre bízom telkemet. A mai napon lemondok minden földi hajlamról, búcsút veszek minden teremtménytől és egészen neked adom magamat. Fogadj el szenvedéseid érdemeiért s tarts meg hűségben egész halálomig. Jézusom, Jézusom, mától kezdve csak neked akarok élni, nem akarok mást szeretni, mint téged, nem akarok mást keresni, mint hogy a te szent akaratodat teljesítsem. Légy velem kegyelmeddel és segíts otalmaddal te is, ó reménységem, Mária.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, az mindent eltűr Jézus Krisztusért, különösen pedig a betegségeket, szegénységet és megvetést.

Az ötödik fejezetben beszéltünk a türelem erényéről általánosságban. Itt majd egy-két különös dologról fogunk szólni, amiben névszerint gyakorolnunk kell a türelmet. Azt mondotta Alvarez Boldizsár atya, hogy egy keresztény ne is gondoljon arra, hogy valami előmenetelt tett, ha nem vésődtek mélyen szívébe Jézus Krisztus szenvedései, szegénysége, megvetése, azért hogy szerető türelemmel viseljen el ő is minden fájdalmat, minden szegénységet és minden megvetést Jézus Krisztus iránt való szeretetből. Beszéljünk először a testi fájdalmakról és betegségekről, melyek nagy érdemkoronát szereznek számunkra, ha türelemmel viseljük el őket. Páli szent Vince azt mondta: «Ha ismernők azt a drága kincset, melyet a betegségek magukba zárnak, olyan örömmel fogadnók őket, aminővel a legnagyobb jótéteményeket szoktuk fogadni». S azért a szent, kit állandóan betegségek gyötörtek, melyek sokszor nem engedték őt se éjjel, se nappal nyugodni, oly nagy türelemmel és oly derült arccal s panasz nélkül viselte el mindezt, mintha nem lett volna semmi baja. Mily nagy épülésünkre szolgál az olyan beteg, aki nyugodt arccal tűri szenvedéseit, mint ahogy szalézi szent Ferenc tett. Ez, mikor beteg volt, egyszerűen előadta baját az orvosnak, pontos engedelmességgel bevett minden orvosságot, amit rendelt neki, bármily kellemetlen volt is; azután békében maradt s nem panaszkodott, hogy mit szenved. Nem tett úgy, mint némelyek, akik nem győznek fűnek-fának panaszkodni minden kis gyöngékedés miatt, amelyben szenvednek, s azt szeretnék, ha min-

denki — rokon és jóbarát — körülfogná őket és szánakozna bajaikon. Szent Terézia azonban ekkép buzdította szerzetesnőit: «Nővéreim, tudjatok valamit túrni az Úr iránt való szeretetből, anélkül hogy azt mindenki megtudná». A tiszteletreméltó De Ponte Lajos atyát egy nagypénteki napon oly nagy testi fájdalmakkal ajándékozta meg az Úr Jézus, hogy nem volt testének olyan része, amely nem szenvedett volna valami különös gyötrelmet. Ezt a keserves szenvedését elbeszélte egy barátjának. De miután elmondta neki, annyira megbánta, hogy fogadalmat tett arra nézve, hogy többé soha senki előtt se fogja föltárni szenvedéseit.

2. Azt mondtam, hogy megajándékozta őt. Igen, mert a szentek ajándéknak veszik a betegségeket és a fájdalmakat, melyeket Isten rájuk bocsát. Egy napon asszisi szent Ferenc gyöttrő fájdalmak között feküdt ágyában; egyik társa, ki őt ápolta, így szólt hozzá: Atyám, kérd az Istent, hogy könnyebbítse meg szenvedésedet és ne nehezüljön rád annyira a keze. Ennek hallatára a szent azonnal fölkelt ágyából s a földre térdelve adott hálát Istennek azokért a fájdalmakért. Majd pedig társához fordulva, így szólt: Ha nem tudnám, hogy együgyűségből beszéltél, nem kívánnálak többé látni.

3. Talán azt fogja mondani a beteg: Nem annyira az kellemetlen nekem, hogy ez a betegség gyötör, mint inkább az, hogy nem mehetek a templomba áhitatgyakorlataimat végezni, áldozni, szentmisét hallgatni; nem mehetek a karba, hogy testvéreimmel a zsolozsmát mondjam, nem tudok misézni, nem tudok még csak imádkozni se, mert a fejem egészen kábult a fájdalomtól. De mondd csak, kérlek, miért akarsz a templomba vagy a karba menni? Miért akarsz áldozni és misézni vagy misét hallgatni? Hogy Istennek kedvében járj? Ámde Istennek most nem abban telik kedve, hogy a zsolozsmát mondd, áldozzál vagy szentmisét

hallgass, hanem abban, hogy türelemmel feküdj az ágyban és viseld ezen betegség fájdalmait. Ez a beszédem azonban nem tetszik neked, tehát nem azt kívánod tenni, ami az Istennek tetszik, hanem, ami neked magadnak. Avilai János így írt egy papnak, aki épen erről panaszkodott: «Barátom, ne azt számítgasd, mit tennél, ha egészséges volnál, hanem elégedj meg azzal, hogy beteg vagy mindaddig, amíg csak Istennek tetszeni fog. Ha Isten akaratát keresed, miért kívánsz inkább egészséges lenni, mint beteg?»

4. Azt mondod, hogy még csak imádkozni se tudsz, mert nem bírja a fejed. Igaz, nem tudsz elmélkedni; de miért nem tudnád fölindítani magadban az Isten akaratával való megegyezés buzdulatait? S ha ezeket a buzdulatokat fölindítod, ez a legszebb cselekedet, melyre csak képes vagy, szeretettel karolva át a szenvedéseket, melyek gyötörnek. Így szokott tenni Páli szent Vince: mikor súlyos beteg volt, szeliden Isten jelenlétébe helyezte magát s nem erőlködött azon, hogy elméjét valamely különös pontra irányítsa; csupán csak azt tette, hogy időről-időre fölkellette magában a szeretet, a bizalom vagy a hála indulatait s még gyakrabban a megnyugvást, valahányszor tudniillik erősebben jelentkeztek fájdalmai. Szalézi szent Ferenc azt mondotta: «A megpróbáltatások magukban tekintve félelmesek; de Isten akaratában tekintve szeretet és gyönyörűség tárgyai». Nem bírsz imádkozni? De hát van-e szebb imádság, mintha időről-időre a Fölfe-szítetre emeled szemedet és fölajánlod neki a kíno-kat, melyeket szenvedsz, s egyesíted azt a keveset, amit te tűrsz, azokkal a mérhetetlen fájdalmakkal, melyeket Jézus Krisztus szenvedett a keresztfán.

5. Egy szentéletű nő sokféle bajtól gyötörve feküdt ágyában. Egyik szolgálója kezébe adta a feszületet s azt mondta neki, hogy kérje az Üdvözítőt: szabadítsa meg őt szenvedéseitől. A beteg így válaszolt

«Hogyan kívánod, hogy leszálljak a keresztről, mikor egy keresztfeszített Istent tartok kezemben. Isten őrizzen tőle. Szenvedni akarok azért, aki sokkal nagyobb fájdalmakat akart szenvedni énértem, mint aminők az enyémeek». Ugyenezt mondta maga Jézus is szent Teréziának, mikor egyszer beteg volt s nagyon szenvedett. Sebekkel borítva jelent meg neki s azután így szólt hozzá: «Nézd, leányom, a kínok keserűségét és gondold meg, vajjon a tieid összehasonlíthatók-e az enyémekekkel?» Azért a szent azt szokta mondani, mikor betegségek gyötörték: «Ha arra gondolok, hányféle módon szenvedett az Úr, noha teljesen ártatlan volt, nem tudom, hogy panaszkodhatnám józan ésszel a saját szenvedéseim miatt». Szent Lidvina harmincnyolc éven át folyton sokféle bajban szenvedett, láz, kéz- és lábköszvény, torokgyulladás gyötörte s teste egy seb volt, egész életén keresztül; mivel azonban mindig szeme előtt tartotta Jézus Krisztus szenvedéseit, mindig vidáman és derűlten feküdt ágyában. Leonisszai szent József kapucinus, mikor az orvosnak súlyos vágási műtétet kellett rajta végeznie, s szerzetes testvérei meg akarták kötözni, hogy a heves fájdalom miatt ne mozogjon, kezébe vett egy feszületet és így szólt: «Mit kötelék, mit kötelék! Ime itt van az, aki engem megköt, hogy iránta való szeretetből békével tűrjek el minden fájdalmat». És panaszszó nélkül tűrte a vágást. Szent Jónás vértanú, midőn a zsarnok rendeletére egy éjszakán át jég között volt, reggel azt mondta, hogy nem volt nyugodtabb éjjele annál, mert maga elé képzelte a kereszten függő Jézust és Krisztus szenvedéseivel összehasonlítva, az övéi inkább cirógatásnak tetszettek, mint kínoknak.

6. Ó mennyi érdemet lehet szerezni csupán azzal, hogy türelemmel viseljük a betegségeket! Alvarez Boldizsár atyának Isten megmutatta azt a dicsőséget, melyet egy szerzetesnő számára készített azért, mert

nagy türelemmel viselte el betegségét; s azt mondotta, hogy az illető több érdemet szerzett azon belegség nyolc hónapja alatt, mint némely buzgó szerzetesnő éveken át. Betegségeink, fájdalmainak türelmes elszenvedésével fejeződik be nagy, sőt talán legnagyobb része annak koronának, melyet Isten számunkra a paradicsomban készít. Ezt a kinyilatkoztatást nyerte épen szent Lidvina. Az előbb említett sok és fájdalmas betegség után arra vágyódott, hogy mint vértanú halhasson meg Jézus Krisztusért; s midőn egy napon ez után a vértanúság után sóhajtozott, egy szép, de még nem egészen befejezett koronát látott s megértette, hogy az az ő számára készül; azért a szent forrón kívánva teljes elkészültét, arra kérte az Urat, hogy növelje fájdalmait. Az Úr meghallgatta őt s néhány katonát küldött hozzá, akik nemcsak szidalmazták, hanem még botokkal is verték. Utána megjelent neki egy angyal a kész koronával s azt mondta neki, hogy ezek az utolsó bántalmazások beillesztették azokat a drágaköveket, melyek még hiányzottak belőle. S kevéssel azután meghalt.

7. Mily kedvesek és édesek a fájdalmak és gyalázatok azoknak a lelkeknek, kik forrón szeretik Jézus Krisztust! Azért néztek szembe a szent vértanúk oly vidáman a kínvallató lovakkal, vaskarmakkal, tüzes lemezekkel és hóhérbárddal. Szent Prokópius vértanú, mialatt a zsarnok kinozta őt, így szólt hozzá: «Kinozz csak, amennyire akarsz, de tudd meg, hogy arra nézve, aki Jézus Krisztust szereti, nincs kedvesebb dolog, mint iránta való szeretetből szenvedni». Hasonlóképen beszélt szent Gordianus vértanú is a zsarnok előtt, aki őt halállal fenyegette: «Te engem halállal fenyegetsz, nekem pedig az a kellemetlen, hogy nem halhatok meg többször, mint csak egyetlen egyszer az én Jézus Krisztusomért». De hát ezek a szentek talán azért beszéltek így, mert a kínok iránt érzéketlenek vagy tompa elméjük voltak? Korántsem, feleli szent Bernát: «Nem

az elme gyöngesége tette ezt, hanem a szeretet». Nem voltak ők gyöngéelméjük, nagyon is érezték a kínzások okozta fájdalmakat; de mert szerették az Istent, nagy nyereségnek vették, hogy mindent elszenvedhetnek és mindent elveszthetnek — még életüket is! — az Isten iránt való szeretetből.

8. Betegség idején legkivált arra kell készen lennünk, hogy elfogadjuk a halált és pedig azt a halált, amely Istennek tetszik. Meg kell halnunk és az utolsó betegségben be kell végződnie életünknek; de nem tudjuk, melyik lesz ránk nézve az utolsó betegség. Azért legyünk elkészülve minden betegségben, hogy elfogadjuk azt a halált, melyet Isten számunkra elhatározott. A beteg talán azt mondja: De oly sokat vétkeztem és semmi bűnbánatot se tartottam. Szeretnék élni, nem azért, hogy éljek, hanem azért, hogy némi elégtételt nyujtsak Istennek halálom előtt. De mondd csak, testvérem, hogyan tudod, hogy életben maradásod esetén bűnbánatot fogsz tartani és nem cselekszel-e még rosszabbul, mint azelőtt. Most remélheted, hogy az Isten megbocsátott; s kell-e szebb bűnbánati cselekedet, mint megnyugvással fogadni a halált, ha Isten úgy akarja. Gonzaga szent Alajos, ki mint huszonhárom éves ifjú halt meg, vidáman fogadta a halált ebben a gondolatban: «Most — mondotta — amint remélem, Isten kegyelmében vagyok. Később nem tudom, mi lesz velem; azért nyugodtan halok meg, ha most úgy tetszik az Istennek, hogy a másvilágra hívjon». Avilai Jánosnak az volt a véleménye, hogy mindenkinek, aki jó, bár közepes előkészülettel van, óhajtania kell a halált, hogy kimeneküljön abból a veszedelemből, amelyben e földön mindig élünk, tudniillik, hogy vétkezhetünk és elveszithetjük az Isten kegyelmét.

9. Ezen a világon továbbá természetes gyarlóságunk miatt nem élhetünk anélkül, hogy bocsánatos bűnő-

ket ne követnénk el; épen ezért legalább abból a szempontból, hogy Istent meg ne bántsuk, örömmel kell fogadnunk a halált. Ezenkívül, ha igazán szeretjük az Istent, forrón kell vágyakoznunk azután, hogy őt megláthassuk és minden erőnkől szerethessük a paradicsomban, mit ebben az életben senki se tehet meg tökéletesen; de ha a halál nem nyitja meg számunkra a kaput, nem mehetünk be a szeretetnek abba a boldog honába. Azért kiáltott föl Isten iránt való égő szeretetében szent Ágoston: «Uram, add, hogy meghaljak, mert ha nem halok meg, nem juthatok el oda, hol téged színről-szinre láthatlak és szerethetlek.»

10. Másodszor gyakorolnunk kell a türelmet a szegénység elviselésében. Bizonyos, hogy nagy szűkségünk van a türelem gyakorlására, mikor a földi javaknak hijával vagyunk. Szent Ágoston azt mondja: «Aki nem bírja az Istent, annak nincs semmije; aki bírja az Istent, annak mindene van». Aki bírja az Istent s egyesülve van Isten akaratával, az Istenben megtalál minden jót. Ime, egy szent Ferenc mezítláb, egy zsákba öltözve, teljes szegénységben, ajkán e fohász-szal: «Én Istenem és mindenem», — gazdagabbnak érzi magát a föld minden uralkodójánál. Szegénynek azt nevezhetjük, aki olyan javakat kíván, amelyekkel nem bír; de aki nem kíván semmit, hanem megelégszik a maga szegénységével, az egészen gazdag. Ezekről mondja szent Pál: «Semmijük nincs és mégis mindenük megvan azoknak, kik az Istent igazán szeretik; mert mikor hiányzanak nekik a földi javak, azt mondják: Jézusom, te magad elég vagy nekem -- és megvannak elégedve». A szentek nemcsak türelmesek voltak a szegénységben, hanem meg akarták fosztani magukat mindentől, hogy mindenről lemondva, egyedül Istenben és Istennek éljenek. Ha nincs elég lelki-erőnk arra, hogy e föld összes javairól lemondjunk, legalább elégedjünk meg azzal az állapottal, melyben

az Úr akar bennünket; s ne földi, hanem mennyei gazdagságért szorgoskodjunk, mely mérhetetlenül nagyobb és hozzá még örökkévaló. És legyünk meggyőződve arról, amit szent Terézia mond: «Mennél kevesebbel birunk itt, annál többel fogunk majd birni ott».

11. Szent Bonaventura mondása szerint a földi javak bősége csak lépvessző a lélek számára, mely akadályozza őt abban, hogy az Istenhez repüljön. Viszont Klimakus szent János azt írja, hogy a szegénység olyan út, melyen akadály nélkül megyünk az Istenhez. Az Úr azt mondta: «Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyeknek országa». A szelidek, a tiszta szívek boldogságának a jövőben van megígérve a mennyország, de a szegényeknek a menny, vagyis a mennyei öröm ebben az életben is megvan ígérve: Övék a mennyek országa; és pedig azért, mert a szegények már ebben az életben is előlegezett paradicsomot élveznek. A «lelki szegények», vagyis azok, akik nemcsak hogy szegények földi javakban, hanem nem is vágyakoznak utánuk; s ha van annyijuk, amennyi elég táplálkozásukra és ruházódásukra, ahogy az apostol int bennünket, megelégedetten élnek. «Táplálékunk lévén és ruházatunk, legyünk vele megelégedve». (Tim. I. 6, 8.) Ó boldog szegénység, így kiált föl Jusztiniani szent Lőrinc, amelynek semmije nincs és amely semmitől se fél! Mindig vidám és mindig bővelkedő, mivel minden kellemetlenséget, melyet tapasztal, lelkének javára fordít. Szent Bernát ezt írja: «A fősvény mindig éhes, akár csak egy koldus, mert sohase tud jóllakni a kívánt javakkal; a szegény ellenben, mint aki úr fölöttük, teljesen megveti őket, mert semmit se kíván».

12. Egy napon így szólt az Úr Jézus folignói boldog Angelához: «Ha a szegénység nem volna nagy jó, nem választottam volna azt a magam számára s nem

hagytam volna osztályrészül választottaimnak». S valóban a szentek a szegény Jézus láttára szerették meg annyira a szegénységet. Szent Pál azt mondja, hogy a meggazdagodás vágya az ördög hálója, amellyel már több embert elvesztett: «Akik meg akarnak gazdagodni, az ördög hálójába és ártalmas kivánságokba esnek, melyek halálba és romlásba döntik az embereket». (Tim. I. 6, 9.) Mily szerencsétlenek azok, akik e világ nyomoruságos javaiért elvesztik a végtelen jót, Istent! Nagyon igaza volt szent Vazul vértanúnak, midőn Licinius császár ajánlatára, hogy ha elhagyja Jézus Krisztust, az ő papjainak főnökévé teszi, ekkép válaszolt: «Mondjátok meg a császárnak, hogy ha egész birodalmát nekem akarná is adni, akkor se adhatna annyi, amennyit elvenne tőlem, ha elveszítettetné velem az Istent». Legyen tehát elég nekünk az Isten, elégedjünk meg azokkal a javakkal, melyeket ő ad, s örüljünk szegénységünknek, mikor hiányzik az, amit szeretnénk, mert ebben van az érdem. «Nem a szegénység megy erény számba, mondja szent Bernát, hanem a szegénység szeretete». Sokan szegények, de mert nem szeretik szegénységüket, semmi érdemük sincs belőle; azért mondja szent Bernát, hogy a szegénység erénye nem abban áll, hogy szegények vagyunk, hanem abban, hogy szeretjük a szegénységet.

13. Ennek a szeretetnek a szegénység iránt különösen meg kell lennie a szerzetesekben, akik szegénységi fogadalmat tettek. Sok szerzetes, mondja ugyancsak szent Bernát, szegény akar lenni, de nem akarja, hogy bármi is hiányozzék neki. Szalézi szent Ferenc mondása szerint akarják a szegénység dicsőségét, de nem akarják a szegénység kellemetlenségeit. Ezekre illik az, amit boldog Szolomea, szent Klára-rendi apáca mondott: «Az angyalok és az emberek egyaránt ki-nevetik azt a szerzetesnőt, aki szegény akar ugyan lenni, de azután panaszkodik, ha valaminek hijával

van». Nem így tesznek a jó szerzetesnők, hanem jobban szeretik szegénységüket minden gazdagságnál. II. Miksa császár leánya, szerzetes néven keresztéről nevezett Magit nővér, sarutlan szent Klára-rendi apáca, mikor testvére, Albert főherceg előtt egyszer foltozott ruhában jelent meg, s az csodálkozott rajta, mint az ő nemességéhez nem illő dolgon, így válaszolt neki: «Testvérem, én jobban meg vagyok elégedve ezzel a ronggyal, mint az összes uralkodók az ő biborukkal». Pazzi szent Mária Magdolna azt mondotta: «Ó szerencsés szerzetesek, kik a szent szegénység által mindentől megválva, elmondhatják: «Istenem, te vagy az én osztályrészem és minden javam». Szent Terézia, mikor egy kereskedőtől több alamizsnát kapott, azt izente neki, hogy neve be van írva az élet könyvébe és ennek jeléül a földi dolgokban hiányt fog szenvedni. S valóban a kereskedő megkukott és szegény volt egész haláláig. Gonzaga szent Alajos azt mondotta, hogy nincs biztosabb jele annak, hogy az ember a választottak közé tartozik, mintha azt látjuk, hogy istenfélő s ugyanakkor szükségét szenved és el van hagyatva ezen a világon.

14. A szent szegénységhez tartozik némiképen az is, hogy az embert a halál megfosztja ez élethen rokonaitól, barátaitól; s ebben a tekintetben szintén nagyon kell gyakorolnunk a türelmet. Némelyek, ha egy rokont vagy jóbarátot elvesztenek, nem tudnak megnyugodni, bezárkóznak a szobájukba, hogy ott sirjanak, s egészen átengedve magukat a szomorúságnak hozzáférhetetlenné lesznek. Szeretném megtudni tőlük, hogy vajjon azzal, hogy így emésztik magukat és ily mértéktelenül hullatják könnyeiket, kinek járnak kedvében. Az Istennek? Az Istennek nem, mert ő azt akarja, hogy nyugodjunk bele az ő akaratában. Az elköltözött léleknek? Annak se; az a lélek ugyanis, ha elkárhozott, gyűlöl benneteket és könnyeiteket; ha

üdvözült és már az égben van, azt óhajtja, hogy mondjatok köszönetet érte az Istennek; ha pedig a tisztítóhelyen van, azt óhajtja, hogy segítetek rajta imádságaitokkal, szabjátok magatokat az Isten akaratahoz és törekedjeteK szentté lenni, hogy majd egykor társává legyetek a paradicsomban. Mire való tehát az a nagy siráncokzás? A tiszteletreméltó Caracciolo József teatinus atya, mikor egy testvére meghalt s többi rokonai, akikkel egyik nap együtt volt, nem szüntek meg őt siratni, így szólt hozzájuk: «Ugyan legyen már elég belőle és tartsuk fönn jobb tárgyra ezeket a könnyeket, arra, hogy sirjunk Jézus Krisztus halálán, aki nekünk atyánk, testvérünk és jegyesünk volt s meghalt irántunk való szeretetből». Ilyen esetekben úgy kell tennünk, amint Jób tett, aki értesülván, hogy gyermekeit megölték, egészen Isten akaratahoz alkalmazkodott és így szólt: Isten adta nekem ezeket a gyermekeket és Isten vette el őket tőlem; az, ami történt, tetszett az Istennek, tehát nekem is tetszik; azért mindenkor áldom őt.

15. Harmadsorban gyakorolnunk kell a türelmet s meg kell mutatnunk Isten iránt való szeretetünket azzal, hogy békén tűrjük el a megvetést, melyben az emberek részesítenek bennünket. Mikor egy lélek egészen odaadja magát az Istennek, Isten maga teszi vagy megengedi, hogy az emberek őt lenézzék és üldözzék. Boldog Szűz Henriknek egy napon megjelent egy angyal és így szólt hozzá: «Henrik, eddig a magad módján sanyargattad magadat, mátol kezdve azonban oly sanyargatásokban lesz részed, aminők másoknak tetszenek». Másnap a boldog az ablakból egy kutyát látott, amely egy darab rongyot tartott a szájában s tépte; ekkor hangot hallott, mely ezt mondta neki: Az emberek szája így fog téged is rongyokra tépni. Erre boldog Henrik lement, fölvette azt a rongyot s megőrizte vigasztalásul a

szenvedések idejére, melyeket Isten előre tudtára adott, neki.

16. A sértések és bántalmak kívánt és keresett gyönyörűsége a szenteknek. Neri szent Fülöp, mivel a szent Jeromos-házban Rómában bizonyos emberektől harminc év óta sok méltatlanságot szenvedett, nem akarta azt elhagyni s nem akart a tőle alapított Chiesa nuova (új templom) oratóriumába menni, ahol az ő kedves fiai már laktak, akik hívták őt, hogy vonuljon vissza ő közéjük, mignem a pápa határozott parancsára át kellett oda költöznie. Keresztes szent János, mikor betegsége miatt, mely őt azután sírba is vitte, kénytelen volt levegőt változtatni, mellőzött egy kényelmesebb rendházat, melyben a prior nagyon szerette őt, és egy szegény zárdát választott, hol a prior ellenséges indulattal volt iránta s hosszú ideig, mondhatni haláláig, sokféle módon gyalázta és bántalmazta őt és a többi szerzeteseknek még azt is megtiltotta, hogy meglátogassák. Ime a szentek annyira mentek, hogy szinte keresték a megvetést. Szent Terézia írta ezt az emlékezetes aranymondást: «Aki a tökéletességre vágyódik, az őrizkedjék azt mondani: Ezt igazságtalanul tették velem. Ha nem akarsz hordozni más keresztet, mint amely az igazságra támaszkodik, akkor a tökéletesség nem termett a te számodra». Ismeretes az a válasz, melyet a fölfeszített Üdvözítő adott szent Péter vértanúnak. Mikor ez panaszkodott, hogy igazságtalanul börtönözték be, mert ő nem tett semmi rosszat, az Úr így válaszolt neki: «Hát én micsoda rosszat tettem, hogy erre a keresztre kellett jutnom és szenvednem s meghalnom az emberekért?» Ó minő vigasztalást találnak a szentek, ha méltatlanul bánnak velük, azokban a gyalázatokban, melyeket Jézus Krisztus szenvedett értünk! Szent Eleazár felesége kérdésére, hogy hogyan tudja oly nagy türelemmel viselni azokat a nagy méltatlanságokat, melyekkel

még szolgálai is illetik, így felelt: «A megvetett Jézusra irányítom tekintetemet s látom, hogy az én sérelmeim semmik azokhoz képest, melyeket ő szenvedett el én-érettem, és így erőt ad az Isten arra, hogy mindent békével tűrjek». Egyszóval a sérelmek, a szegénység, a fájdalmak és minden megpróbáltatás, ha olyan lelket érnek, aki nem szereti az Istent, megannyi alkalom arra, hogy még jobban eltávolodjék az Istentől; ha azonban egy Istent szerető lelket érnek, arra szolgálhatnak indító okul, hogy annál erősebben ragaszkodjék Istenhez s annál jobban szeresse őt. A szenvedések, bármily nagy számban vannak és súlyosak, nemcsak hogy nem oltják ki, hanem még növelik is a szeretet lángját egy olyan szívben, mely nem szeret mást, mint csak az Istent.

17. De hát miért rak ránk az Isten annyi keresztet? Talán örül annak láttára, hogy a világ elnyom, megvet, üldöz és bántalmaz bennünket? Talán oly kegyetlen természetű zsarnok, hogy kedvét találja benne, ha szenvedéseinket látja? Nem, nem zsarnok az Isten s nem kegyetlen természetű, sőt csupa kegyesség és szeretet irántunk; erre nézve elég annyit mondani, hogy szeretetből halt meg érettünk. Igaz, örül annak láttára, hogy szenvedünk, de a mi javunkért, hogy tudniillik a földi szenvedések árán megszabaduljunk azoktól a kinoktól, melyeket a másvilágon kellene elszenvednünk azokért a tartozásokért, melyekkel az isteni igazságosságnak adósai vagyunk. Örül neki azért, hogy ne ragaszkodjunk ennek a földnek érzéki gyönyöreire; hiszen az anya is, mikor gyermekét el akarja választani, emlőjét epével keni be, hogy a gyermek megutálja. Örül neki azért, hogy türelemmel és megnyugvással szenvedvén, iránta való szeretetünknek valamelyes bizonyosságát adjuk. Végül örül neki azért, hogy a szenvedéssel nagyobb dicsőséget szerezzünk magunknak a para-

dicsomban. Ezen célok elérése végett, melyek mind a kegyesség és szeretet céljai, örül az Úr annak, ha szenvedni lát bennünket.

18. Végezzük be ezt a fejezetet. Hogy jól gyakoroljuk a szent türelmet minden megpróbáltatásban, mely bennünket ér, meg kell győződve lennünk arról, hogy minden baj az Isten kezéből jön vagy közvetlenül vagy közvetve az emberek által, s azért, amikor sujtva látjuk magunkat, mondjunk köszönetet érte az Úrnak és fogadjuk derült lélekkel azt, amit ő felőlünk rendel, akár jó, akár rossz, mert mindezt a mi javunkra rendeli. «Azoknak, kik az Istent szeretik, minden javunkra szolgál». (Róm. 8, 28.) Továbbá, mikor valami bajt bocsát ránk, vessünk egy szempillantást a pokolra, melyet egy időben megérdemeltünk, mivel a pokolhoz képest minden szenvedés mindig mérhetetlenül kisebb lesz. De hogy türelemmel viseljünk minden fájdalmat, minden gyalázatot és minden kelemellenséget, minden okoskodásnál többet segít az imádság: az isteni segítség, melyben az imádság után majd részesülünk, meg fogja adni azt az erőt, amellyel mi magunk nem bírunk. Így tettek a szentek: Istennek ajánlották magukat és győzedelmeskedtek minden kínon és minden üldözésen.

Buzdulatok és kérések.

Uram, meg vagyok már győződve róla, hogy szenvedés, türelemmel viselt szenvedés nélkül nem szerezhetem meg a mennyei koronát. Én is azt mondom, amit Dávid mondott: Fölteszem magamban, hogy békével fogadok minden megpróbáltatást; de aztán, mikor megérkezik, mindjárt elszomorodom és megijedek. És ha szenvedek, érdem és szeretet nélkül szenvedek, mert nem tudom úgy tűrni őket, hogy a te tetszésedet megnyerjem velük. Ó Jézusom, azon

türelmed érdemeiért, melyet az irántam való szeretetből elviselt sok szenvedésedben tanusítottál, add meg nekem a kegyelmet, hogy a kereszteket teirántad való szeretetből viselhessem. Szeretlek teljes szivemből, drága Megváltóm, legfőbb jóm, szeretlek, én szerelmem, aki végtelen szeretetre méltó vagy. Jobban bánom minden rossznál, hogy oly sokszor megbántottalak. Igérem, hogy türelemmel fogadok minden bajt, melyet rám fogsz bocsátani, de tetőled remélem a segítséget, hogy ezt meg is valósíthassam, különösen, hogy békével viselhessem el végvonaglásomnak és halálomnak fájdalmait. Királyném, Mária, eszközölj ki számomra igaz megnyugvást mindazokban a szenvedésekben, amelyek az életben és a halálban rám várnak.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, az elhiszi minden szavát.

1. Az a lélek, amely szeret, elhiszi mindazt, amit a szeretett személy mond; azért minél nagyobb egy lélek szeretete Jézus Krisztus iránt, annál erősebb és elevenebb a hite. Mikor a jobb lator látta Megváltónkat, hogy bár nem tett semmi rosszat, mégis meghal, a keresztfán s oly nagy türelemmel szenved, szeretni kezdte őt; azután ennek a szereletnek hatása alatt és az isteni kegyelem fényétől megvilágosítva elhitte, hogy valósággal az Isten fia, s azért kérte őt, hogy emlékezzék meg róla, ha majd országába jut.

2. A hit alapja a szeretetnek, de azután a szeretet az, ami tökéletesíti a hitet. Aki tökéletesebben szereti az Istent, az tökéletesebben is hisz. A szeretet okozza, hogy az ember nemcsak értelmével hisz, hanem akaratával is. Az olyanoknak, akik csak értelmükkel hisznek, akaratukkal azonban nem, mint a hünyösök, akik

elismerik, hogy a hit igazságai nagyon igazak, de aztán nem akarnak az Isten parancsolatai szerint élni, az olyanoknak nagyon gyöngé a hitük. Ha ugyanis élő hittel hinnék, hogy az isteni kegyelem nagyobb jó minden jónál és hogy a bűn nagyobb rossz minden rossznál, mert megfoszt bennünket az isteni kegyelemtől, bizonyára megváltoztatnák életüket. Ha tehát e föld nyomorúságos javait többre becsülik Istennél, ez onnan van, mert vagy nem hisznek vagy nagyon gyöngén hisznek. Aki azonban nemcsak értelmével, hanem akaratával is hisz, olyképen, hogy nemcsak hisz, hanem a kinyilatkoztató Istennek iránta való szeretetből akar hinni és örömét találja a hitben: az ilyen lélek tökéletesen hisz s azért életét is törekszik azon igazságokhoz szabni, amelyekben hisz.

3. A hit fogyatékossága azokban, akik bűnökben élnek, korántsem a hit homályos voltából származik. Mert bár Isten azt akarta, hogy a hit tárgyai előttünk homályosak és elrejtettek legyenek, hogy elhívésük által érdemet szerezzünk; mindazáltal maga a hitnek igazsága oly nyilvánvaló előttünk azon ismertető jelek alapján, melyek róla tanuskodnak, hogy nem hinni bennie nemcsak oktalanság, hanem istentelenség és örültség volna. Sokak hitének gyöngesége tehát rossz erkölceikből származik. Aki Isten barátságát megveti, hogy meg ne fossa magát a tiltott gyönyöröktől, az azt szeretné, ha nem volna törvény, mely tiltja őket, se pedig büntetés annak a számára, aki vétkezik, s azért menekülni igyekszik az örök igazságoknak, úgymint a halálnak, ítéletnek, pokolnak s az isteni igazságosságnak látásától. S mivel ezek a dolgok nagyon ijesztik őt és megkeserítik élvezeteit, nagy éleselméjűséggel keres legalább látszólagos okokat, melyekkel meggyőzi vagy abba a csalóka reménybe ringatja magát, hogy nincs se lélek, se Isten, se pokol, hogy ennek folytán úgy éljen, mint az

állatok, melyeknek nincs se törvényük, se pedig eszük.

4. Az erkölcsöknek ez a lazultsága az a forrás, amelyből származott azután és naponként származik oly sok anyagelvű, hitközömbös, politeista, deista és naturalista könyv és rendszer. Közülük némelyek tagadják Isten létét, mások tagadják az isteni gondviselést s azt mondják, hogy az Isten, miután megteremtette az embereket, többé nem törődik vele, hogy szeretik-e őt, vagy megbántják, hogy üdvözülnek-e vagy pedig elkárhoznak. Ismét mások tagadják Isten jóságát s azt mondják, hogy Isten sok lelket a pokol számára teremtett s maga viszi őket bűnre, hogy elkárhozzanak s szünet nélkülátkozzák majd őt az örök tűzben.

5. Ó emberi hálátlanság és elvetemültség! Isten irgalmasságából teremtette őket, hogy örökké boldoggá tegye őket a mennyországban; bőségesen kiárasztotta rájuk világosságát és kegyelmeit, azért hogy megszerezhessék maguknak az örök életet; ugyanezen célból a legnagyobb fájdalmak között és a legnagyobb szeretettel váltotta meg őket; s ők mégis azon erőlködnek, hogy ne higgyenek semmiben, hogy bűnökbe merülve, saját kényük-kedvük szerint éljenek. De hiába! Bármennyire erőlködnek is a nyomorultak, a rossz lelkiismeret mardossa, és az Isten bosszújától való félelem folyton nyugtalanítja őket. Ó ha elhagynák a bűnöket s szeretni törekednének Jézus Krisztust, bizonyára nem vonnák többé kétségbe a hit dolgait s erősen hinnének mindazokban az igazságokban, melyeket Isten kinyilatkoztatott.

6. Aki Jézus Krisztust szívből szereti, az mindig szeme előtt tartja az örök igazságokat és azok szerint irányítja tetteit. Aki Jézus Krisztust szereti, az nagyon megérti a Bölcsnek mondását: Hiúságok hiúsága és minden hiúság; hogy minden földi nagyság füst, sár

és csalódás; hogy a léleknek egyetlen java és boldogsága abban áll, hogy szeresse Teremtőjét és teljesítse az ő akaratát; hogy annyik vagyunk, amennyik Isten előtt vagyunk; hogy nem használ semmit, ha az egész világot elnyerjük is, de elveszítjük lelkünket; hogy a világ minden java nem tudja kielégíteni az emberi szívet, hanem egyedül csak az Isten elégíti ki: egy szóval, hogy el kell hagynunk mindent azért, hogy megnyerjünk mindent.

7. A szeretet mindent elhisz. Más keresztények nem ily elvetemültek, mint azok, akikről szóltunk, akik szeretnének nem hinni semmit, hogy szabadabban s lelkiismeretfurdalás nélkül élhessenek bűneikben; mások, mondom, hisznek, de hitük bágyadt; hiszik a szent titkokat, hiszik az evangéliumokban kinyilatkoztatott igazságokat, a Szentháromságot, a megváltást, a szentséget és más egyebet: de nem hisznek mindent. Jézus Krisztus azt mondotta: «Boldogok a szegények; boldogok, akik sirnak; boldogok, akik éheznek; boldogok, akik üldözést szenvednek; boldogok lesztek, ha átkoznak és minden rosszat mondanak ellenetek.» (Luk. 6, 20 – 22, Máté 5, 3 – 11.) Így beszél Jézus Krisztus az evangéliumokban. De hát, hogy lehet azt mondani, hogy hisznek az evangéliumokban azok, akik viszont így beszélnék: boldogok, akiknek pénzük van; boldog, aki nem szenved; boldog, aki élvez; s szegény, akit mások üldöznek és bántalmaznak. Az ilyenekről azt kell mondanunk, hogy vagy nem hisznek az evangéliumoknak, vagy csak részben hisznek; aki teljes egészükben hisz nekik, az szerencséjének és isteni kegyelemnek tartja, ha ezen a világon szegény, beteg, sanyargatott, ha megvetik s bántalmazzák őt az emberek. Így hisz és így beszél az, aki hiszi mindazt, ami az evangéliumokban mondva van és igazán szereti Jézus Krisztust.

Buzdulatok és kérések.

Szeretett Megváltóm, lelkemnek élete, hiszem, hogy te vagy az az egyetlen jó, amely méltó a szeretetre. Hiszem, hogy te a legnagyobb mértékben szereted lelkemet, mert tisztán szeretetből haltál meg a legnagyobb fájdalmak között az én szeretetemért. Hiszem, hogy sem ebben az életben, sem a másokban nincs nagyobb szerencse, mint téged szeretni és a te akaratodat teljesíteni. Mindezt erősen hiszem és azért lemondok mindenről, hogy egészen a tied legyek és ne birjak mást, mint tégedet. Kinszenvedésed érdemeiért segíts meg engem és tégy olyanná, aminőnek szeretnél. Csalhatatlan igazság, hiszek benned; végtelen irgalmasság, bizom benned; végtelen jóság, szeretlek. Végtelen szeretet, mely egészen nekem adtad magadat szenvedésedben és az Oltáriszentségben, én is egészen neked adom magamat. És neked ajánlom magamat, bűnösök menedéke és Istennek anyja, Mária.

TIZENHATODIK FEJEZET.

Aki szereti Jézus Krisztust, az mindent remél tőle.

1. A remény növeli a szeretetet és a szeretet növeli a reményt. Az isteni jóságba vetett remény bizonyára gyarapítja a Jézus Krisztus iránt való szeretetet. Szent Tamás azt írja, hogy ugyanakkor, amikor valamely jót remélünk valakitől, már szeretni kezdjük őt: «Amint azt reméljük, hogy valakinek révén javakban részesülhetünk, vonzalom támad bennünk iránta, mint a mi javunk iránt, s ennél fogva szeretni kezdjük őt.» (2, 2, q. 40, a. 2.) Azért nem akarja az Úr, hogy a teremtményekben bizakodjunk: «Ne bizzatok a fejedelmekben». (Zsolt. 145, 2.) És meg-

átkozza azt, aki emberben bíz: «Átkozott az az ember, aki emberben bíz.» (Jer. 17, 5.) Nem akarja az Isten, hogy a teremtményekben bizakodjunk, mert nem akarja, hogy őket ajándékozzuk meg szeretetünkkel. Azért mondotta Páli szent Vince: «Vigyázzunk, hogy ne nagyon támaszkodjunk az emberek segítségére, mert ha az Úr azt látja, hogy rájuk támaszkodunk, visszavonul tőlünk. Ellenben, minél jobban bízunk az Istenben, annál nagyobb előhaladást teszünk az ő szeretetében». Ó mily gyorsan fut a tökéletesség útján az, akinek szíve kitágult az Istenben való bizalomtól. Nemcsak fut, hanem röpül, mert minden reményét az Úrba vetvén, megszűnik előbbi gyöngesége s erős lesz Isten erejével, amelyben mindazok részesülnek, akik az Istenben bízna. «Akik az Úrban bízna, új erőre tesznek szert, szárnyuk nő, mint a sasoknak, futnak és nem fáradnak, járnak és nem fogyatkoznak el». (Iz. 40, 31.) A sas, mikor fölrepül a magasba, jobban megközelíti a napot; hasonlóképen a bizalomtól megerősödött lélek is elszakad a földtől s a szeretet által jobban egyesül az Istennel.

2. Amint a remény segíti az Isten iránt való szeretet növekedését, úgy növeli a szeretet is a reménységet, mivel a szeretet Isten fogadott fiaivá tesz bennünket. A természet rendjében kezének alkotásai vagyunk, a természetfölötti rendben azonban Jézus Krisztus érdemei folytán Isten gyermekei lettünk és részesei az isteni természetnek, amint szent Péter írja. (II. 1, 4.) És ha a szeretet Isten fiaivá tesz bennünket, akkor szent Pál szavai szerint (Róm. VIII. 16, 17.) egyúttal a paradicsomnak is örökösivé tesz. Már pedig a fiúk osztályrésze, hogy az atyai házban lakjanak, az örökösök osztályrésze az örökség s azért a szeretet növeli a paradicsom reményét, úgy hogy a szerető lelkek nem szűnnek meg folyton Istenhez kiáltani: «Jöjjön el a te országod!»

3. Továbbá az Isten szereti azt, aki őt szereti és kegyelmeivel halmozza el azt, aki szeretettel keresi őt. Következésképpen, aki jobban szereti az Istent, jobban remél az ő jóságában. Ebből a bizalomból származik aztán a szentekben az a rendíthetetlen nyugalom, amely őket vidáman és békében őrzi meg még a viszontagságok között is; mert szeretik Jézus Krisztust és tudják, hogy mily bőkezű ajándékaival azokkal szemben, akik őt szeretik, egyedül benne bíznak s egyedül benne találnak megnyugvást. Ez az oka, hogy a szent jegyes gyönyörűségben bővelkedett; mert nem szeretvén mást, mint vőlegényét, egyedül ő rá támaszkodott s tudván, hogy mily szíves az iránt, aki őt szereti, egészen meg volt elégedve. Nagyon igaz az, amit a bölcs mondott: «A szeretettel minden jóban részesültem»: a szeretettel együtt jött lelkembe minden jó.

4. A keresztény reménységnek első és fő tárgya az Isten, aki a lelkek gyönyörűsége a boldog hazában. De ne higgyük, hogy az a remény, mely szerint Isten gyönyörűségünk tárgya lesz a paradicsomban, akadályul szolgál a szeretetnek, mert a paradicsom reménye elválaszthatatlanul összefügg a szeretettel, amely a paradicsomban lesz tökéletes és nyeri el betetőzését. A szeretet az a végtelen kincs, mondja a Bölcs, amely Isten barátaivá tesz bennünket. (Bölcs. VII. 14.) Szent Tamás azt írja, hogy a barátság alapja a javak közössége. Mivel ugyanis a barátság nem más, mint kölcsönös szeretet a barátok között, szükséges, hogy kölcsönösen jót tegyenek egymással, amennyire mindegyiküknek kell. Azért mondja a szent: «Ha nem volna javak közössége, nem volna barátság sem». S Jézus Krisztus is azt mondta tanítványainak: «Barátaimnak neveztelek benneteket, mert közöltem veletek mindazt, amit Atyámtól tudtam.» (Ján. XV. 15.) Mivel barátaivá tette őket, közölte velük minden titkát.

5. Szalézi szent Ferenc azt mondja: «Föltéve azt, ami különben lehetetlen, hogy volna egy végtelen jószág, — vagyis Isten — akihez semmiképen sem tartoznánk és akivel semmiféle egységbe és közösségbe se léphetnénk, bizonyára többre becsülnők őt saját magunknál s azért vágyat is érezhetnénk arra, hogy őt szerethessük, de valójában nem szeretnők, mert a szeretet az egyesülést tartja szem előtt. A szeretet ugyanis barátság és a barátságnak alapja a közösség és végül az egyesülés». Azért szent Tamás azt tanítja, hogy a szeretet nem zárja ki a jutalom után való vágyat, melyet Isten készít számunkra a mennyországban, sőt úgy tekinteti azt velünk, mint szeretetünk főtárgyát, amely maga az Isten, akiben a boldogok örömeiket találják; mert a barátsággal együtt jár, hogy a jóbarátok kölcsönösen örömeiket lelik egymásban. A barátoknak jellemző tulajdonsága az, hogy kölcsönösen örülni kívánnak egymásnak. De a mi jutalmunk nem más, mint az, hogy Istent látva, örömeinket találjuk öbenne; tehát a szeretet nemcsak nem zárja ki, a jutalmat, hanem inkább feléje fordítja tekintetünket». (In. 3. sent. dist. 29, q. 2, a. 4.)

6. Ez a kölcsönös közössége a javaknak, melyről az Énekek énekének szent jegyese beszél: «Az én szerelmesem az enyém és én az övé vagyok.» (II. 13.) A lélek az égben egészen odaadja magát az Istennek és az Isten egészen odaadja magát a léleknek, amennyire tudniillik ez érdemeinek mértéke szerint képes őt befogadni. De mivel a lélek ismeri a maga semmiségét Isten végtelen szeretetreméltóságával szemben s mert épen ezért látja, hogy Isten végtelenül jobban megérdemli, hogy szeretettessék, mint amennyire megérdemli ő, hogy az Isten szeresse, azért inkább kívánja Istennek a tetszését, mint a maga élvezetét s így nagyobb örömmel tölti el őt az, hogy magát tökéletesen odaadhatja s ezáltal kedvére tehet az

Istennek, mint az, hogy az Isten adja oda magát teljesen öneki. De természetesen öröme telik abban is, hogy az Isten egészen neki ajándékozza magát, mert ez lánggra gyújtja szívét, hogy még forróbb szeretettel adja oda egész-magát az Istennek. Örül a dicsőségnek, melyet Isten közöl vele, de azért örül neki, hogy visszahárítsa az Istenre és így, amennyire módjában van, növelje az ő dicsőségét. A mennyországban a lélek, mikor az Istent látja, nem teheti, hogy ne szeresse őt minden erejéből; s viszont az Isten nem gyűlölheti azt, aki őt szereti. De föltéve ismét azt, ami lehetetlen, hogy tudniillik Isten gyűlölhessen egy olyan lelket, amely őt szereti és a lélek boldogan élhetne Isten szeretete nélkül is: mindazáltal mégis szívesebben szenvedné el a pokolnak minden kínját, ha megvolna neki engedve, hogy az Istent szeresse, még ha az Isten gyűlölné is őt, mintsem hogy az Isten iránt való szeretet nélkül éljen, jöllehet a paradicsomnak minden más gyönyörüségét élvezhetné. Igen, mert a lélek megismervén, hogy az Isten végtelenül jobban megérdemli a szeretetet, mint ő, sokkal jobban kívánja szeretni az Istent, mint amennyire kívánja, hogy az Isten szeresse őt.

7. «A szeretet mindent remél.» A keresztény remény, mint szent Tamás tanítja, úgy határozható meg, hogy «az örök boldogság biztos várása.» A biztosság Istennek abból a csálhatatlan ígéretéből származik, hogy hű szolgálóinak megadja az örök életet. Már most a szeretet, amint eltörli a bűnt, ép úgy elhárítja az akadályt is, amely a boldogság elnyerésének útjában áll; s azért minél nagyobb a szeretet, annál nagyobbá és erősebbé teszi reményünket, amely viszont semmiesetre se nem lehet akadály a szeretet tisztaságának, mivel a szeretet, amint Areopagita Dénes mondja, természetszerűen törökszik a szeretett tárggyal való egyesülésre, sőt szent Ágoston mondása

szerint a szeretet olyan, mint egy aranyháló, amely szorosan egyesíti a szeretőnek és szeretettnek szívét. S mivel ez az egyesülés nem jöhet létre távolból, azért, aki szeret, mindig óhajtja a szeretett lénynek a jelenlétét. A szent jegyes, távol lévén vőlegényétől, bágyadozott és kérte barátnőit, tudassák vele az ő szenvedését, hogy jöjjön megvigasztalni őt jelenlétével. «Kényszerítlek benneteket, Jeruzsálem leányai, hogy ha megtaláljátok az én szerelmesemet, mondjátok meg neki, hogy széretettől ellankadok». (Ének. én. 5, 8.) Az olyan lélek, amely nagyon szereti Jézus Krisztust, földi élete alatt szükségképen óhajtja és reméli, hogy hamarosan az égbe jut s ott egyesülhet szeretett Urával.

8. Így tehát az a vágy, hogy Isten látására mennybe jussunk és pedig nem annyira azért, mert nekünk magunknak fog majd kielégítést nyújtani az Isten iránt való szeretet, mint inkább azért, mert tetszésére leszünk az Istennek azáltal, hogy szeretjük őt, ez a vágy, mondom, tiszta és tökéletes szeretet. Az az öröm, melyet a boldogok a mennyben Istent szeretve éreznek, szintén nem áll útjában szeretetük tisztaságának ez az öröm elválaszthatatlan a szeretettől. De a boldogok mégis sokkal nagyobb gyönyörűségüket találják abban a szeretetben, melyet Isten iránt tanúsítanak, mint abban az örömben, melyet az ő szeretetében tapasztalnak. Erre azt mondhatná valaki: Igen ám, de a jutalom óhajta vágyakozó szeretet és nem baráti szeretet. Azonban jól meg kell különböztetnünk az emberektől ígért földi jutalmakat a mennyi jutalomtól, melyet Isten ígér annak, aki őt szereti. Azok a jutalmak, melyeket az emberek adnak, az ő személyüktől különbözök, mivel az emberek másokat jutalmazva nem adják oda önmagukat, hanem csupán javaikat, ellenben a főjutalom, melyben Isten a boldogokat részesíti, épen abban áll, hogy önmagát

adja nekik: «Én leszek a te igen nagy jutalmad». (Gen. 15, 1.) Azért a paradicsom után vágyódni annyi, mint az Isten után vágyódni, aki a mi végső célunk.

9. Egy kétséget akarok itt fölvetni, amely könnyen eszébe juthat annak, aki az Istent szereti s magát mindenben az ő szent akaratahoz törekszik szabni. Ha valaha kinyilatkoztatást kapna a maga örök kárhozata felől, vajjon köteles-e azt elfogadni, azért, hogy ebben is Isten akaratahoz alkalmazkodjék? Szent Tamás azt tanítja, hogy nem; sőt bűnt követ el, ha beleegyezik, mert abba egyeznék bele, hogy olyan állapotban él, mely vétkekkel jár együtt és ellentétben van Istentől kitűzött végső céljával, aki a lelkeket nem a pokol számára teremti, ahol őt gyűlölik, hanem a mennyország számára, ahol szeretik. S azért nem akarja még a bűnösnek halálát se, hanem azt akarja, hogy mindnyájan megtérjenek és éljenek. Azt mondja a szent egyháztanító, hogy az Úr senkinek se akarja kárhozatát másért, mint a bűnért; s azért, ha valaki beleegyezését adná a maga elkárhozásához, nem az Isten akaratahoz alkalmazkodnék, hanem a bűn akaráshoz. De, ha Isten, előrelátva valakinek a bűnét, kárhozatát elhatározta s ezt a határozatát neki kinyilatkoztatta volna, bele kellene-e ebbe egyeznie? Semmi esetre se, mondja ugyanott az angyali tudós, mert azt a kinyilatkoztatást nem volna szabad úgy tekintenie, mint visszavonhatatlan határozatot, hanem mint fenyegetést arra az esetre, ha a bűnben megmarad.

10. De igyekezzék mindenki kiűzni fejéből az ilyen sötét gondolatokat, melyek csak arra szolgálnak, hogy lehűtsék bennünk a bizalmat és a szeretetet. Szeressük Jézus Krisztust, amennyire csak itt a földön szeretni bírjuk, sóhajtozzunk minden pillanatban azután, hogy eljussunk a paradicsomba az ő látására s ott aztán tökéletesen szerethessük őt; s minden reményünknek az legyen a főtárgya, hogy oda-

jussunk és őt ott minden erőnkkel szeressük. Igaz, ebben az életben parancs kötelez bennünket rá, hogy szeressük az Istent minden erőnkől: «Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szivedből és minden erődből». (Luk. 10, 27.) De az angyali Mester azt mondja, hogy ezt a parancsolatot az ember nem tudja ezen a földön tökéletesen teljesíteni; egyedül Jézus Krisztus, aki ember és Isten volt, azután a bold. szűz Mária, ki teljes volt malaszttal és ment az eredeti bűntől, teljesítette tökéletesen. De mi, Ádámnak bűnnel megfertőztetett szerencsétlen fiai, nem tudjuk szeretni az Istent minden tökéletlenség nélkül s csak az égben, mikor majd színről-szinre látjuk az Istent, fogjuk szeretni, sőt ott majd szükségképen fogjuk őt szeretni minden erőnkől.

11. Az tehát a cél, melyre minden vágyunknak, minden sóhajunknak, minden gondolatunknak és minden reményünknek irányulnia kell, hogy eljussunk Isten boldogító birására a paradicsomba s hogy ott aztán szeressük őt minden erőnkől s részt vegyünk az Isten boldogságában. Örvendenek ugyan az üdvözültek a maguk boldogságán is a gyönyörűségeknek abban a honában, de a fő örömük, amely magába olvaszt minden más gyönyört, az lesz, hogy megismerik azt a végtelen boldogságot, melyet az ő szeretett Uruk élvez; mert az Istent mérhetetlenül jobban szeretik, mint önmagukat. Minden üdvözült annál a szeretetnél fogva, melyet Isten iránt érez, szívesen lemondana minden örömről és elszenvedne minden kint csak azért, hogy az Istennek ne hiányozzék — ha hiányozhatnék — semmi, de semmi abból a boldogságból, melyet élvez. S mivel látja, hogy az Isten végtelenül boldog és boldogsága soha se csökkenhet, ez az ő egész paradicsoma. Így értendő az, amit az Úr minden léleknek mond akkor, mikor birtokába adja neki a dicsőséget: «Menj be Urad örömébe.»

(Máté 25, 21.) Nem az öröm megy be az üdvözültbe, hanem az üdvözült megy be az Isten örömébe, mert Isten öröme a tárgya az üdvözölt örömének. Ily módon az Isten java lesz az üdvözültnek java, Isten gazdagsága lesz az üdvözültnek gazdagsága, és Isten boldogsága lesz az üdvözültnek boldogsága.

12. Mihelyt belep a lélek a mennyországba s a dicsőség fényében lepel nélkül látja Isten végtelen szépségét, egészen hatalmába ejti és fölemészti őt a szeretet. Akkor az üdvözült boldogan elvesz és elmerül az isteni jósnak abban a végtelen tengerében, megfélekedzik önmagáról s Isten szeretetétől megittasodva nem gondol másra, mint csak arra, hogy szeresse Istenét: «Megittasodnak az én házam bőségétől». (Zolt. 35, 9.) Az ittasok nem gondolnak többé önmagukra; épen úgy az üdvözült lélek se gondol másra, minthogy szeresse és kielégítse a szeretett lényt, egészen bírni óhajtja őt és már bírja is egészen és pedig minden félelem nélkül, hogy valaha elveszthetné; szeretetből egészen oda kívánja magát neki adni minden pillanatban és már el is érte azt, mert minden pillanatban teljesen, fönntartás nélkül odaadja magát neki. És az Isten szeretettel öleli magához s így átölelve tartja és fogja tartani az egész örökkévalóságon keresztül.

13. Az égben tehát a lélek egészen egyesülve lesz az Istennel s szereti őt minden erejével, teljes tökéletes szeretettel, amely bár véges, mert a teremtmény nem képes végtelen szeretetre, mindazáltal olyan, hogy őt egészen kielégíti és betölti, úgy hogy már semmit se kíván. Viszont az Isten teljesen közli magát és egyesül a lélekkel s betölti önmagával annyira, amennyire érdemeinél fogva képes őt befogadni egyesül vele és pedig nemcsak ajándékai, megvilágosításai és szerető vonzásai által, ahogy ebben az életben tesz velünk, hanem lényegével. Valamint a

tűz behatol a vasba és úgy látszik, hogy egészen átváltoztatja önmagává, úgy hatja át az Isten is a lelket és betölti magával; ennek következtében, bár nem veszti el a saját létét, mégis annyira megtelik és elmerül az isteni lényeg mérhetetlen tengerében, mintha megsemmisülne és nem volna többé. Ez volt az a boldog sors, melyet az apostol tanítványai számára kért: «Teljetelek meg az Isten egész teljességével». (Ef. 3, 19)

14. Ez az a végső cél, melyet Isten végtelen jószágában a másvilágon számunkra kitűzött. Azért a lélek mindaddig, amíg csak a mennyországban nem egyesül az Istennel, ahol majd tökéletes lesz az egyesülés, nem talál itt a földön teljes nyugodalmat. Igaz, hogy azok, akik Jézus Krisztust szeretik, az Isten akaratával való megegyezésben megtalálják békéjüket; de nem találhatják meg ebben az életben teljes nyugodalmukat. Ezt csak akkor érik el, amikor elérik végső céljukat vagyis azt, hogy színről-szinre látják az Istent és fölemésztőknek az isteni szeretetben; s míg a lélek nem jut el ehhez a céljához, nyugtalan, sóhajtozik és epedve mondja: «Ime ebben a békében a legkeserűbb-keserűséget érzem». (Iz. 28, 17.)

15. Igen, Istenem, békében élek e siralomvölgyében, mert ez a te akaratod, de lehetetlen kimondhatatlan keserűséget nem éreznem, mikor azt látom, hogy távol vagyok tőled és még nem egyesültem tökéletesen veled, aki az én középpontom, mindenem és teljes nyugodalmam vagy. S azért a szentek, jóllehet már e földön égetek az Isten iránt való szeretettől, mégis folyton-folyvást a paradicsom után sóvárogtak. Dávid így kiáltott föl: «Jaj nekem, mert zarándokságom meghosszabbított; megelégszem, mikor meg fog jelenni a te dicsőséged». És szent Pál: «Kivánok egyesülve lenni Krisztussal». (Fil. 1, 23.) Assiszi szent Ferenc azt mondotta: «Oly nagy az a jó, melyet várok, hogy minden szenvedés gyönyörűség nekem». Ezek mind a tökéles szeretet

indulatai voltak. Az angyali hittudós azt tanítja, hogy a szeretet legmagasabb foka, melyre egy lélek ebben az életben fölemelkedhetik, az, hogy erősen vágyakozik az Istennel való egyesülésre s az ő boldogító birására az égben: «A harmadik törekvés pedig az, hogy az ember arra ügyeljen legfőképen, hogy az Istennel egyesüljön s őbenne találja örömét; ez a tökéletesek tulajdonsága, akik kívánnak elválni és Krisztussal lenni». (2, 2, q. 24. 9.) De Istennek ez a boldogító birása az égben, mint mondtuk, nem annyira abban áll, hogy a lélek elnyeri az Istentől neki juttatott örömet, mint inkább abban, hogy örömét találja az Isten örömében, akit a lélek jobban szeret, mint önmagát.

16. A tisztítóhelyen levő szent lelkek legnagyobb kínja a vágyódás Isten után, akit még nem bírnak. Sőt Bellarmin biboros azt mondja, hogy a tisztítóhelyen van egy bizonyos tisztos börtön, ahol némely lélek nem szenved semmiféle érzéki kint, hanem egyedül az Isten látásának a hiányát érzi; és erre több példát hoz föl szent Gergely, tiszteletreméltó Béda, Ferrer szent Vince és szent Brigitta. S ebben a kínban nem az elkövetett vétkekért részesülnek, hanem azért a hidegségért, melyet a paradicsom után való vágyódásban tanúsítottak. Sok lélek törekszik a tökéletességre, de aztán közömbös aziránt, vajjon Isten látására jut-e, vagy pedig tovább él ezen a földön. Az örök élet azonban igen nagy jó, melyet Jézus Krisztus halálával érdemelt ki számunkra, s azért aztán bünteti azokat a lelkeket, akik kevéssé vágyakoznak utána életükben.

Buzdulatok és kérések.

· Ó Istenem, én Teremtőm, Megváltóm, te engem a paradicsom számára teremtetted, megmentetted a pokoltól, hogy a paradicsomba vezess, és én a yeled

szemben elkövetett sértegetésekkel annyiszor visszatartottam vakmerően a paradicsomot s megelégedtem azzal, hogy a pokolra vagyok kárhóztatva. De legyen áldott mindenkor a te végtelen irgalmasságod, amely, mint remélem, megbocsátotta bűneimet s annyiszor kiragadott a pokolból. Ó Jézusom, vajha ne bántottalak volna meg! Ó vajha mindig szerettelek volna! Vigasztalódom, hogy még van időm megtenni. Szeretlek, lelkem szerelme, szeretlek teljes szivemből, jobban szeretlek, mint saját magamat. Látom, hogy üdvözíteni akarsz engem, hogy aztán az egész örökkévalóságon át szeresselek a szeretetnek abban a honában. Köszönöm s egyúttal kérlek, segíts meg életemnek még hátralevő részében, amelyben nagyon akarlak szeretni, hogy azután nagyon szeresselek örökre. Ó Jézusom, ha majd eljön az a nap, amelyen megszabadulok a veszedelemtől, hogy elveszthetlek, és megemészt az irántad való szeretet, ha majd lepel nélkül látom a te végtelen szépségedet, igen, akkor majd szükségképen szeretni foglak. Ó édes szükségesség! Ó boldog, ó szeretett, ó kívánt szükségesség, amely meg fog szabadítani minden félelemtől, hogy tetszésed ellen talállok cselekedni, és kényszeríteni fog arra, hogy minden erőmből szeresselek. Lelkiismeretem félelembe ejt és azt mondja: Hogyan formálsz te jogot a paradicsomra? De a te érdemeid, drága Megváltóm, az én reménységem. Ó paradicsom királynéja, Mária, a te közbenjárásod mindenható az Istennél, benned bízom.

TIZENHETEDIK FEJEZET.

Aki erős szeretettel szereti Jézus Krisztust, az nem szűnik meg őt szeretni semmiféle kísértésben és vigasztalanságban sem.

1. Azok a szenvedések, melyek az Istent szerető lelkeket ebben az életben legjobban györik, nem a szegénység, a betegség, a megvetés és üldözés, hanem a kísértések és a lelki vigasztalanság. Ha a lélek Isten szerető jelenlétét élvezi, akkor minden fájdalom, gyálázat és bánalom az emberek részéről, ahelyett hogy gyötörné, inkább vigasztalására van, mert alkalmul szolgál neki arra, hogy szeretetének némi zálogát ajánlja föl az Istennek. Egyszóval mindez csak fa, mely jobban éleszti a tüzet. De mikor azt látja, hogy a kísértések az isteni kegyelem elvesztésének veszélyébe sodorják vagy vigasztalanságában attól fél, hogy már el is vesztette, ezek nagyon, de nagyon keserű szenvedések arra nézve, aki szívből szereti Jézus Krisztust. De ugyanaz a szeretet erőt ad neki, hogy békével tűrjön és folytassa a tökéletesség megkezdett útját. S ó mily nagy haladást tesznek a lelkek az ilyen nehézségek között, melyekkel az Isten próbára szokta tenni szeretetüket!

I. §.

A kísértésekről.

2. Azokra a lelkekre nézve, kik Jézus Krisztust szeretik, nincs gyötrőbb szenvedés a kísértéseknél. Minden más baj arra szolgál nekik, hogy megadással fogadva őket, szorosabban egyesüljenek az Istennel; de a bűnre való kísértések, mint előbb mondtuk, arra irányulnak, hogy elszakítsák őket Jézus Krisztustól, s azért sokkal keserűbbé válnak rájuk nézve, mint

minden más győtrelem. Tudnunk kell, hogy mindazok a kísértések, melyek rosszra ösztönöznek, nem származnak az Istentől, hanem a gonosz lélektől, vagy a saját rossz hajlamainktól: «Isten nem kísért rosszra és ő különben is senkit se kísért». (Jak. 1, 13.); mindazáltal néha megengedi az Úr, hogy az előtte legkedvesebb lelkeket a legerősebb kísértések támadják meg. Először azért, hogy a kísértések folytán jobban megismerjék a saját gyöngeségüket és az isteni segítség szükségességét arra, hogy el ne essenek. Mikor a lélek az isteni vigasztalásokban Isten kegyességét tapasztalja magán, úgy tetszik neki, hogy le tudja győzni az ellenség minden támadását és megvalósíthatja Isten dicsőségére célzó minden tervét; de mikor erős kísértéseknek van kitéve s az örvény szélén látja magát, közel ahhoz, hogy elessék, akkor jobban megismeri a maga nyomorúságát és az ellenállásra való képtelenségét, ha Isten nem segíti őt. Így történt szent Pállal is, aki azt írja, hogy az Úr megengedéséből nagyon sok alkalmatlanságot okoz neki egy bizonyos érzelmi kísértés és pedig azért, hogy el ne bizza magát azok miatt a kinyilatkoztatások miatt, melyekkel őt az Isten kitüntette: «Hogy a kijelentések nagysága elbizakodottá ne tegyen, testem ösztöne adatott nekem, a sátán követe, hogy arculverjen». (Kor. II. 12, 7.)

3. Megengedi továbbá az Isten a kísértéseket azért is, hogy annál jobban elszakadjunk ettől a földtől és annál nagyobb buzgósággal vágyakozzunk eljutni az ő látására a paradicsomban. Azért a jó lelkek, mikor azt látják, hogy ezen a földön éjjel-nappal annyi ellenség támadja őket, megúnják az életet és így kiáltanak föl: «Mily sokáig késnek fölnyilni számomra az örök élet kapui!» (Zsolt. 119, 5.) És sóhajtoznak az után az óra után, melyben elmondhatják: «Szétszakadt a hurok és mi megszabadultunk». (Zsolt. 123, 7.) A lélek szeretné az Istenhez röpködni, de míg ezen a földön él,

egy hurok köti őt, mely ideleenn tartja, ahol folyton támadják őt a kísértések. Ez a hurok csak a halállal szakad el, azért sóvárognak a szerető lelkek a halál után, amely megszabadítja őket az Isten elvesztésének veszedelmétől.

4. Azonkívül megengedi az Isten a kísértéseket azért is, hogy gazdagabbá tegyen bennünket érdemekben, amint Tóbiásnak mondatott. (Tób. 12, 13.) A léleknek tehát nem kell félnie kísértés esetén, hogy kiesett az Isten kegyelméből, sőt akkor még inkább kell remélnie, hogy az Isten szereti őt. Az ördög csalárd-sága az, mikor bizonyos csüggeteg lelkekkel elhiteti, hogy a kísértések bűnök és beszenyezik a lelket. Nem a rossz gondolatok okozzák, hogy elvesztjük az Istent, hanem a rossz beleegyezés; bármily hevesek az ördög sugallatai, bármily élénkek a tisztátalan képzetek, bármennyire tele van velük az elménk: ha mi nem akarjuk őket, semmit se szennyezik be a lelket, sőt tisztábbá, erősebbé és kedvesebbé teszik Isten előtt. Szent Bernát azt mondja, hogy ahányszor legyőzzük a kísértéseket, ugyanannyiszor egy-egy új koronát szerzünk magunknak. Egy bizonyos cisztercita szerzetesnek megjelent egy angyal és egy koronát adott a kezébe azzal a meghagyással, hogy vigye el egy másik szerzetesnek és mondja meg neki, hogy ezt a koronát azzal a kísértéssel érdemelte meg, amelyet kevéssel előbb legyőzött. Ne ijedjünk meg, ha azt látjuk, hogy a rossz gondolat nem megy ki elménkből és tovább gyötör bennünket; elég, hogy utáljuk és törekszünk elűzni magunktól.

5. Az Isten hűséges, mondja az apostol, és nem engedi, hogy a kísértés fölülmulja erőnket. (Kor. I. 10, 13.) Aki tehát ellenáll a kísértésnek, nemcsak hogy nem vesz el, hanem inkább nagy hasznót húz belőle. Azért az Úr gyakran megengedi, hogy a neki kedves lelkeket jobban zaklassák a kísértések, hogy ily módon a föl-

dön több érdemet, az égben pedig nagyobb dicsőséget szerezzenek maguknak. Az álló víz hamar megposhad; hasonlókép a lélek is, ha kísértés és harc nélkül állandóan nyugalmat élvez, abban a veszélyben forog, hogy a maga érdemében való hiú tetszelgés folytán romlásba jut. Azt gondolja ugyanis, hogy már eljutott a tökéletességre; ennél fogva kevéssé fél s azért kevéssé ajánlja magát az Istennek és kevés fáradságot fejt ki, hogy az üdvösséget biztosítsa magának. De ha kísértések zaklatják s azt látja, hogy a bűnbeesés veszedelmében forog, akkor Istenhez, az istenanyához fordul, megújítja jóföltételeit, hogy inkább meghal, mintsem hogy vétkezzék, megalázódik s az isteni irgalmasság karjaiba veti magát és így több erőre tesz szert és szorosabban simul az Istenhez, amint a tapasztalat bizonyítja.

6. De azért nem kell kívánnunk a kísértéseket; sőt kérnünk kell mindig az Istent, hogy szabadítson meg bennünket a kísértésektől, különösen azoktól, melyekről előre látja, hogy legyőznének bennünket. Ezt jelenti a Miatyáknak ez a kérése: És ne vigy minket a kísértésbe. De amikor Isten megengedi, hogy megtámadjanak bennünket, ne nyugtalankodjunk azok miatt a piszkos gondolatok miatt, hanem legyünk csüggedetlen bizalommal Jézus Krisztus iránt és tőle kérjünk segítséget; s ő bizonyára nem hagy magunkra bennünket, hanem erőt ad az ellenállásra. Szent Ágoston azt mondja: «Bízd magad az Istenre és ne félj, mert ha ő harcba küld, bizonyára nem is hagy magadra, hogy elessél».

7. Térjünk át most azokra az eszközökre, melyeket föl kell használnunk, hogy legyőzzük a kísértéseket. A lelki tanítók sokat említenek, de a legszükségesebb és legbiztosabb — és én csak erről akarok beszélni — az, hogy meneküljünk rögtön alázatosan és bizalommal az Istenhez és mondjuk neki: Uram, segíts, és pedig

gyorsan segíts! Maga ez a kérés elég lesz arra, hogy győzelmet arassunk minden pokolbeli ördög támadásával szemben, kik harcbaszálltak ellenünk, mert az Isten végtelenül erősebb minden ördögnél. Az Isten jól tudja, hogy nincs erőnk ellenállni a pokoli hatalmak kísértéseinek, azért mondja a tudós Gotti biboros, hogy amikor a támadások érnek bennünket, s a legyőzés veszedelmében forgunk, az Isten kötelezve van rá, hogy megadja nekünk az ellenállásra elégséges erőt, valahányszor kérjük tőle.

8. S hogyan félhelnénk, hogy Jézus Krisztus nem segít rajtunk, mikor annyi ígéretünk van tőle, melyet a szentírásban adott nekünk? «Jöjjetek hozzám, kik a kísértésekkel való küzdelemben fáradtok, és én megerősítelek benneteket. (Máté 11, 28.) Mikor ellenségeid szorongatnak, hívj segítségül és én kiszabadítalak a veszedelemből és dicsérni fogsz engem. (Zsolt. 49, 15.) Akkor segítségül fogod hívni az Urat, és ő meghallgat téged. Kiáltani fogsz: Uram, gyorsan jöjj segítségemre; és ő azt mondja: Ime itt vagyok, hogy megsegítselek». «És aki hívta valaha segítségül az Urat, mondja a próféta, akit aztán az Úr megvetett és segélynyújtás nélkül hagyott volna?» Dávid is az imádságra támaszkodva tartotta biztosnak, hogy ellenségei sohase győzik le őt: «Dicsérve segítségül hívom az Urat és ellenségeimtől megszabadulok». (Zsolt. 14, 4.) Jól tudta ugyanis, hogy az Isten közel van azokhoz, akik őt segítségül hívják. (Zsolt. 144, 18.) Szent Pál hozzá teszi, hogy Isten nem fukar, hanem bőkezű kegyelmekben mindazok iránt, akik az ő segítségét kérik. (Róm. 10, 12.)

9. Adná Isten, hogy minden ember hozzá folyamodna, mikor kísértésbe jön, hogy őt megbántsa! Akkor bizonyára senki se bántaná meg őt. Elcsúsznak a nyomorultak, mert gonosz kívánságaiktól elcsábítva belenyugszanak a legfőbb jónak, Istennek elvesztésébe, csak hogy el ne veszítsék azokat a bizonyos

gyönyöröket. Nyilván megmutatja a tapasztalás, hogy aki a kísértésekben Istenhez menekül, az nem esik el; s aki nem menekül hozzá, az elesik. Különösen áll ez a tisztaság ellen való kísértésekre nézve. Salamon a saját szavai szerint jól tudta, hogy nem élhet önmegtartóztató életet, hacsak az Isten nem ad neki erőt hozzá; azért kísértéseiben hozzá folyamodott imádságaival. (Bölcs. 8, 21.) A tisztátalan kísértésekben — s ugyanez áll a hitellenes kísértésekről is — az a szabály, hogy ne szálljunk nyílt harcba a kísértéssel, hanem törekedjünk mindjárt az elején közvetve elűzni azzal, hogy Isten iránt való szeretetnek vagy a bűnökön érzett fájdalomnak indulatait keltjük föl magunkban, vagy pedig valami közömbös, szórakoztató dologra irányítjuk figyelmünket. Mihelyt észreveszünk valamely gondolatot, melynek gonosz az ábrázata, rögtön adjuk ki az útját, zárjuk be az orra előtt az ajtót és tagadjuk meg neki az elménkbe való belépést, anélkül hogy találgatnók, mit mond és mit akar. Az ilyen gonosz sugallatokat haladéktalanul le kell ráznunk magunkról, ahogy le szoktuk rázni a ránk eső szikrát.

10. Ha azonban a tisztátalan kísértés már belépett elménkbe és föltárta előttünk, hogy mit akar s már az érzést is fölkelti bennünk, akkor, mondja szent Jeromos, azonnal Istenhez kell folyamodnunk és azt mondanunk: Uram, segíts rajtam; egyúttal pedig hívjuk segítségül Jézus és Mária legszentebb nevét, amelynek különös ereje van az efajta kísértések elfojtására. Szalézi szent Ferenc azt mondja, hogy a kis gyermekek, ha farkast látnak, azonnal atyjuk vagy anyjuk karjai közé menekülnek és ott biztonságban érzik magukat. Így kell tennünk nekünk is: meneküljünk azonnal Jézushoz és Máriához azáltal, hogy segítségül hívjuk őket. Ismétlem: azonnal meneküljünk hozzájuk; ne hallgassunk a kísértésre és ne álljunk vele szóba. Az atyák mondásai című könyv-

ben olvassuk, hogy szent Pakhomius egy napon hallotta, amint az ördög dicsekedett, hogy gyakran bűnbe ejtett egy szerzetest, mert az, mikor megkísértette, hallgatta őt és nem fordult az Istenhez. Ellenben hallotta, amint egy másik ördög így panaszkodott: Én semmire sem megyek az én szerzetesemmel, mert azonnal Istenhez folyamodik és mindig győz.

11. Ha pedig a kísértés huzamosabban háborgat bennünket, óvakodjunk attól, hogy nyugtalanságba ne essünk és meg ne haragudjunk rá, mert az ilyen zavarból az ördög erőt meríthetne arra, hogy elejtsen bennünket. Ez esetben nyugodjunk bele alázatosan Isten akarátába, aki meg akarja engedni, hogy az a piszkos gondolat így gyötörjön bennünket és mondjuk: Igenis, Uram, megérdemlem, hogy ezek az undokságok gyötörjenek, büntetésül azokért a sértésekért, amelyekkel illettelek; de neked segítened kell rajtam és meg kell engem szabadítanod. Azért, ha a kísértés tovább alkalmatlankodik, mi hívjuk tovább segítségül Jézust és Máriát. S ha a kísértés még tovább zaklat bennünket, nagyon ajánlatos megújítanunk Isten előtt azt az ígéretünket, hogy inkább minden kint elszenvedünk és ezerszer meghalunk, mintsem hogy őt megbántsuk; s ugyanakkor ne szűnjünk meg az ő segítségét kérni. És ha a kísértés oly erős, hogy a belcegyezés nagy veszedelme fenyeget bennünket meneküljünk az Oltáriszentséghez, boruljunk le a feszület vagy a bold. Szűz valamely képe előtt, imádkozzunk nagyobb hévvel, sóhajtozzunk, siráinkozzunk és úgy kérjünk segítséget. Igaz, hogy az Isten kész meghallgatni azt, aki őt kéri, és ő az, nem pedig a mi igyekezetünk, akinek erőt kell adnia, hogy ellenállhassunk; de néha ezeket az erőlködéseket kívánja tőlünk az Úr s ő aztán pótolja gyöngeségünket és diadalra juttat bennünket.

12. Ajánlatos még, hogy a kísértés idején több

szőr jelöljük meg homlokunkat és mellünket a szent kereszt jelével. Azonfölül nagyon ajánlatos az is, hogy tárjuk föl a kísértést lelki atyánk előtt. Néri szent Fülöp azt mondotta, hogy a föltárt kísértés félig le van győzve. Itt azonban jól meg kell jegyeznünk, hogy a hittudósoktól, még a szigorú rendszer híveitől is általánosan elfogadott tan, hogy azok, akik hosszú ideig lelki életet éltek és nagyon istenfélők, ha kétségben vannak és nem bizonyosak affelől, vajjon beleegyeztek-e valamely súlyos bűnbe, biztosra vehetik, hogy nem veszítették el az isteni kegyelmet. Erkölcsi lehetetlenség ugyanis, hogy az az akarat, mely hosszú ideig szilárdan megállt jóföltételeiben, egyszerre megváltozzék és halálos bűnbe egyezzek bele anélkül, hogy azt világosan föl ne ismerné. Ennek oka az, mert a halálos bűn olyan rettenetes szörnyeteg, hogy egy olyan lélekbe, amely sokáig utálta, nem hatolhat be anélkül, hogy világosan föl ne ismertetné magát. Szent Terézia azt mondotta: «Senki sem kárhozik el anélkül, hogy tudná, és senki sem lesz csalódás áldozata anélkül, hogy akarná».

13. Némely gyöngéd lelkiismeretű és az erényben megszilárdult, de félénk és kísértésektől zaklatott lélekre nézve, különösen, ha ezek a kísértések a hit vagy a tisztaság ellen irányulnak, célszerűen fog eljárni néha a lelkivezető, ha megtiltja nekik, hogy föltárják őket és beszéljenek róluk; mert, ha föl kell őket tárniok, akkor kénytelenek meghányi-vetni, hogyan támadtak azok a gondolatok s a velük való szóváltásban érezték-e valami gyönyört, tetszést vagy beleegyezést. S így minél jobban elgondolkoznak rajtuk, annál jobban bevésődnek elméjükbe azok a bűnös képzetek és annál inkább nyugtalanítják őket. Ha a gyóntató erkölcsileg bizonyos, hogy az illető személy nem egyezik bele ezekbe a sugallatokba, jobb egyszerűen megtiltani neki, hogy ne beszéljen róluk

Ily módon cselekedett szent Chantal Janka anyja is. Maga beszéli magáról, hogy több éven át a kísértések borzasztó viharai zaklatták; de mivel beleegyezésről nem volt soha tudomása, sohase gyónta meg őket, hanem folyton azon szabály szerint igazodott, melyet lelkivezetője adott neki. Azt mondja: «Beleegyezésről nem volt soha világos tudomásom.» E szavakkal értésünkre adja, hogy bizonyos aggályos izgatottság maradt hátra benne a kísértések folytán; de ennek ellenére nyugodtan engedelmeskedett lelki vezetőjének, hogy az ilyen kétségeket ne gyónja meg. Általában véve mégis nagyon hasznos a kísértések lecsillapítása végett, ha fölfedjük őket gyóntató atyánk előtt, amint már az előbb mondtuk.

14. De ismét csak azt mondom, hogy a kísértések ellen való minden orvosság között a leghathatósabb és legszükségesebb, az orvosságok orvossága az, hogy az Istentől kérjünk segítséget és kérésünket folytassuk mindaddig, amíg a kísértés meg nem szűnik. Az Úr gyakran nem az első imádságnak szánta a győzelmet, hanem a másodiknak, a harmadiknak vagy a negyediknek. Egyszerűen legyünk meggyőződve, hogy az imádságtól függ életünk megváltozása, az imádságtól függ a kísértések legyőzése, az isteni szeretet megnyerése, a tökéletesség, az állhatatosság és az örök üdvösség.

15. Némelyek előtt, kik lelki műveimet olvasták, talán unalmassá is válok azzal, hogy nagyon gyakran ajánlom figyelmükbe annak a fontosságát és szükségességét, hogy imádságukkal folyamodjanak az Istenhez. De, véleményem szerint, nem nagyon sokat, hanem inkább nagyon keveset beszéltem róla. Tudom, hogy mindnyájunkat éjjel-nappal ostromolnak a pokol kísértései és hogy az ördög nem mulasztja el az alkalmat bűnbeejtésünkre. Tudom, hogy Isten segítségével nélkül nincs erőnk ellenállni a gonosz lelkek

támadásainak, és azért buzdít bennünket az apostol, hogy öltünk magunkra Isten fegyvereit. S melyek azok a fegyverek, melyeket szent Pál tanítása szerint föl kell használnunk, hogy ellenállhassunk a gonosz lelkeknek? Ezek a fegyverek az Istenhez intézett folytonos és buzgó kérések, hogy segítsen meg bennünket, s ne szenvedjünk vereséget. (Ef. 6, 11–18.) Tudom továbbá, hogy mind az ó-, mind az újszövetségi szentírás folyton int bennünket az imádságra: «Hívj segítségül és megszabadítalak. — Folyamodj hozzám és meghallgatlak. — Mindig, megszakitás nélkül kell imádkozni. — Kérjetelek és megadatik nektek. — Éberek legyetek és imádkozzatok. — Folytonosan imádkozzatok». (Zsolt. 49, 15; Luk. 18, 1; Máté 7, 7; Tessz. 5, 17.) Azért azt hiszem, nem nagyon sokat, hanem nagyon is keveset beszéltem az imádságról.

16. Óhajtanám, hogy a hitszónokok semmit se ajánlanának annyira hallgatóiknak, mint az imádságot; hogy a gyóntató [atyák] semmire se buzdítanak oly hévvel gyóntóikat, mint az imádságra, s a lelki írók semmiről se beszélnének bővebben, mint az imádságról. De panaszom van emiatt s azt gondolom, bűneinknek büntetése, hogy annyi hitszónok, gyóntató- atya és író szót se szól róla. Nincs kétség benne, nagy segítségére vannak a lelki életnek a predikációk, az elmélkedések, a szentáldozások, az önsanyargatások; de, ha a kísértések idején nem ajánljuk magunkat az Istennek, minden prédikáció, minden elmélkedés, áldozás, bűnbánati cselekedet és föltétel ellenére is elesünk. Ha tehát üdvözülni akarunk, imádkozzunk mindig és ajánljuk magunkat a mi Megváltónknak, Jézus Krisztusnak, különösen abban a pillanatban, mikor a kísértést tapasztaljuk; és ne csak a szent állhatatosságot kérjük, hanem egyúttal azt a kegyelmet is, hogy mindig imádkozzunk hozzá.

S ajánljuk magunkat mindig az Istenanyának is, akit szent Bernát a kegyelmek osztozatójának nevez; mert, amint ő tanít bennünket, Istennek az az akarata, hogy semmiféle kegyelemben ne részesüljünk, amely nem Mária kezén jött keresztül.

Buzdulatok és kérések.

Ó megváltó Jézusom, remélek a te szent véredben, remélem, hogy megbocsátottad nekem azokat a sérelmeket, amelyeket ellened elkövettem s remélem, hogy a paradicsomba jutok s ott majd örökké hálát mondhatok neked érte. Látom, hogy a múltban azért estem el újra meg újra, mert elmulasztottam kérni tőled a szent állhatatosságot. Ezért az állhatatosságért könyörögek most: Ne engedd, hogy valaha elváljak tőled. Fölteszem magamban, hogy mindig kérni fogom tőled, különösen pedig akkor, ha kísértést érzek arra, hogy megbántsalak. Így teszem föl és ígérem; de mit használ majd ez az én föltételem és ígéretem, ha te nem adod meg azt a kegyelmet, hogy szent lábaidhoz meneküljek? Kinszenvedésed érdemeire add nekem kegyelmedet, hogy minden szükségemben mindig neked ajánljam magamat. Királyném és anyám, Mária, a Jézus Krisztus iránt érzett szeretetedre kérek, nyerd ki számomra azt a kegyelmet, hogy egész életemben mindig a te fiadhoz és hozzád folyamodjam.

II. §.

A lelki vigasztalanság.

17. Csalódunk, mondja szalézi szent Ferenc, ha a buzgóságot a tapasztalt vigasztalások szerint akarjuk mérni, «Az Isten útján való igazi buzgóság abban áll, hogy akaratunk el van határozva mindannak a véghezvitelére, ami Istennek tetszik». Isten a lelki

szárazsággal fűzi magához a neki legkedvesebb lelkeket. Az, ami az Istennel való igazi egyesülést akadályozza, a rendetlen hajlamainkhoz való ragaszkodás; azért az Úr, ha egy lelket az ő tökéletes szeretetére akar édesgetni, elszakítani törekszik őt a teremtet javakhoz való minden vonzalomtól. Először is az ideiglenes javakat veszi el tőle, a világias gyönyöröket, vagyont, tiszteletet, barátokat, rokonokat, a testi egészséget; s a veszteségek, kellemetlenségek, megvetés, halál és betegség által elszakítja őt minden teremtménytől, azért, hogy aztán minden szeretetének ő legyen a célpontja.

18. Azután, hogy a lelki javakra édesgesse, kezdetben sok vigasztalásban részesíti őt, bőséges könnyhullatással és gyöngéd érzelmekkel kapcsolatban, s ennek hatása alatt a lélek törekszik megválni az érzéki gyönyöröktől, sőt penitenciával, böjttel, ciliciummal és ostorozással akarja magát sanyargatni. De a lelki vezetőnek ekkor fékeznie kell őt, meg kell tiltania neki, hogy ne végezzen önsanyargatásokat, legalább is, hogy ne mindazokat, amelyekre engedélyt kér tőle, mert az érezhető buzgóságtól ösztönözve, meggondolatlanságával könnyen tönkre tehetné egészségét. Ez az ördög cselfogása. Ha ugyanis látja, hogy valaki az Istennek adja magát, és észreveszi, hogy Isten azokkal a kedveskedésekkel vigasztalja őt, melyekben a kezdőket szokta részesíteni, az ellenség arra törekszik, hogy meggondolatlan bűbáni cselekedetekkel tönkretélessen vele egészségét azért, hogy a közbejött betegeskedés miatt ne csak bűnbáni cselekedeteit hagyja abba, hanem imádságát, áldozásait és minden áhitatgyakorlatát is és visszatérjen régi életmódjához. Azért az ilyen lelkekkel szemben, akik kezdők a lelki életben és penitenciákat kérnek, a lelki vezető nagyon fukar legyen az engedély megadásában, hanem inkább arra törekedjék őket buz-

ditani, hogy bensőképen sanyargassák magukat, vagyis viseljék békével a megvetést, szerencsétlenséget, engedelmeskedjenek elüljáróiknak, tartózkodjanak a nézésben és hallásban való kíváncsiságtól, és így tovább. Azután mondja nekik, hogy majd, ha már elsajátították az ilyen benső önmehtagadások gyakorlásának jó szokását, akkor lehetnek méltók arra, hogy a külsőket gyakorolják. Egyébként tökéletes tévedés azt mondani, amit némelyek mondanak, hogy a külső önmehtagadások semmit se, vagy csak keveset érnek. Nincs kétség benne, hogy a tökéletesség szempontjából szükségesebbek a bensők, de azért nem kevésbé szükségesek a külsők is. Páli szent Vince azt mondta, hogy aki nem gyakorolja a külső önmehtagadásokat, nem lesz önmehtagadó se külsőleg, se bensőleg. Keresztes szent János pedig hozzátette, hogy annak a lelki vezetőnek, aki a testsanyargatást megveti, nem kell hinnünk még akkor se, ha csodákat művelne.

19. De térjünk vissza tárgyunkhoz. A lélek tehát az első időszakban, midőn Istennek adja magát és megizleli azon érezhető vigasztalások édességét, melyekkel az Úr magához akarja őt csalogatni s ily módon elszakítani a földi kedvtelésektől, elszakad a teremtményektől és az Istenhez csatlakozik; de ez a csatlakozás azzal a hibával jár együtt, hogy indító oka inkább azoknak a lelki vigasztalásoknak érezhető volta, mint az az igazi akarat, hogy Istennek kedvét keresse; s csalódik, mikor azt hiszi, hogy minél több élvezetet talál ájtatosságában, annál jobban szereti az Istent. Ennek azután az a következménye, hogy ha történetesen kizavarják azokból az áhitatgyakorlatokból, melyekben táplálékot talált, és más munkába állítják bele, melyeket az engedelmesség vagy a szeretet, vagy állásának kötelességei kívánnak meg tőle, nyugtalanná lesz és szomorkodik miatta. Általános hibája ugyanis a mi nyomorult emberi természetünk-

nek, hogy minden cselekedetében a maga kielégítését keresi. S mikor azokban az ájtatos gyakorlatokban nem találja föl a korábban tapasztalt élvezetet, vagy elhagyja vagy legalább kevesbíti őket s azután napról-napra kevesbítve, végül abbanhagyja valamennyit. És ez a szerencsétlenség sok lélekkel megesik, akik Istentől az ő szeretetére meghívatra, a tökéletesség útján kezdenek járni s az út egyrészét meg is teszik, míg a lelki édességek tartanak; mikor azonban ezek megszűnnek, abbanhagynak mindent és visszatérnek régi életmódjukhoz. De meg kell győződve lennünk arról, hogy az Isten iránt való szeretet és a tökéletesség nem abban áll, hogy gyöngéd ellágyulásokat és vigasztalásokat érezzünk, hanem abban, hogy legyőzzük az önszeretetet és kövessük az Isten akaratát. Szalézi szent Ferenc azt mondja: «Isten éppen oly szeretetreméltó mikor vigasztal, mint mikor megpróbáltatásokkal látogat meg bennünket».

20. A vigasztalások állapotában nem nagy erény elhagyni az érzéki élvezeteket s elviselni a sérelmeket és bajokat. Ezen édességek közepett a lélek mindent elvisel, de ez a türelem gyakran inkább a megízlelt édességekből származik, mintsem abból az erőből, melyet az Isten iránt való igaz szeretet ad. S azért az Úr, hogy az erényben megszilárdítsa őt, visszavonul, megvonja tőle az érezhető élvezeteket, hogy ily módon megszüntessen nála a saját akaratához való minden ragaszkodást, amely az ilyen élvezetekből szokott táplálkozni. S azután bekövetkezik nála az az állapot, hogy míg előbb örömet érzett az áldozatokban, a bizalomnak és szeretetnek buzdulataiban, most mikor kiszáradt az ér, hidegen és kinnal végzi mindezt, unalmat érez legkedvesebb áhitatgyakorlataiban, az imádságban, a lelkiolvasmányban és a szentáldozásban; s mint-hogy csupa sötétséget és félelmet tapasztal, azt hiszi, hogy minden elveszett. Imádkozik, újra imádkozik és

szomorúságnak adja magát, mert azt gondolja, hogy az Isten nem hallgatja meg őt.

21. Térjünk át most annak a gyakorlatára, mit a magunk részéről kell tennünk. Ha az Úr irgalmas-ságából szerető látogatásaival vigasztal meg bennünket és kegyelmének jelenlétét érezteti velünk, nem volna jó visszautasítani ezeket az isteni vigasztalásokat, mint némely álmisztikus kívánta. Fogadjuk őket hálával; de vigyázzunk és ne állapodjunk meg annál az élvezetnél és tetszésnél, melyet ezek a lelki ellágyulások keltenek bennünk. Keresztes szent János ezt lelki tor-kosságnak nevezi. Igyekezzünk ilyenkor elüzni elménkből az efféle édességek okozta érezhető tetszést s különösen óvakodjunk azt hinni, hogy Isten azért tanusít irántunk ilyen figyelmet, mert másoknál jobban viseltük magunkat vele szemben. Az ilyen gondolat arra kényszerítené az Urat, hogy mindenben visszavonuljon tőlünk és magunkra hagyjon bennünket nyomorúságainkban. Mondjunk neki ez esetben forró köszönetet, mert ezek a lelki vigasztalások nagy ajándékok, melyeket Isten a léleknek nyújt, sokkalta nagyobbak, mint minden földi gazdagság és kitüntetés, de ugyanakkor ne törekedjünk örömünket lelteni azokban a jóleső érzésekben, hanem alázzuk meg magunkat azáltal, hogy szemünk elé állítjuk elmúlt életünk vétkeit. Abban a hitben kell lennünk, hogy azok a szerető vonzások tisztán az isteni jóság következményei s hogy az Úr talán azért erősít bennünket már előre ezekkel a vigasztalásokkal, hogy később türelemmel viseljünk el valami nagy nehézséget, melye tránk akar bocsátani. Ajánljuk föl tehát magunkat neki, hogy eltűrünk minden külső vagy belső szenvedést, mely bennünket ér, minden betegséget, minden üldözést, minden lelki vigasztalanságot és mondjuk: Ime Uram, tedd velem s mindenemmel azt, ami neked tetszik; add kegyelmedet, hogy szeresselek és akaratomat tökéletesen teljesítsem: mást nem kérek tőled.

22. Ha a lélek erkölcsileg bizonyos róla, hogy Isten kegyelmében van, jóllehet meg van fosztva mind a világ, mind pedig az Isten nyújtotta örömöktől, állapota mindazáltal megelégedetté teszi, mert tudja, hogy szereti az Istent és az Isten szereti őt. De mit tesz vele az Isten, aki még tisztábbnak és minden érzéki természetű kedvteléstől mentnek akarja őt látni, hogy a szeretet által egészen egyesítse magával? Vigasztalansággal teszi őt próbára, ezzel a minden belső és külső szenvedés között legkeservesebb szenvedéssel, mely valakit érhet; megfosztja őt annak az ismeretétől, hogy a kegyelem állapotában van, sűrű sötétségben hagyja a lelket, melynek közepette úgy tetszik neki, hogy nem találja többé az Istent. Sőt néha még azt is megengedi az Isten, hogy heves érzéki kísértések támadják meg, melyeket alsóbb részének rossz indulatai kísérnek, vagy pedig hitetlen, vagy kétségbeejtő gondolatok, sőt az Isten iránt való gyűlölet, s úgy tűnik föl előtte, mintha az Isten eltaszította volna őt magától és nem hallaná többé kéréseit. S mivel egyrésről az ördög sugallatai nagyon hevesek s az érzéki kívánság is fölébredt benne; másrésről pedig abban az említett nagy sötétségben lévén a lélek, bármennyire ellenáll is akaratával, még se tudja eléggé megkülönböztetni, vajjon ellenáll-e a kísértéseknek, úgy amint kell, vagy pedig talán beléjük egyezik: ennél fogva mind nagyobb és nagyobb lesz félelme, hogy elvesztette az Istent és hogy az Isten ezen küzdelmekben tanúsított hűtlenségei miatt igazságosan hagyta őt magára mindenben. Azért azt gondolja, hogy már végromlásra jutott, nem szereti többé az Istent, és az Isten gyűlöli őt. Ezen a szenvedésen átment szent Terézia is: megvallja a szent, hogy ebben az állapotban a magány nem vigasztalta őt többé, hanem inkább gyötrelmére volt, és hogy amikor imádkozni ment, úgy érezte, hogy poklot talál benne.

23. Ha tehát egy Istent szerető lélekkel ilyesmi történik, ne ijedjen meg tőle s lelki vezetője se jöjjön zavarba miatta. Azok az érzéki mozgalmak, azok a hitellenes kísértések, azok a bizalmatlanságok, azok az Isten gyűlöletére készítő rohamok, csupán csak aggodalmak, a lélek gyötrődései, az ellenség erőlködései, nem pedig az akaratnak tényei s azért nem is bűnök. Az olyan lélek, amely igazán szereti Jézus Krisztust, ellenáll akkor is és nem egyezik bele az efféle sugallatokba; de a ráboruló sötétség miatt sem tud különböztetni, zavarba jön; s mivel úgylátja, mintha az isteni kegyelem jelenléte elhagyta volna őt, fél és szomorkodik. De azután világosan fölismerhetjük, hogy e lelkekben, kiket az Isten ily módon tesz próbára, mindez csupán ijedség és nyugtalanság, nem pedig igazság. Kérdezzük meg csak tőlük, mialatt ily elhagyatottnak érzik magukat, vajjon követnének-e el nyitott szemmel egyetlen bocsánatos bűnt is; egész határozottsággal azt válaszolnák, hogy készebbek elszenvetni nem egy, hanem ezer halált, mintsem hogy megbántsák az Istent.

24. Azért hát különbséget kell tennünk. Más dolog valamely jóindulatot fölkelteni magunkban pl. visszautasítani a kísértést, bízni Istenben, szeretni és akarni azt, amit Isten akar; és ismét más dolog ismerni, hogy valóban fölkellettük azt a jóindulatot. Ez a második, vagyis annak ismerete, hogy a jóindulatot fölkellettük, örömünkre szolgál; de az érdem az elsőben van, vagyis a jóindulat tényleges fölkeltségében. Isten megelégszik az elsővel és megfosztja a lelket a másodikról, vagyis az említett indulat fölkeltségének ismeretéről, azért, hogy megmentse őt minden önelégültségtől, mely semmi igazságot se csatol a fölkelített indulathoz; mert az Úr inkább keresi a mi hasznunkat, mint a saját magunkkal való megelégedettségünket. Keresztes szent János így ír egy szomorú léleknek, hogy

megvigasztalja őt: «Sohse volt jobb állapotban, mint most: mert még sohase alázódott meg és szakadt el a világtól ennyire, sohase ismerte magát oly rossznak, mint aminőnek most ismeri; sohase volt ennyire önzetlen és soha sem kereste még ily kevéssé önmagát». Szóval ne higgyük, hogy amikor több lelki ellágyulást érzünk, akkor jobban szeret bennünket az Isten, mert nem ebben áll a tökéletesség, hanem abban, hogy tagadjuk meg a saját akaratunkat és egyesítsük Isten akaratával.

25. A vigasztalanság állapotában tehát ne hallgasson a lélek az ördögre, mely az súgja neki, hogy az Isten elhagyta őt, és nem szabad abban hagynia az imádságot. Mert ez az, amit az ördög akar, hogy ily módon aztán örvénybe döntse őt. Szent Terézia ezt írja: «Szárazsággal és kísértésekkel teszi próbára az Úr azokat, akik őt szeretik. Ha egész életén át tartana is a szárazság, a lélek mégse hagyja abba az imádságot; eljön majd az idő, mikor mindennek bőséges jutalmát veszi». Ily kínos állapotban alázza meg magát és nyugodjék bele tökéletesen Isten akaratába, mondván: «Ime Uram, ha azt akarod, hogy ilyen vigasztalan és szomorú legyek egész életemen, sőt akár az egész örökkévalóságon keresztül, add nekem kegyelmedet, add, hogy téged szeresselek, és azután tedd velem azt, ami neked tetszik.»

26. S nem lesz semmi haszna, sőt talán nagyobb nyugalanságot okoz, ha meg akarsz győződni róla, hogy Isten kegyelmében vagy és hogy az Isten csak próbára tesz, de nem hagyott el; mert az Isten akkor nem akarja, hogy ezt megtudd: és pedig nem akarja a te nagyobb javadért, azért hogy jobban megalázd magadat, szaporítsd imádságaidat és az ő irgalmában való bizakodásnak indulatait. Te látni akarsz, Isten azonban nem akarja, hogy láss. Egyébként szalézi. szent Ferenc azt mondja: «Az az elhatározás, hogy

nem egyezünk bele semmi, még a legkisebb bűnbe se, biztosít bennünket róla, hogy az Isten kegyelmében vagyunk». De ha lelkünk mélységes vigasztalanságban van, azt se ismeri föl világosan; ily állapotban azonban nem kell kívánnia, hogy érezze is azt, amit akar, elég, hogy akaratának a csúcspontjával akarja. És így egészen az isteni jóság karjaiba kell magát vetnie. Ó mily szeretettel fogadja Isten a bizalomnak és megnyugvásnak buzdulatait a vigasztalanságnak ebben a sötétségében! Bizzunk hát abban az Istenben, aki, mint szent Ferenc mondja, jobban szeret bennünket, mint mi magunk.

27. Vigasztalódjanak azért ezek az Istennek kedves lelkek, akik el vannak határozva rá, hogy egészen az övé lesznek, de ugyanakkor megfosztva látják magukat minden vigasztalástól. Vigasztalanságuk annak a jele, hogy nagyon szereti őket az Isten és készen tartja számukra a helyet a paradicsomban, ahol a vigasztalások teljesek és örökkévalók. És vegyék biztosra, hogy minél több szomorúság éri őket ezen a földön, annál több vigasztalás lesz osztályrészük a boldogok honában. Dávid azt mondotta: «Amennyi fájdalmat érzett a szívem, vigasztalásaid oly mértékben örvendeztették meg lelkemet». (Zsolt. 93, 19.) A szomorú lelkek vigasztalására föl akarom itt említeni azt, ami Chantal szent Jankáról olvasunk, akit negyvenegy éven át gyötörték a kísértések okozta rettenetes benső szenvedések, névszerint az a félelem, hogy nincs Isten kegyelmében, sőt el is hagyta őt az Isten. Olyan állandók és oly nagyok voltak gyötrelmei, hogy saját szavai szerint csak a halál gondolata nyújtott neki valami kis enyhülést. Azt mondotta továbbá: «Oly dühösek a támadások, hogy nem tudom, hol helyezzem biztonságba szegény lelkemet. Néha már úgy tetszik, hogy elfogy a türelmem s azon a ponton vagyok, hogy mindent elveszítsek és mindennel fölhagyjak».

Azt mondotta továbbá: «A kísértés zsarnoka oly kegyetlen, hogy a nap minden órájában kész volnék életem elvesztésével cserélni föl. S néha nem tudok se enni, se aludni».

28. Életének utolsó nyolc vagy kilenc évében kísértései még sokkal hevesebbek voltak. Chatel anyja azt mondta róla, hogy éjjel-nappal folytonos benső vértanúságot szenvedett: mikor imádkozott, mikor dolgozott, sőt akkor is, mikor pihent; azért a legnagyobb részvételt volt iránta. Kísértések ostromolták a szentet minden erény ellen, kivéve a tisztaságot, s azonkívül kételyek, lelakisötétség és ellenszenv támadtak benne. Néha az Isten elvonta tőle megvilágosító kegyelmeit s haragosnak mutatkozott vele szemben, mintha elűzni készült volna őt magától, azért az ijedségtől máshova fordította tekintetét, hogy enyhülést keressen; de mivel nem talált, kénytelen volt ismét az Istenre tekinteni és egészen az ő irgalmasságára hagyatkozni. Úgy rémlett neki, hogy a kísértések támadására minden pillanatban elesni készül. Nem az isteni segítség hiányzott már neki, hanem úgy tűnt föl előtte, mintha maga az Isten hagyta volna el őt, mivel nem érzett semmi örömet, hanem csupán unalmat és szorongást az imádságban, a jámbor könyvek olvasásában, a szentáldozásban és minden más lelkigyakorlatban. S ebben a fölzaklatott kedélyállapotban nem volt más vezére, mint hogy Istenére tekintett és hagyta őt cselekedni.

29. Azt mondotta a szent: «Mindenfajta elhagyatottságomban már egyszerű életem új kereszt számomra és a cselekvésre való képtelenségem új növekedése a keresztnek». Azért azt mondotta, hogy úgy tetszik neki, mintha fájdalmaktól sújtott beteg volna, képtelen arra, hogy egyik oldaláról a másikra forduljon, néma, aki nem tudja megmagyarázni bajait, és vak, aki nem látja, vajjon orvosságot vagy mérget nyújtanak-e neki azok,

akik elébe jönnek. Azután keservesen sírva hozzátette: «Úgy rémlik előttem, mintha hit nélkül, remény nélkül és Isten iránt való szeretet nélkül volnék». Ezalatt azonban a szent mégis megőrizte derült ábrázatát, társalgásában kedves volt, szemét állandóan az Istenre függesztette s az isteni akarat ölében pihent meg. Azért írta róla lelki vezetője, szalézi szent Ferenc, aki nagyon jól tudta, mennyire kedves Isten előtt az ő szép lelke: «Olyan volt az ő szíve, mint a süket nótás, aki pompásan énekel, de nem tud benne semmit gyönyörködni». S neki magának ezt írta: «Szolgálja Üdvözítőjét egyedül az ő akarata iránt való szeretetből, megfosztva minden vigasztalástól és elborítva a sötétség és rettegések özönével». Így alakulnak ki a szentek. A szentek azok a választott kövek, mint az Egyház éneкли, melyek vésőütésekkel vannak kidolgozva, vagyis sokféle kísértés, félelem, sötétség és más külső és belső szenvedések által válnak alkalmassá arra, hogy egykor helyet foglalhassanak a paradicsom boldog honának trónjain.

Euzdulatok és kérések.

Jézusom, reményem, szerelmem, egyetlen szerelme lelkemnek, nem érdemlem meg a te vigasztalásaidat és édességeidet; tartsd fönn ezeket az ártatlan lelkek számára, kik téged mindig szerettek. Én bűnös, nem érdemlem meg és nem is kérem tőled őket; az egyedüli, amit tőled kérek, ez: add, hogy szeresselek, add, hogy egész életemen át teljesítsem a te akaratodat, s azután rendelkezél velem úgy, ahogy neked tetszik. Ó én szegény! Más sötétség, más rettegés, más elhagyatottság illetve meg engem azok miatt a méltatlanságok miatt, melyekkel illettelek; a pokol illetve meg, hol tőled mindenkorra elszakítva s tőled elhagyatva örökre sírnom kellene és nem szerethetnék soha. Nem, Jézu-

som, minden szenvedést elfogadok, csak ezt nem. Te végtelen szeretetet érdemelsz s nagyon lekötöztél arra, hogy szeresselek. Szeretlek legfőbb jóm, szeretlek teljes szívemből, jobban szeretlek önmagamnál, szeretlek és mást nem akarok, mint szeretni téged. Tudom, hogy ez az én akaratom a te malasztod ajándéka; de fejezd be, Uram, munkádat; légy segítségemre halálomig, ne hagyj engem a magam kezében, adj erőt, hogy legyőzzem a kísértéseket és legyőzzem önmagam, s azért add, hogy magamat mindig neked ajánljam. Egészen tied akarok lenni, neked adom testemet, lelkemet, akaratomat, szabadságomat, nem akarok többé magamnak élni, hanem egyedül neked, én Teremtőm, Megváltóm, szerelmem, mindenem. «Én Istenem és mindenem!» Szentté akarok lenni és ezt tőled remélem. Sújts, ahogy akarsz; fossz meg mindenemtől, elég nekem, hogy nem fosztasz meg kegyelmedtől és szeretetedtől. Bűnösök reménye, Mária, te oly hatalmas vagy az Istennél, nekem nagy a bizalmam a te közbenjárásodban; kérlek azért arra a szeretetre, melyet Jézus Krisztus iránt érzel, segíts meg és tégy engem szentté!

A műben kifejtett erények rövid foglalata.

1. Türelemmel kell elviselni ennek az életnek minden megpróbáltatását, a betegségeket, fájdalmakat, szegénységet, jószágunk elvesztését, rokonaink halálát, a sértéseket, üldözéseket és minden szerencsétlenséget. És értsük meg, hogy ezen életnek bajai annak a bizonyítékai, hogy Isten szeret bennünket s üdvözíteni akar a másvilágon. Értsük meg továbbá, hogy kedvesebbek Istennek az önkénytelen szenvedések, melyeket ő bocsát ránk, mint az önkéntesek, melyeket magunk vállalunk magunkra.

2. A betegségekben törekedjünk egészen bele-

nyugodni Isten akaratába, mert ez jobban tetszik neki minden más áhitatgyakorlatnál. Ha ilyenkor nem bírunk elmélkedni, vessük tekintetünket a Fölfeszítettre, ajánljuk föl neki szenvedéseinket s egyesítsük azokkal, melyeket ő szenvedett értünk a keresztfán. S mikor a halál hírének közlik velünk, fogadjuk békével s az áldozat szellemében, vagyis azzal az akarattal, hogy kívánunk meghalni, hogy ezáltal tetszésére legyünk Jézus Krisztusnak. Ez az akarat adta meg a vértanúk halálának minden érdemét. Mondjuk akkor: «Ime, Uram, akarom mindazt, amit te akarsz, annyit akarok szenvedni, amennyit te akarsz, akkor akarok meghalni, amikor te akarod». Ne kívánjuk akkor az életet abból a célból, hogy bűneinkért penitenciát tartsunk; a halálnak tökéletes megnyugvással való elfogadása többet ér minden penitenciánál.

3. Azonfölül Isten akaratával egyesülve kell viselnünk a szegénységet és mindazt a kellemetlenséget, melyet a szegénység okoz, a hideget, éhséget, fáradalmakat, gyalázatot és kinevetést.

4. Épen így bele kell nyugodnunk, ha elveszítjük jószágainkat, ha elveszítjük rokonainkat és barátainkat, kik élve jót tehettek volna velünk. Szokjunk hozzá, hogy minden szerencsétlenségben azt mondjuk: «Igy akarta az Isten, így akarom én is». S a rokonok halálakor ahelyett, hogy minden haszon nélkül való sirással vesztegetnők el az időt, inkább imádkozzunk lelkükért, följajánlva Jézus Krisztusnak azt a fájdalmat, melyet elvesztésükön érzünk.

5. Igyekezzünk továbbá erőt venni magunkon, hogy türelemmel és békével viseljük a megvetést és a sértéseket. Annak, aki durván szól hozzánk, szelid szavakkal válaszoljunk; de ha fölizgultnak érezzük magunkat, akkor jobb, ha tűrünk és hallgatunk, míg lelkünk le nem csillapodik; s közben tartózkodjunk attól, hogy a sértésről másnak panaszkodjunk, s ajánl-

juk föl csendben Jézus Krisztusnak, aki annyit elszenvedett miérettünk.

6. Legyünk nyájasak mindenkivel, följebbvalókhoz és alantasokhoz, előkelőkhöz és alacsony ranguakhoz, rokonokhoz és idegenekhez, de különösen a szegényekhez és betegekhez s még különösebben azokhoz, akik rossz szemmel néznek ránk.

7. Mások hibáinak megfeddésében többet használ a szelidség, mint minden más eszköz és érv; azért tartózkodjunk a dorgálástól, ha haragosak vagyunk, mert akkor a feddés mindig keserűvé lesz vagy a szavakban, vagy pedig a módban. Óvakodjunk még attól is, hogy ne dorgáljuk a bűnöst, amikor ő haragos, mert akkor a feddés inkább elkeseríti, mintsem észre térítené.

8. Ne irigyeljük a világ nagyjait gazdagságuk, előkelő állásuk, méltóságuk s azon tapsok miatt, melyeket az emberektől nyernek, hanem irigyeljük azokat, akik jobban szeretik Jézus Krisztust, akik bizonyára elégedettebben élnek, mint a föld legelső királyai és adjunk hálát az Úrnak azért a világosságért, mellyel megismerteti velünk mindezen földi javak hiúságát, amelyekért oly sokan nyomorultan vesznek el.

9. Egyetlen cselekedetünkben és gondolatunkban se keressük a magunk tetszését, hanem egyedül Istennek a kedvét, azért ne nyugtalankodjunk, ha valamely tervünk megvalósítása nem sikerül; s amikor sikerül, ne keressük az emberek tapsait és köszönetét; s ha miatta zúgolódnak ellenünk, ne törődjünk vele, hanem vigasztaljuk magunkat azzal, hogy Istennek a tetszésére cselekedtünk, nem pedig az emberekére.

10. A főbb eszközök a tökéletességre a következők: 1. kerüljünk minden szándékos bűnt, ha csak bocsánatos is; de ha szerencsétlenségünkre mégis valami hibát követtünk el, óvakodjunk attól, hogy türelmetlenül haragra gyúljunk önmagunk ellen. Az ilyen esetben nyugodtan kell miatta bánkódnunk és a szere-

tet indulatát keltve föl magunkban Jézus Krisztus iránt, megigérnünk, hogy többé nem követjük el, s kérjük hozzá az ő segítségét.

11. 2. Óhajtsuk, hogy eljussunk a szentek tökéletességére és mindent elszenvedjünk, csakhogy az Úr Jézusnak kedvét töltsük; és ha nincs ez a vágyódásunk, kérjük Jézus Krisztust, hogy jóságában adja meg nekünk, mert máskülönben, ha nem kívánunk igazi vágyakozással szentté lenni, soha egy lépést se haladunk előre a tökéletességben.

12. 3. Legyen igazi elhatározásunk, hogy eljussunk a tökéletességre. Akiben nincs meg ez a szilárd elhatározás, az erőtlenül dolgozik és alkalomadtán nem győzi le a nehézségeket; ellenben egy elszánt lélek Isten segítségével, amely sohase hiányzik, mindent legyőz.

13. 4. Elmélkedjünk két vagy legalább egy órát minden nap;¹ s az igazi szükség esetét kivéve ne hagyjuk el semmiféle unalom, szárazság vagy nyugtalanság miatt, amelyben vagyunk.

14. 5. Járuljunk hetenként többször a szentáldozáshoz lelki vezetőnk hozzájárulásával, mert az ő beleegyezése ellenére nem szabad gyakran áldoznunk.² Ugyanez áll a külső önsanyargatásokra, úgy mint a bőjtre, vezeklőövre, ostorozásra stb. vonatkozólag is. Az ilyen önsanyargatások lelki vezető engedélye nélkül gyakorolva vagy az egészséget rontják meg vagy hiúságot ébresztenek. Ezért szükséges a külön lelki igazgató, aki az iránta tartozó engedelmességgel szabályoz mindent.

¹ Ugyancsak az elmélkedésre vonatkozólag egy másik művében (Praxis confess. 219.) ezt mondja: Bizonyos, hogy félórai elmélkedés nem elég ahhoz, hogy valaki a tökéletesség magas fokára jusson.

² Erre nézve lásd a II. fejezet 10. pontjához csatolt jegyzetet.

15. 6. Gyakoroljuk folyton az imádságot az által, hogy minden előforduló szükségünkben Jézus Krisztusnak ajánljuk magunkat; kérjük azonfölül őrző angyalunk, védőszentjeink s különösen az Isten anyának közbenjárását, akinek keze által ad nekünk az Isten minden kegyelmet. Már bebizonyítottuk a VIII. fejezet vége felé, hogy az imádságtól függ minden javunk. Különösen kell kérnünk Istentől naponként az ő kegyelmében való állhatatosságot. Aki ezt az állhatatosságot kéri, meg is nyeri; de aki nem kéri, nem nyeri meg és elkárhozik. Kérjük Jézus Krisztustól az ő szent szeretetét és a szent akaratával való tökéletes megegyezést. És a kegyelmeket mindig Jézus Krisztus érdemeiért kell kérnünk. Ezeket az imádságokat végezzük mindjárt, amint reggel fölkelünk, és azután ismétljük őket az elmélkedésben, a szentáldozásban s az Oltáriszentség látogatásakor és este a lelkiismeretvizsgálat alkalmával. Főleg a kísértések idején szükséges Istentől segítséget kérnünk, hogy ellenállhassunk; s különösen, ha a tisztaság ellen vannak kísértéseink, hívjuk többször segítségül Jézus és Mária legszentebb nevét. Aki imádkozik, az győz; aki nem imádkozik, az vereséget szenved.

16. Ami pedig az alázatosságot illeti, ne fuvalkodjunk föl gazdagságunk, hivatalunk, nemességünk, tehetőségünk és más egyéb természetes és még kevésbé lelki jótulajdonságaink miatt, hanem gondoljuk meg, hogy mindez Isten ajándéka. Tartsuk magunkat rosszabbnak mindenkinél s azért legyünk megalégedve, ha mások részéről megvetést tapasztalunk, s ne tegyünk úgy, mint némelyek, akik azt mondják ugyan, hogy mindenkinél rosszabbak, de azt akarják, hogy úgy bánjanak velük, mintha mindenkinél jobbak volnának. Fogadjuk azután alázattal, mentegetőzés nélkül a korholásokat, még akkor is, mikor ok nélkül vádolnak bennünket, hacsak a védelem mások meg-

botránkozásának megakadályozása végett nem szükséges.

17. Még inkább vigyázzunk arra, hogy ne kívánjunk föltűnni a világban és ne keressük az emberek becsülését. Azért tartjuk szemünk előtt szent Ferenc nagy elvét, hogy akkorák vagyunk, amekkorák Isten előtt vagyunk. Rosszabb lenne azután, ha egy szerzetes törekednék a rendben megtisztelő hivatalokra és elöljáróságra. A szerzetesnek az válik dicsére, ha mindenkinél alázatosabb s a legalázatosabb az, aki a legnagyobb örömmel fogadja a megalázásokat.

18. Szakítsuk el szívünket minden teremtménytől. Aki valami, bár nagyon csekély földi dologhoz tapad, nem lesz képes soha röpködni s egészen egyesülni az Istennel.

19. Mondjunk le különösen a rokonokhoz való ragaszkodásról. Neri szent Fülöp azt mondta: Amennyi szeretetet tanúsítunk a teremtmények iránt, annyi vonunk el az Istentől. S mikor a pályaválasztásról van szó, őrizkedjünk a rokonoktól, akik inkább a maguk érdekeit keresik, mint a mi hasznunkat. Mondjunk le az emberek iránt való tekintetről s az emberek hiú becsüléséről; s mindenekfölött mondjunk le saját akaratunkról. El kell hagynunk mindent, hogy megnyerjünk mindent, írja Kempis Tamás.

20. Ne haragudjunk meg semmi véletlenségért; és ha néha mégis meglep bennünket a harag, ajánljuk magunkat azonnal Istennek s tartózkodjunk a cselekvéstől és beszédétől mindaddig, míg csak biztosak nem vagyunk affelől, hogy haragunk már lecsillapult. Azért tanácsos az imádság alatt előre elkészülnünk minden eshetőségre, mely bennünket érhet, hogy akkor ne legyen haragunk vétekekkel kapcsolatos; és emlékezzünk arra, amit szalézi szent Ferenc vallott magáról: «Sohasem haragudtam, hogy utána meg ne bántam volna».

21. Az egész életszentség abban áll, hogy szeres-sük az Istent: Isténnek egész szeretete pedig abban, hogy teljesítsük az ő akaratát. Bele kell tehát nyugod-nuk fönntartás nélkül mindabba, amit Isten felőlünk rendel, s azért békévei kell fogadnunk minden kedvező vagy kedvezőtlen eseményt, melyet Isten akar, azt a szentséget, melyet Isten akar, és arra kell irányítanunk minden imádságunkat, hogy Isten engedje teljesítenünk az ő szent akaratát. S hogy bizonyosak legyünk az Isten akaratáról, engedelmeskedjünk elöljárónknak, ha szerzetesek, és gyóntatónknak, ha világiak vagyunk, biztosra vévén azt, amit Neri szent Fülöp mondott: «Arról, amit engedelmességből teszünk, nem kell számot adnunk az Istennek». Magától értetődik, hogy abban az esetben, ha a dolog nem nyilvánvalóan bűn.

22. A kísértések ellen két orvosság van: a meg-adás és az imádság. A megadás; mert ámbár a bűnre való kísértések nem származnak Istentől, mindazonál-tal Isten megengedi őket a mi javunkra. Vigyázzunk tehát s ne gyűljünk haragra, bármily kellemetlenek is a kísértések; nyugodjunk bele Isten akaratába, ki megengedi őket, s leküzdésükre fegyverkezzünk től az imádsággal, amely minden másnál erősebb és biztosabb fegyver arra, hogy ellenségeinket legyőzzük. A rossz gon-dolatok nem bűnök, még ha a legpiszkosabbak és leg-gonoszabbak is; csak a beleegyezés az, ami bűnné teszi őket. Ha Jézus és Mária legszentebb nevét hív-juk segítségül, sohase leszünk legyőzve. Mikor a kísértés föltámad, jó fölújítani azt a föltevésünket, hogy készek vagyunk inkább meghalni, mintsem Istent megbán-tani; jó, ha többször keresztet vetünk s szentelt vízzel hintjük meg magunkat; nagyon jó még, ha föltárjuk a kísértést gyóntatónk előtt; de a legszükségesebb eszköz az imádság, ha Jézusnál és Máriánál keresünk segítséget az ellenállásra.

23. A lelki vigasztalanságban pedig két indulat az,

amelyben különösen gyakorolnunk kell magunkat; 1. alázódjunk meg és ismerjük be, hogy megérdemeltük ezt a bánásmódot; 2. nyugodjunk meg Isten akaratában s vessük magunkat az isteni jóság karjaiba. Mikor Isten megvigasztal bennünket, készüljünk elő a megpróbáltatásokra, melyek a vigasztalások után legtöbbször következnek. S mikor aztán megvonja tőlünk vigasztalását, alázzuk meg magunkat s nyugodjunk bele Isten akaratába; ily módon sokkal több hasznot húzunk a vigasztalanságból, mint a vigasztalásból.

24. Hogy mindig jól éljünk, vessük elménkbe az örök életnek bizonyos általános elveit: — Minden, amit ez az élet nyújthat véget ér, az öröm ép úgy, mint a szenvedés; az örökkévalóságnak nem lesz soha vége. — A halál pillanatában mit használ ennek a világnak minden nagysága? — Ami az Istentől jön, akár kedvező akár kedvezőtlen, mindaz jó és a mi javunkra van. — El kell hagynunk mindent, hogy megnyerjünk mindent. — Isten nélkül nem lehet igazi békesség. — Egyedül Isten szeretete és a lélek üdvössége szükséges. — Csak a bűntől kell félni. — Ha elvesztettük az Istent, mindent elvesztettünk. — Aki nem kíván semmit e világtól, az ura az egész világnak. — Aki imádkozik, üdvözül, aki nem imádkozik, elvesz. — Haljunk meg, csak töltsük Istennek kedvét. -- Bármibe kerül is az Isten, sohase volt drága. — Minden szenvedés könnyű annak, aki megérdemelte a poklot. — Mindent eltűr az, aki Jézust a kereszten szemléli. — Ami nem Istenért történik, mindaz kinná válik. — Aki egyedül Istent akarja, az gazdag minden jóban. — Boldog az, aki szívből modhatja: Jézusom, egyedül téged akarlak és semmi mást. — Aki szereti az Istent, annak mindenben öröme telik; aki nem szereti az Istent, annak nem telik semmiben igazi öröme.

TARTALOM.

	Oldal
<i>Előszó</i>	3
<i>Első fejezet.</i> Mennyire megérdemli Jézus Krisztus, hogy szeressük	5
<i>Második fejezet.</i> Mennyire megérdemli Jézus Krisztus, hogy szeressük őt azért a szeretetért, melyet irántunk az Oltáriszentség alapításával tanusított	16
<i>Harmadik fejezet.</i> Mennyire kell biznunk abban a szeretetben, melyet Jézus Krisztus irántunk mutatott, s mind- abban, amit értünk tett	25
<i>Negyedik fejezet.</i> Mennyire kötelesek vagyunk szeretni Jézus Krisztust	32
<i>Ötödik fejezet.</i> Az a lélek, amely szereti Jézus Krisztust, szereti a szenvedést	40
<i>Hatodik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, szereti a szelidséget	50
<i>Hetedik fejezet.</i> Az a lélek, amely szereti Jézus Krisztust, nem irigykedik a világ nagyjaira, hanem csak azokra, kik Jézus Krisztust jobban szeretik	56
<i>Nyolcadik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, az kerül a lanyhaságot és szereti a tökéletességet, melynek eszközei a következők : 1. A vágyódás, 2. az elhatározás, 3. az elmélkedő imádság, 4. a szentáldozás, 5. a szóbeli imádság	63
<i>Kilencedik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, nem bizza el magát jó tulajdonságai miatt, hanem megalázódik és örül, ha mások részéről megalázást tapasztal	88
<i>Tizedik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, az nem óhajt mást, mint Jézus Krisztust	95
<i>Tizenegyedik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, szívesen megválna minden teremtetett dologtól	100
<i>Tizenkettedik fejezet.</i> Aki szereti Jézust, nem haragszik felebarátjára	119

<i>Tizenharmadik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, az nem akar mást, mint amit Jézus Krisztus akar	127
<i>Tizennegyedik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, az mindent eltűr Jézus Krisztusért, különösen pedig a betegségeket, szegénységet és megvetést	142
<i>Tizenötödik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, elhiszi minden szavát	156
<i>Tizenhatodik fejezet.</i> Aki szereti Jézus Krisztust, az mindent remél tőle	160
<i>Tizenhetedik fejezet.</i> Aki erős szeretettel szereti Jézus Krisztust, az nem szűnik meg őt szeretni semmiféle kísértésben és vigasztalanságban sem	172
I. §. A kísértésekről	172
II. §. A lelki vigasztalanság	182
A műben kifejtett erények rövid foglalata	193
